Government of the Netherlands

TRANSPARENCY INTERNATIONAL MOLDOVA

Jurnaliştii contra CORUPȚIEI

11

Chişinău 2021

CZU 070:328.185(478)(082)=135.1=161.1
J 93

Caricaturi: Ion Mâţu

Această culegere de articole a fost editată în cadrul proiectului „Consolidarea statului democratic de drept: contribuția societății civile" implementat de Transparency International – Moldova cu susținerea financiară a Ambasadei Regatului Țărilor de Jos. Opiniile exprimate aparțin autorilor şi pot să nu corespundă opiniei donatorului şi a Transparency International – Moldova.

Versiunea electronică a culegerii poate fi descărcată de pe pagina web a Transparency International – Moldova www.transparency.md

Descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii din Republica Moldova
Jurnaliştii contra corupţiei / Transparency International Moldova, Government of the Netherlands ; caricaturi: Ion Mîţu. – Chişinău : S. n., 2021 (Bons Offices SRL) – . – ISBN 978-9975-80-108-9.
[Partea] 11. – 2021. – 360 p. – Texte : lb. rom., rusă. – F. f. de tit. – 300 ex. – ISBN 978-9975-87-884-5.
- 1. Jurnalişti – Corupţie – Moldova – Combatere.

Copyright © Transparency International - Moldova, 2021
Transparency International - Moldova
Str. „31 August 1989", nr. 98, MD-2004, Chişinău, Republica Moldova
Tel. (373-22) 203 484, 203 485
www.transparency.md e-mail: office@transparency.md

Imprimare: Casa Editorial-Poligrafică „Bons Offices"
str. Feredeului 4/6, MD-2005, mun. Chişinău
Tel.: +(373) 22 500 894
E-mail: bons@bons.md

ISBN 978-9975-87-884-5

Cuprins

Cuvânt înainte 5

Afaceri cu statul: Vulpoiul, *Olga Ciaglei, Proiectul CU SENS* 6

Copii de procuror cu apartamente la Iași. Ce ar fi ascuns de ANI șeful Procuraturii din Drochia, *Nicolai Coșeru, Portalul NORDNEWS.MD* 15

Schema imobiliară care poate lăsa statul fără 100 de milioane de lei. În rolurile principale: miniștri, fostul șef al Clubului sportiv „Dinamo” și un om de afaceri „specializat” în acapararea terenurilor publice, *Daniela Calmîș, Ziarul de Gardă* 19

Cum au „dispărut” 14 milioane de lei alocați din bugetul de stat pentru o casă de cultură, *Daniela Calmîș, Ziarul de Gardă* 30

Fraudă cu locuinţe sociale// Mai mulţi funcţionari din Nisporeni şi apropiaţii lor s-au ales cu imobile din contul statului, *Irina Odobescu, Centrul de Investigații Jurnalistice din Moldova* 40

Falsificatorii de certificate de vaccinare împotriva COVID-19: Costă „două verzi”, *Victoria Borodin, Ziarul de Gardă* 42

„Banii nu înseamnă totul, dar contează cantitatea lor”. Cum și pentru cât și-au vândut votul alegătorii transnistreni, *Victoria Borodin, Daniela Calmiș, Ziarul de Gardă* 52

„Chișinău-Gaz”: Milioanele de pe conductele subterane de gaze, în conturile firmelor afiliate unor foști și actuali șefi și angajați, *Victoria Borodin, Ziarul de Gardă* .. 62

Conducta cu bani de la Apă Canal Chișinău, *Iurie Sanduța, RISE Moldova* 70

Final de mandat. Milionul, *Iurie Sanduța, RISE Moldova* 74

Judecătorul lui Șor, *Iurie Sanduța, RISE Moldova* 78

Mafia contrabandei cu țigări: brokerul lui Dodon, *Mădălin Necșuțu, Ilie Gulca, CIJM* ... 89

Industria de mining în Donbas și Transnistria: între finanțarea terorismului și spălare de bani, *Ilie Gulca, Mădălin Necșuțu (Moldova), Lyubov Velychko (Ucraina), Natalie Sablowski, Vasile Popa (Germania)* 98

Factura, *Pavel Păduraru, Mihaela Culcinschi, JURNAL.MD* 107

Contrabanda, *Pavel Păduraru, Mihaela Culcinschi, JURNAL.MD* 118

Трое из ларца. В Комрате на протяжении многих лет подряды на брусчатку выигрывают одни и те же фирмы, что о них известно, *Надежда Млечкова, NOKTA.MD* 133

Машины на миллион. Исполком Гагаузии в 2020 году закупил несколько новых автомобилей, *Надежда Млечкова, NOKTA.MD* 143

Apartamentul preşedintelui, *Marcela Zămosteanu, RISE Moldova* 147

Бывший сотрудник ЖДМ рассказал о крупных хищениях на предприятии. Руководство это не подтверждает, но и не отрицает, *Константин Хайретдинов, Спрос и предложение*..... 153

Sponsorii cu interese ai Primăriei Chişinău, *Victor Moşneag, Ziarul de Gardă*..... 167

În culisele investiţiilor japoneze din agricultură: E-mailuri, interese şi companii afiliate, *Victor Moşneag, Anatolie Eşanu, Ziarul de Gardă*..... 184

Hoţii de păduri (IV). Cum se fură pădurile. ZdG explică, *Victor Moşneag, Ziarul de Gardă*..... 199

Afaceri ilegale la Ambasada R. Moldova din Moscova: plăcuţe diplomatice şi restaurantul lui Ilan Şor, *Mariana Raţă, Stela Mihailovici, TV8* 207

Stăpânii pădurilor! Vile de lux, restaurante, reţele de canalizare şi gaze, construite în fondul forestier, *Mariana Raţă, Stela Mihailovici, TV8* 216

Terenuri de sport cumpărate de la stat cu 30 de mii de euro şi revândute cu 1 milion. Schema privatizărilor!, *Mariana Raţă, Stela Mihailovici, TV8*..... 225

Licitaţia ASP de jumătate de miliard de lei! Ofertele prezentate la tender şi riscurile identificate de SIS, *Mariana Raţă, Stela Mihailovici, TV8* 234

Costume anti-covid-19 de la soţia unui şef de stat, *Ion Preaşca, RISE Moldova*..... 248

Cisterna lui Pînzari, *Ion Preaşca, RISE Moldova*..... 253

Moşia familiei Voronin din pădurea Ţiganca: oameni angajaţi la negru pentru confortul liderului comunist, *Julieta Saviţchi, Centrul de Investigaţii Jurnalistice din Moldova* 260

Afacerea familiei Stoianoglo - între lege şi ilegalitate, *Julieta Saviţchi, Centrul de Investigaţii Jurnalistice din Moldova*..... 266

Malul Nistrului, acaparat de vilele bogaţilor, *Julieta Saviţchi, Centrul de Investigaţii Jurnalistice din Moldova*..... 273

Milioanele din drumuri „bune”, spălate de ploaie, *Anatolie Eşanu, Ziarul de Gardă*..... 287

Beton armat în locul copacilor din Pădurea Durleşti, *Anatolie Eşanu, Ziarul de Gardă*..... 307

Sponsorii bogaţi ai magistraţilor: Case, apartamente şi zeci de mii de euro primite în dar, *Mariana Colun, Centrul de Investigaţii Jurnalistice din Moldova* 313

Parteneriatul intereselor private, *Felicia Creţu, Proiectul CU SENS* 328

Donatorii de faţadă, *Felicia Creţu, Proiectul CU SENS*..... 339

Cuvânt înainte

În Republica Moldova jurnalismul de investigaţie câştigă din ce în ce mai mult teren, – anchetele jurnalistilor apar cu regularitate pe paginile ziarelor, în presa electronică şi pe portalurile informaţionale, fac obiectul ştirilor şi emisiunilor. Rândurile jurnaliştilor experimentaţi le completează treptat tineretul curios, dornic să descopere şi să scoată la iveală viciile societăţii, în special, corupţia, abuzurile admise şi ascunse cu mare iscusinţă de ochiul public.

Pentru a susține și încuraja jurnaliștii să reflecte argumentat fenomenul corupţiei şi să formeze în societate o atitudine intolerantă faţă de acest viciu, Transparency Internaţional – Moldova a iniţiat, acum aproape două decenii, concursul *„Reflectarea corupţiei în presă”*. Concursul din acest an, al 11-lea la număr, a întrunit 24 autori – jurnalişti tineri, dar şi experimentaţi în domeniu, care au venit cu 70 de articole publicate în mass-media scrisă şi electronică. Materialele prezentate la concurs au fost evaluate în baza mai multor criterii: profunzimea investigaţiei, calitatea argumentării, abordarea etică, efortul depus, riscul investigaţiei etc.

Evaluarea lucrărilor a fost o sarcină deloc uşoară. Participanţii la concurs au dat dovadă de capacităţi de bună documentare, abilitate de a găsi şi lucra cu surse credibile, diligenţă şi curaj, reuşind să dezvolte subiecte foarte importante precum: traseismul politic, coruperea alegătorilor, utilizarea frauduloasă a banilor publici, privatizările ilicite, mişmaşurile în parteneriatele public-privat, îmbogăţirea ilicită a demnitarilor, schemele în achiziţiile publice, afacerile cu criptomonedă ş.a. Vastul material factologic expus în investigaţiile jurnaliştilor ar trebui să fie luat în vizorul organelor de drepti, reacţia şi acţiunile prompte ale cărora sunt aşteptate de toată societatea.

Le mulţumim din suflet tuturor jurnaliştilor pentru dedicaţie, perseverenţă şi curaj, suntem alături în speranţa că lupta comună contra fenomenului corupţiei ne va aduce mai multă lumină, adevăr şi bunăstare.

Afaceri cu statul: Vulpoiul

Olga Ciaglei, Proiectul CU SENS
03.12.2020

Momeala a fost aruncată. Ca rezultat, un contract de aproape 23 de milioane de lei a fost atribuit unei firme care a intrat în vizorul procurorilor. Banii sunt dintr-un program de stat cofinanțat de Uniunea Europeană și care are drept scop eradicarea rabiei la vulpi.

Programul presupune, în premieră, distribuirea vaccinului, în mare parte, pe cale aeriană. Metoda, testată anterior în România, a trecut Prutul cu tot cu un consorțiu format din două companii – una din Cehia și alta din Bulgaria.

În Moldova, acestea au făcut front comun cu o companie locală, care ar fi fost implicată într-un caz de trucare a unei licitații similare. Mai mult, zilele trecute, anchetatorii anticorupție l-au reținut pe omul de afaceri din spatele firmei, după ce ar fi încercat să mituiască un funcționar. Miza: excluderea dintr-un raport a mențiunii că, la distribuția vaccinului, 20 mii de doze au ratat ținta și au ajuns în lacuri și localități.

Republica Moldova este una dintre țările europene cu cele mai multe cazuri de rabie, fiind depășită doar de Ucraina. În perioada anilor 2017-2018, a înregistrat 128 de cazuri, din care în peste 20% – la vulpi. Însă numărul acestora ar putea fi mai mare, deoarece multe cadavre ale vulpilor, decedate din cauza acestei maladii, nu sunt depistate.

Rabia face jertfe și în rândul oamenilor. De exemplu, în anul 2002, a decedat un copil din Drochia, în 2016 – un bărbat din Căușeni, iar în 2019 – un copil din Goianul Nou, mun. Chișinău.

Vulpea, bat-o vina

Vulpea, ne asigură autoritățile, reprezintă principalul izvor natural al rabiei. Iată de ce, în 2018, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA), în colaborare cu Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, a inițiat un proiect de hotărâre de Guvern pentru aprobarea programului de supraveghere, control și eradicare a rabiei la

vulpi pentru perioada 2019-2023. Programul a fost aprobat în data de 15 martie 2019 și este unul destul de ambițios. Își propune, ca în 2023, adică peste trei ani, să fim incluși în lista țărilor libere la rabie.

Autoritățile nu au ascuns faptul că aprobarea acestui program era necesară pentru absorbția unor fonduri UE nerambursabile, iar banii europenilor au venit cu sprijinul României. Mai exact, ANSA a negociat și parafat cu Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor din România (ANSVSA) un acord privind acordarea asistenței financiare pentru procurarea și distribuirea vaccinului antirabic în așa-numita zonă tampon – adică o fâșie de 50 de kilometri lățime de-a lungul hotarului cu România.

Prima tentativă, eșuată

Pe data de 16 iulie 2019, a demarat procedura de achiziție a serviciilor de vaccinare antirabică la vulpi, prin distribuția aeriană a momelilor vaccinale. Împreună cu colegii români, ANSA a elaborat și caietul de sarcini pentru un contract de achiziții în valoare de 11,7 milioane de lei. În ciuda contractului cu șase zerouri, ANSA a primit doar o singură ofertă. Aplicantul – un consorțiu format din trei companii: Bioveta (Cehia) – producătoarea vaccinului Lysvulpen, Avio Otryad-Varna (Bulgaria) – care oferă servicii de transport avia și Decebal-Impex SRL (Republica Moldova) – companie care este unic distribuitor al vaccinului Lysvulpen pe teritoriul Moldovei.

Oferta propusă: 16,2 milioane de lei, sumă care depășea cu 4,5 milioane de lei (38,52%) valoarea estimată de ANSA. Respectiv, singurul ofertant a fost descalificat, deoarece suma cerută depășea cu 30% valoarea estimată, iar procedura de achiziție a fost anulată. Cel puțin, s-a respectat buchia legii.

Nu a trecut mult timp și Comisia parlamentară Agricultură și Industrie Alimentară, în frunte cu deputatul socialist Radu Mudreac, a întocmit un raport în care „*constată cu profundă îngrijorare că, pentru anul 2019, fondurile financiare acordate de UE pentru eradicarea rabiei, vor rămâne nevalorificate*”.

Comisia a apreciat situația ca fiind „*una critică*” și a propus, între altele, „*demararea negocierilor directe*” sau „*identificarea unor operatori pentru contractarea directă a serviciilor*”. Aparent, ANSA nu a ținut cont de recomandările Comisiei parlamentare.

A doua tentativă, cu succes

14 ianuarie 2020. ANSA anunță, din nou, procedura de achiziție a serviciilor de vaccinare a vulpilor. De această dată, valoarea contractului este de 18,9 milioane de lei (cu TVA suma se ridică la 22,7 milioane de lei), dar a crescut cu mult și numărul momelilor vaccinale solicitate, mai ales a celor care urmau să fie distribuite cu ajutorul unor avioane de mici dimensiuni: de la 543 de mii, la peste un milion de bucăți. Iar numărul momelilor care urmau să fie distribuite manual, de către angajații Moldsilva, a crescut și el de la 73.800 la 147.600.

La deschiderea ofertelor, s-a creionat o situație trasă la indigo. Același consorțiu, format din firma cehă, bulgară și cea moldovenească, a fost singurul participant.

Doar că lecția a fost deja învățată. De această dată, oferta a coincis aproape bănuț în bănuț cu valoarea estimată de ANSA, cu o diferență de doar 4.061,24 lei. Ceea ce a și garantat câștigul. Pe deoparte, oferta nu a mai putut fi descalificată din cauza sumei cerute. Pe de altă parte, doar vaccinul Lysvulpen, produs de Bioveta din Cehia, corespunde întru totul cerințelor formulate de ANSA în caietul de sarcini al licitației.

Lysvulpen este singurul vaccin antirabic produs în UE care este înregistrat în Republica Moldova, informație confirmată și de Victor Pîslaru, șef-adjunct al Direcției Sănătatea și Bunăstarea Animalelor din cadrul ANSA. Prin urmare, agentul economic, care deține dreptul de distribuție a acestui vaccin, ar fi favorizat. În cazul dat, e vorba de firma Decebal-Impex, care a și fost cap de afiș în cadrul licitației. Pe site-ul achizițiilor electronice M-Tender, anumea ea figurează ca fiind câștigătoarea.

Asta deoarece Decebal-Impex a putut prezenta, fără probleme, așa cum prevede caietul de sarcini, certificatul de calitate conform EDQM (Eu-

ropean Directorate for Quality Medicine). Vasile Cucu, directorul Autoritate Grup SRL, companie care importă și distribuie medicamente de uz veterinar, spune că „*EDQM este un standard de laborator european și se eliberează doar companiilor care sunt rezidente ale spațiului comunitar*”. Astfel se și explică interesul scăzut al altor agenți economici de a veni cu o ofertă alternativă, menționează Cucu.

Tatiana VALIUH, directoarea Decebal-Impex: *Acest agent economic lucrează cu Rusia și nu are certificatele europene […] Nu suntem noi favorizați, poate sunt și alți producători, nu cunosc. Și încă o remarcă. Această licitație, cerințele sunt strict europene […] E și normal ca comunitatea europeană să ceară certificate care atestă calitatea europeană. Mai ales că ei dau și majoritatea finanțelor, circa 70%.*

De altfel, două companii – ambele administrate de Cucu, au depus o serie de contestații la Agenția Națională de Soluționare a Contestațiilor (ANSC), cerând, inclusiv, modificări la caietul de sarcini, astfel încât să fie eligibile și vaccinurile produse în țări din afara UE. Însă toate cererile au fost respinse, iar programul de vaccinare a demarat fără probleme și avut loc în două etape. Prima – în luna iulie 2020. A doua – în luna noiembrie 2020.

Vladislav COTICI, director general ANSA: *Procesul de achiziție a fost monitorizat de Centrul Național Anticorupție, care nu a înregistrat careva abateri în procesul desfășurării procedurii. Au fost întrunite toate condițiile, conform Caietului de sarcini.*

Asociații pentru aceeași cauză și în România

Aceleași firme care s-au pliat perfect pe cerințele ANSA s-au asociat, anterior, pentru un program similar în România. Ne referim, în cazul dat, la Bioveta din Cehia și Avio Otryad-Varna din Bulgaria.

În documentele depuse în cadrul licitației anunțate de ANSA, ambele companii și-au justificat experiența cu patru contracte încheiate în ultimii trei ani cu ANSVSA din România. Este vorba tot de vaccinarea antirabică a vulpilor prin distribuție aeriană.

Atunci autoritățile române au optat pentru vaccinul antirabic Lysvulpen. Doar că, într-un raport din 2017 al ANSVSA, privind implementarea Planului național unic de control integrat pentru România, este indicat că „Lysvulpen seria 1523, fabricat de Bioveta – Cehia, nu a corespuns la parametrul *Concentrație în virus*". Raportul nu menționează dacă lotul de vaccin a fost retras sau dacă firma a fost sancționată pentru careva neconformități. Cert e că autoritățile din România au continuat colaborarea cu cehii și bulgarii și în 2019.

De cealaltă parte, partenerul bulgarilor și cehilor din Moldova – Decebal-Impex, și-a justificat experiența cu un contract în valoare de 1,4 milioane de lei pentru furnizarea vaccinului antirabic oral pentru animalele carnivore din fauna sălbatică, pe care l-a încheiat cu ANSA în 2017.

Ce n-a menționat compania, dar care poate fi ușor verificat pe site-ul Agenției Achiziții Publice (AAP), este că, în urma depistării unor nereguli în cadrul contractului din 2017, Decebal-Impex a fost inclusă în lista de interdicție a operatorilor economici. Iar dacă compania nu ar fi contestat decizia în instanța de judecată, interdicția ar fi fost valabilă până în iunie 2021. Cu alte cuvinte, Decebal-Impex nu ar fi putut participa și nici nu ar fi câștigat, în această perioadă, vreun contract cu statul.

Suspendarea executării deciziei AAP, de includere a Decebal-Impex în lista de interdicție, a fost luată printr-o încheiere a Judecătoriei Chișinău din august 2018. O decizie pe acest caz nu există deocamdată, deși de atunci au trecut mai bine de doi ani. Din datele publicate pe site-ul instanțelor de judecată, înțelegem că ședințele fie au fost amânate, fie au fost întrerupte.

Într-un răspuns oficial, AAP susține scurt: „*Reprezentanții AAP au fost prezenți în instanța de judecată, la toate ședințele anunțate*".

Licitația trucată

Contractul indicat de Decebal-Impex drept dovadă a experienței în domeniu pare să fie unul cu probleme. Mai ales că, însăși ANSA a cerut AAP să includă compania în lista de interdicție. S-a întâmplat, însă, abia peste aproape jumătate de an de la semnarea lui. Timp în care Procura-

tura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale a pornit dosar penal. Motivul: „*Decebal-Impex a prezentat acte false în cadrul achiziții publice din 2017 prin care a cauzat un prejudiciu bugetului ANSA de peste 1,4 milioane de lei”*.

5 octombrie 2017. ANSA a anunțat licitația publică pentru achiziția vaccinului antirabic oral pentru animalele carnivore din fauna sălbatică. La licitație a participat și Decebal-Impex, care a propus vaccinul Lysvulpen. Potrivit procurorilor, pentru a-și garanta câștigul, Gheorghe Alexa, directorul economic al companiei, în complicitate cu Nicolae Gangal, directorul de atunci al Centrului Republican Diagnostică Veterinară – o instituție din subordinea ANSA, și Victor Todorașco, șeful Direcției patrimoniu și management intern al ANSA, a reușit să falsifice datele normativ-tehnice ale vaccinului.

Mai exact, potrivit anchetei penale, funcționarii i-au oferit lui Gheorghe Alexa, contrar legii, accesul la dosarul normativ tehnic, iar acesta a modificat documentele care atestă proprietățile vaccinului. În rezultat, în documentele falsificate era menționat că Lysvulpen este eficient în cazul mai multor animale carnivore din fauna sălbatică, nu doar vulpea roșcată și câinele enot, dar și jder, bursuc, lup etc. Mai mult, ar fi fost falsificată și temperatura maximă de expunere a vaccinului – de la +15°C la +25°C, cât și termenul de valabilitate.

În rezultat, Decebal-Impex a câștigat licitația în valoare de 1,4 milioane de lei, urmată de semnarea contractului pe 6 decembrie 2017. Între timp, pe fir au intrat procurorii, care i-au acuzat pe angajații ANSA de depășirea atribuțiilor de serviciu, iar pe reprezentantul companiei câștigătoare – de escrocherie.

Gheorghe ALEXA, reprezentant Decebal-Impex: *Cu privire la dosarul intentat precum că au fost modificate datele vaccinului Lysvulpen, vă informăm că nu am modificat aceste date [...] La licitația din octombrie 2017 am propus vaccinul Lysvulpen cu destinația pentru vaccinarea animalelor carnivore sălbatice și temperatura de distribuție de +25°C. La licitație a fost prezentată și o scrisoare de la producătorul*

Bioveta, care confirmă aceste date. Nu cunoaștem din ce cauză în Registrul ANSA sunt alte date. Probabil nu au fost actualizate.

„Reglarea de conturi”

Dosarul penal a fost trimis în instanța de judecată pe 29 ianuarie 2018, adică peste aproape două luni de la semnarea contractului. Nicolae Gangal, pe atunci director al Centrului Republican Diagnostică Veterinară, și-a recunoscut vina și a fost condamnat, pe 14 martie 2018, la cinci ani de detenție, fără dreptul de a ocupa o funcție publică timp de zece ani. Executarea pedepsei, însă, a fost suspendată condiționat, pe un termen de probă de cinci ani.

În ceea ce-i privește pe ceilalți doi – Gheorghe Alexa, directorul economic al Decebal-Impex, și Victor Todorașco, șeful Direcției patrimoniu și management intern al ANSA, „*cauza este pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru*”, ne informează procurorii. Ultima ședință de judecată pe acest caz, din data de 20 noiembrie 2020, a fost întreruptă la solicitarea procurorului, următoarea ședință fiind programată pentru 4 decembrie 2020.

Victor TODORAȘCO: *Dosarul este unul fabricat și eu sunt gata, prin proces de judecată, să-mi declar nevinovăția totală. Procuratura nu are nicio probă, are numai niște presupuneri și un denunț mincinos. […] Încă din 2013-2014 are loc lupta dintre două companii, reglarea de conturi dintre ei. Ba unul ia locul întâi, ba altul ia locul întâi, contestații peste contestații… Este lupta dintre doi și, în rezultat, s-a primit și dosarul meu.*

Vasile NICOARĂ, avocatul lui Gheorghe Alexa: *El pledează nevinovat. Se examinează probele din dosar, este un proces nu atât de simplu. […] Orice cauză trebuie examinată în termen rezonabil. În viziunea mea, nu se încalcă acest termen rezonabil.*

Până la pronunțarea unei decizii, omul de afaceri a continuat să câștige licitații publice, în timp ce funcționarul de la ANSA a fost suspendat din funcție de pe 1 februarie 2018 până pe 24 septembrie 2019. În prezent,

Todorașco este, ca și acum doi ani, șef al Direcției patrimoniu și management intern al ANSA.

Ion GAVRILIUC, avocatul lui Victor Todorașco: *Dumnealui a fost demis doar cât a fost sub arest. Întrucât ANSA, pe cazul dat, nu are vreun prejudiciu, eu am înaintat anumite cereri și a fost restabilit în funcție.*

Totodată, în apărarea sa, Gheorghe Alexa, reprezentantul Decebal-Impex, ne-a pus la dispoziție o scrisoare din partea ANSA, care a fost prezentată la solicitarea instanței de judecată, în care se menționează „*lipsa oricărui prejudiciu material cauzat de fenomenul administrării acestui vaccin pe teritoriul Republicii Moldova*”. Acesta a fost, de fapt, motivul pentru care ANSA a renunțat să înainteze vreo acțiune civilă.

Proprietatea din umbră

Potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, Decebal-Impex a fost fondată în 1996 de frații Ion și Gheorghe Alexa, fiecare deținând câte 50% din capitalul social. Peste șapte luni, asociat majoritar, cu 90,08%, devine Gheorghe Alexa, ca, în 2008, acesta să ajungă să controleze compania în totalitate. La scurt timp, Alexa cedează firma concubinei sale, Tatiana Valiuh, care, până în prezent, este asociată unică, dar și administratoare.

Însă Gheorghe Alexa a continuat să controleze afacerea și să se ocupe de licitațiile publice, în mod special, de cele anunțate de ANSA. O confirmă chiar Tatiana Valiuh, în fața judecătorului.

Spune că îl cunoaște pe Alexa Gheorghe din 2004 și că, în prezent, se află în relații de concubinaj, având împreună un copil. Menționează că, în cadrul companiei, ea se ocupă doar de contabilitate.

„*Factor de decizie în cadrul companiei este Alexa Gheorghe. Anume ultimul decide la care licitație să participe [...] Negocierile cu Bioveta din Cehia, cu privire la procurarea vaccinului Lysvulpen, au fost purtate de Alexa Gheorghe*”, a mai precizat Valiuh.

Alexa Gheorghe mai deține o afacere similară, care desfășoară activitate farmaceutică veterinară – GGA International Grup SRL și mai este director și asociat cu 30% la MAT Medical. Atât Decebal-Impex, cât și GGA International Grup, se numără printre companiile care câștigă frecvent licitații publice. În ultimii patru ani, aceste două companii au reușit să încaseze doar de la ANSA circa 30 milioane de lei.

Mita pentru vaccinuri ratate

Joi, 26 noiembrie, Centrul Național Anticorupție (CNA) anunță într-un comunicat de presă că „*un om de afaceri a fost denunțat de un angajat ANSA, după ce ar fi încercat să-l mituiască cu 50 mii de lei*”. RISE Moldova a aflat că este vorba de Gheorghe Alexa. Omul de afaceri a fost reținut pentru 72 de ore și escortat la CNA pentru audieri.

Potrivit anchetatorilor anticorupție, Alexa i-ar fi oferit șpagă angajatului ANSA ca acesta să falsifice raportul final de recepționare a serviciilor și să nu includă peste 20 de mii de doze de vaccin care, în procesul de distribuție, au ratat ținta și au ajuns în lacuri sau localități. Astfel, omul de afaceri ar fi încercat să încaseze suma de 20 mii de euro, atât cât costă vaccinurile ratate.

Gheorghe ALEXA, reprezentant Decebal-Impex: *Cu privire la acțiunile angajatului ANSA, considerăm că totul a fost planificat din timp și a fost o provocare, scopul fiind denigrarea imaginii companiei noastre. Nu a fost niciun temei să se ofere mită acestei persoane.*

Tatiana VALIUH, directoarea Decebal-Impex: *A fost o campanie [de vaccinare] foarte complicată. La noi satele sunt foarte mici și avioanele nu aveau posibilitatea să se oprească să nu nimerească vaccinurile date în sate sau lacuri. Chiar este stipulat în contract că vaccinurile*

care nu nimeresc pe teritoriul strict indicat, pur și simplu nu se achită. A fost făcut un proces-verbal, unde se menționează cantitatea care a nimerit în lacuri. Producătorul a explicat de ce s-a întâmplat asta și, în a doua etapă [de vaccinare], aceste vaccinuri au fost recuperate. Asta și e problema. Nu au fost incluse în factură, nimeni nu a pretins nimic […] Întotdeauna am luptat pentru aceste contracte. Clar că sunt anumite persoane care nu sunt mulțumite de faptul că noi câștigăm, dar asta este altă întrebare.

Nota redacției: Am expediat un e-mail solicitând explicații reprezentanților firmelor Bioveta din Cehia și Avio Otryad-Varna din Bulgaria. Până la momentul publicării acestui text, nu am primit un răspuns.

https://www.rise.md/articol/vulpoiul/

Copii de procuror cu apartamente la Iași. Ce ar fi ascuns de ANI șeful Procuraturii din Drochia

Nicolai Coșeru, Portalul NORDNEWS.MD
05.08.2021

2020 a fost un an sub semnul dezastrului, care a demonstrat cât de nepregătită este Republica Moldova în fața capriciilor naturii și a unor eventuale pandemii. Cu un sistem de ocrotire a sănătății la pământ, țara noastră a beneficiat de utilaje medicale și echipamente de protecție anti-COVID în valoare de milioane de euro.

În plus, pe 30 aprilie, anul trecut, *42 cadre medicale din România au ajuns în Republica Moldova* pentru a oferi o mână de ajutor spitalelor din Chișinău, Bălți și Cahul. Vă mai amintiți cazul când cei patru medici de peste Prut nu au putut fi cazați într-un bloc de pe strada Bulgară din Bălți, din cauză că fostul șef al Procuraturii din Bălți, *Viorel Tureac, s-a opus cu vehemență,* invocând că vecinătatea cadrelor medicale ar putea fi periculoasă pentru el și familia sa, stabiliți cu traiul în blocul respectiv.

De fapt, cine este Viorel Tureac?

Viorel Tureac a fost procuror-șef de Bălți, iar în prezent conduce Procuratura raionului Drochia. Potrivit Consiliului Superior al Procurorilor, acesta are o vastă experiență în domeniu, ba mai mult, pentru învestirea în noua sa funcţie *a pus cuvânt și Procurorul General, Alexandru Stoianoglo*. În cei aproape 30 de ani de activitate, familia procurorului Tureac a agonisit o avere substanţială, având în proprietate imobile şi maşini de lux. Unele din ele sunt bine ascunse de ochii inspectorilor de integritate, acuzatorul de stat reușind să le treacă pe numele celor doi copii: Mihai Tureac și Sanda Tureac, care și-au făcut studiile nu la Bălți, Chișinău, Cahul sau Comrat, ci în România, mai exact, la Iași. A fost, probabil, alegerea lor.

Iașul a devenit în ultimii ani un punct de atracție cultural, istoric, academic și financiar, unde mulți cetățeni ai Republicii Moldova și-au cumpărat case, unele locuite, altele păstrate pentru loc de refugiu. Printre proprietari se numără judecători, avocați și procurori, precum și copiii acestora.

Pe șoseaua Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 4 din Iași se află *Complexul Rezidențial „Exclusive Residence”*, dotat cu blocuri și apartamente de lux, iar în unul dintre acestea, la etajul trei, se află un apartament compus din bucătărie, două dormitoare, baie, hol și o terasă cu vedere panoramică spre oraș.

Pentru această locuiță cu o suprafață de aproape 75 de m. p., în 2014, tânărul de 23 de ani Mihai Tureac, fiul actualului procuror de Drochia și prietena de atunci a acestuia, Dana Gordila, care în prezent îi este soție, au scos din buzunar 84 de mii de euro. Apartamentul a fost cumpărat în indiviziune și pe cote-părți egale.

Mihai Tureac a declarat pentru jurnaliștii NordNews că apartamentul a fost cumpărat cu ajutorul părinților.

„Acest apartament a fost procurat împreună cu ajutorul părinților mei, cu ajutorul soției mele, dar și cu mici resurse pe care le-am avut eu”, a spus Mihai Tureac.

La balconul apartamentului tinerilor și-a făcut o fotografie sora lui Mihai Tureac, Sanda Tureac, care nu a fost lăsată să trăiască în chirie sau căminele studențești din Iași.

Acum doi ani, absolventa Facultății de Drept, Sanda Tureac s-a ales cu un apartament cu o suprafață de aproape 41 de m. p. Locuința acesteia se află la 3 km distanță de cea a fratelui său, în regiunea Copou, ansamblul rezidențial *„Royal Town”*, unul dintre puținele cartiere ieșene ce respectă și completează eleganța boemă a Copoului. Apartamentul este format dintr-o cameră, living, bucătărie, baie și balcon, pentru care Sanda Tureac a scos din buzunar 35 de mii de euro.

Am încercat să discutăm cu proprietara, dar mezina familiei Tureac este plecată în Germania.

L-am sunat pe Viorel Tureac, procurorul-șef de Drochia. Acesta a refuzat să răspundă punctual la întrebările jurnaliștilor NordNews, făcând trimitere la declarațiile sale de avere și interse personale.

Reporter – *Cum a fost posibil ca fiul dumneavoastră, la 23 de ani, să-și procure. în 2014, un apartament al cărui preț se ridică la 84 mii de euro?*

Viorel Tureac – *În declarație totul este indicat.*

Reporter – *În declarația dvs de avere și interese personale acest lucru nu apare.*

Viorel Tureac – *Este, în declarație este totul. Altfel, eu port răspundere penală pentru acest lucru. Îmi dau bine seama despre ce vorbiți dumneavoastră. Dacă eu n-aș fi indicat ceva acolo, voi fi tras la răspundere penală. Dvs cum vă gândiți, eu, ca jurist, să nu declar, să comit infracțiuni de acest gen? Doamne ferește, n-am încălcat nimic. Sută la sută vă garantez. Nu doresc să discut mai mult.*

Reporter – *Domnule Tureac, dvs. ați contribuit financiar la procurarea apartamentului lui Mihai Tureac, fiul dumneavoastră?*

Viorel Tureac – *În declarație este totul indicat. Nu vă supărați.*

Reporter – *Dumneavoastră n-ați indicat nici apartamentul Sandei, nici…*

Viorel Tureac – *Eu socot că acolo este totul indicat.*

Reporter – *În care declarație, pentru ce an?*

Am expediat șefului Procuraturii raionului Drochia și un mesaj cu câteva întrebări, dar până la momentul publicării materialului nu am primit niciun răspuns.

Cu ce averi se mai poate lăuda procurorul-șef din Drochia?

Conform declarației de avere și interese personale pentru anul 2020, prezentată la **Autoritatea Națională de Integritate (ANI),** Viorel Tureac a înregistrat un venit de 274 de mii de lei din salariul de procuror-șef și a beneficiat de pensie de dizabilitate de la CNAS, în valoare de 61 mii de lei. Bugetul familiei a mai fost suplinit cu 168 mii de lei, în urma vânzării autoturismului de model BMW X3, fabricat în 2007 și procurat în 2013 contra sumei de 212 mii de lei.

La capitolul bunuri imobile, Tureac a indicat că deține un apartament cu o suprafață de 99,7 m.p în valoare de 621 mii de lei, un garaj cu suprafața de 25,3 m.p., în valoare de 162 mii de lei, dar și o avere imobilă (încăpere nelocativă) cu o suprafață de 56,2 m.p., în valoare de 194 mii de lei. Familia Tureac a mai trecut pe hârtie că deține 2/4 cota parte dintr-un apartament cu suprafața de 66,2 m.p., în valoare de 177 mi de lei, dar și un garaj cu suprafața de 26,5 m.p., în valoare de 55 mii de lei. În 2016, în garajul acestuia, printr-un contract de posesie cu Dorin Ababii, a ajuns un autoturism de model Skoda Fabia, fabricat în 2004, ce ar valora 0 (!) lei. De asemenea, familia procurorului a dobândit în anul 2021 un automobil de model Honda CR-V, fabricat în 2014, contra sumei de 259 mii de lei.

Totodată, Viorel Tureac a accesat în 2015 un credit de 12 mii de euro, pe care trebuie să-l restituie aceluiași Dorin Abii, până în 2025, cu o rată a dobânzii de 0%.

https://nordnews.md/video-copii-de-procuror-cu-apartamente-la-iasi-ce-ar-fi-ascuns-de-ani-seful-procuraturii-din-drochia/

Schema imobiliară care poate lăsa statul fără 100 de milioane de lei. În rolurile principale: miniștri, fostul șef al Clubului sportiv „Dinamo” și un om de afaceri „specializat” în acapararea terenurilor publice

Daniela Calmîș, Ziarul de Gardă
23.04.21

Statul riscă să piardă două terenuri care valorează, la preț de piață, aproximativ 111 milioane de lei, ambele deținute de Ministerul Afacerilor Interne. Unul dintre ele găzduiește antrenamentele sportivilor care practică tirul cu arcul, iar pe celălalt a fost dezvoltat complexul sportiv „Urban Arena”.

Deși Curtea de Conturi a constatat încă în iulie 2020 că există riscul ca aceste terenuri, cu suprafața totală de peste 2 ha, să fie privatizate la preț normativ, iar în consecință statul să fie prejudiciat de circa 60 milioane de lei, până acum, autoritățile nu au reușit să elimine pericolul. ZdG a constatat că, de fapt, valoarea prejudiciului ar putea fi și mai mare, depășind suma de 100 de milioane de lei.

Schema imobiliară a fost pusă în aplicare în momentul în care firmele care au primit în locațiune terenurile, au obținut acordul de a-și înregistra dreptul de proprietate asupra unor imobile, fapt ce le-ar deschide ușa spre privatizarea terenurilor publice la prețuri de chilipir.

Șeful Clubului sportiv „Dinamo” care a semnat contractele de locațiune, dar și cei trei miniștri din perioada în care au fost semnate sau modificate cele două înțelegeri, strâng din umeri, pasând vina unii pe alții. Cel care poate da marea lovitură este un om de afaceri cu relații în lumea sportului și politicii, conectat la fostul secretar general al Partidului Democrat, Constantin Botnari.

În 2014 și 2015, două terenuri publice aflate în gestiunea Clubului Sportiv Central (CSC) „Dinamo” al Ministerului Afacerilor Interne (MAI), sunt transmise în locațiune unor agenți economici.

Riscul ca terenurile statului să fie înstrăinate în cazul privatizării

Terenul din strada Nicolae Dimo 30a din municipiul Chișinău cu o suprafață de 1,13 ha, pe care, în prezent, găzduiește antrenamentele de tir cu arcul, este dat în posesie și folosință temporară firmei „Rumal-Impex" pe un termen de 25 de ani în 2014. Un an mai târziu, terenul din strada Gheorghe Asachi 23a din Chișinău cu o suprafață de 1,1 ha, pe care, în prezent se află complexul sportiv „Urban Arena" ajunge în gestiunea „Prosport Invest" pentru o perioadă de 10 ani. Deși în calitate de semnatari ai contractelor din partea celor două firme figurează două persoane diferite, de fapt, în spatele ambelor companii se află un singur om: controversatul om de afaceri Viorel Bodiu, care, în prezent, figurează în calitate de fondator și administrator la ambele firme, dar și la două companii de construcții. Acesta s-a remarcat în lumea afacerilor în perioada guvernării democrate, fiind recunoscut drept un personaj din anturajul fostului secretar general al PDM, Constantin Botnari.

În iulie 2020, Curtea de Conturi (CCRM) a constat că cele două terenuri publice au fost date în arendă contrar legii și, în consecință, există riscul să fie înstrăinate, fapt care ar putea prejudicia bugetul cu circa 60 de milioane de lei. Curtea a depistat că CSC „Dinamo", a transmis terenurile în locațiune celor doi agenți economici fără a organiza o licitație publică, precum și în lipsa unei hotărâri de Guvern, *„neasigurând regulamentar controlul asupra utilizării eficiente și integrității patrimoniului de stat, fapt care atrage după sine nulitatea contractului de locațiune încheiat între părți"*.

La aproape un an de la acea hotărâre, soarta terenurilor rămâne incertă.

Separarea terenului, fără acordul proprietarului terenului

În martie 2014, când CSC „Dinamo" transmitea terenul public din sectorul Râșcani în posesie și în folosință pe un termen de 25 de ani companiei „Rumal-Impex", înțelegerea era parafată de Arcadie Bostan, șeful clubului sportiv și Grigore Vîntu, administratorul de atunci al firmei. Cele două părți conveneau asupra construcției și amenajării pe acel teren a unui centru sportiv și de agrement.

Terenul cu suprafața de 1,13 ha făcea parte dintr-un teren mai mare, cu o suprafață de circa 26 ha, pe care Consiliul Municipal Chișinău (CMC) l-a transmis în folosință CSC „Dinamo”. Clubul Sportiv a luat decizia de a separa cele două terenuri cu doar o zi înainte de a-l da în arendă, fără a avea acordul CMC. Deși, cel puțin formal, reprezentanții Consiliului au cerut ulterior în instanță anularea contractului de arendă, în 2017, cererea era scoasă de pe rolul Judecătoriei Chișinău, la solicitarea „Rumal-Impex”, pe motiv că reprezentanții CMC și ai clubului sportiv nu s-au prezentat în instanță.

Drept de proprietate pentru cinci imobile inexistente de pe terenul statului

La șase ani distanță de la semnarea contractului de arendă, pe acel teren nu a mai apărut un complex sportiv, așa cum era stipulat în înțelegerea inițială. Dar, în luna martie 2020, compania „Rumal-Impex” solicita Agenției Servicii Publice (ASP) aviz consultativ pentru înregistrarea unor bunuri imobile nefinalizate și a dreptului de proprietate asupra lor, toate amplasate pe terenul statului.

Inițial, ASP a constatat mai multe impedimente și a respins cererea firmei. O lună mai târziu însă, lucrurile s-au schimbat. Astfel, după ce în aprilie 2020 firma a depus o nouă cerere, organul cadastral, bazându-se de această dată pe un document semnat de șeful CSC Dinamo, Arcadie Bostan, a permis înregistrarea dreptului de proprietate asupra a cinci imobile care ar fi fost construite pe terenul public.

CCRM, în iulie 2020, constata însă că, de fapt, cele cinci construcții nefinalizate pe care „Rumal Impex” le-a înregistrat la ASP, NU există în realitate. Acest fapt a fost constatat și de ZdG. Pe acel teren am găsit acum doar cinci mici fundamente din beton, vechi, care seamănă mai degrabă cu niște borduri situate la suprafața solului, amplasate la periferiile terenului public.

În luna ianuarie curent, noua administrație a CSC „Dinamo”, în baza constatărilor CCRM, a solicitat ASP să reexamineze cererea „Rumal-Impex” și să radieze din Registrul bunurilor imobile dreptul de

proprietate al firmei asupra pretinselor imobile. Instituția însă a refuzat, precizând că *„nu are temei pentru a rectifica înscrierile din registrul bunurilor imobile”* și că reprezentanții Agenției au acționat în conformitate cu legea. Administrația CSC „Dinamo” a contestat în instanță refuzul ASP. Deocamdată, cererea clubului sportiv a fost înregistrată, însă nu a fost stabilită data primei ședințe de judecată.

Aceeași schemă, aceeași actori - alt teren

În anul 2015 este semnat un alt contract similar, care peste ani avea să aibă aceleași efecte. Tot prin semnătura lui Arcadie Bostan, CSC Dinamo transmitea în locațiune, pentru o perioadă de 10 ani, un teren de 1,1 ha din strada Gheorghe Asachi 23 a firmei „Prosport Invest”. Terenul se află în imediata apropiere a Academiei de Poliție și a bazinului „Dinamo”. Compania urma să construiască și să amenajeze pe acel teren Stadionul „Dinamo”, conform proiectului acceptat de către administrația clubului sportiv.

În 2016, după ce compania a primit autorizație, a început construcția a 11 bunuri imobile pe acel teren. Ulterior, deși din prevederile contractuale nu rezultă că firmei i-ar reveni drepturile de proprietate asupra construcțiilor pe care le-a edificat, în 2016 și ulterior în 2018, la fel ca în cazul edificiilor de pe terenul din sectorul Râșcani, „Prosport Invest” a reușit să înregistreze dreptul de proprietate asupra acelor imobile.

CCRM constata în iulie 2020 că firma „Prosport Invest” a construit pe terenul statului patru stadioane pentru mini-fotbal, o parcare auto, o spălătorie auto și alte 11 imobile care au fost înregistrate la OCT Chișinău contrar prevederilor legale.

Prima tentativă a firmei de „a pune mâna” pe teren

Terenul de 1,1 ha, care este miza afacerii, aparţine statului și a fost înregistrat la Cadastru abia în 2013, an în care a și fost dat în folosință CSC Dinamo. În martie 2019, printr-o cerere adresată Agenției Proprietății Publice (APP), cea care gestionează patrimoniul statului, compania a făcut deja prima tentativă de „a pune mâna” pe el. Firma a solicitat avizul pozitiv *„pentru elaborarea studiului de fezabilitate de desfășurare a unui proces transparent, de realizare a procesului de privatizare a terenului adiacent construcțiilor”*. APP a refuzat însă să-și exprime acordul pentru elaborarea studiului, argumentând că terenul este proprietate a statului și nu poate fi vândut.

ZdG a constatat că și în acest caz, la începutul anului 2021, noua administrație a CSC „Dinamo” a înaintat o acțiune în instanța de judecată, cerând declararea nulității contractului și obligarea ASP să radieze dreptul de proprietate a firmei asupra construcțiilor. Cererea a fost susținută și de către APP care, în referința sa, scrie că înregistrarea dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile de pe terenul public reprezintă „un abuz de drept” din partea companiei. Totodată, reprezentanții APP precizează că potrivit prevederilor legale, dar și celor contractuale, firma *„are dreptul la restituirea cheltuielilor efectuate cu scopul îmbunătățirii imobilului închiriat”*, și *„nicidecum dobândirea dreptului de proprietate asupra acestora”*. Deocamdată, dosarul se află pe masa magistraților, fără a avea o soluție.

„Statul rămâne fără teren din simplu motiv că acolo este înregistrată proprietate privată”

Viorel Cebotari, juristul CSC „Dinamo”, admite că, prin înregistrarea construcțiilor ca proprietate privată pe cele două terenuri publice date în locațiune, s-a făcut abuz de clauzele contractuale și de lege și că, de fapt, se urmărește *„o schemă de privatizare a bunurilor statului la un preț mai mic decât ar fi costat el ca preț de piață”*.

„Deci, în momentul expirării contractului de locațiune, practic statul rămâne fără teren din simplu motiv că acolo este înregistrată proprie-

tate privată și agentul economic ar putea cere de la APP, după studiu de fezabilitate etc., există o procedură de-al privatiza la prețul nu de piață, dar la prețul estimativ (normativ, n.r.). Deci, terenurile aferente se privatizează la alt preț, nu la prețul de piață. Respectiv, aceste două terenuri vor ieși din posesia statului contra unei sume mult mai mici în cazul când va fi privatizat ca teren aferent al construcțiilor care sunt private pe teren public. Pierderea va fi diferența între prețul normativ al pământului și prețul de piață. Dacă estimativ prețul normativ al unui teren ar fi de circa 60 de mii de euro (1,26 milioane de lei, n.r.), iar prețul de piață de circa 50 de milioane de lei, dacă facem diferența dintre prețul estimativ, prețul de piață, ajungem la prejudiciu", estimează juristul.

Centrul Național de Expertize Judiciare a stabilit că prețul de piață al terenului din strada Dimo este de circa 58,3 milioane de lei, iar prețul de piață al terenului din strada Asachi este de circa 53,4 milioane de lei. Conform unor calcule, firma care a luat în locațiune terenul din strada Dimo, pe care se desfășoară antrenamentele de tirul cu arcul, ar putea să-l privatizeze cu circa 1,5 milioane de lei, preț de 40 de ori mai mic decât cel de piață, iar terenul din strada Asachi, pe care este amplasat complexul „Urban Arena", ar putea fi cumpărat cu aproximativ 2,3 milioane de lei, preț care este de 20 de ori mai mic decât cel de piață. Respectiv, statul ar putea fi prejudiciat cu circa 107 milioane de lei.

„Nu sunt gata să vă dau așa detalii, nu știu… Nu țin minte, au trecut oleacă de ani"

Arcadie Bostan, fostul șef al CSC „Dinamo", cel care a și semnat cele două contracte de locațiune este, în prezent, președintele Federației de Tir din R. Moldova, instituție pe care o conduce din anul 2013. Acesta s-a aflat în fruntea CSC „Dinamo" din 2012 și până în 2019. Încă de la numirea în funcție, angajații clubului semnalau că motivul pentru care acesta a fost instalat în fruntea instituției ar fi interesul pentru terenurile aferente edificiilor sportive care erau într-o stare deplorabilă. *„Sunt multe zvonuri. Edificiile sportive sunt deplorabile, iar terenurile afe-*

rente, din centrul Chişinăului, sunt solicitate de mulți agenți economici pentru a le lua în locațiune cu o ulterioară privatizare", se arăta într-o scrisoare din 2012, publicată atunci de ZdG.

Arcadie Bostan susține acum că ar cunoaște *„tot de la cineva din presă"* că ar fi vorba despre o schemă de înstrăinare a terenurilor publice și afirmă că el *„nu a semnat pentru înstrăinare"*. Totodată, acesta insistă că inițiativa de a da cele două terenuri în arendă ar fi venit din partea MAI.

„Când s-au semnat contractele de arendă, starea terenurilor era cam cum e starea stadionului Republican în prezent. Nici competență și nici atribuție ca structură „Dinamo" nu a avut. Toată procedura de identificarea a ... (agenților economici, n.r.) a fost petrecută de către MAI. Eu contractele când le-am semnat, stătea ștampila Direcției juridice a Ministerului de Interne. Eu le-am citit, dar văzând ștampila direcției juridice, aceștia sunt oamenii care se uită și urmăresc după supravegherea legii în cadrul MAI. Eu de meserie sunt pedagog: antrenori, copii, performanță. Eu în cancelarie am primit proiect frumos, foarte frumos proiect, cu terenuri, cu… La mine, în orice caz, la momentul acela, nu au apărut întrebări", se apără fostul șef al CSC „Dinamo".

El afirmă că *„nu este implicat în scheme"* și că *„nu cunosc scheme"*. Întrebat însă despre motivul pentru care a oferit acordul uneia dintre firme să-și înregistreze dreptul de proprietate asupra unor construcții inexistente, Bostan pretinde că nu-și amintește, chiar dacă i-am arătat documentul semnat de el. *„Nu sunt gata să vă dau așa detalii, nu știu… Nu țin minte, au trecut oleacă de ani, câți ani au trecut de atunci?"*.

„Eu cu domnul Bodiu am jucat fotbal demult"

ZDG: *D-stră ce scop ați urmărit în momentul în care le-ați permis să înregistreze?*

A.B.: *Scopul iarăși de a… Eu am doi copii care nu sunt în țară și nici nu am argumente să-i chem înapoi, că avem așa condiții de trai în țară. De a crea condiții (scopul invocat de Arcadie Bostan, n.r.) Uitați-vă ce condiții s-au făcut la Gheorghe Asachi. Sunt rele? Se petrece campio-*

natul republicii la minifotbal. E mișcare. La noi tot e mort în țara asta a noastră. Tot absolut.

Totodată, deși Bostan a negat că ar avea vreo atribuție la identificarea agenților economici, acesta a recunoscut că se cunoaște cu beneficiarul celor două companii, precizând că ***„eu cu domnul Bodiu am jucat fotbal demult. Dacă el venea la mine, era altceva. Dar așa, el s-a dus pe la etajul doi, pe la minister",*** *se scuză fostul șef al CSC Dinamo.*

„Dinamo a introdus riscuri prin acceptarea unor construcții acolo"

Dorin Recean, ministru de Interne în momentul semnării contractului pentru darea în locațiune a terenului din strada Dimo, afirmă însă că *„cei de la Dinamo, s-au adresat cu această solicitare, au descris proiectul și în esență, acel contract, eu l-am aprobat, nu că eu l-aș fi semnat. Ulterior, tot „Dinamo" a introdus riscuri prin acceptarea unor construcții acolo". Asta a fost inițiativa Clubului, nu a fost inițiativa MAI și credeți-mă, în perioada aceea, 2014, numai a club „Dinamo" sau a terenurilor nu îi era MAI-ului. Înțeleg poziția defensivă a domnului Bostan, dar dacă atragem atenția la ce s-a întâmplat ulterior, în mod special în 2017, atunci lucrurile devin clare. Riscul nu este contractul, riscul este mediul în care el a fost realizat",* spune Recean.

Fostul ministru precizează că deși până în 2017 firma acumulase datorii și potrivit clauzelor contractuale, contractul urma să fie reziliat. Atunci însă, afirmă Recean, din contra, firmei i-a fost acordată autorizație de construcție. *„Cel mai important risc pe care l-a constatat CCRM se referă, de fapt, la faptul că li s-a permis să facă construcții capitale. Și asta nu trebuia admis"*, constată ex-ministrul.

„Toate documentele au fost făcute exact conform legislației în vigoare, la acel moment"

Aceeași poziție o împărtășește și Oleg Balan, ministru de Interne în perioada semnării contractului de arendă a terenului din strada Asachi. Balan susține că clauzele contractului pe care le-a aprobat atunci când

era ministru au fost modificate ulterior și că până în momentul plecării sale din funcție, *„toate documentele au fost făcute exact conform legislației în vigoare, la acel moment”.*

„Eu mă întreb, cum s-a putut ca în certificatul de urbanism, în autorizația de construcție să fie scris clar: „Două terenuri sportive”, iar astăzi avem patru? Iar în contractul de locațiune e scris foarte clar: „Locatarul are dreptul să efectueze reutilarea, reconstrucția și reparația capitală a bunului închiriat numai cu acordul în scris a locatorului”. [...] Din câte știu, sunt pornite mai multe cauze penale pe această situație. [...] Deci oficiul cadastral avea acest contract de locație (locațiune, n.r.) și nu înțeleg cum un arendaș a putut să înregistreze pe terenul pe care doar îl arenda de la Ministerul de Interne, să-și înregistreze proprietatea pe un teren arendat, legea nu prevede o asemenea situație. [...] Deci regretabil. Eu înțeleg ce se face și ce s-a dorit să se facă, sper să nu se reușească. Sper ca acest teren să rămână proprietatea statului, gestionat de Ministerul de Interne. Cum s-a procedat mai departe, probabil ar fi bine să răspundă cei care au gestionat acele treburi la stadionul „Dinamo” după plecarea mea din funcția de ministru de Interne”, zice ex-ministrul.

„Dacă nu eram eu ministru de Interne, acolo era să fie bloc locativ”

Oleg Balan a fost succedat în funcția de ministru de interne de Alexandru Jizdan, cel care a exercitat mandatul până în vara anului 2019. Fostul ministru în guvernul Filip, în prezent deputat în Parlamentul R. Moldova pe listele Partidului Democrat. Jizdan pasează și el vina pentru situația creată și susține că *„terenurile au fost transmise ilegal și iresponsabil”.*

Eu vreau să-i întreb pe ei. Atunci când au semnat contractul de transmitere a terenului, cine se face vinovat? Jizdan care s-a opus sau ei care au semnat transmiterea? Și mi se pare incorect acest lucru. Riscurile au apărut în 2014, atunci când terenurile au fost transmise din gestiunea MAI în gestiunea unei persoane fizice, unui agent economic. Și

atunci ei trebuie să-și asume riscurile pentru ceea ce au făcut ei. Nu ministrul Jizdan a transmis Tirul cu Arcul și nu eu am transmis terenul de pe Gheorghe Asachi. [...] Consider că dacă nu eram eu ministru de interne, acolo era să fie bloc locativ", susține Jizdan menționând că în spatele „acestor chestiuni, stau aceleași persoane care urmăresc intenția de a construi blocuri locative".

Proprietarul celor două firme, om de afaceri controversat

Viorel Bodiu, cel care figurează în calitate de fondator și administrator la cele două firme care gestionează terenurile statului este un controversat om de afaceri, ajuns în atenția opiniei publice în perioada guvernării democrate, gestionate de oligarhul Vladimir Plahotniuc, fiind văzut de mai multe ori în anturajul secretarului general al PDM, Constantin Botnari. Bodiu deține și administrează mai multe firme, inclusiv companii din domeniul construcțiilor. Tot el este și directorul Federației Sportive Naționale de Minifotbal din R. Moldova, nume care este afișat și pe panourile din fața Complexului Sportiv din strada Gheorghe Asachi 23a, „Urban Arena".

Numele lui Viorel Bodiu a apărut în spațiul public de mai multe ori și de fiecare dată în contextul unor scheme de privatizare a unor terenuri publice. Despre o schemă similară cu cea de la „Dinamo", în urma căreia Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală" a rămas fără terenul de circa 1 milion de dolari, ZdG scria în 2015. Atunci, terenul de jumătate de hectar a ajuns în posesia lui Viorel Bodiu la scurt timp după ce o companie afiliată omului de afaceri l-a luat în arendă, iar peste câteva luni l-a cedat firmei de construcţii „Urbanconstruct-TT", care a ridicat acolo un complex locativ.

În 2016, Bodiu împreună cu partenerul său de afaceri, Dumitru Creciun, la fel, o figură afiliată guvernării PDM au pus ochii pe un teren din apropierea Circului, amplasat lângă biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena". Prin intermediul unor scheme imobiliare similare, după un contract de locațiune și ridicarea unei construcții nefinalizate, firma „Siglum Construct", la care Bodiu figurează ca fondator și administrator, a primit același pretext legal de a privatiza terenul ca și în

cazul terenurilor de la CSC „Dinamo”. În 2019, compania a solicitat de la Primăria mun. Chișinău certificat de urbanism pentru proiectare unui bloc locativ de 17 etaje pe terenul care este înregistrat cu drept de proprietate după R. Moldova și cu drept de folosință după Biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena” care, împreună cu cimitirul adiacent, este înregistrată în Registrul monumentelor R. Moldova ocrotite de stat și se află în zona de protecție a monumentului istoric.

Arestat pentru furt de mașini de lux în Italia

Interesul lui Viorel Bodiu, căruia în anii ‘90 i se spunea Viorel Clipa, s-a extins și asupra terenului pe care se regăsește piața „Curcubeu” din centrul capitalei. Despre acest lucru a relatat într-un interviu pentru Newsmaker, fostul proprietar al pieții, Sergiu Cosovan, care a ajuns în detenție pentru că, spune el, s-a opus tentativei de a i se prelua afacerea.

„Am aflat că după toate acestea sunt Viorel Clipa, prietenul fostului meu partener, Gheorghe Cavcaliuc, șeful adjunct de atunci al Inspectoratului General de Poliție și Ștefan Șaptefrați, procuror al municipiului Chișinău. [...] Toți erau interesați de terenul pe care voiau să construiască un centru comercial. Clipa trebuia să fie dezvoltatorul imobiliar, iar cofondatori – Cavcaliuc și Șaptefrați. Când eram la închisoare, niște persoane s-au apropiat de mine și mi-au spus că dacă voi rescrie afacerea mea pe numele lui Viorel Clipa, mâine-poimâine aș putea fi acasă. [...] Mi-au spus: dacă voi fi de acord, ar putea să intervină și să se implice Constantin Botnari”, a relatat Cosovan.

Înainte de a se implica în scheme cu terenuri publice, publicația Gazate Sporturilor din România scria că în 2008, Bodiu figura în lista persoanelor arestate pentru apartenență la o rețea de furturi de lux în Italia.

L-am găsim pe Viorel Bodiu în biroul său de pe adresa juridică a firmei „Rumal-Impex”. Directorul firmelor, surprins de prezența noastră, a refuzat să răspundă la întrebări, invocând că ar fi într-o ședință. Deși ne-a cerut să revenim peste 30 de minute, ulterior acesta nu a mai deschis ușa și nu a fost de găsit în următoarele săptămâni. *https://bit.ly/3lFN0j0*

Cum au „dispărut” 14 milioane de lei alocați din bugetul de stat pentru o casă de cultură

Daniela Calmîș, *Ziarul de Gardă*
26.01.21

14 milioane de lei din bugetul de stat au fost alocate și cheltuite în ultimii doi ani pentru reparația Casei de Cultură din comuna Goteşti, raionul Cantemir. Deși banii nu mai sunt, edificiul rămâne într-o stare deplorabilă și lasă în urma sa dosare penale, corupție și interese. Într-o înregistrare audio consultată de ZdG reprezentanții agentului economic recunosc deschis că au oferit mită fostului primar al satului. Acesta însă se apără și crede că totul s-a făcut pentru a-l denigra.

Deși în ultimii doi ani din bugetul de stat au fost investite 14 milioane de lei pentru reparația Casei de Cultură din comuna Goteşti, raionul Cantemir, localitate în care, potrivit ultimului recensământ, trăiesc circa 4 mii de locuitori, clădirea rămâne într-o stare deplorabilă, iar în jurul edificiului planează dispute și acuzații de corupție.

Deși este vizibilă schimbarea acoperișului și se atestă modificări la fațada clădirii, în interior, Casa de Cultură este departe de a fi finisată. Localnicii spun că înăuntru lucrările practic nu au demarat, iar ceea ce s-a executat e mai degrabă o „bătaie de joc”.

„După asta el ne șantaja, dați-mi mie atâția bani și gata”

O înregistrare audio consultată de ZdG, care reprezintă o discuție între actualul primar al localității, Romeo Bolocan, directoarea companiei care a executat lucrările de reparație, Anna Gramma, și directorul adjunct al firmei, Ivan Russu, aduce în lumină corupția din jurul edificiului, reprezentanții agentului economic recunoscând direct coruperea fostului primar.

Russu: – *Noi foarte mult i-am dat, înțelegi?*

Bolocan: – *Cât i-ați dat?*

Russu: – *Undeva 400 și ceva de mii i-am dat și el mai cere încă 500 de mii. Înțelegi?*

Bolocan: – *Dar când a cerut 500 de mii?*

Russu: – *Când s-au început alegerile. Înaintea alegerilor. A zis că: „Eu vîigrăiesc (câștig, n.r.), eu tot", încolo încoace. Noi ne-am gândit că el…*

Bolocan: – *Dar pentru ce i-ați dat 400 de mii?*

Russu: – *Mai mult de 400 de mii.*

Bolocan: – *Pentru ce?*

Gramma: – *Haideți, asta nu e discuție… Noi am vrut să semnăm procentajul pentru suma rămasă. Acolo sunt 53 de mii.*

Bolocan: – *Iată o să veniți, o să semnăm. Dar acum?*

Gramma: – *Noi am luat cu noi.*

Bolocan: – *Șoferul nu este aici. Toate gențile, sacoul e în mașină.*

Russu: – *Drumul, socoate, 500 km, încolo și înapoi. Înțelegi?*

Bolocan: – *Pur și simplu, mie mi-a spus un băiat cu care prietenesc, spune exact cât a cerut Panainte, câți i-ați dat.*

Gramma: – *Pentru ce? Panainte, și fără noi, el va avea probleme. Eu o să vă arăt după proiect ce fel de proiect este acesta. Probabil, trebuia împușcat. Noi am modificat proiectul. Astea nu sunt glume.*

Russu: – *Noi am plătit pentru proiect și el încă ne trădează.*

Gramma: – *Și acum, proiectul este fără canalizare. Eu, pur și simplu, voiam calm să-i explic asta…și să semneze… Atunci, ce? Hai să facem așa, ca nici noi să nu vă reținem, haideți, mâine dimineața, acolo, la d-stră.*

Bolocan: – *Mâine dimineața avem Consiliu.*

(...)

Bolocan: – *Dar el când vă sună, de ce nu îl înregistrați?*

Gramma: – *Ascultați, d-stră vreți să-l închideți?*

Russu: – *Eu am tot înregistrat. Am tot.*

Gramma: – *Noi avem tot.*

Russu: – *Avem tot ce trebuie. Dar nu e treaba în acești bani. Pur și simplu, trebuie să fii om, pentru că fiecare trebuie să mănânce. Dar dacă tu iei bani, fă atunci… El nimic, ne-a băgat în niște datorii și gata.*

Gramma: – *După asta el ne șantaja, dați-mi mie atâția bani și gata. Eu vă spun...*

Russu: – *Dacă noi am fi vrut să-l înlăturăm, demult avea să stea închis. Dar cumva ne e jale.*

Acte de efectuare a lucrărilor, care nu corespund realității

Totul a început acum doi ani, când din bugetul de stat urmau a fi alocate, potrivit consilierilor locali, circa 16 milioane de lei pentru reconstrucția Casei de Cultură (Centrul de Tineret) din comuna Goteşti, raionul Cantemir. Astfel, la început de noiembrie 2018, primăria comunei, în persoana primarului de atunci, Panainte Chicicov, în urma unei licitații, a semnat un contract în valoare de 15,5 milioane de lei cu „AnaGrama-Grup" SRL, ca aceasta să repare Casa de Cultură din localitate.

Deși Centrul de Tineret urma a fi dat în exploatare la sfârșit de decembrie 2020, iar până în prezent agentul economic ar fi efectuat lucrări de circa 14 milioane de lei, edificiul este departe de a fi gata, iar firma refuză să termine lucrările.

Vasile Berescu, consilier local în cadrul Primăriei Goteşti, relatează că, la scurt timp după semnarea contractului, a fost transferată prima tranșă, de 7 milioane de lei, agentului economic, ulterior, înainte de alegerile locale generale din octombrie 2019, au fost transferate alte 7 milioane de lei, dar lucrările de construcție au fost stopate.

„S-au întocmit niște acte de efectuare a lucrărilor, așa e după lege, care au fost semnate de către fostul primar, agentul economic și responsabilul tehnic - o comisie care a adeverit faptul îndeplinirii lucrărilor.

Ceea ce, după noi, nu corespunde realității. În aceste două luni nu s-a făcut practic nimic acolo. Ulterior, în 2019, deja s-au început lucrările la Casa de Cultură, s-au făcut careva lucrări, chiar până înainte de alegeri; au mai fost ridicate încă 7 milioane, de toate 14 milioane de lei, și cu asta s-a terminat tot, până astăzi nu se face nimic, Casa este încuiată", susține consilierul.

„Cum așa, ne apucăm de un proiect și modificăm pe drum regulile jocului?"

Problemele Casei de Cultură din Goteşti au ieșit la iveală după alegerile locale din 2019, când a fost aleasă o nouă administrație locală, iar fostul primar a pierdut scrutinul în fața candidatului Partidului Socialiștilor, Romeo Bolocan. Problema a pornit, potrivit relatărilor noilor aleși locali, de la o înțelegere dintre fostul primar și agentul economic de a modifica tipul acoperișului prevăzut în proiectul inițial. Sergiu Botnari, actual consilier local, susține că, la scurt timp de la semnarea contractului privind reparația Casei de Cultură, în lipsa unei hotărâri a Consiliului local, doar în baza unei scrisori de recomandare a fostului primar, a fost modificat tipul acoperișului prevăzut în proiectul de bază, ceea ce a dus la majorarea valorii contractului cu circa 5 milioane de lei.

„Inițial, acoperișul care a intrat în proiect, era de tip moale, dar dumnealor au modificat cu țiglă. Ori mergeau după proiectul inițial, ori dacă îl modificau, trebuia să fie și decizia Consiliului, și modificarea de proiect. Cum așa, ne apucăm de un proiect și modificăm pe drum regulile jocului care au fost adoptate, stabilite cu puțin timp în urmă? Aici ceva nu e clar și nu e în regulă", se arată nedumerit consilierul local.

„Adică noi, acum, reiese că suntem datori"

În urma scrutinului, având în vedere că lucrările la Casa de Cultură au fost stopate, reprezentanții firmei au condiționat finalizarea reparației edificiului. Astfel, după ce lucrările privind noul tip de acoperiș au fost executate, așa după cum au convenit cu fostul primar, compania solicită

actualei administrații locale să semneze decizia prin care au fost operate modificările la proiect.

„Dumnealor au vrut de la noi să le votăm o decizie, precum că noi permitem modificarea acoperișului. Adică noi, acum, reiese că suntem datori. Dumnealor au făcut modificarea doar în baza unei scrisori a fostului primar, au făcut, dar acum vin ca să le votăm o decizie precum că să o întărim. Nu știu, dar cum, de ce nu au făcut deodată? Dacă e lucru bun, dacă e transparent, dacă e de bună credință? Adică 13 consilieri, la nivel, sunt mai jos decât primarul?”, întreabă Sergiu Botnari.

Consilierul precizează că reprezentanții companiei le-au comunicat că aceștia nu dispun de resurse financiare pentru a continua lucrările de reparație, astfel că firma insistă pe semnarea „acordului adițional pentru construcția acoperișului, pentru a primi subvenții de la stat pentru munca făcută”.

„Acolo, la acoperiș, este vorba de 4,7 milioane, care, chipurile, noi am fi datori. Dar deja sunt 15 milioane alocate. De unde noi, Consiliul, să luăm acești bani? Noi nu avem acești bani, nu operăm noi cu așa sume”, spune Botnari.

„Toți înțelegem că banii aceștia au fost furați”

„Spălătoria de la Goteşti”, așa cum o numesc sătenii din localitate a ajuns și în atenția Centrului Național Anticorupție (CNA), doar că nici instituția nu a reușit deocamdată să facă dreptate. Potrivit declarațiilor directorului adjunct al întreprinderii „AnaGrama-Grup” SRL, Ivan Russu, care se regăsește într-o ordonanță a Procuraturii Anticorupție (PA), oficiul Sud, din 9 septembrie 2020, drept urmare a modificărilor operate la proiect, primăria comunei Goteşti ar avea o datorie totală de circa 6,5 milioane de lei față de agentul economic: 4,7 milioane de lei - cheltuielile suplimentare pentru construcția acoperișului, alte 250 de mii de lei pentru expertiza în construcții și proiectul realizat înainte ca acoperișul să fie construit, dar și 1,5 milioane de lei - suma rămasă neachitată din contractul de bază.

Pe de altă parte, noua administrație a satului nu recunoaște datoria, refuză să „opereze cu alți bani” și condiționează votarea modificărilor la proiect, prin prezentarea din partea firmei a unui raport privind cheltuielile de până acum. Aleșii locali se arată nemulțumiți că, deși au fost investite circa 14 milioane de lei, Casa de Cultură rămâne a fi într-o stare „dezastruoasă” și consideră că banii alocați până în prezent „au fost furați”.

„Dacă ar fi fost acolo făcut obiectul și, într-adevăr, ar fi cheltuit așa sumă de bani, eu înțeleg, dacă veneau cu careva acte care să confirme, dar așa, ei pretind, ei numai spun că pentru a finaliza obiectul, au făcut ei calculele lor, au nevoie în jur de 6 milioane. Dar trebuie să le argumentezi cheltuielile cu careva calcule: de unde s-a luat, cum s-a cheltuit, cum s-a făcut că acel acoperiș e cu mult mai scump, cu câteva milioane, decât cel care era. Știți cum, ei au aceste acte de efectuare a lucrărilor până în prezent, care, vă spun, nu corespund realității, și acolo sunt cheltuite 14 milioane. Noi, pur și simplu, toți înțelegem că banii aceștia au fost furați. Au fost sustrași, au arătat, așa, niște praf în ochi pe hârtii. Să intrați înăuntru, acolo e dezastru total, și clar lucru că și noi suntem nemulțumiți, și lumea e nemulțumită”, relatează consilierul Vasile Berescu.

Actuala administrație a primăriei Goteşti s-a adresat în luna iulie 2020 cu o plângere la PA și la CNA pentru a investiga cazul, însă deocamdată au fost informați doar că „cererea a fost primită și că se examinează de către organul CNA”.

În sesizarea lor, aleșii locali menționează că „însuși proiectul de îndeplinire a lucrărilor de reparație a fost incomplet, superficial și cu mari abateri”, precizând că „nu s-a ținut cont de subsolul clădirii și alte aspecte ca canalizarea”.

„Fapt incompatibil cu îndeplinirea lucrărilor la etajele 1-2 și acoperișul clădirii, fără a ține cont de fundația clădirii. Ulterior, pe parcursul executării parțiale a lucrărilor la obiect, partea demisol a fost și este înnămolită, plină cu deșeuri, mucegai, se află într-o stare dezastruoasă”, se arată în plângerea administrației locale.

Coruperea actualului primar: „Am luat numai cererea, dar banii nici nu am pus mâna”

La 2 septembrie 2020, CNA anunța că atât fostul, cât și actualul primar de Goteşti, dar și un consilier local, „au ajuns în vizorul Direcției generale teritoriale Sud a CNA, după ce au fost denunțați că ar fi cerut mită de la reprezentanții unui agent economic” și că sunt „bănuiți că ar fi estorcat banii pentru a favoriza o decizie a Consiliului local privind alocarea bugetului pentru lucrările de reparație, pe care urma să le efectueze agentul economic”.

Romeo Bolocan, actualul primar al comunei neagă însă acuzațiile care îi sunt aduse și susține că, de fapt, Ivan Russu, directorul adjunct al companiei, a încercat să-l corupă pentru a influența Consiliul local să voteze modificarea proiectului privind schimbarea acoperișului. Bolocan afirmă că despre tentativa de corupere a înștiințat organele de drept abia peste câteva săptămâni, pe motiv că i „s-a părut o glumă”.

PA nu a dat curs cererii funcționarului, iar prin ordonanța din 9 septembrie 2020 a respins-o, motivând că „fapta nu întrunește elementele infracțiunii”.

Totodată, în ordonanța procurorului se precizează că plângerea depusă de Romeo Bolocan ar fi o plângere în interes invers, „având drept scopul auto-apărării de cele incriminate”, referindu-se la un dosar penal deschis, între timp, pe numele lui, după ce, la 6 iulie 2020, reprezentanții companiei l-au denunțat că ar fi luat mită.

„Agenții economici au fost duși de nas (de către fostul primar, n.r.), cred că, sau nu știu ce au făcut, că acum ei vor să rămână basma curată și cineva să răspundă de întrebările lor, pe care ei nu le-au făcut după lege și cum trebuiește (trebuie, n.r.). Ei cer modificare. Eu nu sunt contra să facem modificarea, eu le-am spus că modificarea noi o facem prin Consiliu, dar consilierii tot nu sunt de acord, ei vor o dare de seamă, unde s-au dus banii. 14 milioane de lei - astea doar nu sunt 14 mii de lei sau 4 mii de lei - înțelegeți și d-stră. Rămâne tot pe spatele primăriei”, argumentează Romeo Bolocan.

Fostul primar: „Ei doar mi-au stricat autoritatea complet, ca să nu mai candidez la următoarele alegeri”

Panainte Chicicov a fost primarul comunei Goteşti timp de 12 ani, perioadă în care a schimbat trei partide politice, iar înainte de alegerile din octombrie 2019, în care a ieşit înfrânt, a părăsit Partidul Democrat și a candidat din partea Blocul electoral „ACUM”.

Am încercat să luăm legătura cu fostul primar, după ce acesta nu a fost de găsit la domiciliul său. Astfel, contactat în repetate rânduri de ZdG și întrebat despre situația creată în jurul Casei de Cultură, Chicicov Panainte ne-a asigurat că „nu am încălcat nicio lege, nu sunt cu nimic vinovat”. Cât despre lucrările de la Casa de Cultură, fostul primar susține că atunci când el își exercita funcția, acestea erau executate și „încă nu a fost achitată toată suma de bani de către Guvern, s-au mai făcut niște lucrări adăugătoare”. Totodată, acesta ne-a atenționat să „nu scrieți ceva ce nu trebuie, ca să nu ajungem în judecată”.

Întrebat despre cum a fost posibil să opereze modificarea acoperișului în proiect în lipsa unei decizii a Consiliului, fostul primar susține că „această modificare nu e de competența Consiliului. Acolo e de competența autorității locale, împreună cu proiectantul, cu antreprenorul și cu responsabilul tehnic”. Totodată, fostul primar susține că „dacă s-a făcut acoperișul, asta e tot lucru bun”, dar se arată convins că, prin această situație, actuala administrație a localității urmărește scopul de a-l denigra, „ca să nu mai candidez la următoarele alegeri”.

„Avem responsabil tehnic care răspunde de lucrări, de toate celea. S-au efectuat lucrări, s-au transferat bani, care-i problema? Ei doar mi-au stricat autoritatea complet, ca să nu mai candidez la următoarele alegeri. Ei s-au dus și

au scris diferite prostii, la antreprenor, la toate astea. Cine poate să sape în cineva, clar că guvernarea de astăzi, de pe loc am în vedere", punctează Panainte Chicicov, precizând că acuzațiile privind actele de corupție, la fel, „au fost puse la cale de ei".

Agentul economic: „Atunci când s-au schimbat primarii, cel vechi cu acest nou, s-au început a mânca între ei"

Compania „AnaGrama-Grup" este specializată în realizarea construcțiilor și de-a lungul anilor a avut mai multe contracte de valori mari cu instituții publice. Firma a fost fondată acum 20 de ani de către Anna Gramma, actuala directoare, iar directorul adjunct este soțul ei, Ivan Russu. După ce ne-am deplasat la adresa juridică a firmei pentru a discuta cu reprezentanții acesteia despre reparația Casei de Cultură din Goteşti, directorul adjunct a refuzat să răspundă la întrebări, urcând în mașină și virând într-o direcție necunoscută.

La scurt timp, Ivan Russu ne-a contactat și a acceptat să vorbească. Acesta afirmă că cele 14 milioane de lei nu au ajuns în totalitate la companie, iar lucrările la Casa de Cultură au fost stopate din lipsa banilor.

„Noi am făcut, cât au fost bani, și ei au închis, pentru că atunci când s-au schimbat primarii, acel vechi cu acest nou, s-au început a mânca între ei. Care a luat mai mult, care a luat mai puțin, înțelegeți ce sistemă e aici? Noi, când am văzut că așa e situația, noi ne-am oprit. Lasă să ne dea banii și noi construim", afirmă Russu.

Totuși, întrebat de ce a acceptat să execute lucrările de construcție a acoperișului în lipsa unei decizii a Consiliului, reprezentantul firmei susține că acest aspect ținea de datoria fostului primar, care, spune el, nu i-ar fi informat „că nu a primit hotărârea Consiliului" pentru modificarea acoperișului. Ulterior, Russu precizează că deși s-au prezentat la ședințele Consiliului, „cu întrebarea noastră nu a făcut nimic. Ei așteptau bani, cât au întins". Totodată, reprezentantul agentului economic admite că a oferit mită atât fostului, cât și actualului primar, precizând că „ei nu plătesc banii, iar înainte să te plătească, trebuie să le dai".

„Eu trebuie să-mi fac lucru. Dai capica (bani, n.r.), fac lucru, nu dai capica, nu fac lucru. Eu știu că eu trebuie să plătesc impozitele, salariile, să fie materiale, lucrul să meargă, să nu fie la firmă pretenții. Iată, ce eu trebuie să mă gândesc, dar ce fac ei acolo, între dânșii, cum și ce împart, cui și cine-i dă, asta pe mine nu mă interesează. Dar acum, când deja le arde fundul, desigur, ei trebuie deja… caută dreptate. Care dreptate? Ei singuri până în gât sunt în glod și caută dreptate? Acolo sunt hoții hoților…, dar ei vor să iasă curați. Cum să iasă curați, dacă banii sunt luați de ei acolo?”, se arată supărat reprezentantul agentului economic.

Agenția pentru Supraveghere Tehnică a constatat exagerări de circa 5,4 milioane de lei

Între timp, la 19 ianuarie 2021, într-un proces verbal de control privind verificarea volumelor și costurilor lucrărilor executate la obiectul „Lucrări de reparație a Casei de Cultură din Goteşti”, reprezentanții Agenției pentru Supraveghere Tehnică au constatat exagerări în sumă de 5,4 milioane de lei, ceea ce se exprimă prin supraconsumul materialelor de construcție, resurselor energetice și altor resurse în comparație cu normele de consum și desenele de execuție și lucrări neexecutate, prevăzute de proiect, incluse în costul obiectului prezentat spre recepție. Totodată, se precizează că contrar prevederilor legislației privind calitatea în construcții, primăria comunei Goteşti nu a asigurat verificarea execuției corecte a lucrărilor de construcții și nu a acționat în vederea soluționării neconformităților, a defectelor apărute pe parcursul execuției lucrărilor, precum și a deficiențelor proiectelor, ceea ce a dus la utilizarea neconform destinației a investițiilor publice în construcții.

Câte 10 milioane de lei alocate anual pentru repararea caselor de cultură

În timp ce foștii și actualii funcționari din Goteşti își numără banii, dosarele penale și se acuză între ei, oamenii din sat se arată nemulțumiți că, deși li s-a promis, încă nu au o casă de cultură în localitate, unde să se desfășoare activitățile socio-culturale.

Potrivit Strategiei de dezvoltare „Cultura 2020”, aprobate în 2014 de Guvernul R. Moldova, în anii 2009-2011, cu finanțarea din bugetele administrației publice locale, au fost reparate capital 281 de case de cultură, iar 1174 au beneficiat de reparații curente. Suma totală a cheltuielilor a constituit circa 145,6 milioane de lei. Atunci, 73 de case de cultură erau în continuare avariate, iar 536 necesitau reparații capitale. Astfel, potrivit Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei de Dezvoltare a Culturii, începând din 2014 până în 2020, urmau a fi alocate anual câte 10 milioane de lei pentru repararea caselor de cultură, responsabilitate care le revenea autorităților publice locale. Datele Biroului Național de Statistică arată că în 2019 în R. Moldova existau 1 216 instituții culturale.

https://bit.ly/3nM4j4B

Fraudă cu locuințe sociale// Mai mulți funcționari din Nisporeni şi apropiații lor s-au ales cu imobile din contul statului

Irina Odobescu, Centrul de Investigații Jurnalistice din Moldova 19.07.2021

Mai mulți funcționari de demnitate publică din oraşul Nisporeni şi persoane din anturajul lor cu venituri ce depăşesc media pe țară au ajuns proprietari ai locuințelor construite din banii statului pentru familiile vulnerabile. Frauda a fost costatată de revizorii Curții de Conturi (CC) şi este confirmată în Raportul de audit făcut public la 16 iulie 2021.

Potrivit documentului, Consiliul Raional Nisporeni a repartizat în anul 2018 cinci locuințe sociale unor funcționari cu funcții de conducere din cadrul entităților bugetare din raionul Nisporeni, aceștia nefiind eligibili criteriilor privind veniturile obținute și privind lipsa sau existență a bunurilor imobile.

Oraşul Nisporeni nu este singura localitate în care funcţionarii publici au beneficiat de locuinţe destinate păturilor vulnerabile. Auditorii CC

au constatat că, în 30 de cazuri din cele 139 de repartizare a locuinţelor sociale, beneficiarii şi membrii familiilor lor au avut venituri care sunt peste limita stabilită de cadrul legal.

În afară de aceasta, au fost depistate şi cazuri de achitare nejustificată pentru lucrărie neexecutate la construcţia apartamentelor sociale. La Briceni au fost plătite lucrările neexecutate în sumă de 40,3 mii lei, în raionul Călărași s-au achitat 78,9 mii lei, în raionul Sângerei – 23,1 mii lei, iar în raionul Soroca – 17,2 mii lei au fost plătiți pentru lucrările neexecutate.

Proiectul de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile a avut ca scop de a construi aproximativ 700 de locuințe sociale pentru 2.500 de persoane din familii sărace și vulnerabile, aflate în imposibilitatea de a avea acces la condiții de locuit satisfăcătoare, precum și familiile tinere cu copii.

Costul total al Proiectului a constituit 21,3 milioane euro sau 426,0 milioane lei. În cadrul Proiectului au participat trei parteneri privați la obiectivele din raioanele Briceni, Nisporeni și Ialoveni, care, în colaborare cu autorităţile publice locale, au contribuit financiar şi cu construcţii nefinalizate sau terenuri, beneficiind în final de locuințe în blocurile edificate.

În perioada 2013-2021, în cadrul Proiectului au participat 14 APL-uri de nivelul II, una fiind exclusă pe parcurs, fiind finalizate 525 locuințe sociale în 11 raioane. La moment, sunt în construcție 121 de locuințe în raionul Rezina și raionul Cimișlia.

Unitatea de implementare a Proiectului de construcţie a locuinţelor pentru păturile socialmente vulnerabile II este o instituţie publică aflată în subordinea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului.

https://anticoruptie.md/ro/stiri/frauda-cu-locuinte-sociale-mai-multi-functionari-din-nisporeni-si-apropiatii-lor-s-au-ales-cu-imobile-din-contul-statului?

Falsificatorii de certificate de vaccinare împotriva COVID-19: Costă „două verzi”

Victoria Borodin, Ziarul de Gardă
03.09.2021

Vaccinarea împotriva COVID-19 a devenit indispensabilă în condițiile realităților pandemice. Deși imunizarea nu este obligatorie, certificatul de vaccinare împotriva coronavirusului oferă posesorilor acestuia facilități privind accesul în spațiul european, fiind recunoscut între statele membre sau asociate. Certificatul care atestă că ai fost vaccinat îți oferă, ca atare, posibilitatea de a călători din nou liber, iar pentru acest „lux”, unii oponenți ai imunizării caută să obțină certificate fără a fi vaccinați. Și cum orice tip de cerere aduce cu sine și oferte, pe piață a apărut o nouă „meserie” - falsificatorii de certificate de vaccinare împotriva COVID-19.

ZdG a reușit să obțină un certificat de vaccinare, reporterul fiind introdus oficial, de un lucrător medical, în Registrul de evidență a vaccinării împotriva COVID-19. S-a întâmplat în ziua în care autoritățile raportau peste 10 000 de persoane vaccinate, într-un interval de 24 de ore, și în condițiile în care reporterul fusese imunizat împotriva virusului în luna mai, în România. Documentul, pentru care ni s-a cerut 4 mii de lei, a fost furnizat de Instituția Medico-Sanitară Publică (IMSP) Centrul de Sănătate Șoldănești, iar serul fictiv „administrat” este Johnson & Johnson. Autoritățile din Sănătate califică falsificarea certificatelor asociate COVID-19 ca fiind o infracțiune și spun că lucrătorii medicali care admit asemenea situații trebuie să fie penalizați, pentru că, pe lângă faptul că discreditează campania de vaccinare, pun în pericol sănătatea oamenilor.

În ultima perioadă, ZdG a recepționat mai multe informații precum că unele persoane sunt gata să plătească pentru un certificat fals de vaccinare decât să facă, gratuit, vaccinul anti-COVID. Invocând că intenționăm să călătorim peste hotare, dar suntem contra vaccinării, ZdG a găsit o persoană care ne-a „imunizat” și ne-a emis certificatul care

ne permite să trecem de filtrele autorităților atât din R. Moldova, cât și la frontieră. Am reușit să obținem și un certificat digital al Uniunii Europene, înregistrat într-un centru de vaccinare dintr-o suburbie a Parisului, dar acesta prezintă semne vizibile de falsificare.

„Costă două de acelea verzi”

În procesul de documentare a subiectului, ZdG a discutat cu zeci de persoane care cunosc informații despre vaccinarea falsă fie de la unii apropiați, care au solicitat acest „serviciu”, fie de la persoane din anturajul lor. Din relatările interlocutorilor noștri am aflat că cei care cumpără acte ce atestă vaccinări false o fac din necesitatea de a prezenta un certificat de vaccinare la locul de muncă sau din dorința de a călători. Cei care recurg la acest gen de înșelătorie scot din buzunar între 200 și 4 000 de lei. Printre cei vaccinați fals s-ar număra și cadre medicale, iar autoritățile din Sănătate admit că asemenea situații există.

Orice persoană din R. Moldova care s-a vaccinat împotriva COVID-19 figurează în Registrul de evidență a vaccinării anti-COVID-19. Registrul conține datele personale ale celui vaccinat, denumirea serului administrat și seria dozei, ziua imunizării și instituția unde s-a efectuat vaccinarea. În baza acestui Registru sunt generate certificate de vaccinare în format electronic, care pot fi descărcate de pe platforma națională www.vaccinare.gov.md. Acces la acest registru intern au un număr limitat de persoane. Deși vaccinul este administrat și în spitalele din sate, cadrele medicale de aici nu pot accesa registrul. În sate, datele celor vaccinați se înregistrează pe hârtie, ulterior fiind transmise centrelor de vaccinare pentru a fi introduse în Registru.

Intermediarul certificatului de vaccinare, obținut de ZdG, este un bărbat pe nume Ion (nume schimbat, n.r.). Datele sale de contact au fost obținute de la o persoană pe care, pur întâmplător, am întrebat-o dacă cunoaște pe cineva care ne-ar ajuta să obținem un certificat de vaccinare fără a ne imuniza. Ion a acceptat cu lejeritate să ne vândă documentul contra 4 mii de lei.

Reportera: – *Din partea lui ### vă sun.*

Ion: – *Da, da. Când vreți să plecați?*

Reportera: – *Trebuia la început de septembrie, dar acum cred că după 10.*

Ion: – *Am înțeles că vreți cu acela… cu Johnson. Care deodată.*

Reportera: – *Da. Deodată, ca să nu ne ducem de 2 ori.*

Ion: – *V-a spus cât costă?*

Reportera: – *Nu. Mi-a spus că toate detaliile la d-voastră.*

Ion: – *Două. Costă două de acelea verzi.*

„Să spuneți că v-ați dus la un oaspete și v-ați dus împreună și v-ați vaccinat”

După modelul schemei de cumpărare a certificatelor false pentru depistarea COVID-19 despre care ZdG a scris în martie, când a cumpărat un document contra 300 de lei, intermediarul certificatului de vaccinare a cerut să îi transmitem prin Viber fotografii cu buletinul de identitate. Tot el ne-a informat că certificatul va fi valabil după 14 zile de la introducerea datelor în Registrul de evidență a vaccinării împotriva COVID-19.

Ion: – *Îmi trebuie să fotografiați buletinul pe o parte și pe alta și mi le trimiteți pe Viber și vom încerca. Știți că dacă se primește cu acesta, el după 14 zile e valabil. E făcut cum trebuie, dar va fi valabil după 14 zile. L-a făcut, trebuie să dureze 14 zile și când ieșiți (din țară - n.r.) nu vă trebuie test, nu trebuie nimic.*

Bărbatul ne-a dat asigurări că certificatul de vaccinare va fi unul „original” și va fi făcut în raionul Șoldănești. Tot el ne-a recomandat să spunem, în cazul în care vom fi verificați, că am mers în musafirie la o prietenă în acest raion și ne-am vaccinat împreună.

Reportera: – *D-voastră le faceți, sunteți din sănătate?*

Ion: – *Nu, eu nu le pot face. Dar le face, totul e original, dar nu vă (nu vă vaccinați -n.r.). Vă introduce în baza de date așa cum trebuie.*

Reportera: – *Eu cu d-voastră nu trebuie să mă văd?*

Ion: – *Nu. Îmi transmiteți (poze la buletinul - n.r.) și eu transmit mai departe. Când e gata, vă sun, ne întâlnim, mi-ați dat (banii - n.r.) și am plecat.*

Reportera: – *Dar plata cum?*

Ion: *V-am spus două. Ne vom întâlni ca să vă dau acela (certificatul - n.r.). Ori îi dați lui ###.*

Ion: – *Înainte se făceau, dar acum e mai greu, dar o să vedem, poate s-ar putea.*

Reportera: – *Când va fi?*

Ion: – *Nu vă pot spune. Nu vă pot garanta. Eu am să mă străduiesc să fac. Dacă se face, mă străduiesc cât mai repede, la începutul lui septembrie. Sunteți din Chișinău?*

Reportera: – *Locuiesc în Chișinău.*

Ion: – *În caz de ceva, că acesta (certificatul - n.r.) se face în altă parte, să spuneți că v-ați dus în ospeție la cineva și taman era motivul și acolo ați vrut să îl faceți.*

Reportera: – *Unde în ospeție, ca să stiu?*

Ion: – *În raionul Șoldănești. Asta nu contează. Chiar dacă vă întreabă unde, să spuneți că v-ați dus la un oaspete, aveți o prietenă în Șoldănești și v-ați dus împreună și v-ați vaccinat.*

Reportera: – *Bine. Vă trimit datele și vorbim pe parcurs.*

Ion: – *Da. Rețineți - două verzi.*

Reportera: – *Două verzi asta e patru normale? (4 mii de lei - n.r.).*

Ion: – *Da, da.*

A doua zi, bărbatul ne-a transmis că pleacă după certificat și ne-a cerut să îi dăm 4 mii de lei. Între timp, am verificat platforma www.vaccinare.gov.md și am constatat că reporterul ZdG figurează în Registrul de evidență a vaccinării împotriva COVID-19 și poate descărca certificatul care atestă că a fost vaccinat. În continuare, i-am spus intermediarului

că nu avem banii promiși și am convenit că plata va fi făcută marți, 31 august.

Confirmă, apoi infirmă vânzarea certificatului - *„Eu nu am făcut nimic. Eu nu am certificate”*

În dimineața zilei de marți, bărbatul a transmis certificatul de vaccinare ștampilat și semnat de Constantin Balanici, șeful Centrului de Sănătate Șoldănești, persoanei de la care am obținut contactele lui și a cerut să îi transmitem banii. Contactat de reporter, Ion a confirmat că a furnizat certificatul, dar după ce i-am spus că suntem jurnaliști acesta a negat că a intermediat obținerea documentului, afirmând că nu a discutat niciodată cu noi.

Reportera: – *D-voastră ați trecut astăzi pe la ### și i-ați dat certificatul.*

Ion: – *Da, da. L-am lăsat la dânsul, da. Dar ați fost?*

Reportera: – *Ideea este că eu lucrez la ZdG. Sunt jurnalistă.*

Ion: – *N-am înțeles.*

Reportera: – *Eu lucrez la ZdG, sunt jurnalistă și investighez modul în care sunt cumpărate certificatele de vaccinare.*

Ion: – *N-am înțeles. Ceva ați încurcat. Care certificat?*

Reportera: – *Cum nu ați înțeles care certificat? Cel pe care l-ați dat lui ###. L-ați făcut pentru V. B..*

Ion: – *Nu știu. Eu nu am făcut nimic.*

Reportera: – *D-voastră mi-ați făcut un certificat de vaccinare pentru care trebuie să achit 4 mii de lei.*

Ion: – *Eu nu am făcut nimic. Eu nu am certificate.*

Reportera: – *Cum nu? L-ați dat lui ### , dimineață.*

Ion: – *Care ###? Nu are cum. Ceva ați greșit. Nu am vorbit eu așa ceva. Ceva ați încurcat.*

Unde se fac vaccinuri false?

Imunizarea falsă a reporterului ZdG a fost făcută la 25 august, în ziua în care Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale raporta că 10.690 de persoane au fost vaccinate contra COVID-19, dintre care 5.718 cu prima doză, iar 4.972 cu cea de-a doua. Certificatul conține date despre vaccinarea (fictivă) cu serul Johnson&Johnson, ziua imunizării și numărul lotului de vaccin. Pe certificat nu este indicat locul unde s-a efectuat imunizarea fictivă, însă ZdG a constat că în baza de date acesta figurează ca fiind înregistrat la IMSP Centrul de Sănătate Șoldănești, unde sunt recepționate date despre toate imunizările făcute în acest raion.

Marți, 31 august, am plecat la Șoldănești, unde Alina Popovici, responsabilă de introducerea datelor în registru, ne-a comunicat că doar ea și o altă persoană, care de la începutul lunii august se află în concediu, au acces la registru, iar datele despre vaccinurile făcute în spitalele din sate îi sunt furnizate pe suport de hârtie, trimise prin diferite aplicații telefonice sau dictate la telefon.

„Datele din sate, unde asistentele medicale vaccinează, sunt trimise prin telefon, Viber sau Messenger. Eu înregistrez datele în telefon sau asistenta superioară le scoate la printer, mi le aduce și le înregistrez. Apoi asistentele medicale vin și iau certificatele. Eu doar înregistrez datele. Nici nu am acces la frigiderul cu vaccinuri. Noi înregistrăm doar datele, inclusiv cele din sate. Ele (cadrele medicale -n.r.) îmi trimit foile care conțin vaccinul, numele, prenumele, anul nașterii, IDNP-ul și numărul de telefon persoanei vaccinate. Așa este procedura, îmi trimit și eu înregistrez datele”, ne-a spus aceasta.

Împreună cu responsabila de introducerea datelor în registru am verificat listele recepționate din sate, dar nu am găsit numele reporterului ZdG vaccinat fictiv. Alina Popovici admite că datele ar fi fost transmise telefonic. *„Uneori, asistenta medicală mă sună și îmi spune că a înregistrat 10 vaccinuri. Dacă nu sunt ocupată și sunt la calculator, eu introduc datele în registru”*, ne-a spus aceasta.

Șeful Centrului de Sănătate Șoldănești: „Vom analiza registrele interne”

Constantin Balanici, șeful Centrului de Sănătate Șoldănești, ne-a transmis că va fi efectuată o anchetă internă pentru a depista cine este falsificatorul certificatului de vaccinare COVID-19 în posesia căruia a intrat ZdG.

„Voi veni cu un comentariu despre această situație după ce vom efectua o anchetă internă. Chiar de mâine (miercuri, 1 septembrie - n.r.) vom începe verificările. Vom analiza registrele interne și vom vedea cine a făcut asta. Îmi vine greu să cred că este adevărat, pentru că acest gest discreditează profesia de medic”, ne-a spus Constantin Balanici.

Rețeaua de certificate de vaccinare false pe Telegram

În procesul de investigare a subiectului, ZdG a constatat că certificate de vaccinare false pot fi obținute și online. *„Te ajutăm să primești testul&-certificatul COVID-19 pentru a călători peste hotarele țării la un preț mai mic, și fără de a pleca la control, timp de 1 sau 24 ore”*, se arată în descrierea grupului „Laborator.md”, creat pe platforma rusească Telegram, considerată una dintre cele mai sigure aplicații de mesagerie din lume.

După o scurtă discuție cu administratorul canalului, am convenit să cumpărăm, cu 150 de euro, un certificat. Am oferit un avans de 200 de lei, iar administratorul se angaja să ne expedieze codul QR al certificatului, înainte de a-i transfera suma integrală. La 24 de ore după ce i-am transmis fotografii cu buletinul de identitate, am recepționat o poză cu un document prezentat drept certificat de vaccinare, cu două doze Pfizer, ambele administrate la 19 iulie, deși dozele trebuie administrate într-un interval de 21 zile, și un test negativ la coronavirus. Cel care ne-a expediat documentele ne-a explicat că acesta este certificat digital al UE și a fost înregistrat într-o suburbie din Paris. Documentul prezintă însă semne vizibile de falsificare.

Directoarea clinicii „Pediatrica”: „Acest fenomen ne prejudiciază imaginea”

Oficial, „Laborator.md” este parte a clinicii „Pediatrica” și activează de la începutul pandemiei COVID-19. Mariana Rusu, directoarea generală a clinicii, susține că instituția pe care o administrează nu are vreo tangență cu grupul de Telegram „Laborator.md” și precizează că organele de poliție au fost sesizate după ce au fost raportate mai multe cazuri de fals în acte asociate COVID-19, emise din numele clinicii.

„Inițial nu se făceau aceste chestii pentru că nu se presupunea că ar putea fi falsificate, dar am avut cazuri când special, la traversarea frontierei române, care accepta teste antigen, falsificau foarte mult testele noastre și pacienții, cunoscuții noștri, ne raportau că șoferii aveau în mașină teste pentru toți pasagerii. Ulterior, am avut sesizări de la frontieră, inclusiv din aeroport, inclusiv de la alte frontiere, în care unele teste au fost într-adevăr falsificate și am depus mărturii pe aceste cazuri. Am făcut expertiză și, da, testele erau într-adevăr falsificate. La noi, în baza de date nu se găseau acești pacienți. Deci este un fenomen care ne prejudiciază imaginea, în primul rând, este, pentru stat, să zicem, o evaziune fiscală, de cei care fac așa”, ne-a spus Mariana Rusu, directoarea de la „Pediatrica”.

La ASEM, pentru 200 de lei „aruncă vaccinul la urnă”

În timp ce documentam subiectul, mai mulți cititori ai ZdG ne-au transmis că la centrul de vaccinare de la Academia de Studii Economice a Moldovei (ASEM) medicii ar înregistra vaccinări false, iar serul este aruncat la chiuvetă. *„Am cunoscuți care au fost la vaccinare și la momentul vaccinării îi spun doamnei medic că vor fără vaccin, achită pe ascuns 200 lei și aruncă vaccinul la urnă, eliberandu-i certificat”,* ne-a transmis un cititor.

Reieșind din informațiile acumulate, am decis să facem un experiment și am mers la ASEM, cu intenția de a obține certificat de vaccinare fără a primi doza de ser. După ce am fost înregistrați într-un registru și am trecut controlul medical, am fost redirecționați către personalul medical

care administrează vaccinurile. Auzind că nu dorim să fim vaccinați, dar vrem certificat, sora medicală a refuzat să facă asta și, împreună cu Cristina Boclinca, medic epidemiolog și coordonatoarea Centrului Municipal de Vaccinare(CMV), au încercat să ne convingă să ne imunizăm.

„Faceți vaccinul. Nu veți regreta. Este o singură doză. La serviciu o să vă ceară certificatul de vaccinare", ne-au spus acestea.

Coordonatoarea CMV: „Sper că colegii nu au făcut lucruri murdare"

Cristina Boclinca ne-a spus că la acest centru de vaccinare, zilnic, se adresează persoane care vor să primească certificate de vaccinare fără a fi imunizați, iar fluxul lor s-a mărit după ce în spațiul public au apărut informații despre o asemenea practică.

„E dureros pentru noi, lucrătorii medicali, să fim intimidați într-o așa manieră. Pentru mine, personal, e foarte greu să accept că în centru pot avea loc astfel de lucruri. Eu stau la strajă atât la primul etaj cât și la doi, stau la strajă și îi pândesc. Stau și intru în discuții permanent cu persoanele care fac astfel de chestii. Mă străduiesă-i conving să se vaccineze. În caz că ei nu doresc, îi invit să plece afară, la ușă, noi anulăm certificatele și mergem mai departe la lucru", ne-a spus coordonatoarea CMV.

Întrebată dacă are certitudinea că în centrul coordonat de ea, începând cu 1 iunie, nu au fost emise certificate de vaccinare false, Boclinca și-a exprimat speranța că colegii săi nu au făcut „lucruri murdare". *„Eu răspund doar de când sunt eu în instituție. Ce a fost în trecut, eu nu răspund. Eu nu știu. Eu nu am fost în instituție ca să monitorizez atunci situația. Eu sper că colegii nu au făcut lucruri murdare. De când sunt eu, sunt sigură că totul e ok", a comentat Cristina Boclinca.*

Am mers la IMSP Asociația Medicală Teritorială Centru și Centrul Universitar de Reabilitare Medicală unde, la fel, medicii au refuzat să ne dea certificate de vaccinare fără a primi doza de ser.

Ninel Revenco: „Lucrătorul medical care a admis această situație trebuie să fie penalizat”

Ninel Revenco, coordonatoarea Campaniei de comunicare privind vaccinarea împotriva COVID-19, califică falsificarea documentelor asociate coronavirusului ca fiind o infracțiune și spune că lucrătorii medicali care admit asemenea situații trebuie să fie penalizați, pentru că, pe lângă faptul că discreditează campania de vaccinare împotriva coronavirusului, pun în pericol sănătatea oamenilor.

„Acest subiect este foarte sensibil pentru lucrătorii medicali. În opinia mea, este un lucru inadmisibil și incompatibil cu activitatea unui lucrător medical. Aceasta nu doar că discreditează campania de vaccinare, dar și dăunează sănătății pacienților. E un fals în documente și această acțiune trebuie să fie penalizată. Odată ce persoana e vaccinată, ea este protejată. Însă dacă este vaccinată doar pe hârtie, persoana nu este protejată și riscul de a ajunge în terapie intensivă și de a deceda crește exponențial. În acest caz, lucrătorul medical care a admis situația, trebuie penalizat. Odată ce cunosc situația dată, eu sunt obligată să o declar autorităților, inclusiv celor de urmărire penală”, spune Ninel Revenco.

Întrebată despre posibile vaccinări false în rândul cadrelor medicale, aceasta a spus că: *„Nu pot să neg situația creată și nici să o afirm, odată ce nu avem rezultatele unei anchete interne foarte dure”.*

Ministra Sănătății: „Am găsit lucruri foarte suspecte de care trebuie să se ocupe specialiștii”

Ala Nemerenco, ministra Sănătății, ne-a comunicat că instituția pe care o conduce a demarat o anchetă internă, după ce în spațiul public au apărut informații despre falsificarea certificatelor de vaccinare. Ulterior, pentru că nu au suficiente pârghii, reprezentanții Ministerului au sesizat Procuratura Generală și Centrul Național Anticorupție (CNA).

„Ne-am sesizat privind certificatele false, fiindcă despre asta se discută demult în societate. La noi au parvenit informații, dar e foarte greu să verifici. Noi facem o investigație internă. Am găsit multe aspecte

suspecte și ne-am adresat la Procuratură și CNA. Nu poți trimite o comisie de expertiză să facă analiză, aici este o chestie mult mai serioasă. La Minister noi nu avem capacitate. Noi doar am verificat sistemele noastre informaționale și am găsit lucruri suspecte de care trebuie să se ocupe specialiștii. Organele de anchetă vor veni și vor ridica toate numele pentru a demara o investigație specializată. Ministerul împreună cu organele face un alt tip de investigație", ne-a spus Ala Nemerenco.

P.S. La încheierea acestei ediții, pe 1 septembrie, l-am contactat repetat pe Constantin Balanici, șeful Centrului de Sănătate Șoldănești, care ne-a comunicat că „am început ancheta și examinăm toate registrele. Verificăm toate vaccinările făcute în august atât la punctele de vaccinare din sate, cât și aici. Până acum nu am depistat nicio suspiciune. Mâine vom analiza altă parte de registre. Verificăm toată luna august, pentru că ar fi putut să scrie în registre o zi, dar în registrul electronic să introducă datele altei zile".

https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/video-falsificatorii-de-certificate-de-vaccinare-impotriva-covid-19-ai-ineles-da-doua-verzi/

„Banii nu înseamnă totul, dar contează cantitatea lor". Cum și pentru cât și-au vândut votul alegătorii transnistreni

Victoria Borodin, Daniela Calmiș, Ziarul de Gardă
17.07.2021

Mai mulți alegători din stânga Nistrului recunosc că la scrutinul parlamentar anticipat de duminică au primit bani ca să voteze pentru Blocul electoral al Comuniștilor și Socialiștilor. Unii au primit bani înainte de a-și exercita dreptul de vot, iar alții după ce se întorceau de la urne și prezentau buletinul în care era aplicată ștampila „votat". Au fost și dintre cei care și-au căutat banii promiși, inclusiv, pe la observatorii scrutinului.

Și misiunile speciale care au monitorizat procesul electoral constată că suspiciunile privind oferirea de recompense și transportarea organizată a alegătorilor au caracterizat procesul electoral din 11 iulie, în special, la secțiile de votare deschise pentru cetățenii din regiunea transnistreană.

Schema este deja bine cunoscută. După ce erau trecuți în liste prealabile, oamenii erau transportați la secțiile de votare cu automobile private sau cu mașini de taxi. Banii erau împărțiți în drum spre secții, în automobile, sau la ieșirea din secții. Unii dintre alegători au recunoscut deschis că și-au vândut votul.

Pe grupurile din aplicațiile de mesagerie din care fac parte locuitorii din stânga Nistrului se vorbește că, în schimbul remunerării, angajații din cadrul instituțiilor private, dar și publice din regiunea transnistreană erau îndemnați să voteze cu socialiștii și comuniștii și se precizează că liste cu alegători au fost întocmite pe întreg teritoriul regiunii transnistrene, la indicația managerilor instituțiilor.

La alegerile parlamentare anticipate de duminică, 28 de mii de persoane s-au prezentat la cele 41 de secții de votare deschise pentru alegătorii din stânga Nistrului. 62% dintre aceștia și-au dat voturile pentru Blocul Electoral al Comuniștilor și Socialiștilor (BECS). Mulți dintre alegătorii blocului lui Vladimir Voronin și Igor Dodon au preferat turismul electoral, ei fiind aduși organizat la secțiile de votare de pe malul drept al Nistrului. După modelul schemei aplicate la scrutinele precedente, unii dintre alegătorii din stânga Nistrului și-au vândut votul în schimbul a 200, 400 sau chiar 500 de lei.

„Avea de anul trecut caiet cu cei din cartierul ei”

Schema este bine cunoscută. La fel ca și în cazul alegerilor precedente, oamenii erau înregistrați în liste, iar apoi transportați organizat la secțiile de votare, cu automobile private sau cu mașini de taxi. După ce demonstrau că au votat, alegătorii primeau câte 200 de lei. În unele puncte „organizatorice” însă, banii erau împărțiți în drum spre secțiile

de votare, în mașinile celor care asigurau transportul alegătorilor pe malul drept al Nistrului.

Dumitru Iancev, care locuiește în Tighina, a identificat în ziua scrutinului o rețea de fraudare a votului la secțiile de votare destinate cetățenilor din stânga Nistrului. În imaginile video surprinse de acesta în fața magazinului „Madia" din Tighina, la întrebarea unui bărbat dacă „va fi autobuz", una dintre organizatoarele turismului electoral răspunde că *„va fi doar taxi și doar pe înscrieri"*. Femeia care făcea listele, pe nume Vera, spune că i-a apelat telefonic pe toți ale căror numere de telefon le avea de la alegerile trecute: *„Eu la care am avut numere la toți am sunat"*.

Bărbatul, fost judecător la Judecătoria Tighina și Taraclia, care la alegerile prezidențiale din 2020 a aflat cum funcționează schema, a reușit, de această dată, să fie înscris în liste, să primească 200 de lei și să fie transportat organizat la o secție de votare.

„Duminică dimineață am trecut prin cartierul meu, dar nimeni nu știa. Mă întrebau și pe mine unde se dau bani. Am mers în centru, pentru că acolo este mai ușor de aflat, este piața. Întâmplător am întrebat un taximetrist unde se dau bani și mi-a spus să merg la Hamuteanovca (stradă din Tighina - n.r.), acolo este un magazin mare „Madia", unde oamenii se adună. Am mers acolo. Lumea deja aștepta. A venit o femeie, pe nume Vera. I-am spus să mă înscrie și pe mine. Ea avea de anul trecut caiet cu cei înscriși din cartierul ei", povestește Dumitru Iancev.

„El ia 10 sticle de rachiu și hotărăște viitorul Moldovei"

După ce i-a fost trecut numele în liste, bărbatul a primit 200 de lei de la organizatoare, o invitație cu însemnele BECS și a fost urcat într-o mașină, apoi schimbat în alta, care urma să-l transporte, alături de alte trei persoane la o secție de votare.

„Am întrebat câți bani dau și mi-au spus că 200 de lei. Am așteptat, apoi am urcat într-o mașină. Am stat vreo 20 de minute, apoi ne-au scos și ne-au pus în altă mașină. Ea (Vera - n.r.) a intrat în mașină și repede a dat banii. A întrebat numele și a bifat în caiet. Am pornit. Întrebam

șoferul unde ne duce, dar el nu ne spunea. Pe drum, am înțeles că ne ducem în Hagimus, pentru că spuneau că la Varnița nu merg, deoarece sunt românii și poliția. De 200 de lei iei vreo 10 sticle de rachiu. El ia 10 sticle de rachiu și hotărăște viitorul Moldovei", afirmă bărbatul. Iancev a raportat cazul poliției, oferind drept probă cei 200 de lei și invitația cu însemnele BECS. Pe acest caz a fost deschis un proces penal.

Revoltați, pentru că nu au primit banii promiși

Tot în regiunea transnistreană au fost și cazuri în care alegătorii, ieșind din secția de votare, s-au arătat indignați că nu li s-a oferit suma promisă. Pentru că nu ar fi primit niciun leu în schimbul votului, o femeie a ieșit din secția de votare plângând.

„Oamenii mi-au spus că aici e pentru Dodon. Oamenii mi-au spus. Am venit a doua oară să votez pentru Dodon, credeam că îmi vor da vreo 25 de dolari, nu vor încurca. Mi-au spus că dau câte 25 de dolari. Dar ei tac ca muții", spunea femeia, după votare.

În căutare a 500 de ruble transnistrene promise, echivalentul a circa 550 de lei moldovenești, în schimbul votului acordat pentru BECS, a fost și un bărbat din raionul Căușeni. Acesta a cerut banii de la un veteran al războiului de pe Nistru, care s-a dat drept un organizator al turismului electoral.

– Ați votat? Pentru cine?

– Da, pentru Socialiști.

– Socialiști. Și aici câți bani vă dădeau?

– Eu nu știu.

– Eu nu sunt la curent dacă la Bender se dau. Numele d-stră cum este?

– De ce ne contrazicem, nouă ne-au spus că ni se vor da bani.

– 500 de ruble.

– Da.

– Corect. Ei trebuie să vă dea 500 de ruble. Ce nume aveți, ca eu să telefonez, să verific.

– Dar ne-au spus la revedere.

– Ați fotografiat că ați votat? Cum putem confirma că d-voastră anume pentru socialiști ați votat, pentru a vă plăti? Una este că a votat, alta este că trebuie să confirme că a votat anume pentru acest partid, trebuie să arate poza la telefon. Este?

– Nu

– Dacă nu este, nici bani nu sunt.

„Banii nu înseamnă tot. Da, dar depinde de cantitatea lor”

Comparativ cu scrutinul din 2019, atunci când alegătorii erau transportați organizat cu autocarele, de data aceasta, votanții au ajuns la secțiile de votare cu mijloace de transport mai mici sau cu taxi. La fel ca și votanții șoferii automobilelor au fost și ei remunerați pentru serviciul oferit. Despre acest lucru, a recunoscut chiar unul dintre ei:

– Dar cât aproximativ dau acum?

– 200 de ruble.

– Dar cât e asta în dolari, în ceva, 200 de ruble?

– 200 de lei.

– 200 de lei? Dar unde anume dau în Camenca?

– Acolo, la Fabrica de Conserve.

– La lucrători sau dau la toți?

– Aceștia care au fost la alegeri, arată ștampila că e pusă și îi dă…

– Eu îi aduc, de la ei iau pașaportul moldovenesc, acolo este ștampilă și în baza la asta, le dau bani.

– Am înțeles.

– Și așa mie mi-au dat. Dar eu aș veni dacă nu mi-ar da bani? Cum este un proverb rus: „Banii nu înseamnă tot. Da, dar depinde de cantitatea lor”.

„Au dat ordin directorilor întreprinderilor, departamentelor, educație publică, magazinelor Sheriff, spitalelor, tuturor”

Informații despre cumpărarea votului și transportarea organizată a alegătorilor din regiunea transnistreană, au început să apară pe grupurile persoanelor care locuiesc în stânga Nistrului din mai multe aplicații de mesagerie, atât înainte de ziua scrutinului, cât și în ziua alegerilor.

Oamenii scriau că în schimbul remunerării, angajați din cadrul instituțiilor private, dar și publice din regiunea transnistreană erau îndemnați „să voteze cu Igor Dodon”. Potrivit informațiilor, cei care conduc aceste instituții ar fi dat *„comanda*” ca persoanele să fie incluse în anumite liste. În mesajele consultate de ZdG se vorbește că astfel de liste sunt întocmite pe întreg teritoriul din stânga Nistrului și se face referire la anumite instituții, cum ar fi Departamentul de Educație Publică din Râbnița, Uzina Metalurgică Moldovenească, magazinele Clubului sportiv „Sheriff”, dar și toate spitalele.

„Acum e așa o situație - lucrătorii supermarketului Sheriff, trebuie voluntar - obligatoriu să voteze pentru Igor Dodon. Pe drum înapoi se va oferi remunerare. Dați, vă rog, numele, prenumele și patronimicul organizatorilor. Au dat ordin directorilor întreprinderilor, departamentelor, educație publică, magazinelor Sheriff, spitalelor, tuturor. Lista cetățenilor din R. Moldova este colectată nu doar la Uzina Metalurgică Moldovenească, dar și în toată regiunea transnistreană, inclusiv instituțiile bugetare. Insistent recomandă să se voteze pentru

partidul lui Dodon”, se arată în mesajele din grupurile alegătorilor din stânga Nistrului.

Despre implicarea companiilor private și a holdingul „Sheriff” în remunerarea alegătorilor din stânga Nistrului, vorbește și unul dintre veteranii de război care a monitorizat procesul de votare la secțiile de votare deschise pentru alegătorii din stânga Nistrului.

„Din surse demne știm că, firma „Sheriff” plătește fiecare alegător care vine cu 800 de lei. Compania „Teratex” plătește fiecare angajat care o să vină să voteze 25 de dolari. Asta e ceea ce noi am primit”, a declarat veteranul, indignat.

Solicitați telefonic, reprezentanții Clubului sportiv „Sheriff” au refuzat să discute cu ZdG, îndemnându-ne să nu-i mai contactăm, pentru că „*nimeni nu va răspunde la aceste întrebări stupide”*.

Contactați de ZdG, reprezentanții celor două instituții menționate în mesaje, au răspuns la telefon, pentru a comenta informațiile.

„O halbă de bere pentru un vot”.

Cazuri de posibilă mituire a alegătorilor au fost semnalate nu doar în ceea ce privește regiunea transnistreană, dar și în mai multe localități țară. Misiunea de Observare „Promo-Lex” a raportat un caz în care un primarul satului Speia din raionul Anenii Noi ar oferi drept recompensă o halbă de bere pentru fiecare vot pentru un anumit concurent electoral. *„Reieșind din zvonurile și discuțiile persoanelor care urmau să-și exercite dreptul la vot, primarul satului Speia oferă recompensă o halbă de bere pentru fiecare vot pentru un anumit concurent electoral. Recompensa se face la barul primarului. Observatorul a văzut cum unele persoane după vot luau halba de bere fără să achite. De asemenea, a fost o discuție în care o doamnă îi povestea celelalte că cine votează cu un anumit concurent primește o halbă de bere gratis. Adică, informațiile s-au confirmat din câteva surse”*, a declarat Nicolae Panfil, director de programe „Promo-LEX”.

Vitalie Coteț, primarului satului Speia, ales în 2019 din partea Partidului Democrat din Moldova, a negat informațiile, insistând că nu se afla în localitate.

„Nu, nu, eu cum să vă comentez dacă eu acum am practic 10 minute de când am venit acasă. Eu nici în sat nu am fost, eu am fost la Chișinău, am fost la meciul de fotbal între juniori și maturi astăzi, pe malul Nistrului, la pădure, unde eu am fost în calitate de medic. Iată așa eu comentez, eu nu știu ce fel de informație aveți d-stră, dar îmi pare rău. Ca să înțelegeți corect, nu este barul meu, este o locație la care este director mama mea. Nu poate fi al meu și eu nu pot să servesc pe cineva cu ceea ce nu-mi aparține”, a spus primarul satului Speia.

Vouchere în valoare de 1000 de ruble ruseşti pentru alegători la ieşirea din secţia de votare

Un alt caz care vorbește despre o posibilă corupere a alegătorilor a fost înregistrat în Federația Rusă, acolo unde un observator al procesului de votare a sesizat CEC cu privire la oferirea unor vouchere alegătorilor la ieșirea din secția de votare.

De fapt, cu trei zile înainte de alegerile parlamentare, compania „Dar pentru Moldova” care operează rute tur-retur din Federația Rusă și Republica Moldova a anunțat că va oferi gratuit vouchere în valoare de 1000 de ruble ruseşti, echivalentul a 241 de lei, celor care pe 11 iulie, se vor prezenta la adresele indicate de companie. Coincidență sau nu, dar adresele respective coincideau cu adresele unor secții de votare deschise pentru moldoveni în Federația Rusă. La alegerile prezidențiale, pe pagina sa de socializare, compania publica mesaje cu îndemnuri de a vota *„un preşedinte care va întări relațiile moldo-ruse”*, poziție împărtășită de Igor Dodon. Totodată, pe paginile lor de socializare, reprezentanți ai ONG-ului au distribuit pliantele electorale ale lui Igor Dodon, declarația lui Putin despre candidatul susținut de PSRM, pliante cu mesaje false despre candidata Partidului Acțiune și Solidaritate și a publicat video-uri cu mesaje pro-PSRM.

„După cum spuneam, pe data de 11 iulie, noi vom oferi aceste certificate, noi vom avea cinci adrese, unde d-stră vă puteți apropia și primi aceste certificate. Noi am pregătit foarte multe certificate de acest gen, sper că vor ajunge pentru toți. Și ne vom bucura că veți fi alături de noi și veți primi un asemenea certificat. Și în Sankt Peterburg vom transmite astfel de certificate, ca și acei conaționali de-ai noștri din diasporă să se poată folosi de aceste certificate. Moscova și Sankt Peterburg, totul pentru voi”, spunea Mihail Cornea, reprezentantul companiei.

Totodată, în video-ul în care reprezentantul firmei anunța despre această inițiativă, acesta mulțumea oamenilor pentru participarea la un concert desfășurat cu o zi mai devreme, organizat, după cum spunea acesta, pentru ca oamenii să se *„odihnească, să se relaxeze și să uitate despre toate grijile rele”.* Un astfel de concert compania a organizat și înainte de alegerile prezidențiale din 2020.

Solicitat de ZdG, Mihail Cornea a precizat că ideea de a distribui vouchere *„a avut drept scop trezirea diasporei din Federația Rusă, să iasă într-un număr cât mai mare la vot. Asta doar a fost ideea, asta a fost mesajul meu, nu a avut o tangență politică sau nu a fost nici o agitație, în sensul că „Ieșiți la voi, să votați un anumit partid sau un anumit candidat””.*

Aproape 200 de plângeri privind transportarea și coruperea alegătorilor

Marin Maxian, șeful adjunct al Inspectoratului General al Poliției (IGP), a anunțat la finalul zilei de duminică, 11 iulie, că în perioada electorală poliția a fost sesizată de 562 de ori cu informații privind încălcări electorale, dintre care 236 de plângeri au fost depuse în ziua scrutinului. Reprezentanții concurenților electorali au sesizat poliția în 187 de cazuri, dintre care 177 cu privire la transportarea alegătorilor la secțiile de votare și determinarea alegătorilor să voteze pentru un anumit candidat electoral și 13 încălcări privind efectuarea agitației electorale.

Expert Promo-LEX: „S-a vorbit de sume de la 200 până la 500 de lei”

Asociația Promo-LEX, care monitorizează constant alegerile din R. Moldova, a raportat în scrutinul parlamentar anticipat 15 cazuri de zvonuri, tentative sau chiar situații de recompense materiale sau bănești oferite alegătorilor în perimetrul a 100 de metri de la secția de votare pentru a determina alegerea alegătorilor. Observatorii Promo-LEX au constatat transportarea organizată, în 29 de cazuri, a alegătorilor: autocare, microbuze sau alte unități, de transport care în mod normal nu ar avea ce căuta în preajmă.

Nicolae Panfil, director de program Promo-LEX, afirmă că, în ziua alegerilor, observatorii asociației au constatat multiple cazuri de transportare a alegătorilor, frecvent asociate și cu cazuri de corupere a alegătorilor. Cele mai clare indicii, spune expertul, au venit din regiunea transnistreană.

„Acest fenomen a răbufnit la scrutinul de duminică și peste tot în noutăți am văzut vorbindu-se. Am avut indicii clare că acest proces de votare a fost organizat în special în regiunea transnistreană și că mulți dintre alegători au fost corupți. În general, s-a vorbit de sume de la 200 până la 500 de lei. Frecvent am auzit sume indicate în ruble. În Chișinău, observatorul a raportat un caz în care, din discuțiile auzite între alegători, un concurent oferea 75 de euro. Este complicat să spunem care ar fi o sumă reală, pentru că poliția urmează să documenteze aceste cazuri și să vadă cât de reale au fost. Cert este că multe dintre cazurile înregistrate în regiunea transnistreană probabil vor rămâne nedocumentate, pentru că nu avem acces acolo”, afirmă Panfil.

Expertul este de părere că, cele 15 cazuri în care putem vorbi despre coruperea alegătorilor, raportate de asociație, nu au un impact mare asupra rezultatului final al scrutinului, însă reprezintă *„o palmă dureroasă pentru democrația în R. Moldova”*.

„Acest fenomen este contrar normelor democratice, legislației și cei care au organizat acest lucru trebuie să fie identificați și pedepsiți indiferent de numărul de cazuri care au avut loc", a conchis Nicolae Panfil.

Conform legislației, coruperea alegătorilor se pedepsește cu amendă în mărime de la 27 de mii de lei până la 42 de mii de lei sau închisoare de la un an până la cinci ani, iar persoanele juridice pot fi pedepsite cu amenzi care variază între 200 și 300 de mii de lei, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/video-banii-nu-inseamna-totul-dar-conteaza-cantitatea-lor-cum-si-pentru-cat-si-au-vandut-votul-alegatorii-transnistreni/

„Chișinău-Gaz": Milioanele de pe conductele subterane de gaze, în conturile firmelor afiliate unor foști și actuali șefi și angajați

Victoria Borodin, Ziarul de Gardă
28.05.2021

În ultimii ani, operatorul sistemului de distribuție a gazelor naturale SRL „Chișinău-Gaz", cea mai importantă subdiviziune a SA „Moldovagaz", a acumulat venituri modeste, din cauza activităților auxiliare nereglementate. Deși întreprinderea are capacitate deplină de execuție, având birou de proiectare și secție de montare, lucrările care ar trebui efectuate în exclusivitate de SRL „Chișinău-Gaz", conform reglementărilor stabilite de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, au ajuns să fie efectuate de agenți economici privați. Mai mult, firme afiliate persoanelor care au deținut funcții de conducere în cadrul „Chișinău-Gaz" sau care au avut sau au legături directe cu cei din cadrul întreprinderii câștigă zeci de milioane de lei din realizarea proiectelor de montare a conductelor de gaze.

Agenții economici care au activat sau mai activează în cadrul SRL „Chișinău-Gaz" nu văd o problemă în faptul că firmele lor sau afiliate lor realizează proiecte de milioane de lei, care ar fi putut fi implementate de operatorul sistemului de distribuție. În opinia experților în energetică însă, faptul că firme afiliate lucrătorilor din cadrul companiei reglementate prestează servicii precum cele ale companiei reglementate trezește suspiciuni și că, în mod normal, asemenea situații ar trebui să fie investigate de Consiliului Concurenței, dar și de acționarii companiei, inclusiv de Guvern, întrucât astfel de acțiuni îi defavorizează.

Până în aprilie 2019, Regulamentul pentru furnizarea şi utilizarea gazelor naturale, aprobat de Agenția Națională pentru Reglementare în energetică (ANRE), stipula că proiectarea şi montarea instalaţiei de racordare se efectua de către operatorul de reţea sau de către alte persoane care deţin licenţa respectivă, eliberată în condiţiile legii, la alegerea solicitantului, potenţial consumator final. Ulterior, ANRE a aprobat un alt regulament, astfel încât proiectarea şi executarea instalaţiei de racordare se efectuează, la cererea solicitantului, de operatorul de sistem, însă solicitantul este în drept să angajeze o altă persoană pentru proiectarea și executarea instalației de racordare. La racordarea la rețeaua de gaze naturale, oficial, „Chișinău-Gaz" pune la dispoziția potențialului consumator final patru servicii - proiectarea, executarea, recepția instalației de racordare și punerea sub presiune a instalației de utilizare. În realitate, primele două activități aduc mai puțini bani în visteria SRL „Chișinău-Gaz". În schimb, agenți economici privați, în special cei care au conexiuni cu operatorul sistemului de distribuție a gazelor naturale, câștigă anual zeci de milioane de lei din realizarea proiectelor de montare a conductelor de gaze.

Firma unor foști șefi de la „Chișinău-Gaz", administrată de cumnați

Una dintre firmele care, de peste zece ani, realizează proiecte de montare a conductelor de gaze de zeci de milioane de lei este SRL „Gazoduct-GTN", în spatele căreia stau persoane care au deținut funcții de conducere în cadrul „Chișinău-Gaz". Compania a fost înregistrată în

ianuarie 2006, iar din 2009 efectuează lucrări de montare a conductelor de gaze, an în care Alexandr Arabadji era promovat în funcția de inginer-șef al SRL „Chișinău-Gaz”, iar Ion Burdiumov în cea de șef al Direcției conducte subterane și gazificare. Numirile celor doi s-au făcut pe când la conducerea instituției se afla Constantin Cuiumju, persoană de încredere al fostului director al SA „Moldovagaz”, Alexandr Gusev, aflat acum în căutare. În trecut, ambii au fost vizați în dosare de corupție și spălare de bani. În 2011, Alexandr Arabadji, alături de Alexandru Gusev, președintele de atunci al SA „Moldovagaz”, și Constantin Cuiumju, fostul șef al SRL „Chișinău-Gaz, a fost decorat de Mitropolitul Chișinăului și al Întregii Moldove Vladimir „pentru aportul deosebit depus în construcţia şi renovarea mai multor lăcaşuri de cult”.

Până în martie 2020, SRL „Gazoduct-GTN” l-a avut în calitate de fondator pe Vladimir Calîn, cumnatul lui Arabadji. În iunie 2020, Calîn a fost înlocuit din postura de fondator cu Cristina Burdiumov, soția lui Ion Burdiumov, care între timp a ajuns administrator al Direcției generale locativ-comunale a Primăriei Chișinău, iar cumnatul acestuia, Ivan Zamfirov, s-a ales cu statut de administrator în cadrul companiei. În anii 2009-2010, Burdiumov a deținut funcția de șef al Direcției conducte subterane și gazificare din cadrul SRL „Chișinău-Gaz”, iar în anii 2016-2018 a fost consilier al fostului vicepreședinte al Consiliului de Administrație al SA „Moldovagaz” Iacov Cazacu, fiind responsabil de resurse umane. Burdiumov a fost subalternul lui Arabadji, cei doi fiind în relații amicale. Pentru anul trecut, Cristina Burdiumov a primit dividende în sumă de 1,1 milioane de lei din partea SRL „Gazoduct-GTN”.

„Noi când eram acolo, am fondat o companie și fondator era o rudă”

Alexandr Arabadji recunoaște că firma a aparținut cumnatului său, dar susține că nu a avut și nu are vreo tangență cu ea. Partenerul său de afaceri, Ion Burdiumov, îl contrazice și recunoaște că Vladimir Calîn a figurat formal în calitate de administrator al SRL „Gazoduct-GTN”.

„Cu domnul Arabadji ne cunoaștem de mulți ani. Am lucrat la SRL „Chișinău-Gaz” din 2009. Noi când eram acolo am fondat o companie

și fondator era o rudă de-a dlui Arabadji pentru că așa era la moment, atunci nu avea cine să se ocupe. Cumnatul lui era fără lucru și am spus „na, poftim, ia și te ocupă”. Între timp, domnul Arabadji s-a eliberat de la „Chișinău-Gaz” și am spus că la această companie fondator va fi soția mea. Arabadji nu mai are treabă cu această firmă”, ne-a spus Burdiumov. Într-o discuție cu ZdG, cumnatul acestuia, Ivan Zamfirov, ne-a spus că firma îi aparține lui Arabadji, cu care spune că are relații „foarte bune”. Zamfirov susține însă că din funcțiile pe care le-a deținut Arabadji nu a favorizat firma SRL „Gazoduct-GTN” la identificarea și implementarea proiectelor costisitoare de montare a conductelor de gaze.

Contactat de ZdG, Alexandr Arabadji a negat că a fost partener de afaceri cu Burdiumov, spunând că nu vede cum ar fi putut favoriza SRL „Gazoduct-GTN” din funcția de inginer-șef al SRL „Chișinău-Gaz”, pe care a deținut-o până în iunie 2017. Tot el ne-a spus că o cunoaște pe actuala fondatoare a companiei, iar în privința lui Ivan Zamfirov a ezitat, mai întâi, să vorbească, apoi ne-a comunicat despre gradele de rudenie pe care acesta le are cu familia Burdiumov.

„Dacă nu greșesc, cumnatul meu de vreo doi ani nu mai este fondator al acestei companii. Eu nu înțeleg cum aș fi putut favoriza această companie și ce legătură am eu cu ea. Eu nu știu cum aș fi putut favoriza această companie din postura de inginer-șef. Ce legătură am eu cu ea? Eu am 17 ani de experiență și din domeniul gazelor cunosc foarte multe persoane. Cu cineva am învățat, cu altcineva am lucrat. Eu nu știu cine este Ivan Zamfirov. (...) Îl cunosc, prin intermediul lui Ion Burdiumov, el este cumnatul lui”, ne-a comunicat Alexandr Arabadji.

Colaborarea dintre familiile Burdiumov și Arabadji nu se oprește însă aici. Soțiile celor doi, Cristina Burdiumov și Maria Arabadji, au deținut cote părți a câte 50% din compania „Profit Arena”, Burdiumov figurând în calitate de administratoare. Din martie curent, Maria Arabadji a devenit unicul fondator și a preluat funcția de administratoare. Cristina Burdiumov și-a vândut cota parte de 50% din „Profit Arena” pentru 2 700 de lei.

Proiecte de milioane și beneficiari selecți

Compania afiliată celor doi foști angajați ai „Chișinău-Gaz” implementează proiecte costisitoare de montare a conductelor de gaze începând cu anul 2009. Doar în ultimii trei ani, SRL „Gazoduct-GTN” a executat lucrări de montare a conductelor de gaze pentru complexe locative în sumă de circa 48 milioane de lei. Spre exemplu, în 2018, această firmă a executat 31 de proiecte de gazificare estimate la circa 11,8 milioane de lei sau, în medie, 383 de mii de lei per proiect. Spre comparație, în aceeași perioadă, Secția de montare din cadrul SRL „Chișinău-gaz” a realizat în jur de 5 mii de proiecte de gazificare, pentru 11,4 milioane de lei sau puțin peste 2 mii de lei per proiect.

Compania familiei administratorului Direcției generale locativ-comunale a Primăriei Chișinău are o listă impresionantă de beneficiari selecți. O recunoaște chiar Ion Burdiumov. *„Compania la care soția mea este fondator se ocupă doar de lucrări de montare a conductelor de apă, canalizare și a rețelelor de gaze. Compania aceasta activează din 2009 și a lucrat doar cu persoane juridice, în bază de contract”*, ne-a spus funcționarul public.

În bugetul firmei au ajuns peste 16 milioane de lei de pe urma proiectelor de gazificare implementate pentru Energotehcomplet SRL. Până anul trecut, întreprinderea figura în lista fondatorilor companiei de construcţii „Eldorado Terra” SRL și care a fost reorganizată prin fuziune cu compania „Maol Investment” SRL, fondată de Alexandr Rogovoi şi Boris Shvartsman, foşti parteneri în cadrul „Remington” SRL, unul dintre acţionarii Moldindconbank din perioada în care instituţia financiară era gestionată de către Veaceslav Platon. „Maol Investment” SRL

gestionează Complexul locativ OASIS din capitală, beneficiar efectiv al căruia este „Eldorado Terra” SRL.

În lista beneficiarilor SRL „Gazoduct-GTN” se regăsește și compania imobiliară „Exfactor” Grup” SRL, care îl are ca unic fondator şi administrator pe Vladimir Tonu. Pentru lucrările de montare contractate, „Exfactor” Grup” SRL a vărsat în bugetul firmei familiei Burdiumov în jur de 6 milioane de lei. În ultimii ani, „Exfactor” Grup” SRL a desfășurat diverse afaceri cu firmele controlate de Ilan Șor sau de Vladimir Plahotniuc și a efectuat lucrări de construcție și modernizare la Aeroportul Internaţional Chişinău, controlat atunci de Ilan Şor prin intermediul companiei „Avia Invest”. „Exfactor-Grup” a fost și unul dintre sponsorii Partidului ȘOR în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019.

O altă companie care a beneficiat de serviciile SRL „Gazoduct-GTN” este „Reconscivil” SRL. Conform calculelor, firma ar fi contractat servicii în valoare de circa 4 milioane de lei. ZdG a scris anterior că „Reconscivil” SRL este compania care a construit casa preşedintelui Igor Dodon în care acesta locuiește cu familia. Lângă casa preşedintelui sunt edificate și alte câteva blocuri de locuit, ridicate tot de „Reconscivil” SRL, în care locuiesc fratele și nașul de cununie al șefului statului. SRL Lagmar-Impex și SRL Braus Imobiliare sunt alte două companii cu care SRL „Gazoduct-GTN” are semnate contracte grase.

Soția unui inginer coordonator al „Chișinău-Gaz”, cu firmă specializată în montarea conductelor

SRL „Andronix-Din” este o altă companie care realizează proiecte de zeci de milioane de lei de montare a conductelor de gaze naturale, conectată la angajați ai SRL „Chișinău-Gaz”. Compania o are în calitate de fondatoare pe Ludmila Dubină, soția lui Dinu Dubină, inginer coordonator al Serviciului supraveghere tehnică al SRL „Chișinău-Gaz”. Compania familiei Dubină a fost înregistrată în februarie 2002 ca și firmă de construcții, dar în 2012 a primit licența în „Activitatea de proiectare pentru instalaţii şi reţele tehnico-edilitare, reconstrucţii”. Firma

este administrată de Emilian Margină, originar din Mărculeşti, Floreşti, localitatea de baştină a lui Dinu Dubină. Familiile celor doi sunt în relații de prietenie, etalând pe rețelele de socializare fotografii din timpul vacanțelor comune.

Ludmila Dubină, medic de profesie, ne-a confirmat că soțul ei activează în cadrul SRL „Chișinău-Gaz", însă spune că acesta nu se implică în activitatea firmei la care ea figurează în calitate de fondatoare. *„El nu activează în compania dată. Noi acolo avem directori, ingineri. Nu știu ce aveți d-voastră în vedere, dar noi facem totul cum scrie în carte",* ne-a spus soția inginerului coordonator al Serviciului supraveghere tehnică al SRL „Chișinău-Gaz".

În ultimii trei ani, SRL „Andronix-Din" a executat lucrări de montare a conductelor de gaze în sumă de circa 32 de milioane lei, principalul beneficiar fiind compania de construcții S.C. Inamstro SRL, care a contractat servicii în sumă de circa 10 milioane de lei. Dacă în medie un proiect realizat de SRL „Gazoduct-GTN" ajunge să coste în jur de 400 de mii de lei, firma familiei Dubină s-a ales cu proiecte mai modeste, prețul mediu al cărora este de circa 50 de mii de lei. Doar în 2018, firma inginerului coordonator al Serviciului supraveghere tehnică al SRL „Chișinău-Gaz" a executat lucrări de gazificare la 36 de obiecte, înregistrând venituri de 1,7 milioane de lei.

„Lucrează de mulți ani în domeniul gazelor și, vrei, nu vrei, te intersectezi"

Surse ale ZdG susțin că cele două firme, cu conexiuni directe în cadrul companiei SRL „Chișinău-Gaz", au înțelegeri neoficiale privind proiectele de montare a conductelor de gaze, lucru negat de Alexandr Arabadji. *„Nu văd cum aș avea vreo legătură cu asta. Cunosc faptul că Dinu Dubină a fost angajat la „Chișinău-Gaz". Nu știu dacă în prezent activează acolo. Pe Dinu îl cunosc până a veni el la „Chișinău-Gaz". El lucrează de mulți ani în domeniul gazelor și, vrei, nu vrei, te intersectezi"*, a comentat actualul director al SRL „Orhei-Gaz".

Printre agenții economici care, în ultimii ani, și-au umplut conturile cu milioane de lei în urma executării lucrărilor de montare a conductelor

de gaze se regăsesc SRL „Tehnicus-M”, SRL „Termogaz Grup”, SRL „Soltehinstal”, SRL „Stavad-CG”, dar și SRL „Instal Cons”.

Expert în energetică: Consiliului Concurenței și acționarii „Moldovagaz” ar trebui să investigheze

În opinia lui Victor Parlicov, expert în energetică de la IDIS Viitorul, în trecut director al ANRE, faptul că firme afiliate lucrătorilor din cadrul companiei reglementate prestează servicii precum cele ale companiei reglementate trezește suspiciuni. Conform expertului, în mod normal, asemenea situații ar trebui gestionate în primul rând de conducerea și acționarii întreprinderii reglementate (în cazul dat, Chișinău-Gaz și Moldovagaz), întrucât asemenea acțiuni ar putea aduce daune companiilor respective.

„Trebuie separată partea reglementată și cea nereglementată. În cazul în care consumatorul sau viitorul consumator solicită respectivele servicii de la operatorul de rețea, acesta este obligat să le presteze, conform tarifelor aprobate de ANRE pentru servicii auxiliare. Clientul însă este în drept să caute pe altcineva care este autorizat să-i presteze aceste servicii, iar aici ieșim din zona de reglementare și intrăm în zona de piață concurențială. Respectiv, vorbim deja nu de zona de responsabilitate a ANRE, ci a Consiliului Concurenței, care poate verifica dacă nu cumva între aceste companii există vreun acord orizontal anticoncurențial, de exemplu cu privire la prețuri sau la împărțirea piețelor. În orice caz, conducerea companiei respective ar trebui să investigheze asemenea cazuri, pentru că ele pot defavoriza compania nu doar financiar, dar și din punct de vedere al imaginii. Chiar și reprezentanții Guvernul R. Moldova în calitate de acționar al Moldovagaz, ar fi bine să vină cu o reacție, dacă existența cazurilor de acest gen va fi demonstrată”, spune Victor Parlicov.

Din 2009 și până în prezent, SRL „Chișinău-Gaz” a fost condusă de trei directori. În 2015, Procuratura Generală a efectuat mai multe percheziții la sediile SA „Moldovagaz” și SRL „Chișinău-gaz”, precum și la domiciliile directorilor de atunci a celor două companii - Alexandr Gusev și Constantin Cuiumju. Acțiunile s-au desfășurat în cadrul a

două cauze penale, inițiate pe faptul depășirii atribuţiilor de serviciu, spălării de bani şi practicării ilegale a activităţii de întreprinzător. După acest scandal, cei doi au fost demiși din funcții. În martie 2017, fostul șef al SA „Moldovagaz" Vasile Botnari l-a promovat pe Ruslan Garbalî la șefia SRL „Chișinău-Gaz". Doi ani mai târziu, acesta demisionat din proprie inițiativă, locul acestuia fiind ocupat, din aprilie 2020, de Oleg Teterea, unul dintre cei mai vechi și devotați prieteni și cumetri ai fostului președinte Igor Dodon.

https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/chisinau-gaz-milioanele-din-conductele-subterane-de-gaze-in-conturile-firmelor-afiliate-unor-fosti-si-actuali-sefi-si-angajati/

Conducta cu bani de la Apă Canal Chișinău

Iurie Sanduța, RISE Moldova
16.06.2021

RISE Moldova a obținut un contract de achiziții de la un avertizor de integritate din care reiese că șeful interimar de la Apă-Canal Chișinău a făcut afaceri subterane cu bani publici.

Marfa comandată: contoare inteligente și un soft de transmitere a datelor de la consumatori.

Peste 1,4 milioane de lei au ieșit din bugetul furnizorului de apă care alimentează capitala și s-au scurs pe conturile unei companii.

Firma câștigătoare este deținută de un tânăr comerciant care administrează și o companie aflată în proprietatea șefului de la Apă Canal. Aceștia au o relație mai veche, iar numele lor s-au intersectat și într-o cauză penală.

Apă-Canal Chișinău (ACC) este o societate pe acțiuni cu capital public, deținută de Primăria Chișinău. Societatea este administrată de Anatolie Lichii, care deține funcția de director general interimar.

Anul trecut, Apă-Canal Chișinău a publicat pe pagina web un anunț despre „Achiziția contoarelor inteligente pentru apă rece, sistem de citire automatizat a datelor cu exportul lor către softul de facturare”.

Contractul și partenerul

RISE Moldova a obținut un contract din 22 iulie 2020 din care rezultă că acest concurs de achiziție a „contoarelor inteligente” a fost câștigat de compania Partener Energo SRL. Suma acordului este de 1,4 milioane de lei (fără TVA).

Anatolie Lichii a semnat contractul din partea întreprinderii Apă-Canal Chișinău, iar Ivan Dumitrașcu – din numele Partener Energo SRL. În document s-a strecurat o greșeală tehnică. Pe prima pagină este indicat numele fostului director general, Valeriu Meșca, drept reprezentant al Apă-Canal Chișinău în loc de Anatolie Lichii, persoana care apare în caseta cu semnături.

Partener Energo SRL, compania câștigătoare, este deținută și administrată de Ivan Dumitrașcu. Firma a fost creată în 2014. Anterior, aceasta a mai semnat un contract de achiziție cu Apă-Canal Chișinău. Mai exact, în 2018, Partener Energo SRL a livrat „redresoare industriale”. Atunci, Anatolie Lichii era director tehnic și de producție la ACC. Această firmă a făcut afaceri cu bani publici și cu o întreprindere municipală.

Ivan Dumitrașcu, omul de la Partener Energo SRL, conduce și firma Electrotest-Grup SRL, deținută în totalitate de Anatolie Lichii. Și această companie a făcut afaceri cu bani publici, oferind servicii și lucrări pentru Administrația Națională a Penitenciarelor, dar a semnat contracte și cu alte instituții de stat.

Atât firma lui Lichii cât și cea a lui Dumitrașcu care a câștigat contractul de la ACC sunt legate de aceeași adresă juridică.

Iar, relația dintre cei doi este mult mai apropiată decât intersectarea lor în compania Electrotest-Grup SRL cât și contractul de achiziție de la ACC. Anterior, aceștia au pozat împreună la un eveniment privat.

Contactat de RISE Moldova, Ivan Dumitrașcu a întrerupt apelul imediat după ce reporterul s-a prezentat. Ulterior, Dumitrașcu nu a mai răspuns la telefon.

Pe 3 iunie curent, am expediat o solicitare de informații la Apă-Canal Chișinău, însă până la publicarea acestui text nu am primit un răspuns.

Între timp, reporterul RISE Moldova a discutat cu Anatolie Lichii, directorul interimar de la Apă-Canal Chișinău. Mai jos vă prezentăm fragmentele relevante pentru acest subiect:

Reporter: – *Urmărim o achiziție despre contoare inteligente în care apare Partener Energo SRL. Nu credeți că a existat un conflict de interese atunci când ați semnat contractul?*

Anatolie Lichii, șeful interimar Apă-Canal Chișinău: – *Prima la mână, noi nu am cumpărat contoare inteligente, dar noi am cumpărat sistemul.*

Reporter: – *Dar în anunț apare contoare inteligente.*

Lichii: – *Contoarele inteligente fac parte din sistemul de transmitere a datelor pentru excluderea factorului uman de citire a datelor de la consumatori. […]*

Reporter: – *Am văzut că a câștigat contractul Partener Energo. La licitații au participat și alte organizații sau doar una?*

Lichii: – *Au fost mai multe din ce îmi amintesc. […]*

Reporter: – *Nu credeți că există un conflict de interese din moment ce contractul este semnat de Ivan Dumitrașcu, care, de fapt, este partenerul Dvs. de afaceri într-o altă firmă?*

Lichii: – *Nu este partenerul meu!*

Reporter: – *Dar este administratorul unei firme pe care Dvs. o dețineți.*

Lichii: – *Eu cred că acestea sunt niște întrebări provocatoare la moment. Cred că mă înregistrați acum […] Vreți să faceți un PR urât. […]*

Reporter: – *Credem că este corect să ne oferiți câteva explicații despre această achiziție…*

Lichii: – *Au fost mai mulți de trei ofertanți. O să vă dăm răspuns oficial și veți vedea că nu există nici un conflict de interese și nu am avut nicio rea intenție.*

Reporter: – *Ați mers pe cel mai bun preț?*

Lichii: – *Am mers pe calitate-preț și sistem de colectare și transmitere a datelor pentru facturare prin omiterea factorului uman și reducerea cheltuielilor. […]*

Reporter: – *Dvs. faceți parte din comisia de achiziție?*

Lichii: – *Da, dar vă spun că nu pot să influențez asupra la atâtea persoane din cadrul întreprinderii: […] 10-15 ingineri din direcția comercială, 7-8 membri de la comisia licitații – implicați în comisia de licitații […]. Este anormal să fac lucru acesta, ca să discut cu fiecare în parte, ceea ce nu-mi permit…. Și să impun să fie montate niște contoare sau sisteme care nu aduc beneficiu întreprinderii – asta este și încă mai urât, ceea ce tot nu o fac. De asta vă spun că, invitația de participare, caietul de sarcini nu l-am elaborat eu și nu am influențat la elaborarea lui. […] Nu văd aici rea intenție și nici conflict de interese.*

În spatele cortinei

RISE Moldova a studiat istoria Electrotest-Grup SRL – compania în care Lichii este asociat unic iar Dumitrașcu – administrator, și a urmărit dedesubturile ei.

Firma a fost creată în 2006, cu sediul juridic pe strada Petricani din Chișinău. La început, societatea a avut trei asociați: Anatolie Lichii deținea 34% din capitalul social al întreprinderii, iar Rodica Burdila și Ivan Burdila câte 33%.

Primul administrator a fost Vladimir Nichitin. Acesta a fost înlocuit în 2009 cu Ivan Dumitrașcu. Ulterior, Dumitrașcu a modificat sediul juridic al companiei, fiind similar cu cel al firmei lui care a câștigat contractul cu Apă-Canal Chișinău.

În 2015, Centrul Național Anticorupție (CNA) a pornit o cauză penală după ce reprezentanții mai multor firme au mituit funcționari publici pentru a frauda licitații organizate de instituții publice, inclusiv de către Unitate de Implementare a Proiectelor de Aprovizionare cu Apă și Canalizare.

În acest caz, a figurat și o companie unde asociat unic figurează fosta parteneră de afaceri a lui Lichii – Rodica Burdila. Astfel, la începutul anului 2016, ofițerii CNA au verificat în cadrul anchetei și documentele de înregistrare a Electrotest-Grup SRL. La scurt timp de la acest eveniment, Rodica Burdila și Ivan Burdila s-au retras din companie, iar asociatul unic al Electrotest-Grup SRL a devenit Anatolie Lichii.

RISE Moldova a solicitat Centrului Național Anticorupție să ne spună dacă Anatolie Lichii, Ivan Dumitrașcu și compania Electrotest-Grup SRL au figurat în cauzele penale pornite de ofițerii anticorupție în 2015-2016.

Anatolie Lichii a depus anterior două declarații cu privire la venituri și proprietate, însă în niciuna dintre ele nu a indicat faptul că este asociat la Electrotest-Grup SRL.

https://www.rise.md/conducta-cu-bani-de-la-apa-canal-chisinau/

Final de mandat. Milionul

Iurie Sanduța, RISE Moldova
09.07.2021

Două companii offshore cu nume similare din paradisul fiscal Belize au încasat un milion de euro din „Miliardul dispărut”. RISE Moldova a aflat că societățile create pe coasta de est a Americii Centrale sunt con-

trolate de Vladimir Andronachi, un deputat de încredere al oligarhului Vlad Plahotniuc.

Aflat la final de mandat, peste câteva zile el va pleca din funcția publică fără să fi declarat conturile bancare deținute în străinătate și relația ascunsă cu firmele opace.

Intrare-ieșire din politică

Pe site-ul Parlamentului nu am găsit multe informații despre deputatul Andronachi. CV-ul lipsește, iar datele de contact nu sunt afișate. Însă, putem observa că este co-autor a cinci proiecte de lege și se declară – deputat neafiliat. Asta după ce, anterior, a făcut parte din Partidul Democrat din Moldova (PDM), condus de oligarhul Vlad Plahotniuc.

Prima dată, Andronachi a ocupat un fotoliu de deputat, din cele 101 disponibile, în 2015.

Patru ani mai târziu, el își menține poziția, intrând în Parlament pe linia aceluiași partid.

La mijlocul anului 2019, Plahotniuc a fugit din țară, iar la scurt timp și-a anunțat demisia din funcția de șef de partid. Ulterior, mai mulți deputați democrați au părăsit partidul, Andronachi fiind unul dintre ei.

La alegerile parlamentare din 11 iulie 2021, numele lui nu se mai regăsește pe listele de partid și nici nu a anunțat că va candida independent.

Banii declarați

În perioada 2014-2021, Andronachi a depus 12 declarații de venit și interese.

Din ultimele acte înregistrate la Autoritatea Națională de Integritate (anterior la Comisia Națională de Integritate – n.r.), Vladimir Andronachi declară că folosește un BMW de aproape două milioane de lei.

Acesta mai deține apartamente și spații comerciale în valoare de câteva milioane de lei, mai multe conturi bancare în Moldova și controlează câteva companii cu sediul la Chișinău și alta înregistrată în România.

Banii care nu se văd

În timp ce documentam acest subiect am obținut mai multe informații prețioase de la surse care ne-au solicitat să le păstrăm confidențialitatea din motive ce țin de siguranța personală.

Din datele analizate de noi reiese că deputatul Andronachi figurează drept beneficiar efectiv al Webwest Alliance LTD, o societate creată în Belize, în aprilie 2009.

Soția lui, Nadejda Andronachi, este și ea beneficiară efectivă a unei companii din Belize. Firma se numeşte Black Sea Holdings SA.

Soția deputatului mai figurează drept beneficiară și la Manos Alliance LLP, o firmă din Marea Britanie.

Niciuna dintre cele trei firme de mai sus nu apar în declarațiile pe venit și interese ale lui Andronachi.

RISE Moldova a aflat că Vladimir Andronachi a deținut două conturi bancare la ABLV Bank din Letonia – o bancă atrasă în mai multe ingi-nerii financiare și care, în cele din urmă, a cedat și a intrat în proces de lichidare.

Astfel, în perioada 2013-2017, Andronachi a încasat pe cele două conturi 385 de mii de euro. Banii au venit de la două societăți offshore pe care le controlează familia sa: Black Sea Holdings SA și Webwest Alliance LTD. În timpul tranzacțiilor bancare, la categoria „destinația plății" a fost indicat: „cheltuieli personale" sau „acord".

Banii de la BEM

Conform informațiilor de la Agenția Servicii Publice, în 2009, Webwest Alliance LTD – afiliată deputatului Andronachi, a devenit asociată unică a Universal Proiect SRL. Această firmă, cu sediul la Chișinău, a figurat într-un scandal public legat de construcția unui hotel din centrul capitalei, pe terenul monumentului de importanţă naţională – conacul Rîşcanu-Derojinscki (sfîrşitul sec. XIX).

În mai 2014, Webwest Alliance LTD se retrage din firma Universal Proiect SRL, iar noul asociat unic devine compania – Black Sea Holdings SA, controlată de soția deputatului Andronachi.

Câteva luni mai târziu, în noiembrie 2014, Universal Proiect SRL beneficiază de două transferuri de la Banca de Economii (BEM), în valoare de 32,8 milioane de lei, cu destinația „avans 15% pentru reconstrucție și restaurare conform contractului din 24 noiembrie 2014 și tranșa doua", conform aceluiași acord dintre firmă și bancă.

La doar câteva zile de la încasarea banilor, Universal Proiect SRL convertește milioanele de lei în valută străină și îi scoate din țară, prin transferarea a aproape două milioane de dolari (echivalentul a 30,7 milioane de lei) pe conturile din Letonia ale companiei britanice Sirmastra Sales LP. Reprezentantul oficial al acestei întreprinderi a figurat Andrei Serebreacov, un cetățean moldovean.

„Nu, cu această firmă nu am nici o legătură. Este o greșeală, scuzați, la revedere", ne-a spus Serebreacov. De fapt, după ce acesta ne-a spus „la revedere" nu a închis telefonul, iar pe fundal se auzea că discuta cu un alt bărbat: Eu am avut carduri bancare, dar asta a fost mai demult. Dar ei, acum primesc informații că eu dețin la moment aceste carduri bancare…".

Ulterior, Sirmastra Sales LP a transferat 715 mii de euro (14,9 milioane de lei, la cursul mediu anual din 2015) către Black Sea Holdings SA – controlată de familia Andronachi, iar 400 de mii de dolari (5,9 milioane de lei, la cursul mediu anual din 2015) îi trimite pe conturile Black Sea Holdings Company LP – o firmă cu denumirea similară cu cea afiliată familiei Andronachi. Conform datelor bancare, între cele două firme din Belize cu denumiri asemănătoare există mai multe legături. În 2016, Black Sea Holdings Company LP a transferat peste 195 de mii de euro societății Black Sea Holdings SA.

Deja la 22 octombrie 2015, o parte din banii transferați de Universal Proiect SRL către Sirmastra Sales LP se întorc în Moldova. Astfel, Si-

rmastra Sales LP virează 300 de mii de euro (6,8 milioane de lei) către Universal Proiect SRL.

În aceeași zi, Universal Proiect SRL transferă 6,8 milioane de lei către Banca de Economii, cu destinația plății: acord de reziliere a contractului de investiții în construcție și restaurare.

Nu am reușit să aflăm ce s-a întâmplat cu celelalte 26 de milioane de lei, încasați de la BEM în noiembrie 2014. Am încercat să discutăm cu administratorul firmei Universal Proiect SRL, Sergiu Gușan, dar aceasta nu a dorit să ne răspundă la întrebări.

RISE Moldova i-a contactat și pe Vladimir Andronachi și pe soția acestuia, însă niciunul dintre ei nu a răspuns la apeluri și mesaje.

https://www.rise.md/final-de-mandat-milionul/

Judecătorul lui Șor

Iurie Sanduța, RISE Moldova
22.04.2021

Dosarul – „Furtul Miliardului”.

Inculpatul – Ilan Șor.

Procurorii anticorupție, cu probele pe masă, cer 19 ani de închisoare pentru spălare de bani și escrocherie.

Judecătorul îi oferă 7,5 ani. Măsura – arest la domiciliu se modifică. Acuzatul este eliberat imediat de sub strajă din sala de judecată.

După această decizie, concubina judecătorului lansează un salon de cosmetică pe Aeroportul Internațional Chișinău – controlat direct de inculpat.

De acolo, aleasa judecătorului zboară spre capitalele modei: Paris și Milano, împreună cu sora vitregă a lui Ilan Șor. Între timp, Șor devine

fugar, iar judecătorul – un pasager fidel spre Israel, țara de origine a inculpatului.

Asta nu e tot.

Judecătorul lui Șor mai are ceva de ascuns. Averea.

Această investigație a apărut cu ajutorul unui număr impresionant de surse care ne-au confirmat faptele și evenimentele din jurul dosarului lui Ilan Șor. Majoritatea surselor care au acceptat să discute cu noi ne-au solicitat să le protejăm identitatea, asta din cauza influenței pe care o deține Ilan Șor asupra unor funcționari publici corupți. Într-un final, informațiile obținute în timpul documentării „pe teren" le-am confruntat cu cele din bazele de date publice. Faptele confirmate le prezentăm mai jos.

Dosarul

„Furtul Miliardului" este un titlu generic pentru întreaga spălătorie de bani care a condus la prăbușirea celor trei bănci, în perioada 2012-2014: Banca de Economii, Banca Socială și Unibank.

Procurorii operează în anchetă cu un alt titlu generic – „Frauda bancară".

În acest caz, procurorii anticorupție au trimis în instanța de judecată peste 20 de dosare penale. Cei ajunși pe banca acuzaților sunt învinuiți, în mare parte, de spălare de bani, escrocherie, trafic de influență și mită.

Numele lui Ilan Șor apare pe unul dintre aceste dosare. El este învinuit că, la finalul anului 2014, în calitate de șef al Băncii de Economii (BEM), ar fi obținut prin înșelăciune peste cinci miliarde de lei, iar ulterior i-a spălat prin firme offshore.

Cauza penală, în cazul Șor, a ajuns în prima instanță în august 2016. Judecătorul care a examinat dosarul se numește Andrei Niculcea.

Litigiul a durat mai puțin de un an.

La finalul procesului, procurorii au solicitat ca Ilan Șor să execute 19 ani de închisoare pentru escrocherie și spălare de bani.

De cealaltă parte, apărătorii fostului șef de la BEM au pledat ca Ilan Șor să fie achitat pentru spălare de bani. Iar, cealaltă infracțiune de care era acuzat – „Escrocheria” (care îl costa între 8-15 ani de privațiune de libertate), să fie înlocuită cu alta – „Cauzarea de daune materiale prin înşelăciune sau abuz de încredere”, care prevede o pedeapsă mai blândă (până la 3 ani de închisoare), dar fiind eligibilă și cu Legea amnistiei.

Astfel, avocații lui Șor au cerut achitarea și amnistia clientului lor.

Pe 21 iunie 2017, judecătorul Andrei Niculcea a bătut cu ciocanul în masă. A citit sentința lui Șor. Propunerea avocaților prin care infracțiunea de escrocherie să fie înlocuită cu alta mai blândă a fost acceptată.

În total, în dosarul „Furtul Miliardului”, Șor s-a ales cu o pedeapsă de 7,5 ani de închisoare.

Sentința motivată a fost pronunțată la mijlocul lunii iulie 2017. Până astăzi, documentul integral, totuși, nu a fost publicat pe pagina web a instanței.

Ulterior, procurorii și avocații au făcut apel. Însă, timp de mai multe luni, judecătorul Niculcea a ținut dosarul la el, sub pretextul că materialele urmau să fie traduse.

După proces, salon pe aeroport

Abia la începutul anului 2018, judecătorul Niculcea a expediat dosarul lui Șor în instanța de apel, acolo unde se află în examinare timp de mai mulți ani. Ședințele sunt amânate din diverse motive.

Aproape trei luni mai târziu, după ce Niculcea scapă de dosarul lui Șor, mai exact pe 29 martie 2018, Aeroportul Internațional Chișinău, anunța pe pagina oficială că, în incinta aeroportului a fost deschis un salon de frumusețe.

Aeroportul Internațional Chișinău: „Fie că aveți programat un eveniment special după ce aterizați sau înainte de a decola de la Aeroportul Chişinău sau aveți stabilită o întâlnire importantă dar nu ați avut timp pentru manichiură sau aranjarea părului deja puteți să vă bucurați de serviciile Salonului de frumusețe din incinta terminalului aeroportului,

etajul doi în sala sosiri. Comoditatea de a avea un salon de frumusețe în aeroport este fabulos și contribuie la economisirea timpului Dvs."

Aeroportul Internațional Chișinău este administrat de compania Avia Invest SRL. În perioada în care a apărut salonul de frumusețe, președintele Consiliului de Administrare al companiei era Ilan Șor, adică inculpatul din dosarul „Furtul Miliardului", examinat de Niculcea.

Salonul de frumusețe se numește – Diva Beauty.

RISE Moldova a aflat că acesta era administrat de Svetlana Tumanova, concubina judecătorului Niculcea, care deține compania Diva Moda SRL.

Aceasta se ocupa și de recrutarea angajaților, postând mai multe anunțuri pe site-uri de specialitate.

Călătoriile judecătorului: Chișinău-Tel-Aviv

În 2019, situația politică din Moldova, în mare parte, a fost reconfigurată. În luna iunie, oligarhul Vlad Plahotniuc a cedat puterea de la Chișinău și a fugit din țară.

Tot în acea perioadă, la mijlocul lunii iunie 2019, Ilan Șor, originar din Israel, a traversat ilegal frontiera Republicii Moldova și a decolat cu o cursă charter, într-o direcție necunoscută, oficial.

La câteva zile după fuga lui Șor, pe 5 iulie 2019, judecătorul Andrei Niculcea zboară spre Tel-Aviv cu un avion de cursă, iar peste trei zile se întoarce la Chișinău.

RISE Moldova a urmărit deplasările lui Niculcea și a observat că, luna următoare, pe 23 august 2019, Andrei Niculcea călătorește din nou spre Tel-Aviv. De această dată, judecătorul petrece cinci nopți în Israel, iar pe 28 august revine la Chișinău.

Puțin mai târziu, pe 3 octombrie 2019, magistratul zboară a treia oară spre Tel-Aviv. Deja, el este însoțit de concubina Svetlana Tumanova și de către doi copii. Sejurul se întinde pe o perioadă de 18 zile.

Toate cele trei deplasări au fost făcute într-un interval de 4 patru luni, în iulie-octombrie 2019.

În cadrul unui briefing de presă din 3 septembrie 2020, procurorul general, Alexandru Stoianoglo, a lăsat să se înțeleagă că Șor s-ar ascunde, de fapt, pe teritoriul Israelului. „Procuratura a cerut extrădarea lui Ilan Șor, dar conform legislației Israelului, cetățenii acestui stat nu sunt extrădați”, a declarat Stoianoglo.

Călătoriile spre lumea modei

RISE Moldova a urmărit și călătoriile făcute de concubina judecătorului spre capitalele modei – Milano și Paris.

Am analizat liste cu pasageri dar și alte documente cu acces limitat. Astfel, am observat că, o lună mai târziu de la ultima deplasare spre Tel-Aviv, Svetlana Tumanova a plecat la Milano, pe 21 noiembrie 2019, cu un avion de cursă al companiei low-cost Wizz Air.

Cu aceeași aeronavă, în aceeași direcție – Milano, a zburat și Nina Guranda, sora vitregă a lui Ilan Șor. RISE Moldova a aflat că, Nina este fiica Ilonei Șor – mama vitregă a inculpatului Ilan Șor. De fapt, Nina Guranda și Ilona Șor au fost strâns legate de două companii conectate la o rețea de magazine duty-free, ambele deținând diferite poziții. Firmele se numesc DFM și Dufremol, fiind controlate de Ilan Șor. În plus, Partidul Șor, condus de inculpat, și candidații înaintați de acesta, au încasat de la Nina și mama sa, Ilona, sute de mii de lei, în cadrul alegerilor locale, parlamentare sau prezidențiale. Totodată, ambele au fost surprinse de mai multe ori în cadrul unor petreceri de familie organizate de Ilan Șor și soția acestuia, Sara Shor – interpreta de muzică pop „Jasmin”.

De la Milano, Nina Guranda și Svetlana Tumanova se întorc la Chișinău pe 23 noiembrie 2019.

La începutul lunii următoare, pe 4 decembrie 2019, Guranda și Tumanova zboară din nou. Destinația aleasă, de această dată, este – Paris. Aici, stau două zile și două nopți, iar pe 6 decembrie 2019, ambele se întorc la Chișinău, cu același avion de cursă.

Judecător sărac, concubină bogată

La finalul lunii martie 2021, judecătorul Andrei Niculcea a depus declarația de avere și interese personale pentru anul 2020, la Autoritatea Națională de Integritate.

Am consultat acest document și am constatat că magistratul nu și-a declarat concubina, casa, firmele ei și nici un automobil.

Să le luăm pe rând. Începem cu jumătatea lui – concubina Svetlana Tumanova.

Tumanova apare în două companii. Una este – Diva Moda SRL, cea care a deținut salonul de frumusețe de pe Aeroportul Internațional Chișinău. Cealaltă – se numește Loris Prim SRL, unde deține 50% din firmă.

RISE Moldova a studiat istoricul companiei Loris Prim SRL și a aflat că, în 2009, Maria Niculcea, mama judecătorului, a fost co-fondatoarea acestei firme. Mai mult, în același an, Maria Niculcea l-a împuternicit pe fiul ei, Andrei Niculcea, să-i administreze cotele părți pe care le deținea în firmă, dar și să încheie orice tranzacție din numele ei. Astfel, doi ani mai târziu, apare în istoricul firmei și numele Svetlanei Tumanova.

În continuare, am răsfoit declarațiile de venit mai vechi, depuse de Niculcea, și am aflat că, în 2013, acesta conducea prin mandat un automobil Toyota RAV 4, proprietara căruia era Svetlana Tumanova.

Pe site-urile de socializare, în mai multe fotografii postate de către tatăl judecătorului, observăm că, la petrecerile de familie, Andrei Niculcea stă alături de concubina sa, Svetlana Tumanova.

La moment, cei doi locuiesc în aceeași casă spațioasă din localitatea Stăuceni, situată într-un cartier cu vile de lux de lângă Megapoliss Mall.

Acasă la judecător

Vila are peste 170 de metri pătrați, este compusă din două nivele și decorată în stil modern. Conform datelor din Registrul Bunurilor Imobile, proprietara acestei casei este organizația de creditare nebancară Victoria Leasing & Finance SRL, deținută printr-o altă firmă de soția depu-

tatului Vladimir Andronachi, un personaj din anturajul lui Vlad Plahotniuc.

Tot din informațiile cadastrale mai aflăm că, la finalul anului 2018, printr-un contract de leasing și ipotecă în sumă de o jumătate de milion de euro, Svetlana Tumanova deține dreptul de a locui în această vilă.

Acasă la judecător – am mers de mai multe ori ca să verificăm o listă cu informații obținute din diferite surse.

Pe 12 aprilie 2021, în prima parte a zilei, poarta era larg deschisă. În ogradă am observat două automobile de model Mercedes. Unul alb și altul negru.

Din observațiile noastre, Mercedesul alb este condus de Svetlana Tumanova. Am surprins-o la volan, de mai multe ori, în zile diferite.

Pe 14 aprilie 2021, în una dintre vizitele noastre pe teren am surprins și acel Mercedes-Benz negru din curtea casei de la Stăuceni, fiind parcat în fața Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, acolo unde Andrei Niculcea activează în calitate de judecător. Mercedes-ul este un SUV de model GLE 300 d 4Matic, iar prețul de piață este de aproximativ – 70 de mii de euro.

Întâlnirea cu judecătorul

Pe 21 aprilie 2021, din nou am surprins SUV-ul negru, parcat, de această dată, în spatele Judecătoriei Buiucani. Puțin trecut de ora 15.00, judecătorul Andrei Niculcea a ieșit din judecătorie și a urcat în automobil. Atunci ne-am apropiat de el cu o listă de întrebări.

Reporter: – *Domnule judecător, avem câteva întrebări la Dvs.*

Judecătorul Andrei Niculcea: – *Eu nu sunt judecător.*

Reporter: – *Dl. Andrei…?*

Judecătorul *Andrei Niculcea: – Da.*

Reporter: – *Documentăm un subiect despre averea Dvs…*

Niculcea: – *Oficial, faceți interpelare și, oficial, o să primiți răspuns.*

Reporter: – *Nu doriți să comentați?*

Niculcea: – *La momentul actual, nu.*

Reporter: – *Mai avem o întrebare referitor la zborurile spre Israel din 2019.*

Niculcea: – *Faceți demers…*

Reporter: – *Zborurile spre Tel-Aviv au fost în interes privat sau în scop de serviciu?*

Niculcea: – *A fost în scop privat, legat de sănătatea mamei mele. Mama trebuia să facă o operație… […].*

Reporter: – *Dvs. locuiți la Stăuceni? Am văzut acest automobil la Stăuceni, v-am văzut pe Dvs. acolo, de mai multe ori.*

Niculcea: – *Da, şi ce? Citiți legea. Acolo este foarte clar scris ce înseamnă concubină, ce înseamnă soție… Faceți interpelare oficială și vă răspund…*

Reporter: – *Dar cunoaşteți că trebuie să declarați numele concubinei…?*

Niculcea: – *Concubina – e atunci când omul trăieşte cu dânsa. Am avut multe soții, am păcat în viața asta (râde).*

Reporter: – *Noi am văzut că Dvs. sunteți împreună cu doamna Tumanova, cel puțin din 2014.*

Niculcea: – *Tu nu ai stat acolo lângă mine (casa de la Stăuceni) cu lumânărica?*

Reporter: – *Nu, dar am fost pe teren să documentăm mai multe bănuieli.*

Niculcea: – *Am avut multe femei și dă doamne să mai am… Este un copil comun cu ea (Tumanova)… Eu vin la Stăuceni la copilul meu.*

Reporter: – *Pe Nina Guranda o cunoașteți?*

Niculcea: – *Cine este ea?*

Reporter: – *A zburat de mai multe ori cu Svetlana Tumanova, concubina Dvs.*

Niculcea: – *Eu încă odată îți spun: Ea nu este concubina mea, ea este mama copilului meu…*

Reporter: – *Acum, unde locuiți?*

Niculcea: – *La Durlești…*

Reporter: – *Acolo unde sunt părinții Dvs.?*

Niculcea: – *Da.*

Reporter: – *Dar, am văzut acest automobil, de mai multe ori, fiind parcat la Stăuceni.*

Niculcea: – *Eu vin la copilul meu. Viața mea personală…*

Reporter: – *Adică, temporar locuiți la o adresă, apoi la alta?*

Niculcea: – *Nu locuiesc temporar… Mai departe…, altă întrebare?*

Reporter: – *Acest automobil (Mercedes GLE300d) când a fost procurat?*

Niculcea: – *Tata a cumpărat-o. Este mașina lui. A lucrat 20 de ani în Italia.*

Reporter: – *Dar Dvs. o conduceți, nu ar trebui să o declarați?*

Niculcea: – *În 2022 o să o declar.*

Reporter: – *De ce? A fost procurată recent? O vedem des parcată aici.*

Niculcea: – *Da.*

Reporter: – *Legat de dl. Șor. În timpul procesului v-au fost oferite unele beneficii, promisiuni?*

Niculcea: – *Dacă o să observați ce am făcut eu… Eu l-am condamnat pe dl. Șor și nu înțeleg de ce asta este o isterie legată de el. Asta este o practică. Dacă persoana se condamnă nu este obligatoriu ca persoana să fie reținută din sală. Acesta nu este primul caz. Că dacă eu greșesc ceva, după aceasta, persoana pleacă la CEDO și spune că a fost reținut ilegal. Eu nu am achitat persoana. Eu l-am condamnat.*

Reporter: – *Întrebam dacă vi s-au făcut anumite propuneri?*

Niculcea: – *Nu, dar pentru ce propuneri?*

Reporter: – *Au fost unele informații (de la sursele noastre) referitor la recalificarea infracțiunii din articolul 190 în 196… (articol 196 prevede o pedeapsă mai blândă)*

Niculcea: – *Dacă nu mă greșesc, la moment sentința se află pe site.*

Reporter: – *Nu, noi nu o vedem pe site-ul instanței, sentința motivată?*

Niculcea: – *De ce este întrebarea la mine? Vedeți la Curtea de Apel […]*

După acest dialog, Andrei Niculcea a plecat de la judecătorie.

Noi am mers spre locuința de la Stăuceni, aflată în zona Megapolis Mall, pentru a discuta și cu Svetlana Tumanova.

Pe drum, ne-am intersectat de mai multe ori cu judecătorul Niculcea. Iar în apropiere de locuința de la Stăuceni, judecătorul a virat stânga și a plecat într-o altă direcție.

Noi am ajuns la vilă și am sunat la poartă.

A ieșit Svetlana Tumanova. Ne-a întrebat cine suntem. Ne-am prezentat și i-am spus subiectul pe care am dori să-l discutăm. Ea ne-a răspuns că nu comentează și s-a întors grăbită în casă.

Am încercat de mai multe ori să discutăm și cu Nina Guranda. Am sunat la compania DFM (proprietara unui lanț de magazine Duty Free), acolo unde Guranda este angajată. Doi dintre reprezentanții companiei ne-au spus că îi va transmite Ninei numărul nostru de telefon și că încercăm să luăm legătura cu ea.

Contactat de RISE Moldova, Denis Calaida, unul dintre avocații lui Ilan Șor, ne-a declarat că nu cunoaște subiectul: „Eu nu cunosc. Eu am intervenit în cadrul examinării dosarului la Apel”. Acesta ne-a mai spus că nu poate să ne facă legătura cu Ilan Șor.

Final. Judecătorul și inculpatul

Andrei Niculcea a fost procuror timp de 13 ani. În 2015, el pleacă de la Procuratura Generală și este numit judecător pe un termen de 5 ani de către fostul președinte Nicolae Timofti, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii.

Anul trecut, ex-președintele Igor Dodon, l-a numit „judecător pe viață”, adică până la atingerea plafonului de vârstă.

În cariera sa publică, Niculcea a fost verificat de Comisia Națională de Integritate (CNI – actuala Autoritatea Națională de Integritate – n.r.) care a constatat că acesta, când era procuror, nu a declarat pentru anul 2014: un transfer de 10 mii de ruble rusești, un cont bancar și un apartament aflat în folosință. Deja ajuns judecător, Niculcea a atacat decizia CNI în instanță și a obținut câștig de cauză.

Ieri, după întâlnirea cu reporterul RISE Moldova, judecătorul Andrei Niculcea, a făcut mai multe modificări interesante. Aseară, magistratul a depus, repetat, Declarația de avere și interese personale pe anul 2020, pentru a lăsa să se înțeleagă că el, de fapt, locuiește cu părinții. În noua declarație, el indică o casă care lipsea din declarația depusă la finalul lunii martie 2021.

Ilan Șor a fost primar de Orhei, iar din 2019 este deputat.

La moment, el se află în căutare internațională, având un proces penal pe rol în dosarul „Furtul Miliardului”.

Din locația sa necunoscută, el coordonează Partidul Șor și oamenii săi din Parlament. Apare des pe un ecran și vorbește, iar oamenii îl ascultă.

UPDATE | 12 August 2021

Judecătorul lui Șor din dosarul – „Furtul Miliardului” va fi verificat de Colegiul Disciplinar din cadrul CSM, în urma anchetei RISE Moldova prin care am arătat relația ascunsă dintre judecătorul – Andrei Niculcea și inculpatul – Ilan Șor.

Evenimentele:

- [22 Aprilie 2021] RISE Moldova publică ancheta Judecătorul lui Șor.
- [23 Aprilie 2021] Deputatul Dumitru Alaiba sesizează CSM-ul în legătură cu ancheta RISE despre Judecătorul lui Șor.
- [27 Aprilie 2021] Inspeciația Judiciară se autosesizează pe marginea textului de pe www.rise.md
- [26 Mai 2021] Inspecția Judiciară pornește procedura disciplinară și începe cercetarea disciplinară a judecătorului Andrei Niculcea.
- [22 Iulie 2021] Inspecția Judiciară finalizează cercetarea disciplinară. „Constată existența bănuielii rezonabile a abaterii disciplinare, în acțiunile judecătorului Niculcea, raportate la examinarea cauzei penale de învinuire a inculpatului Ilan Șor”.

Inspecția a expediat cazul cercetat pentru examinare la Colegiul Disciplinar.

https://www.rise.md/articol/judecatorul-lui-sor/

Mafia contrabandei cu țigări: brokerul lui Dodon

Mădălin Necșuțu, Ilie Gulca, CIJM
10.11.2020

- *Două firme transnistrene au importat în 2020, fără a plăti taxe, țigări în valoare peste 20.000.000 de dolari*
- *Țigările se învârt într-un circuit complex – Asia, Orientul Mijlociu și Europa*

- *În afacere este implicată și firma unui socialist de la Rezina*
- *Prejudiciul adus statului, doar în 2020, se ridică la 60,2 milioane de dolari*

Două companii din regiunea transnistreană – Almavis și Tabimport – sunt cele mai mari importatoare de țigări din Moldova. Cele două firme deschise recent au importat aproape aceeași cantitate în Republica Moldova precum marii jucători de pe piața mondială a produselor de tutun – Philip Morris, Japan Tobacco International sau British American Tabacco.

Numai în primele nouă luni ale anului 2020, ianuarie–septembrie, au fost aduse în Moldova peste 3,3 miliarde de țigări, echivalentul a 165 de milioane de pachete de țigarete, conform datelor oferite reporterilor Centrului de Investigații Jurnalistice din Moldova (CIJM) de către Serviciul Vamal.

Chișinăul închide ochii la această schemă, deși importurile uriașe depășesc de trei ori cererea de piață din Transnistria *(Legitimate Market Demand)* de 500 de milioane de pachete anual.

Dacă ar fi să raportăm cantitatea de țigări importată în stânga Nistrului la numărul de locuitori (470.000), unei persoane i-ar reveni câte 155 de pachete doar în aceste prime nouă luni ale anului în curs.

În condițiile în care, în medie, un tir are o capacitate de peste 1.000 de cutii cu țigări (50 de cartușe a câte 10 pachete fiecare), în Moldova au intrat peste 330 de tiruri în perioada indicată. Astfel, valoarea totală a țigărilor importate în anul curent este de aproape 50 de milioane de dolari, având în vedere că un tir de țigări costă în medie 150.000 de dolari.

Din totalul de 3,3 miliarde de țigarete aduse în Moldova, circa 1,45 miliarde, echivalentul a 145 de tiruri, au mers numai în regiunea transnistreană. Valoarea acestor transporturi se ridică la circa 22 de milioane de dolari.

Cele două firme, la fel ca toți agenții economici din stânga Nistrului, sunt scutite de taxa pentru dreptul de import și export și, în plus, de taxa pentru poluare. De asemenea, Almavis și Tabimport ignoră legislația

vamală a Republicii Moldova, care prevede importul în Transnistria doar a cantităților necesare pentru asigurarea consumului intern.

Cele 72,5 de milioane de pachete țigări, echivalentul a 145 de tiruri, importate în primele nouă luni în regiunea transnistreană, ridică suspiciuni rezonabile privind desfășurarea unor activități de contrabandă și evaziune fiscală din partea celor două firme. Odată aduse țigările în Transnistria, fără a fi declarate, o parte infimă se păstrează pentru consum local, iar cea mai mare parte este introdusă prin contrabandă în Moldova, Ucraina, România, Polonia și alte state ale UE.

Expertul Transparency International Moldova, Veaceslav Negruța, estimează că prețurile țigărilor indicate în facturile Tabimport și Almavis este aparent subevaluată, sugerând o comparație cu prețul per unitate declarat de alți importatori. „În cazul unei valori cu mult sub valorile produselor similare, ar putea fi temei serios de investigații anti-dumping (Consiliul Concurenței)”, a menționat Negruța.

Expertul a explicat reporterilor că acciza pentru țigări de import se calculează după următoarea formulă: 540 lei +13%, dar nu mai puțin de 700 de lei (35 de euro) per 1.000 de țigări. „Suma estimativă minimă, pierdută de bugetul de stat din acciza pentru țigări (costul politicii fiscale) este de aproximativ 50,75 milioane euro [60,2 milioane de dolari] pentru 1,45 miliarde țigări.”

De fapt, Almavis și Tabimport sunt succesoarele unei largi scheme de contrabandă de țigări, aplicată de holding-ul transnistrean Sheriff în 2012–2014, documentată într-o amplă operațiune la nivel european de către Europol – „Rețeaua de Est a gulerelor albe”.

Filierele belarusă și chinezească

Mai exact, Almavis și Tabimport aduc țigări din Belarus, China și Hong Kong (via Slovenia). Conform documentelor intrate în posesia reporterilor CIJM, în perioada ianuarie-septembrie, Tabimport a introdus în Transnistria 732 de milioane de țigarete din China și Hong-Kong, în timp ce Almavis a adus 721 de milioane de țigarete din Belarus.

Potrivit unui invoice, firma Almavis a cumpărat, de exemplu, în aprilie 2020, din Belarus 1.800 de cutii, echivalentul a circa 900.000 de pachete de țigări (de 20 țigarete) în valoare de 144.500 de dolari americani. Țigările au fost achiziționate de la fabrica belarusă OAO Grodnenskaya Tabacinaya Fabrika „Neman".

Almavis a achiziționat mai multe mărci de țigări – NZ, Fast și Portal Silver Power – la prețuri variind între 0,15 și 0,21 cenți per pachet. La rândul său, Tabimport, conform unei alte facturi, a cumpărat din China, prin Slovenia, 1.180 de cutii de țigarete de marca „Ashima Luxury Size" în valoare de 147.500 de dolari.

Omul lui Dodon de la Rezina

Documentele obținute de CIJM arată că serviciile de brokeraj au fost prestate de Broctrimex SRL, firmă fondată de Eleonora Rotari, soția consilierului orășenesc și raional PSRM de la Rezina, Valentin Rotari. În timpul alegerilor locale din octombrie 2019, Rotari a candidat la funcția de primar al orașului Rezina din partea socialiștilor, însă a pierdut cursa electorală în fața contracandidatului său, Simion Tatarov.

Declarația de avere a lui Rotari și o listă a candidaților socialiști la funcția de consilier raional Rezina indică faptul că acesta a fost broker vamal la SRL Broctrimex. Rotari a fost *angajat* al Serviciului Vamal din 1993, obținând gradul de locotenent-colonel și funcția de șef al Postului Vamal din același oraș. El a refuzat să vorbească cu reporterii CIJM despre activitatea firmei sale și serviciile prestate pentru Tabimport.

„Eu nu am nicio firmă, nu am nimic. Am doar apartament... Să nu îmi mai telefonați [...] Să nu scrieți nimic despre mine, altfel ne întâlnim în altă parte!", ne-a amenințat consilierul socialist.

Fondarea celor două companii în Transnistria și licențierea lor în august 2019 de către Agenția Servicii Publice (ASP) de la Chișinău se explică prin *interzicerea magazinelor duty free* pe teritoriul Transnistriei de către Guvernul Sandu în iulie 2019.

SRL Almavis a fost deschisă *la 30 octombrie 2018* la Tiraspol și a fost licențiată de ASP la 14 august 2019. La 30 decembrie 2019, au loc modificări în structura acționariatului companiei. Firma este condusă de cetățeanul rus Petrov Serghei Vitali, născut în Federația Rusă.

La rândul său, SRL Tabimport a fondată la 1 august 2019 în satul Podoimița, raionul Camenca, de un anume Mazur Serghei Piotr, director și proprietar 100% al firmei. Tabimport are licență pentru importul de produse de tutun din 7 august 2019.

La 15 octombrie 2019, Serviciul de Informații și Securitate (SIS) a informat-o pe prim-ministra Maia Sandu despre activitățile infracționale ale unor întreprinderi din regiunea transnistreană specializate în importul și comercializarea produselor de tutun. O notă similară a fost expediată de SIS la 28 octombrie directorului ASP de atunci, Mircea Eșanu, solicitându-i suspendarea licențelor pentru Tabimport și Almavis.

În cele din urmă, ASP nu le-a mai retras licența celor două companii. Mai mult, la 13 februarie 2020, aceeași instituție, în frunte cu noul director, Alexandru Leapin, a licențiat din nou Almavis, iar la 19 februarie - Tabimport.

După expirarea celor șase luni, pe 27 iulie 2020, Almavis și Tabimport au depus actele necesare pentru o nouă prelungire a licenței. Cererile au fost depuse cu o zi înainte de întâlnirea din 28 iulie 2020 dintre președintele Igor Dodon și liderul separatist de la Tiraspol, Vadim Krasnoselski, la reședința prezidențială de la Condrița.

La întrevederea cu Dodon, liderul secesionist a participat alături de o numeroasă suită de miniștri și responsabili în special pe domeniul economic și bancar și a cerut Chișinăului noi concesii în zona financiar-economică.

Discuțiile celor doi au avut loc în contextul extins al alegerilor prezidențiale de la Chișinău din luna noiembrie. Ulterior, *Comisia Electorală Centrală* a decis în premieră, pe 26 septembrie, deschiderea a 42 de secții de votare numai pentru cetățenii transnistreni.

Preşedintele Igor Dodon s-a întâlnit pe 28 iulie 2020 cu liderul separatist, Vadim Krasnoselski, la reşedinţa prezidenţială de la Condriţa. Foto: president.gospmr.org

Cadourile guvernului Chicu

Ulterior, la câteva zile după întrevederea de la Condriţa, pe 3 august 2020, Guvernul Chicu a extins *decizia de a scuti companiile transnistrene* de taxa pentru drepturile de import sau export, cu condiţia rămânerii mărfurilor pe teritoriul Transnistriei prin trei puncte vamale situate la frontiera moldo-ucraineană (pe segmentul transnistrean). Este vorba de punctele vamale Pervomaisk-Cuciurgan, Goianul Nou-Platonovo şi Novosaviţkoe-Cuciurgan.

Cu toate acestea, legea este ambiguă şi lasă loc pentru a fi exploatată de Tiraspol în privinţa mărfurilor care merg apoi la export şi care sunt astfel scutite de taxe. Astfel, Chişinăul *a prelungit* scutirea companiilor din stânga Nistrului de a nu mai plăti niciun fel de impozite statului Republica Moldova (taxe vamale) până în februarie 2021.

Ulterior, pe 7 august 2020, ASP a prelungit, la rândul său, licenţa de import/export pentru Almavis şi Tabimport pentru alte şase luni până pe 14 februarie 2021, respectiv, 19 februarie 2021.

La solicitarea reporterilor CIJM să explice de ce au fost ignorate atenţionările SIS legate de acordarea licenţelor celor două companii, ASP a comunicat că a întreprins toate măsurile ce se impun, consultând organele de drept abilitate şi că a eliberat licenţe pentru importul produselor din tutun companiilor vizate strict în concordanţă cu legislaţia în vigoare.

De partea cealaltă, SIS a precizat pentru reporterii CIJM că Almavis şi Tabimport, utilizând facilităţile fiscal-vamale, transportă în stânga Nistrului cantităţi de ţigări care depăşesc considerabil necesităţile interne ale regiunii.

În acelaşi timp, a subliniat Serviciul, pe teritoriul naţional şi al altor state se efectuează capturi de ţigări de contrabandă, care, potrivit datelor sale, provin din loturile importate de agenţii economici transnistreni.

Pentru a elimina acest risc, SIS a propus modificarea cadrului normativ prin determinarea unei cote de import a mărfurilor supuse accizelor calculate în limita necesităților de asigurare a populației din raioanele de est ale Republicii Moldova. Mai precis, un import în Transnistria conform *Legitimate Market Demand,* cerere legitimă a pieței.

Până la emiterea licențelor pentru Almavis și Tabimport, contrabanda de țigări în regiunea transnistreană se efectua prin intermediul firmelor care dețineau licențe pentru funcționarea magazinelor duty-free, licențe retrase de Guvernul Maia Sandu, la solicitarea SIS.

Cel care a legalizat funcționarea magazinelor duty-free pe teritoriul necontrolat din stânga Nistrului a fost Guvernul Gaburici. Pe *12 aprilie 2015*, Executivul de la Chișinău și-a asumat răspunderea pentru legalizarea activității magazinelor duty-free în regiunea separatistă transnistreană. Această decizie a Chișinăului a fost luată după ce Guvernul Ucrainei a interzis, *pe 18 martie 2015*, transportarea produselor accizabile prin anumite puncte de hotar cu Republica Moldova, pe segmentul transnistrean.

De fapt, este vorba de aceleași posturi vamale prin care guvernele Filip și Chicu le-a permis agenților economici din Transnistria să facă exporturi – Cuciurgan–Pervomaisc (auto și feroviar) și Platonovo–Goenii Noi.

În urma deciziei luate de către Kiev din 2015, agenții economici din Transnistria nu mai puteau să importe produse accizabile prin Ucraina, ci doar pe teritoriul controlat de autoritățile constituționale de la Chișinău. Concomitent, la Chișinău, SRL Sheriff, împreună cu alte 29 de societăți comerciale din regiunea transnistreană, a fost pusă sub acuzare într-un dosar pentru contrabandă care a prejudiciat bugetul Republicii Moldova cu 2,6 miliarde de lei (130 de milioane de euro) între 2012 și 2014.

La 14 și 16 aprilie 2015, la solicitarea Procuraturii sectorului Botanica și a Ministerului Afacerilor Interne (MAI), pentru a asigura repararea prejudiciului, a fost aplicat sechestru pe mărfurile importate de SRL

Sheriff în valoare de în valoare de 111.710 de euro. MAI a precizat pentru CIJM că această cauză penală a fost intentată pe faptul săvârșirii infracțiunii de contrabandă. La 12 august 2016, materialele cauzei penale au fost trimise Procuraturii pentru Combaterea Criminalităţii Organizate şi Cauze Speciale (PCCOCS).

Așa a demarat importul țigărilor prin magazinele duty-free. Primul agent economic licențiat de ASP pentru această activitate a fost Alvi-Grup pe 4 mai 2015. În paralel, în regiunea transnistreană deținea licență pentru funcționarea de magazine duty-free SRL Altai, care a obținut licența ASP pe 30 noiembrie 2015. Astfel, în toată această perioadă, în regiunea transnistreană, funcționau două firme care dețineau licențe emise de ASP pentru funcționarea magazinelor duty-free: Alvi-Grup și Altai.

SRL Alvi-Grup își avea sediul în Transnistria, raionul Camenca, satul Caterinovca. Firma a fost înregistrată în regiunea transnistreană pe 16 martie 2015, înainte cu două zile de decizia Guvernului Ucrainei care a interzis transportarea de produse accizabile prin punctele Cuciurgan și Platonovo. La 27 august 2015, așa-zisul Comitet vamal de stat din Transnistria i-a suspendat licența companiei Alvi-Grup pe motivul depistării unor încălcări în actele prezentate pentru prelungirea licenței. La 13 octombrie același an, Curtea de Arbitraj de la Tiraspol a anulat decizia Comitetului Vamal de Stat din Transnistria privind suspendarea licenței SRL Alvi-Grup. Alvi-Grup avea magazine duty-free în punctele de trecere a frontierei moldo-ucrainene: Hristovaia, Pervomaisc și Goianul Nou. În timp ce Altai deținea magazine duty-free la punctele de trecere a frontierei moldo-ucraineană: Hristovaia, Pervomaisc, Vărăncău, Goianul Nou și Broşteni.

În 2017, ASP a emis licență doar pentru SRL Altai, licență valabilă până la 20 decembrie 2017. În spatele acestei companii, Altai, conform unei note informative a SIS adresate fostului prim-ministru Maia Sandu, se menționează că ar fi co-proprietarul holdingului Sheriff, Victor Gușan.

„Principalul fondator și administrator al acestuia [SRL Sheriff], Victor Gușan, concomitent gestionar și beneficiar direct al schemei ilicite de contrabandă a țigărilor spre UE (prin regiunea transnistreană), și-a reorientat tranzacțiile prin intermediul SRL Altai. În 2015–2019, sub acoperirea regimului duty-free, SRL Sheriff a achiziționat 550 de milioane de pachete de țigări, care, în cea mai mare parte, au fost livrate ulterior prin contrabandă în UE."

Amintim că importul țigărilor prin magazinele duty-free a fost stopat în urma deciziei Guvernului Sandu din iulie 2019. Conform unui document al PCCOCS ajuns în posesia reporterilor CIJM, cauza penală pe numele Sheriff a fost deschisă la sesizarea Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași, România.

Poliția Română informa autoritățile moldovenești că mai multe persoane asociate în grupări criminale desfășoară activități de contrabandă cu țigări prin valorificarea acestora pe teritoriul Republicii Moldova, Ucrainei și mai multor state din UE.

Conform materialelor cauzei penale, în perioada 2012–2014, SRL Sheriff a efectuat 544 de tranzacții pe teritoriul Republicii Moldova, Transnistria, cu țigarete în valoare de peste 63 milioane de dolari. La 14 aprilie 2015, Sheriff a fost pusă sub învinuire, incriminându-i-se comiterea infracțiunii de contrabandă.

În cele din urmă, în toamna anului 2018, în ajunul alegerilor legislative din februarie 2019, procurorul de caz, Lilian Bacalîm, a considerat că în această cauză lipsesc cu desăvârșire elemente de infracțiune. Prin urmare, el a solicitat scoaterea sechestrului de pe bunurile Sheriff, precum și scoaterea integrală de sub urmărire penală a SRL Sheriff.

Procuratura Generală a comunicat reporterilor CIJM că nu are în gestiune cauze penale inițiate pe numele factorilor de decizie / proprietarilor SRL Sheriff de la Tiraspol / Holdingului Sheriff Tiraspol.

https://anticoruptie.md/ro/investigatii/economic/mafia-contrabandei-cu-tigari-brokerul-lui-dodon

Industria de mining în Donbas și Transnistria: între finanțarea terorismului și spălare de bani

Ilie Gulca, Mădălin Necșuțu (Moldova), Lyubov Velychko (Ucraina), Natalie Sablowski, Vasile Popa (Germania)
28.01.2021

- *Tiraspolul a creat o întreagă industrie a mining-ului. Întreprinderile din stânga Nistrului au început să exporte echipament de mining;*
- *Deși consideră mineritul de criptovalută o amenințare la securitatea statului, autoritățile moldovenești permit importul de echipament de minerit, iar cele ucrainene funcționarea caselor de schimb de monede cripto;*
- *Personaje din anturajul Kremlinului gravitează în jurul afacerii cu producere de criptovalută în republicile separatiste proruse din Moldova și Ucraina.*

Andriy, în vârstă de 38 de ani, locuiește într-un apartament modest din orașul Donetsk, în regiunea separatistă din estul Ucrainei. Ajuns șomer, a decis să facă niște bani instalând o „fermă de criptomonede” în dormitorul său. S-a obișnuit deja cu zgomotul coolerelor, iar câștigul este garantat.

„Pentru o mie de dolari pe lună, trebuie să ai 12 asic-uri (sisteme de minerit a criptomonedelor – n.r). Trebuia să investesc circa 3.000 de dolari. Nu aveam acești bani la început. Așa că am decis să cumpăr treptat asics-urile. După plata curentului și internetului, acum câștig aproxi-

mativ 300 de dolari pe lună. Suma este suficientă pentru cheltuielile de zi cu zi în Donetsk”, spune Andriy.

Calculatoarele din dormitorul lui Andryi sunt puse să descifreze algoritmi complicați pentru o obține monede virtuale care să-i asigure independența financiară, fără a mai avea nevoie de o slujbă.

La circa 800 de kilometri depărtare, într-o altă regiune separatistă, Transnistria, Moldova, Roman Lutenco, de 30 de ani, plasează anunțuri pe Odnoklassniki și Vkontakte cum că oferă spațiu pentru amenajarea fermelor de mining în Tiraspol, la „Mining Hotel”.

L-am contactat pe Roman pretinzând că reprezentăm un om de afaceri străin interesat să investească în mining-ul de criptomonede din Transnistria. „Ceea ce vreau să știu este valoarea investiției, dacă merită să începem sau nu... Dacă ne sună un client cu 10.000 de dolari, nu există niciun sens pentru a începe”, a spus Roman din capul discuției, menționând că este interesant doar de „investitori grași”.

El a mai afirmat că oferă toate condițiile pentru minerit: de la instalarea echipamentului, conectarea electricității până la asigurarea securității locației de minerit cu camere video și „paznici cu câini”. Mai mult, el s-a oferit să intermedieze afacerea cu compania *Tehnopark*, care se ocupă în Transnistria de toate diligențele pentru deschiderea unei afaceri cu mining.

Pe forumurile de pe internet din Transnistria, în Lugansk și Donbas, oricine poate să cumpere și să își instaleze echipament de mining. Părțile componente ale așa-numitelor ferme pot fi cumpărate chiar din magazinele de produse electronice.

„Un sistem de mining este un computer cu mai multe plăci video integrate. O fermă standard de apartament include de la patru la șase plăci video pe unitate. Cu ajutorul unui program special, ferma lucrează în sistemul Blockchain, care creează criptomoneda aleasă de utilizator”, explică un vânzător dintr-un magazin online din Donetsk, pe care l-am găsit în rețeaua rusească de socializare Vkontakte.

Cu toate astea, mineritul de criptomonede în condiții casnice nu este atât de profitabil. Experții în domeniu atrag atenția asupra faptului că profiturile mari necesită investiții „serioase” în echipament performant.

Mai mult, acesta trebuie conectat la surse de energie foarte puternice în locații special amenajate. „Sunt zeci de operațiuni care trebuie confirmate și semnate. Dacă ai semnat primul, operațiunea este confirmată și pentru asta ți se oferă drept recompensă o parte din monede. Cu cât computerul este mai puternic, cu atât problema matematică se rezolvă mai repede”, explică președintele Asociației Blockchain Moldova, Veaceslav Cunev.

Cele mai propice pentru dezvoltarea afacerii cu mining la scară mai mare, în Transnistria, sunt teritoriile fabricilor abandonate aflate în gestiunea statului, acolo unde există infrastructură pentru curent trifazic și pot fi conectate marile containere.

De exemplu, o astfel de locație a devenit *Fabrica de Sticlă Tirsteklo din Tiraspol*. Această întreprindere s-a reprofilat de curând, devenind importatoare de echipament de mining.

În ianuarie 2018, Tirsteklo a cumpărat de la un offshore din China, Goweb International Ltd, echipament de „minerit” în valoare de circa 8,7 milioane de de dolari.

O altă zonă potrivită pentru amenajarea fermelor de mining în Tiraspol este strada Energeticeskaia, unde sunt amplasate mai multe întreprinderi abandonate. Amenajarea fermelor de mining în Transnistria a devenit o afacere profitabilă în special pentru firme specializate în lucrările de electricitate.

În afară de instalarea containerelor cu computere și amenajarea cablajului de înaltă tensiune, *MegaElektroMontaj* a început să exporte echipament de mining. Pe 23 noiembrie 2020, organul de urmărire penală al Serviciului Vamal al Republicii Moldova a pornit o cauză penală pe numele SRL MegaElektroMontaj pentru tentativă de contrabandă cu un lot de sisteme de minerit de bitcoin.

„Portofele reci” și conflicte înghețate

În acelaşi timp, monedele cripto sunt folosite pentru finanțarea regimurilor separatiste din Donbas chiar din inima Ucrainei, la Kiev. SBU îi reține sporadic pe mineri și vânzători de criptomonede. Ei sunt acuzați că participă la scheme de finanțare a terorismului din Donbas.

De exemplu, oamenii legii au acuzat proprietarii caselor de schimb *casherbox.com* şi *minertech.org* că au convertit ilegal criptomonede în interesul separatiştilor proruși din pretinsa „Republică Populară Donetsk”. Cazurile sunt deja în instanță, dar ambele site-uri continuă să funcționeze în regim normal.

„Acum zece ani, transferurile de numerar erau făcute în anonimat. Și în prezent criptomoneda poate fi stocată la nesfârșit ani de zile pe un flash drive”, ne dezvăluie ofițerul SBU, Andriy A., despre detaliile plăților ascunse.

„Acestea sunt așa-numitele „portofele reci”: ai pus bani și acolo rămân. Un singur detaliu: dacă flash-ul se strică, banii sunt pierduți pentru totdeauna. Pe un astfel de flash drive poți stoca sume imense de bani virtuali și îi poți transporta neobservat cu tine oriunde în lume”, a completat el.

Casa de schimb valutar de criptovalută „Buy” se consideră primul serviciu oficial de schimb din Ucraina. În realitate, statul nu vede niciun fel de operațiuni financiare, care se fac după ușa acestei case de schimb.

Vânzarea și exploatarea criptomonedelor se află într-o zonă gri: nu este interzisă, dar nici nu este permisă. Deoarece o lege care să reglementeze piața activelor virtuale nu există, la fel cum nu există nicio companie înregistrată în Ucraina care să se ocupe de aceste operațiuni.

„Persoanele fizice și juridice care au activitate legată de schimbul, transferul, păstrarea și administrarea activelor virtuale nu sunt în câmpul legal al Ucrainei”, ne-a precizat Ministerul Transformării Digitale a Ucrainei.

Această situație juridică pare cel puțin ciudată, deoarece în 2020 ucrainenii erau cei mai activi utilizatori de criptomonede din lume, conform *blog.chainanalysis.com.*

„Monitorizarea financiară a statului nu inspectează entitățile juridice furnizoare de servicii legate de circulația activelor virtuale", ne-a confirmat primul șef adjunct al Serviciului de monitorizare financiară de stat din Ucraina, Igor Gaevsky.

„Ucraina ocupă primele poziții în comunitatea criptografică mondială. Este una dintre țările de frunte în dezvoltarea cripto-economiei și implementarea proiectelor bazate pe blockchain", a comentat avocatul Olga Zinchenko despre necesitatea creării unui cadru legal pentru criptomonede.

Cu toate acestea, Banca Națională a Ucrainei compară criptomoneda cu un surogat monetar, care nu are valoare reală și nu poate fi utilizat în Ucraina ca mijloc de plată.

De cealaltă parte, Banca Națională a Moldovei (BNM) consideră moneda virtuală un activ virtual și nu este emisă sau garantată de către o bancă centrală sau o autoritate publică.

„Utilizarea monedei virtuale în mare parte se limitează la scopuri speculative și implică multe riscuri generate de caracter anonim. Riscurile sunt legate de operațiuni de spălare a banilor și finanțării terorismului, precum și de posibile neconformități aferente obligațiilor fiscale."

BNM este singura instituție recunoscută la nivel internațional să elibereze licențe băncilor care desfășoară activități pe teritoriul Republicii Moldova. „Așa-numitele bănci din regiunea transnistreană nu au solicitat și nu dispun de licența BNM", se menționează într-un răspuns al acestei instituții.

În Transnistria nu pot fi utilizate cardurile VISA și MasterCard, iar toți banii din comerțul extern al regiunii trebuie să circule prin BNM.

Mining sub bagheta Rusiei

Tiraspolul a legalizat dobândirea de criptomonede în ianuarie 2018, după adoptarea așa-zisei Legi cu privire la dezvoltarea tehnologiei blockchain. Fiul fostului procuror general al Rusiei, Igor Ceaika, în calitate de ambasador al Uniunii Antreprenorilor din Rusia „Delovaia Rossia" în Moldova și Transnistria, a avut o contribuție importantă la elaborarea pretinsului cadru juridic.

Deși nu se știe valoarea exactă a investițiilor lui Ceaika în Transnistria, mineritul de cripto monede a devenit aici în ultimii ani un fel de ramură a economiei locale, ca de altfel și în estul Ucrainei.

Dezvoltarea tehnologiei blockchain în regiunile separatiste din Ucraina și Moldova presupune următoarele condiții esențiale: gazele rusești oferite gratuit de Gazprom în Transnistria și cărbunele din minele Donbasului pentru estul Ucrainei, legislația laxă, precum și urmărirea dificilă a tranzacțiilor cu criptomonede la nivel internațional.

Prețul energiei electrice în Donbas este de 1,7 ori mai ieftin decât pe teritoriul controlat de Ucraina. Șase centrale termice produc anual un total de 3.000 de MW. Aproximativ 800 de MW sunt utilizați pentru consumul casnic al populației. Prin urmare, 2.200 MW sunt în surplus și pot fi folosiți pentru a exploata ferme de minerit.

În paralel, în Transnistria, energia electrică este de patru ori mai ieftină decât în restul Republicii Moldova, echivalentul a 0,05 euro per 1 kWh. În același timp, energia electrică vândută de *Tehnopark* „investitorilor în mining" poate să ajungă, în funcție de volumul cumpărat, și la 0,03 euro per 1 kWh.

Energia electrică este produsă la Centrala *Moldgres* din sudul Transnistriei, proprietate a gigantului rus Inter RAO. „Avem o rezervă considerabilă de energie electrică exploatată. Practic, putem să producem până la 700–900 de MWh. Este o perspectivă pe care putem să o atingem dacă va fi cerere în acest sens", ne-a declarat șeful Agenției pentru Investiții de la Tiraspol, Andrei Betanov.

Conform cifrelor oficiale ale Moldgres, se atestă o tendință de creștere de 20% în ceea ce privește consumul intern al Transnistriei în perioada 2018–2020. La fel ca și în Ucraina, regimul separatist de la Tiraspol vrea să transforme regiunea într-un paradis al mineritului de criptomonede.

Pe lângă prețul mic la electricitate, minerii nu plătesc nicio taxă către regimul de la Tiraspol și, din 2020, *sunt scutiți și de taxele vamale pentru importul de echipament*. Tiraspolul se declară mulțumit doar de cantitate de energie electrică vândută minerilor.

În 2019, pretinsul premier de la Tiraspol, Aleksandr Martînov, planifica venituri suplimentare la bugetul regiunii în valoare de aproximativ 15,5 milioane de dolari din activitatea de mining.

În timp ce autoritățile de la Kiev și Chișinău consideră dezvoltarea mining-ului un pericol pentru regiunile lor separatiste, pe care nu le controlează, Federația Rusă vede în blockchain posibilități nelimitate și intenționează să dezvolte un sistem de active virtuale în teritoriile ocupate.

Potrivit reprezentantului președintelui Federației Ruse în Crimeea, Georgy Muradov, regiunea dezvoltă deja un fond de investiții în criptomonede, care va ajuta la eludarea sancțiunilor europene și la rezolvarea problemei restricțiilor bancare. „Suntem gata să ajutăm Republica Crimeea să dezvolte o economie a criptomonedelor”, a spus Muradov.

„Avem o platformă online pentru a atrage investitori. Putem tokeniza orice sector al economiei. Investitorii vor putea să cumpere token-uri [un fel acțiuni] ale întreprinderilor din Crimeea și apoi să le revândă.

Va fi foarte descentralizat și va oferi anonimat investitorilor”, a declarat Muradov.

Același scop al afacerii cu criptomonede în Transnistria l-a dezvăluit și președintele Asociației companiilor IT din stânga Nistrului, Andrei Babere. „Bitcoinul și altă criptovalută pot fi folosite pentru spargerea blocadei bancare asupra Transnistriei”, a afirmat Babere într-un interviu acordat presei locale.

Oamenii Kremlinului

În Ucraina și Moldova în spatele afacerii cu criptomonede stau mai multe personaje ce gravitează în jurul Kremlinului pe diferite paliere. Activitatea de mining în Transnistria este gestionată și controlată de holdingul Sheriff, proprietate a oligarhilor locali, Victor Gușan și Ilia Kazmalî. Cel care conduce compania de stat *Tehnopark* este Veaceslav Cernikevici, un personaj din anturajul lui Gușan.

Cernikevici și-a deschis firma de telecomunicații Intertelecom în Crimeea pe 28 mai 2014, la doar câteva luni după anexarea peninsulei de către Federația Rusă. Firma lui Cernikevici din Crimeea a purtat același nume – *Intertelecom* – cu unul dintre cei mari operatori de telefonie mobilă din Ucraina.

Diferența dintre cele două este că marele operator ucrainean Intertelecom a fost fondat în 1998 de Victor Gușan și a fost înregistrat la Ministerul Justiției de la Kiev, iar Intertelecom-ul lui Cernikevici a fost înregistrat ca firmă în Rusia.

Înainte de deschiderea business-ului în Crimeea, Cernikevici a lucrat ca director comercial al Interdnestrcom, operatorul de telefonie mobilă din Transnistria. Toate aceste firme oferă servicii de telefonie mobilă și sunt provideri de internet de mare viteză.

În 2016, serviciul de securitate ucrainean SBU a investigat Intertelecomul lui Gușan sub suspiciunea că ar intercepta apeluri de telefonie mobilă pentru serviciile secrete rusești.

Conexiunea germană

În Germania, Bitcoinul nu este monedă legală [legal tender – n.r.], dar este considerat instrument financiar. Companiile care doresc să presteze servicii cu Bitcoin sunt sfătuite să se consulte preliminar cu Autoritatea de supraveghere financiară din Germania.

*Tirastel Gmb*H este una din firmele conectate direct la Victor Guşan şi Ilya Kazmalî. Înregistrată în 2004, în oraşul Wiesbaden, *Tirastel Gmb*H a vândut echipament de mining operatorului de internet şi telefonie mobilă de la Tiraspol, Interdnestrcom. Compania Tirastel este administrată de soţii Andreas şi Irina Reich.

Contactat de reporteri, Reich a spus că va reveni el cu un apel telefonic, dar nu a făcut-o până la publicarea articolului.

Serviciul vamal al Moldovei nu ne-a putut spune cantitatea de echipament de mining importată de Interdnestrcom în 2017–2020. Totodată, acelaşi serviciu a informat că legislaţia moldovenească nu interzice importul părţilor componente ale unui asemenea echipament.

O altă companie conectată la oligarhii din Tiraspol este Kartina Digital GmbH fondată în 2008 de către cetăţeanul german Andreas Reich (25%), Victor Guşan 25% şi Ylia Kazmalî 25%. Compania are o bogată arhivă de filme, seriale şi show-uri TV, inclusiv cele cu conţinut politic.

Proprietarii companiei nu au răspuns nici la email-urile noastre şi nici la apelurile noastre telefonice pentru a oferi comentarii.

În paralel, Kartina TV este în acelaşi timp afacerea lui Evgheni Romaskevici, ginerele oligarhului rus Arkady Rotenberg, unul dintre cei mai mari apropiaţi oligarhi şi partener de judo ai preşedintelui rus, Vladimir Putin.

Rotenberg este coproprietar al grupului Stroygazmontazh, cea mai mare companie de construcţii pentru conducte de gaz şi linii de alimentare cu energie electrică din Rusia.

Întrebat cine sunt investitorii străini de mining din Transnistria, șeful Agenției pentru Investiții de la Tiraspol, Andrei Betanov, ne-a răspuns că „aceștia sunt din Germania”.

Nici Chernikevici, directorul Tehnopark, nu a răspuns la email-urile reporterilor.

Potrivit consilierului economic al preşedintelui Moldovei, fost expert al Transparency International Moldova, Veaceslav Negruta, platformele virtuale au devenit formule noi de spălare a banilor, folosind tehnologiile noi, including crypto mining.

El mai spune că toate aceste facilități sunt plasate exact în regiuni unde nu funcționează nicio lege internă sau internațională. *„Transnistria este un astfel de teritoriu, unde există un vacuum de aplicare a legislației conform rigorilor internaționale. Aceleași lucruri sunt valabile pentru anumite regiuni din Ucraina unde sunt plasate facilități de mining cripto”,* conchide expertul.

https://anticoruptie.md/ro/investigatii/economic/industria-de-mining-in-donbas-si-transnistria-intre-finantarea-terorismului-si-spalare-de-bani-

Factura

Pavel Păduraru, Mihaela Culcinschi, JURNAL.MD

„Ca să ajungem să fie Damir închis, trebuie de schimbat toată justiția”, atenționează Arslan Safarmatov, fost deținut politic în regimul Platotniuc, în opinia APCE

Fostul polițist în brigada cu destinație specială „Fulger”, Arslan Safarmatov, singurul luptător care a revenit la războiul de pe Nistru chiar și după ce a suportat o traumă gravă, în toamna anului 2015 a mers să-și achite o factură la internet. Însă odată ajuns la compania de care avea nevoie, paznicul nu i-a permis să intre cu taxiul în curte și el a

mers pe jos. Incredibil, dar adevărat - pentru aceata, Safarmatov a fost amenințat cu arma și arestat, fiind ținut flămând până și-a pierdut cunoștința. Mai târziu, a fost condamnat la trei ani de pușcărie de nimeni altul decât de Andrei Niculcea, același magistrat care i-a judecat și pe Filat, și pe Șor. Fostul polițist consideră că a fost supus acestor presiuni inumane din cauza că a refuzat să facă unele înțelegeri ascunse cu Dorin Damir, finul oligarhului Vlad Plahotniuc.

Eroul de la Nistru susține că a trezit nemulțumirea guvernării Plahotniuc, pentru că, la 4 octombrie 2015, el a condus atacul Gărzii Populare al Platformei DA asupra sediului GBC. Atunci, recunoaște el, veteranii de război și-ar fi propus să-l găsească pe Plahotniuc și să-l ducă tot ei la închisoare.

„În plan era să intrăm în GBC, să-l scoatem pe Plahotniuc și-l să-l ducem la 13 (*Penitenciarul nr. 13 – n.r.*), acolo unde-i casa lui. Asta s-a întâmplat sub comanda mea. Am rupt lanțul de polițiști care era în fața noastră. Cam toți nu știau ce să facă și am zis: „Măi, noi de ce am venit aici? Să ne uităm? Înainte!”. Și ne-am pornit. Am dat poliția la o parte. Am ajuns până la ușa GBC-ului. Poate și a fost prostia mea că am vrut să intru, dar știam că ușile sunt încuiate. Am vrut să intru foarte repede înăuntru și am tras un picior în sticlă, dar sticla era bronată. Acolo erau camere de luat vederi și au văzut cine, ce, cum și în care parte”, relatează fostul polițist.

Întâlnirile cu Damir din Parcul Catedralei

După acele evenimente, menționează el, de veteranii de război s-au arătat interesați Dorin Damir și fratele acestuia Gheorghe Damir, care controlau agenția de pază al lui Plahotniuc „Argus-S”. Cu alte cuvinte, frații Damir le-ar fi propus combatanților bani pentru a renunța la proteste.

„Aceste discuții aveau loc în Parcul Catedralei. Damir a venit prima dată cu un bodyguard, după care a trimis bodyguardul într-o parte și a rămas singur. Pe urmă a fost cu fratele lui. La întâlnirea aceea eram și eu, stăteam într-o parte și mă uitam să nu fie careva provocări. El pro-

punea ca noi să ne dăm într-o parte, să ne dea bani și ne asigura că timp de două săptămâni va fi Filat arestat. Adică, dădea de înțeles că numai Filat este vinovat de furtul miliardului și că Plahotniuc n-are nimic cu miliardul furat. Nu știu ce sume propunea, căci i-am zis că pe mine nu mă interesează cine și câți bani ne dă. Nici vorbă nu mergea de bani, eu nu mă murdăresc cu bani", își amintește Safarmatov.

Peste câteva zile, în seara de 23 noiembrie 2015, când mergea spre casă cu un prieten, Arslan Safarmatov spune că s-a simțit urmărit de niște tineri ciudați, cu constituție atletică, care i-au amintit despre sportivii din asociațiile de luptători ale lui Damir.

„Afară ploua. Aproape de miezul nopții, eram la monumentul lui Ștefan cel Mare, când s-au apropiat de noi doi băieți făcuți bine, se vedea că sunt sportivi. Ne-au întrebat în limba rusă: „Știți unde-i parlamentul?". Le-am spus: „Mergi pe cărare drept înainte și o să dai cu nasul în parlament." Noi ne-am pornit pe o cărare în parc, dar am văzut că cei doi nu s-au dus pe unde le-am arătat, dar veneau din urma noastră. Nu știu ce i-a oprit, dar am înțeles că veneau după mine. Cred că au văzut că suntem doi și nu știau ce să facă. Apoi s-au oprit la colțul casei unde am observat în umbră că au scos telefonul și au sunat de mai multe ori. A fost greșeala mea că a doua zi nu am luat aminte de ceea ce a fost seara", susține veteranul de război.

A doua zi, dimineață, Safarmatov a comandat un taxi și a mers cu niște treburi în oraș. Pe drum, a hotărât să se oprească la sediul central al companiei „StarNet", pentru a-și achita factura la Internet. Când au ajuns la intrarea în curtea parcului industrial „Tracom", pe teritoriul căreia se află compania de care Arslan avea nevoie, paznicul i-a interzis taximetristului să intre cu mașina. Veteranul și-a continuat drumul pe jos, rugându-l pe șofer să-l aștepte la poartă.

Împușcăturile de la „Tracom"

Dar după ce Safarmatov și-a achitat factura, mare i-a fost mirarea să observe că taxiul era deja parcat în curte, iar el a fost acostat de către doi agenți de pază de la „Argus", care asigura și paza la „Tracom". Cei

doi i-au cerut să-i urmeze, motivânu-și prezența acolo prin faptul că ar fi fost chemați de către paznici, după ce taxiul a intrat fără voie în curte. Pentru a-l intimida pe veteranul de război, agenții de pază au folosit și armele.

„L-am întrebat și eu pe taximetrist cum a intrat și el a zis că paznicii s-au dat la o parte și i-au spus să facă ce vrea. Cei de la „Argus" au încercat să mă rețină. Le-am zis că nu merg cu ei și să chemăm poliția. Au tăbârcit asupra mea și cel mai înalt dintre ei a întins mână la armă. Am reacționat foarte repede și mi-am scos arma. Atunci ei au strigat: „Arma la pământ!". Unul a împușcat în sus, al doilea a împușcat în sus și iarăși primul a împușcat în sus. Toți martorii spun că au fost trei împușcături. Acum ei spun că și eu am împușcat de două ori. Dar se vede că eu arma o țin în jos. Acolo e beton, afară ploua, putea să se ricoșeze și nu am tras. Le-am demonstrat doar că am arma și am ținut-o ca să mă apăr. Când am scos telefonul să sun la poliție, ei mi-au pus arma la gât și au încercat să mă mai rețină o dată. I-am preîntâmpinat: „Dacă mai încerci odată, te împușc! Eu din pușcărie ies, dar din mormânt nu ies". Știind al cui e „Argus"-ul și înțelegând unde pot să mă ducă, le-am spus să cheme poliția", povestește Arslan Safarmatov.

Din materialele video de la fața locului, care au intrat în posesia Jurnal.md, se observă că într-adevăr agenții de la „Argus" au efectuat trei împușcături. Faptul că alte împușcături nu s-au auzit a fost confirmat atât în cadrul urmăririi penale, cât și în instanța de judecată de către toți martorii, inclusiv de către paznicii de la „Tracom". Numai cei de la „Argus" au declarat că și Safarmatov ar fi împușcat de două ori. Fiind însă întrebați cine a tras primul, ei s-au contrazis, schimbându-și depozițiile în mod repetat.

„În procesul-verbal de anchetare, ei spun că au împușcat primii. Iar în instanța de judecată, la întrebarea avocatei mele, au spus deja că eu am tras primul. Apoi iarăși au declarat că ei au împușcat primii, pentru ca mai târziu să zică din nou că eu am împușcat primul. De trei ori ei și-au schimbat depozițiile în instanța de judecată", precizează Arslan Safar-

matov. Afirmațiile sale sunt dovedite de procesele-verbale de audiere a celor doi agenți de pază de la „Argus”.

Apariția neașteptată a lui Gheorghe Damir

După ce fusese chemată poliția, adaugă veteranul de război, la fața locului și-a făcut apariția în mod suprinzător și Gheorghe Damir. Safarmatov menționează că acesta dădea indicații polițiștilor și vorbea mult la telefon: „Cred că dădea indicații cam ce ar putea să facă sau îl suna pe fratele său Dorin. Dacă Dorin coordona cu toate judecătoriile, procuraturile și poliția din țară, închipuiți-vă ce a fost”.

Totodată, filmările de la fața locului arată că veteranul de război și-a predat benevol poliției arma, care însă a fost preluată ilegal. Un polițist pur și simplu a pus pistolul în buzunar, fără a întocmi imediat un proces-verbal, după cum prevede legislația. „După aceasta mi-am văzut arma la comisariat. Se afla într-un plic care nu era încleiat, sigilat, iscălit. Iar în procesul-verbal de ridicare a armei, semnătura mea nici nu figurează. În judecată noi am demonstrat că procesul-verbal e făcut cu foarte mult timp mai târziu decât a venit poliția, decât a fost ridicată arma de la mine”, atrage atenția fostul polițist.

În acest mod, victima a devenit agresor, pentru că Arslan Safarmatov a fost reținut. El presupune că polițiștii au tras ulterior un foc și din pistolul său, căci în dosar a apărut ca probă și un tub de cartuș de la arma sa. După reținere, el a fost supus unei percheziții corporale, în lipsa avocatului. Iar spre seară, o sumedenie de polițiști și mascați au descins pentru o percheziție la el acasă. Culmea, acțiunea a fost efectuată fără autorizația judecătorului de instrucție. Confrații de luptă ai reținutului i-au fost alături.

Percheziția ilegală condusă de Voicu

Iată ce declara presei Safarmatov în 2015, în seara în care o gloată de polițiști l-au adus încătușat acasă, pentru a-i face o pecheziție ilegală în apartament: „Sunt invalid de război de gradul doi. M-am dus să-mi achit factura, a venit „Argus”-ul, a început să mă agreseze. Cei de la „Argus” au tras două focuri în sus și unul între picioarele mele, la care

eu nu am răspuns cu nicio împușcătură și am pus arma înapoi în teacă. A venit poliția, le-am predat arma frumos și uitați-vă ce show se face acum din pricina „Argus”-ului, cu Damir și Plahotniuc”.

„A fost reținut pentru 72 de ore într-o situație în care nu a făcut absolut nimic. Eu deja am atacat procesul-verbal de reținere, care nu este semnat de nici un avocat. Deci, la momentul de față Arslan Safarmatov se află în stare de reținere în baza unui proces-verbal ilegal”, declara, la rândul său, Ana Ursachi, avocata veteranului de război.

Nici procurorul Veaceslav Cernalev și niciunul dintre zecile de polițiști, conduși la acea acțiune de către Pavel Voicu, pe atunci șef al Inspectoratului de Poliție Buiucani, ulterior ministru de Interne în guvernarea PSRM, nu au găsit explicații la întrebările zecilor de camarazi de luptă ai reținutului privind legalitatea efectuării percheziției. Iar în momentul în care Safarmatov a refuzat să deschisă ușa apartamentului în lipsa autorizației judecătorului de instrucție, Voicu a anunțat că „organul de urmărire penală a cunoscut o informație că în acest apartament se dețin obiecte interzise”.

În timpul debandadei create la ușa apartamentului său, Arslan Safarmatov a avut nevoie de îngrijiri medicale. El își amintește că nu-i ajungea aer, având în vedere că, la războiul ruso-moldovenesc din 1992, a fost străpuns de un glonț la o distanță de numai un centimetru de la inimă și și-a pierdut jumătate dintr-un plămân. Fiind chemată Salvarea, medicii i-au recomandat să fie spitalizat, însă el a refuzat, deoarece se temea ca poliția să nu-i introducă „obiecte interzise” în casă. Oricum, percheziția a avut loc peste patru ore de așteptare, însă procurorii nu au găsit nimic suspect în apartamentul său.

„Argus”-ul a încălcat legea. Ei au aplicat arma, dar pe mine mă trag la răspundere. La ei nu se fac percheziții și nu-i controlează nimeni. Tot dosarul acesta e la comandă...”, declara atunci Safarmatov.

Patru zile de foame forțată

Starea sănătății acestui om nu i-a interesat câtuși de puțin pe oamenii legii. În loc să-l ducă în spital, își amintește el, l-au ținut flămând încă

trei zile după percheziție, până când el și-a pierdut cunoștința în incinta Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

„Marți n-am mâncat nimic, miercuri n-am mâncat nimic, joi tot n-am mâncat nimic. Mă țineam numai pe apă și joi m-au dus la Judecătorie, că trebuia repede să hotărască ce fac cu mine - îmi prelungesc arestul sau mă eliberează. Ridicându-mă pe scări am amețit și cred că pe undeva mi-am pierdut și cunoștința. A fost chemată salvarea și medicii au constatat că la mine tensiunea era foarte ridicată. Ei numai au intrat și au spus că omul acesta e flămând, că este un miros specific de aciditate din gură, dacă nu mănânci. Au spus că trebuie numaidecât să fiu spitalizat, că pot să am atac de cord, dar judecătorul și procurorul insistau să fiu judecat până a mă duce la spital. Doctorii au spus că, dacă se întâmplă ceva cu dânsul, asta-i pe răspunderea dvs. Am fost dus la spital, acolo mi-au pus niște injecții și m-au adus înapoi”.

200 de mii de la Jizdan?

După cele întâmplate, instanța l-a plasat pe Safarmatov în arest la domiciliu. Dar nici acasă nu a scăpat de provocări, ceea ce i-a dat de înțeles că cineva dorea cu orice preț să-l vadă după gratii. Într-o zi, fiică-sa l-a anunțat la telefon că doi tineri o urmăresc zilnic în drum spre școală. „Am înțeles care-i treaba și am sunat pe cineva care știam că o să transmită ceea ce are de transmis. I-am spus să-i transmită lui Damir sau lui Țuțu, sau ai cui sunt să-și ia clienții de acolo. Cred că au vrut să mă facă să ies de sub arest la domiciliu și să mă lămuresc cu cine-s aceia”, adaugă fostul polițist.

Peste o lună, Arslan Safarmatov a fost transferat sub control judiciar, iar peste vreun an, susține el, a fost abordat de Constantin Busuioc, director adjunct al Î.S. Servicii Pază a MAI. Acesta, împreună cu ministrul de Interne de atunci, Alexandru Jizdan, ar fi încercat să-l cumpere, cerându-i să renunțe în schimb la proteste. Dar și aceasta s-a dovedit a fi o nouă provocare, subliniază veteranul.

„Jizdan, prin intermediul lui Constantin Busuioc, mi-a propus la vreo 200 de mii, nu știu ce fel de bani, ca să-mi rezolve orice probleme.

„Nouă ne trebuie pur și simplu să te dai într-o parte. Noi îți rezolvăm problemele și ce mai vrei de la noi?”, mi-a spus Jizdan. În primul rând, zic, vreau ca în timpul apropiat să fie clasat dosarul penal care l-ați intentat voi și, în al doilea rând, să primesc creditul preferențial de 41 mii de lei nerambursabili, care se dădea la veterani. „Mai mult nu vrei nimic?” Nu vreau nimic. Și el îmi spune o vorbă foarte interesantă: „Modest mai ești. Toți cer, dar tu nu ceri.” Dar mie nu-mi trebuie, dați-mi ce-i al meu și gata”, punctează Safarmatov.

Cu toate acestea, dosarul nu i-a fost clasat. Astăzi, eroul de la Nistru consideră că Jizdan și Busuioc ar fi intenționat atunci doar să-l filmeze cum cere bani, pentru a-l discredita.

De cealaltă parte, Constantin Busuioc și Alexandru Jizdan infirmă categoric declarațiile lui Arslan Safarmatov. „Doamne ferește, prima dată aud așa ceva. În primul rând nu pot să-mi permit ca eu, un colonel cu ordinul „Ștefan cel Mare” să vorbesc cu așa persoană. Prima dată aud”, a reacționat Busuioc. „Eu, din câte știu, Safarmatov e un băiat corect, dar dacă el spune că a fost așa ceva... Asta-i o aberație de care ar trebui să-i fie rușine. Eu discuții private cu el nu am avut, a fost doar în contextul mișcării veteranilor. E clar că acum e la modă să-i denigrezi pe… Cel mai bine e să întrebați procurorul care a fost implicat și să ne uităm cu ochii deschiși la situație. 200 de mii, ca să se retragă de la proteste, asta-i o prostie...”, a menționat Jizdan.

Procurorul care tace și nu are încotro...

Veaceslav Cernalev, acuzatorul de stat în dosarul Safarmatov, întâmplător sau nu, a devenit judecător peste numai două luni după condamnarea ulterioară la pușcărie a lui Arslan Safarmatov. El însă e persoana care niciodată nu a dorit să dea explicații presei cu privire la această cauză penală.

Solicitat de Jurnal.md, Cernalev a închis telefonul imediat după ce a aflat că ne interesează anume cazul Safarmatov. El ne-a sugerat totuși să facem cunoștință cu materialele dosarului, însă anume aceste materiale trezesc o mulțime de întrebări tocmai pentru Cernalev. De exemplu,

uluitoare a fost poziția sa atunci când, în prima instanță, a cerut pentru inculpat o pedeapsă de patru ani de închisoare cu suspendarea executării pentru trei ani, iar la Curtea de Apel s-a răzgândit brusc și a cerut deja condamnarea veteranului de război la trei ani cu executare. Astfel, pe 30 mai 2018, Judecătoria Buiucani l-a condamnat pe Safarmatov la trei ani condiționat, iar pe 7 noiembrie 2018, Curtea de Apel Chișinău l-a trimis la închisoare pe același termen.

„Cred că procurorul și judecătorul înțelegeau destul de bine că eu nu port nicio vină. Nici amendă nu puteau să-mi dea, căci pur și simplu m-am aparat. După ce procurorul a scris recurs la Curtea de Apel și mi-au dat trei ani de închisoare, avocata l-a întrebat de ce inițial a cerut patru ani condiționat? Fără să-și dea seama, el a spus că l-a chemat șeful și l-a ocărât că a cerut prea puțin. Și n-a avut încotro...”, susține Safarmatov.

A doua întâlnire cu Gheorghe Damir

În 2019, la insistența veteranilor de război care cereau eliberarea camaradului lor, viceprocurorul general Mircea Roșioru a depus un recurs în anulare la dosarul Safarmatov, pe care Curtea Supremă de Justiție (CSJ) l-a respins. După aceasta, la Penitenciarul nr. 2 din Lipcani, unde Arslan își ispășea pedeapsa, a avut loc o percheziție neașteptată. La închisoare a intervenit „Pantera”, detașamentul cu destinație specială al Administrației Naționale a Penitenciarelor, unde comandant adjunct este, din 2016, Gheorghe Damir. Aceștia ar fi găsit într-o celulă un telefon, care chipurile i-ar fi aparținut lui Safarmatov. Astfel, eroul de pe Nistru, condamnat, ipotetic vorbind, pentru că a mers să-și achite o factură la internet, s-a trezit cu un alt dosar penal pentru un telefon, care, spune el, nici nu-i aparținea. Atunci a avut loc a doua întâlnire a lui Safarmatov cu fratele lui Dorin Damir, despre care veteranul de război își amintește în felul următor:

„Percheziția a fost organizată de la Chișinău, împreună cu „Pantera”, la care a participat însuși Gheorghe Damir. El m-a văzut și zice: „Dar eu pe tine te știu”. Și eu îi zic: „Dar eu pe tine nu te știu”. Și el zice:

„Tu pe mine m-ai uitat”... Percheziția a constat în faptul că au găsit un telefon, care au încercat să mi-l bage mie, spuneau că-i numărul meu. Au încercat să-mi mai intenteze un dosar penal, să-mi adauge ani, ca să nu ies așa devreme din pușcărie”.

Reaua-credință a acestei percheziții poate fi dovedită și din punct de vedere documentar. De exemplu, în rechizitoriul la cauza penală, intentată la 17 iulie 2020, pentru telefonul din pușcărie, se arată că, la locul de detenție, condamnatul se caracterizează negativ, pe parcursul executării pedepsei a încălcat regimul de detenție, a comis abateri și a fost sancționat. Iar în încheierea judecătorească, emisă peste numai cinci zile, pe 22 iulie, scrie că Arsan Safarmatov a fost eliberat condiționat din închisoare peste un an și opt luni de detenție, pentru că s-a caracterizat din punct de vedere pozitiv și a avut o atitudine conștiincioasă față de muncă.

„Suntem în așteptarea justiției”

Dosarul Safarmatov a făcut parte din lista dosarelor potențial deschise pe motive politice, în viziunea Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (APCE). Prin urmare, la începutul anului 2020, Procuratura Generală a inițiat procedura de revizuire și a acestei cauze penale, însă atât CSJ, cât și procuratura Chișinău au refuzat revizuirea. Veteranul de război consideră că situația respectivă se explică prin influența pe care Dorin Damir ar deține-o până în prezent asupra procuraturii și întregului sistem judecătoresc autohton: „E interesant că majoritatea au fost eliberați din pușcărie, în afară de mine… Prin intermediul lui Damir, au încercat să mă cumpere în 2015 și eu am spus că nu, mai ales că băieții au auzit toți care erau lângă mine că noi bani nu luăm, că suntem veterani cinstiți și nu ne vindem pentru nimic în lume. Noi am apărat patria noastră în 1992 și o apărăm acum, în 2015, și nu o vom vinde pentru nimic în lume”.

După ce, pe 7 iulie, acest an, Dorin Damir, a fost reținut, Safarmatov este de părere că, de fapt, asistăm la un joc și că finul lui Plahotniuc nu va sta mult după gratii. „Cred că se face un teatru ca să nu zică cineva:

uitați-vă, a fost Damir închis și eliberat imediat cum au fost eliberați și alții, dar cred că ar putea fi închis până la judecată, după care o să fie eliberat, așa cum au fost eliberați sportivii cei doi (*Aurel Ignat și Mihai Pârgaru – n.r.*), care au ucis și le-au dat o amendă. Mai mult el n-o să stea în pușcărie. Cred că pe fiecare judecător care a îndeplinit cândva ordinile lui există probe compromițătoare la Damir. Și el, dacă le va ridica, fiecare judecător va trebui să zboare din serviciu și să cadă sub incidența dosarului penal. Noi suntem în așteptarea justiției... Ca să ajungem să fie Damir închis, trebuie de schimbat toată justiția", opinează veteranul de război.

După calvarul prin câte a trecut, Arslan Safarmatov consideră că Dorin Damir s-ar face vinovat de tot ce i s-a întâmplat. El consideră că finul lui Vlad Plahotniuc ar merita pedeapsa maximă prevăzută de legislația R. Moldova. „El e bandit. Prin intermediul lui, au fost bătuți oameni. Au fost caliciți, au fost stricate sorți omenești, inclusiv și soarta mea. Un an și opt luni la pușcărie, eu am pierdut foarte mult. Mama mea plângea în fiecare seară și și-a stricat sănătatea copiii mei. Și nu numai părinții mei, dar și părinții tuturor celor care le-au fost intentate dosare penale la comandă. Au fost și uciși la comanda lor și cred că el trebuie să stea restul vieții în pușcărie. Acolo îi este locul", consideră Arslan Safarmatov.

Iurie Tabarcea, avocatul lui Dorin Damir, afirmă că pentru el este o problemă să obțină o reacție de la clinetul său cu privire la declarațiile aduse de veteranul de război. „Damir are viața lui. Eu nu știu ce a făcut el, eu sunt doar avocatul lui. Nu pot să comentez o situație legată de Argus sau de o persoană. Din câte știu, Damir nici nu prea avea treabă cu Argusul. În orice caz, eu nu am așa informație. Nu știu, noi trăim două vieți paralele", a mai spus Tabarcea.

Dorin Damir se află în arest preventiv, fiind învinuit că a fost angajat ilegal în cadrul Direcției nr. 5 a Inspectoratului Național de Investigații al MAI. Potrivit procurorilor, în calitate de „agent sub acoperire", el ar fi comis abuz de serviciu, delapidarea averii statului, trecerea ilegală

a frontierei de stat, divulgarea secretului de stat și fals în acte publice. Damir este și președintele asociației de arte marțiale FEA.

Am încercat să aflăm și opinia lui Gheorghe Damir cu privire la declarațiile lui Arslan Safarmatov, însă acesta nu a răspuns la apelurile noastre repetate. Nici Valentin Mejinschi, adminstratorul companiei „Argus-S" în 2015, nu ne-a răspuns la telefon.

Agenția de pază „Argus-S" a fost creată pe 26 noiembrie 2007, fiind condusă de Dorin Damir. Ulterior administratori ai firmei au fost Valentin Mejinschi, fost ministru de Interne și Valentin Zubic, fost viceministru de Interne. Din decembrie 2020, Argus-S este condusă de Dragoș Fortună. Agenția i-a asigurat securitatea lui Vlad Plahotniuc și a fost fondată de compania olandeză OTIV PRIME SERVICES, care aparține oligarhului fugar. Anterior, Argus a fost implicată într-un scandal privind filarea și interceptarea convorbirilor telefonice a unor demnitari și a fost vizată în unele dosare penale cu privire la contrabandă și crearea unei grupări criminale. În timpul guvernării PD, dosarele respective au fost trecute pe linie moartă, iar Argus a asigurat paza la toate instituțiile de stat.

https://www.youtube.com/watch?v=N2jqBOkG_Yk

Contrabanda

Pavel Păduraru, Mihaela Culcinschi, JURNAL.MD

Valeriu Cucu, fost deținut politic: „Oamenii dădeau câte 250 mii de euro ca să iasă în arest la domiciliu. În 2019, 17 deținuți s-au spânzurat în Penitenciarul nr. 13"

Contrabanda cu mărfuri de larg consum a înflorit în R. Moldova cu ajutorul Guvernului Grecianîi, atunci când Igor Dodon era ministru al Economiei. Mai exact, în anul 2008, Executivul le-a permis să importe astfel de mărfuri doar persoanelor juridice, care ar fi mai ușor controlate de către instituțiile statului, în scopuri criminale. În con-

secință, statul pierde sute de milioane de lei anual, pentru că 80 la sută din mărfurile comercializate în piețele și magazinele noastre sunt introduse prin contrabandă, valoarea acestora fiind diminuată la vamă cu 70-80%. Iar 70 la sută din importurile din Ucraina se aduc prin regiunea transnistreană, evitându-se astfel posturile vamale interne. Acestea sunt rezultatele investigațiilor fostului polițist Valeriu Cucu, veteran de război, despre care el a anunțat, în anii 2013-2017, toate instituțiile de drept de la noi și ambasadele străine. După ce contrabandiștii l-au amenințat cu moartea, spune Cucu, guvernarea Plahotniuc, în semn de „recunoștință" pentru interesul și munca sa, l-a băgat la pușcărie pentru o mie două sute de zile.

„Se încarcă TIR-ul cu cizme din piele naturală de la Odesa. Mărfurile ajung la Chișinău, se vând cu 4000 lei, dar când ridici declarația vamală la importator, erau declarați șlapi turnați din cauciuc, origine China. Valoarea mărfii în vamă la o pereche de șlapi era de opt lei, dintre care 35%, adică circa 2,60 lei, achită la stat acel agent economic. Era o procedură clasică, se spunea că mergeau prin vamă și se devamau corect. Eu m-am adresat și anterior la instituțiile statului cu privire la contrabandă și nimeni nu voia să lucreze. Toți erau crâșuiți de personaje cu funcții de răspundere din structurile statului. Și niciun șlap, niciun pantof nu intră în țară fără acordul cuiva".

Protecția costa circa 40-50 de mii de dolari pe lună

Astfel Valeriu Cucu descrie schemele de contrabandă a mărfurilor de larg consum în R. Moldova. Până în 2017, el s-a ocupat timp de aproape zece ani cu importul acestor mărfuri de la Piața „Kilometru 7" din Odesa. În ultima perioadă, Cucu activa cu firma „Camarad Grup 1992", în care

deținea 60 la sută din capitalul social, celelalte 40% fiind împărțite în mod egal între prietenii săi, veteranii de război Vasile Iacubov și Mihai Tomacinschi. Cucu afirmă că a decis să atragă atenția autorităților, după ce i s-a propus să fie tutelat pentru a face contrabandă în schimbul a 10 mii de dolari pentru fiecare rută și a calculat pierderile uriașe aduse în acest mod bugetului statului, prin nemijlocita contribuție a poliției și a vămii. Dar mai ales după ce unele persoane ar fi încercat să-l atragă într-o schemă de contrabandă cu chihlimbar.

„Patru-cinci rute câte 10 mii dolari, în jur de 40-50 mii de dolari se dădeau la casa neagră, care se spunea că e dirijată de Plahotniuc. Eram la Odesa, când au venit persoane necunoscute și mi-au propus să transport chihlimbar, câte 500-600 kg la rută. Eu am refuzat. Ei au trecut la concurenții ăștia care au trecut prin metode de contrabandă, la alte firme care erau sub tutelă", atenționează Cucu.

I s-a spus că de la el miroase a sânge și a mort

În câțiva ani, Valeriu Cucu și Vasile Iacubov au documentat cinci grupări de contrabandă. Iar în noiembrie 2015, ei au descoperit un TIR venit din Odesa, care urma să ajungă pentru vămuire la Biroul Vamal Bălți, dar pe drum s-a oprit la întreprinderea „Tracom" din Chișinău, unde a fost descărcată ilegal o mare parte din mărfuri. Camionul aparținea firmei „Slava Cargo Grup", condusă oficial de fostul polițist Veaceslav Belciug, iar neoficial - și de actualul polițist de la Inspectoratul Național de Securitate Publică, Vasile Brihuneț, menționează Cucu. Acest fapt este confirmat și de un dosar penal intentat împotriva SRL-ului „Slava Cargo Grup" în 2016, pentru contrabandă din România, în care inculpații au fost achitați.

Potrivit lui Valeriu Cucu, TIR-ul despre care e vorba are capacitatea de încărcare de 120 de metri cubi și era încărcat total. „Ei făceau trei rute pe săptămână, 100 de mii de dolari puneau săptămânal la buzunat. Eu am ridicat importurile lor de la Serviciul Vamal (SV) și am văzut că au făcut 96 de rute în zece luni, vă dați seama ce sume acolo? Dacă TIR-ul avea să fie controlat corect, ei aveau acolo în jur de trei-patru mln lei va-

loarea, dintre care 35% constituie impozitele la stat din valoarea mărfii. Dar când am ridicat documentele de la vamă, acolo sunt achitați numai 700 de mii în loc de peste 90 mln... Și atunci noi am intrat singuri la „Tracom”. Când s-au trezit ei cu noi, camionul era descărcat”.

Când și-au făcut apariția la „Tracom”, veteranii de război, printre care Cucu și Iacubov, au descoperit TIR-ul pe jumătate descărcat. Deși infracțiunea era evidentă, în opinia lui Veaceslav Belciug, director al firmei „Slava Cargo Grup”, combatanții au încercat în acest mod doar să le strice imaginea. „Noi am avut o declarație de tranzit, unde în decurs de 48 de ore am avut dreptul să facem vămuirea”, a adăugat Belciuc.

Am încercat să discutăm despre acest caz și cu polițistul Vasile Brihuneț însă Inspectoratul Național de Securitate Publică a refuzat să ne dea contactele acestuia.

Deși la fața locului a venit și poliția, presupușii contrabandiști au scăpat de pedeapsă, continuându-și activitatea. Numai în 2019, firma lor a avut venituri de 4,8 mln lei și un profit de 1,8 mln lei. După cele întâmplate, subliniază Cucu, Vasile Iacubov și Radu Prisac, pe atunci vicepreședinte al Uniunii Naționale a Veteranilor Războiului pentru Independență, i-ar fi dat de înțeles că se află în pericol.

„Iacubov era prieten apropiat cu mine și-mi zice că Radu Prisac i-a spus următoarele: „Dă-te la o parte de la Cucu, că de la dânsul miroase a sânge și a mort, pentru că el a atins interese foarte înalte. Atunci m-am pus pe gânduri. Evident că ierarhia de sus, era la Chișinău, de unde nu putea să dirijeze altcineva decât șefii de la IGP: Pânzari și Cavcaliuc. De altfel, cum poți să mergi cu contrabandă și o dată, și de două ori... A treia, a patra oară nu mai poți merge”, precizează Cucu.

Câte trei mii de euro pentru a trece la PD

Deconspirarea schemelor de contrabandă nu a fost totuși singurul motiv din care Valeriu Cucu a intrat în dizgrația guvernării PD. În anul 2016, în rândul veteranilor de război s-a produs marea scindare, atunci când o parte dintre ei a încetat să participe la protestele Platformei DA și a trecut de partea lui Plahotniuc. Printre noii admiratori ai oligarhului s-au

numărat și liderii Unității Naționale a Veteranilor Războiului pentru Independență, Radu Prisac și Mihai Balan. Anume cei doi, precizează Valeriu Cucu, se ocupau cu racolarea colegilor, propunându-le câte 3000 de euro pentru a renunța la proteste. „Ne-am întâlnit și Prisac a zis: „Ce stați voi la protestele lui Năstase și vă arde soarele acolo? Sunt oameni care au primit deja de la noi 3000 euro", suliniază Cucu.

În alte sutuații, adaugă aceeași sursă, pentru a-i convinge să părăsească partidul lui Năstase, Prisac și Balan le prezentau unele convorbiri telefonice, în care membrii Platfomei DA îi făceau una cu pământul pe el și pe Iacubov și își propuneau să scape de ei. Aceste interceptări au ajuns și în posesia Jurnal.md. „Noi eram deja ascultați. Și, de pildă, dacă dvs. sau cineva vorbea de rău de mine, îmi aducea convorbirea ceea, ca să mă supăr. Ei au trecut la ofensiva cea mai dură, PD, sau însuși Damir, Plahotniuc, ei dirijau cu asta. Cu forța ei dirijau", evidențiază Cucu.

Ofensiva cea mai dură a avut legătură directă cu prezidențialele din 2016. Cucu spune că PD și-ar fi propus să cumpere mai mulți veterani de război, care să declare public că Andrei Năstase ar fi pus la cale o lovitură de stat, fiind finanțat de Victor și Viorel Țopa. În continuare, planul ar fi prevăzut arestarea lui Năstase și reatragerea Maiei Sandu din cursa electorală. Spre surprinderea lui Valeriu Cucu, primul care a intrat deschis în acest joc a fost nimeni altul, decât prietenul său Vasile Iacubov. „Pe urmă Iacubov a ieșit într-o conferință de presă, unde a turnat așa minciuni, că eu n-am putut să privesc niciodată acea conferință de presă până la urmă. N-am tărie de caracter s-o privesc, câte minciuni toarnă el acolo...", constată veteranul de război.

Odioasa poveste a lui Iaubov și consecințele ei

În cadrul conferinței de presă din 23 septembrie 2016, Vasile Iacubov a declarat printre altele: „Eu, Vasile Iacubov adică, trebuia să întâlnesc la intrarea în Chișinău din direcția Anenii Noi, veteranii de război și tineri activiști din raioanele Ștefan Vodă, Căușeni, cu care să organizez luarea cu asalt a Aeroportului. Dl Valeriu Cucu a fost însărcinat ca, în noaptea din 24 spre 25, dacă luăm Aeroportul pe 24, luăm și Casa Guvernului,

şi mai este nevoie ca la data de 24, la ora trei de noapte, să luăm şi televiziunea, ca să fie o explozie totală în RM. Spunându-i că noaptea la televiziune vor fi aşteptaţi de un alt grup de persoane care vor transmite mai multe cocktailuri Molotov."

La acea vreme, dă de înțeles Valeriu Cucu, Iacubov îi cerea și lui să confirme cele spuse de el la conferința de presă. „El deseori se ducea la întâlnire cu membrii PD. Venea și mă îndemna să merg și eu într-o conferință sau într-o emisiune TV, la Publika ori la Prime, ca să confirm cele spuse de el. Într-o seară, zicea că s-a întâlnit cu Constantin Busuioc, cu Damir și cu Jizdan și că firma noastră o să meargă fără controale, căci se simțeau deja unele obstacole - intrau mașinile în țară și erau oprite la frontieră, unde se cereau diferite acte nejustificate".

Pătlăgica lui Bolboceanu

Devenind indezirabil pentru guvernare, pe 28 martie 2017, Valeriu Cucu s-a trezit cu o mulțime de mascați acasă și la oficiu, care erau însoțiți și de procurori de la PCCOCS. Aceștia l-au încătușat, acuzându-l tot pe el de contrabandă.

Astfel își amintește el despre acea zi: „Niciodată n-am fost depistat cu încălcări de legislație. Am fost verificat de mai multe instituții ale statului și fiecare îmi elibera acte de control fără încălcări. Asta a fost o comandă, presupun că de la Iacubov. Și în perioada aceea se acaparau businessurile, afacerile profitabile. Au luat tot din casă. Soția avea banii pentru îndemnizația copilului, banii de la naștere, i-au luat pe toți. Soacra avea niște bani strânși pentru operație, că ea avea cancer la ochi și spera să se vindece... Au luat tot până la ultimul bănuț, direcția nr. 5 și procurorii. Peste patru luni, soacra a decedat, soția a rămas cu un copil minor de un an și zece luni pe mâini".

În prima săptămână de detenție la Penitenciarul nr. 13 din Chișinău, Cucu a fost mutat din celulă în celulă odată la trei sau patru zile, fiind supus unei presiuni psihologice greu de suportat. Primul său coleg de celulă a fost ex-deputatul Iurie Bolboceanu, persecutat și el de regimul Plahotniuc. „M-au plasat la subsol. Acolo erau trei celule cele mai de-

zastruoase, fără ferestre și cu paturile din plasă. S-a deschis ușa și m-au împuns acolo. Și, când mă uit, dl Bolboceanu. Eu am văzut în omul ăsta un om, dar cu chip de neom, așa era de distrus. Nu mi s-au dat nici linguri, nici cană, cu Bolboceanu mâncam cu o lingură, dintr-o cană beam, pe care le avea el de acasă. El m-a servit acolo cu o jumătate de pătlăgică... Dacă ești la comanda cuiva, ei te țin câte două-trei zile prin celule, deși Codul de executare prevede că deținutul nou adus în detenție trebuie supus carantinei timp de 15 zile, să fie supravegheat de medici. La mine asta nu s-a întâmplat", menționează Cucu.

Nadejda Cucu, fosta soție a lui Valeriu, își amintește că, peste câteva săptămâni după arest, ea a avut o întâlnire cu Vasile Iacubov, care i-ar fi cerut 200 de mii de euro și transcrierea firmei soțului ei pe numele său, pentru a-l ajuta pe acesta să vadă libertatea. Atunci Valeriu și-ar fi sfătuit fosta nevastă să-și cumpere un telefon mobil performant, pentru a putea înregistra discuțiile cu Iacubov. „M-am întâlnit iarăși cu dumeanlui (cu Iacubov – n.r.) și i-am spus: „Ce-i cu acelea 200 de mii?". Dlui mi-a spus: „Auzi, fă, cine ți-a spus ție vorbele astea? Termină, vezi să nu ai probleme mari", relatează femeia.

Arestare la eliberare

Între timp, deși starea sănătății lui Valeriu Cucu se înrăutățea considerabil, el nu beneficia nici de asistența medicală necesară. „După 52 de zile de detenție, nu mă puteam ține pe picioare. Tot sunam medicul, dar nu mi se dădea, pentru că eram deținut la comandă și distrus ca și Bolboceanu, Petic sau Grigorciuc", susține vetaranul de război.

Nici în instanță lucrurile nu stăteau altfel. Când a cerut judecătoarei Cristina Panfil de la Judecătoria Chișinău să i se permită să fie consultat de un medic din afara penitenciarului, deși se simțea foarte rău, Cucu a primit acordul acesteia tocmai peste trei luni. Totodată, examinarea cauzei se tergiversa la nesfârșit. Documentele ridicate la reținere, care ar fi trebuit să-i dovedească vinovăția, au fost desigilate tocmai peste un an și jumătate, fapt care demonstrează tendința judecătorilor de a-l menține cât mai mult timp în arest preventiv. „Judecătoarea nici nu audia martorii. Noi îi ceream să fie desigilate cutiile cu probe care mi le-a

sigilat la reținere, dar ea nu voia. Îți dădea numai arestul preventiv și cu asta se finalizează. Așa a fost un an de zile”, subliniază Cucu.

Astfel s-a scurs primul am de arest preventiv. Iar pe 28 martie 2018, conducerea Penitenciarului nr. 13 s-a supus legii și l-a eliberat pe Valeriu Cucu, însă libertatea sa a durat doar câteva clipe. „Când s-a împlinit anul, s-a deschis ușa penitenciarului și m-au împins afară. Am ieșit cu un picior pe prag și m-am întunecat la față - în fața ochilor au apărut iar zeci de mascați. Copilul de doi ani și jumătate plângea, soția plângea. Era un dezastru, doi mascați m-au îndoit în poziția de 90 grade și m-au dus la Tighina 6. Mi-au arătat ordonanța de reținere, ordonanța de pornire a altei cauze penale, emisă de Lilian Bacalâm – legendarul Bacalâm, care este un criminal din gașca lui Cavcaliuc”, relatează fostul deținut politic.

„Mi-au scos șireturile de la încălțăminte și mă împingeau să cad jos”

În noul dosar penal, Cucu era învinuit de evaziune fiscală din contrabanda de care era acuzat în primul dosar. Executând probabil un ordin, procurorul Lilian Bacalâm de la PCCOCS a pornit această cauză penală în lipsa oricărui act constatator al Serviciului Fiscal sau Serviciului Vamal. Dosarul era intentat într-un mod de-a dreptul stupid, pentru evaziune fiscală „în proporții deosebit de mari”, fără a fi indicată suma neachitată statului. Cu alte cuvinte, prin această nouă învinuire se urmărea cel mai probabil doar reîntoarcerea lui Cucu la închisoare.

Și atitudinea poliției față de el a întrecut în acest caz toate limitele bunului simț, în special din partea lui Sergiu Balan de la Direcția Operațiuni Speciale, unde pe atunci activa deja ca agent sub acoperire și finul lui Plahotniuc Dorin Damir. „M-au obligat să scot tot din buzunar. Am scos pastilele pentru tensiune și altele care-mi erau prescirse de medicii de la penitenciar. Ei mi le-au luat, le-au sigilat, au zis că astea-s narcotice și le vor trimite la expertiză. Balan a spus că „n-ai să zdohnești”. Am solicitat să fiu escortat la camera de baie, dar mi-au refuzat au zis că „nu ți-o fi nică”. Mi-au scos șireturile de la încălțăminte, au chemat

avocat din oficiu și m-au dus iar la Tighina 6, în izolator. Dintr-un bloc în altul, mă împingeau ca să cad jos. Au făcut un coridor viu și, în batjocură, cu cuvinte necenzurate, m-au escortat la izolator. M-au vârât într-o cușcă și făceau selfie cu mine. Cuiva îi raportau", își amintește Cucu.

Jurnal.md a căutat explicații de la fostul procuror Lilian Bacalîm, care în prezent este avocat, dar el s-a eschivat să discute cu noi. El ne-a spus că intră într-o ședință și ne-a rugat să revenim peste o oră, după care și-a deconectat telefonul.

La rândul său, polițistul Sergiu Balan ne-a asigurat că nu are nicio legătură cu poliția și că numele său este, de fapt, Vitalie Balan. Telefonat mai târziu de altcineva dintre noi, el a confirmat că e Sergiu, dar înțelegând apoi că ne interesează cazul Cucu, s-a prezentat deja Victor Balan.

Proba ignorată de instanță

A urmat al doilea an de arest preventiv pentru Valeriu Cucu, timp în care dosarul cu privire la evaziune fiscală nu a fost trimis în judecată. Aceasta s-a întâmplat tocmai în aprilie 2019, când Plahotniuc pierdea puterea, după alegerile parlamentarele din acel an. Și după ce, pe 21 martie 2019, în ziua primei ședințe a legislativului nou ales, Cucu a fost condamnat la opt ani de închisoare în primul dosar, cel cu privire la contrabandă. Cu o zi mai devreme, pe 20 martie, fuseseră condamnați alți doi deținuți politici, Gheorghe Petic și Sergiu Cebotari. În acest mod, guvernarea PD căuta probabil să-și reducă victimele la tăcere.

În acele zile, în rândul judecătorilor, predomina o panică născută de nesiguranță, apreciază Valeriu Cucu, ceea ce a condus la reacții destul de ciudate. „În iunie, s-a schimbat puterea și, pe 2 iulie, sora mea a mers să scrie cerere la întrevedere cu mine. S-a dus la judecătoarea care m-a condamnat, Irina Țonov de la Judecătoria Centru. Și o apucat-o, o tras-o de mână și i-a zis să intre în birou", spune el.

Soră-sa Rodica Scurtu continuă: „M-am apropiat de biroul ei, am bătut în ușă și ea a ieșit în coridor. Și m-o invitat înăuntru, în birou. Pe urmă mi-a spus: „Îmi pare rău, dnă Rodica, că nu trebuia să i se întâmple lui

Valeriu toate problemele astea. Pur și simplu, o zis, la dosarul lui o fost anexate multe facturi și documente false. Dar, o mai zis, nu trebuie să pierdeți speranța că la Curtea de Apel o să-i facă dreptate și o să-l elibereze". De vorbele astea eu am accentuat și în plângerea la Procuratura Generală, când am scris de ce-l ține pe Valeriu atât de mult la Curtea de Apel".

În 2019, mascarada legată de acest dosar a ieșit la iveală pe alte căi. Dacă în ordonanțele procurorilor și în sentința judecătoarei Țonov se arată că firma „Camarad Grup 1992" a trecut peste frontieră mărfuri de larg consum în sumă de circa 27 mln lei, valoarea sumei drepturilor de import „constituind" 9,3 mln lei, documentele emise de SV confirmă că întreprinderea „a achitat integral" drepturile de import și nu are datorii debitoriale. Dimpotrivă, Vama Chișinău era datoare acestei firme cu aproape 112 mii de lei.

Făcând referire la aceste acte, Valeriu Cucu afirma încă în sala de judecată: „În proba principală pe care eu am obținut-o de la Serviciul Vamal se confirmă că nu am datorii la stat și nici încălcări ale legislației. Instanță a acceptat aceată probă, dar nu a examinat-o, nici nu a făcut trimitere la ea în sentință".

Pe magistratele Cristina Panfil și Irina Țonov de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, Jurnal.md nu a reușit să le găsescă. Am lăsat contactele noastre asistentelor acestora, însă judecătoarele nu au mai revenit.

Procurora Tatiana Timofti-Rusanovscaia de la PCCOCS, rugată să explice pe ce probe s-a bazat înaintându-i învinuirea lui Valeriu Cucu în dosarul privind contrabanda, a fugit de orice întrebare. Ea a insistat să ne adresăm la serviciul de presă al Procuraturii Generale, dar când i-am spus că întrebările noastre o privesc numai pe ea, a refuzat să discute la telefon, dar și să se întâmplească cu noi.

Era numit „deținut-ostatic" în actele oficiale

O altă scrisoare oficială, adresată lui Valeriu Cucu de către SV, ne trimite volens-nolens cu gândul la lagărele de concentrare, pentru că aici veteranul de război este numit drept „deținut-ostatic".

Pe parcursul celui de-al treilea an de închisoare, Cucu a aşteptat examinarea recursului său la Curtea de Apel Chişinău. Iniţial, dosarul a fost repartizat judecătorilor Silvia Gîrbu, Oxana Robu şi Igor Mînăscurtă. La prima şedinţă, stabilită peste aproape două luni de la depunerea recursului, magistrata Gîrbu s-a abţinut de la judecarea cauzei, pentru că anterior luase o decizie cu privire la arestarea preventivă a inculpatului. Atunci s-a format un alt complet, dar şi Alexandru Spoială, şi Ion Pleşca s-au abţinut din acelaşi motiv.

Cel de-al treilea complet de judecători a renunţat să examineze dosarul deja în 2020, după ce raportorul Xenofon Ulianovschi a plecat din sistemul judecătoresc. În cele din urmă, dosarul a fost preluat de al patrulea complet, care i-a avut în componenţă pe Stelian Teleucă, Sergiu Furdui şi Silvia Vrabie, dar pe 7 martie 2020, Teleucă a declarat abţinere pe motiv că este prieten cu un avocat din proces.

La acea vreme lumea se afla de-acum în pandemie şi Valeriu Cucu nu a găsit altă ieşire, decât să declare greva foamei, pe 19 iunie 2020. Peste o lună, pe data de 10 iulie, el a văzut în sfârşit libertatea.

În momentul eliberării, Cucu a declarat presei, chiar în faţa Penitenciarului nr. 13, că a fost răpit de o organizaţie criminală, aflându-se în detenţie. „Cum se furau înainte caii, păsările, aşa răpeau pe timpul lui Plahotniuc persoanele şi le plasau în puşcărie. Aici este o instituţie de stat, dar ca atare este un abator. Aici se ţin oameni pentru a da declaraţii şi a da proprietăţi, a da businessurile în favoarea unui individ”, a subliniat el.

„Arestările preventive erau dirijate de Damir”

În cadrul Adunării Generale a procurorilor din 28 februarie 2020, procurorul general Alexandr Stoianoglo a recunoscut că dosarul Cucu a fost intentat la comandă. „Vă rog să vă imaginaţi situaţia în care persoana a fost deţinută timp de un an în Penitenciarul nr. 13 pentru o infracţiune economică, de eschivare de la achitarea impozitelor şi contrabandă. Remarc din start, ambele au fost pornite în lipsa actelor de constatare ale organelor competente: Inspectoratul Fiscal şi Serviciul Vamal. Peste un

an de detenție, oamenii sunt eliberați și imediat reținuți pe dosarele conexe. Această tactică a fost aplicată în cazul lui Valeriu Cucu și Valentin Eșanu. Ambele persoane au stat sub strajă în Penitenciarul nr. 13 încă câte un an de arest preventiv. Cazurile menționate demonstrează clar gradul de degradare instituțională", a declarat Stoianoglo.

Astăzi, Valeriu Cucu susține că responsabil de arestările preventive în regimul Plahotniuc era Dorin Damir, care dirija sistemul judecătoresc din umbră și care și-ar fi adus aportul inclusiv la reținerea sa timp de trei ani și patru luni pentru niște dosare fabricate la comandă. „Cunoșteam din penitenciar că arestările preventive erau dirijate de Damir. Cred că foarte multe sorți omenești a distrus acest individ. Asta a fost o tortură totală, și nu numai eu, acolo au fost zeci, sute. Oamenii dădeau câte 250 mii de euro ca să iasă în arest la domiciliu. În 2019, 17 deținuți s-au spânzurat în Penitenciarul nr. 13.

Cât privește contrabanda în R. Moldova, consideră veteranul de război, acest flagel nu a fost stârpit de nicio guvernare, pentru că a convenit tuturor. Dl Jizdan, ministrul de Interne, a spus public că contrabanda a fost, este și va fi. Cât era de ușor să racolezi o persoană din rețelele de contrabandiști de la Piața „Kilometrul 7" și, timp de o lună, să-i bagi la pușcărie și să nu lași statul să fie fraudat cu sute de mln de lei", adaugă fostul polițist.

Foștii adepți ai PD se leapădă de Plahotniuc

Deși Valeriu Cucu a fost achitat, Vasile Iacubov, fostul său prieten și partener de afaceri, admite că acesta ar fi meritat pușcăria. Mai mult, vorbind despre Cucu, Iacubov a recurs la grosolane atacuri la persoană, pe care nu le vom face publice.

„Sunt niște insinuări, sunt niște minciuni gogonate și dl Cucu este persoana care doar provoacă. S-a demonstrat că dl Cucu a fost un contrabandist și, când a fost schimbată puterea în stat, el pe toți scria: și pe procurori, și pe angajații de la vamă, peste tot locul scria. Și pe concurenții lui, cei care cândva l-au învățat cum se lucrează. Dl Cucu, ce visează noaptea, spune ziua. El nu a fost mâna mea dreaptă să vadă cu

cine mă întâlnesc și cu cine discut. Eu cred că el trebuia să răspundă la chestiile astea. Nu știu, o stat el pe bine, nu pe bine, sau e corect sau nu-i corect, asta e misiunea justiției. Eu desigur și până astăzi regret ce s-a întâmplat cu dânsul. Eu vreu să-i doresc sănătate, fericire în familie, mult succes."

Aceeași părere este împărtășită parțial și de către Radu Prisac: „Nu am avut niciodată nicio legătură cu cei de la PD. Lăsați să spună măcar o familie, nu cui i-am dat, măcar de cine m-am apropiat și i-am propus 3000 de euro, cum spune el. Eu am citit aberațiile celea ale lui și nu vreau să intru în discuții prostești. S-a pus la vot și majoritatea a votat pentru ieșirea din Platforma DA. Și atât. Cucu era atunci aproape de dânșii, Iacubov tot, dar noi, majoritatea, era clar că nu mai aveam ce face acolo. Da, aveam întâlniri cu Jizdan, dar nu erau tet-a-tet, nu erau prin baruri, mai erau președinți. Și eu, dacă era ceva legat cu veteranii, stăteam, dacă nu, pur și simplu ieșeam și gata."

În schimb, Mihai Balan, veteranul de război care în 2018 i-a acordat Insigna de Onoare lui Ilan Șor și unul dintre cei mai înverșunați susținători ai lui Plahoitniuc, astăzi se spală pe mâini, declarându-se proeuropean și unionist.

„Eu îs pentru o Moldovă integrată în UE și împreună cu frații români. Asta-i crezul meu și cu asta am să mor. Eu n-am trecut de partea PD. Eu am hotărât problemele care nu le-a hotărât nimeni până la mine în 10-20 de ani. Pe noi nu ne-a cumpărat nimeni nici la război nici după război. Așa că băieții ăștia care n-au studii superioare, de-al de Cucu sau cine mai sunt, și n-au ajuns la un nivel oarecare, și ei discreditează coloneii, generalii", s-a arătat indignat Balan. Chiar dacă, în 2019, a declarat public că Plahotniuc ar trebui să fie președinte al R. Moldova, veteranul de război își neagă astăzi propriile afirmații: „Nu mai cred eu nimic, fiindcă viața-i foarte schimbătoare – azi ești împărat, dar mâine ești slugă. Și pe toți îi respect, îi iubesc pe toți veteranii, inclusiv îl respect pe dl Cucu."

„Eu n-am treabă cu asta!”

Ex-ministrul de Interne Alexandru Jizdan și directorul adjunct al ÎS Servicii Pază a MAI, Constantin Busuioc, neagă orice legătură a lor cu atragerea veteranilor de partea PD și califică declarațiile lui Valeriu Cucu drept aberante.

„N-am treabă cu asta. Ei îs oameni proști ori ce? Ce treabă am eu cu asta? Eu îs om civil, n-am treabă cu nimeni! E nu vin la nimeni… Nu mă duc, că am lucrul meu… Jizdan a fost ministru, eu ce treabă am de dânsul? Eu vă spun că n-am treabă de probleme astea, că nu mă leagă pe mine de ele. Ei, dacă șed la pușcărie, lasă să răspundă. Pe mine nu mă interesează ce și cum au făcut, pentru asta a fost lege. Eu ce, m-am implicat în dosarele lor sau ce treabă am eu cu aceste chestiuni?”, ne-a răspuns iritat Busuioc.

„Noi cu Iacubov am discutat numai prin prizma organizațiilor de veterani. Atât. Eu n-am avut niciodată emoții că trebuie să-i dau cuiva bani să iasă de la proteste sau să-i rezolv cuiva dosare. Eu lucrurile astea nu le-am făcut și îmi vine gresu să... E tendința asta de a ne murdări pe noi toți. Și o să mai inventeze verzi și uscate. Acum toți se victimizează și vor să creeze impresia că toți au fost victimele regimului Plahotniuc. Pe Cucu ista nici nu-l știu. Ideea n-am cine-i el”, a specificat Jizdan.

Gheorge Cavcaliuc, fostul șef adjunct al Inspectoratului General de Poliție (IGP) și lider al partidului PACE, din care face parte și ex-procurorul Bacalâm, a calificat acuzațiile lui Cucu despre implicarea sa în contrabandă drept „bârfe” și ne-a cerut să nu le facem publice. El spune că, în ultimul timp, tot mai multă lume îl ponegrește, pentru că „numele Cavcaliuc sună tare”.

„Nu îl cunosc pe domnul despre care vorbiți și nu dețin informații despre acuzațiile pe care le-ați menționat. Vreau doar să vă atrag atenția că au existat permanent încercări de a mă acuza de acțiuni criminale, ceea ce este un rezultat al muncii mele absolut legale în poliție, iar apoi în calitate de politician. Când am plecat din Poliție, am prezentat cazierul judiciar, curat ca lacrima, și am declarat că, imediat ce voi deveni

incomod celor care trag sforile, vor apărea tot felul de acuzații și dosare. Exact așa și s-a întâmplat", a adăugat Cavcaliuc.

„Nu Pânzari și Jizdan l-au racolat pe Damir, ci el i-a racolat pe dânșii"

Astăzi, când Dorin Damir se află în arest preventiv, Valeriu Cucu este de părere că Alexandru Pânzari, fostul șef al IGP, și ex-ministrul de Interne Alexandru Jizdan nu se fac vinovați de angajarea finului lui Plahotniuc în calitate de agent sub acoperire la Direcția Operațiuni Speciale nr. 5 a MAI, pentru că anume Damir i-ar fi avansat pe cei doi în funcții.

„Trei personaje erau. De problemele economice răspundea Iaralov, pe problemele politice era cel mai cinstit mincinos Candu și pe problemele de forță era Damir. Toți știau că el dirija și cu vama, și cu armata, și cu poliția, și cu judecata, și cu procurorii. Deși acum se spune public la TV că Damir a fost racolat de Jizdan, de Pânzari, nu el a fost racolat, ci el i-a racolat pe dânșii", consideră Valeriu Cucu.

Menționăm că Serghei Iaralov a dispărut din R. Moldova după ce PD a pierdut puterea. Dorin Damir este plasat în arest preventiv, iar Alexandru Pânzari se află în arest la domiciliu. Avocații acestora Iurie Tabarcea și Alexandru Dodica refuză să comenteze declarațiile cu privire la clienții lor. Despre Vlad Plahotniuc se spune că fuge de autoritățile de la Chișinău.

În schimb, Andrian Candu, fost președinte al Parlamentului, care de asemenea este fin de cununie al lui Vlad Plahotniuc, a declarat pentru Jurnal.md că nu-l cunoaște pe Valeriu Cucu și nu-i poate comenta acuzațiile. „În primul rând, nu-l cunosc pe acest domn. În al doilea rând, eu eram președinte al parlamentului și am avut responsabilități legate de legislativ. Și alte subiecte chiar nici nu știu ce pot să comentez la niște, pur și simplu declarații sau aberațiii", a adăugat Candu.

https://www.jurnaltv.md/news/3e74f27d0109e82e/filmul-contrabanda-un-nou-material-realizat-de-jurnalistii-pavel-paduraru-si-mihaela-culcinschi-pentru-jurnal-md.html

Трое из ларца. В Комрате на протяжении многих лет подряды на брусчатку выигрывают одни и те же фирмы, что о них известно

Надежда Млечкова, NOKTA.MD
19.03.21

За последние два года из бюджета муниципия Комрат на укладку брусчатки и ремонт дорог в асфальтовом покрытии было израсходовано более 20 миллионов леев. Как указано на сайте achizitii.md, с 2018 года победителями всех тендеров, объявленных по данным видам работ, были три строительные компании, чьи руководители связаны родственными узами. Они выигрывали тендеры, даже если стоимость их предложений была выше, чем у других участников. О том, кто управляет этими кампаниями, какая связь между ними, в каких тендерах они принимали участие и сколько средств было выделено из бюджета Комрата на ремонт дорог и тротуаров, читайте в репортаже.

Три компании, одна из которых в «черном списке» в Гагаузии

По информации mtender.gov.md, с 2018 года по 2021 на работы по благоустройству тротуаров из брусчатки в муниципии Комрат из местного бюджета было выделено свыше 10 миллионов леев. Согласно указанным тендерам, на работы по ремонту асфальтобетонного покрытия (твердого покрытия) было потрачено около 10 миллионов леев.

Анализируя большую часть проведенных тендеров на сайте achizitii.md и mtender.gov.md, мы обнаружили, что большую часть ремонтных и строительных работ, заказчиком которых выступала примария Комрата, выполняли и продолжают выполнять три строительные компании: ООО Sud Terra, ООО Moncomtex, APS Service Grup.

Несмотря на то, что в тендере участвовали и другие компании, предлагавшие меньшую сумму, они не проходили отбор. Наблю-

дается и иная картина, в каждом проверенном тендере принимают участие вышеперечисленные три компании – *ООО Sud Terra, ООО Moncomtex, APS Service Grup.*

По информации из источников, между этими компаниями есть родственная связь. Директор Sud Terra Наталья Процюк является женой директора СК Moncomtex Олега Мавроди. А директор СК APS Service Grup Ярослав Процюк является родным братом Натальи Процюк.

Напомним, **ООО Moncomtex**, по требованию башкана Гагаузии Ирины Влах, была занесена в «черный список» на территории автономии, но данная компания продолжает работать и выигрывать тендера на крупные суммы.

Строительная компания ООО Sud Terra была создана 7 июля 2005 года. В настоящее время директором компании является Наталья Процюк. На территории Гагаузии принимает участие почти в каждом объявленном тендере строительного характера.

В ноябре 2018 года фирма выиграла тендер «Ремонтные работы Регионального Информационного Туристического Центра (РИТЦ) и благоустройство улицы Пушкина» в размере 3 млн 011 тысяч 801 лей. SRL SUD-TERRA оценила работы в сумме 2 млн 542 тысяч 684 леев. В тендере принимали участие 6 фирм, среди них и APS Service Grup. Тендер был проведен в рамках проекта стоимостью 8 миллионов евро, за счет нескольких финансовых источников — Фонда социальных инвестиций, посольства Германии, европейского проекта SLPA и регионального бюджета Гагаузии, мэрия города внесла свой вклад в виде контрибуции. Ход ремонтных работ инспектировал замримара Георгий Сары.

Уже в июне 2019 года Sud Terra выиграла тендер «Работы по устройству тротуаров из брусчатки по улицам мун. Комрат» в размере 662 тысячи 582 лея. Несмотря на то, что в тендере принимали участие еще три фирмы, указавшие сумму меньше, примэрия

Комрата все же выбрала СК Sud Terra, которая предложила за работы 516 тысяч 570 леев.

Следующий тендер был организован в сентябре 2020 года «Устройство покрытий из тротуарной плитки (брусчатка-4см) по мун. Комрат, АТО Гагаузия». Сумма 423 тысячи 995 леев. На этот раз в тендере принимала участие только одна компания, она же и стала победителем – SRL SUD-TERRA, которая предложила 389 тысяч 332 леев.

В сентябре 2020 года SRL SUD-TERRA принимала участие в еще одном крупном тендере, организованном мэрией Комрата, который был разделен на три лота. Так, в тендере «Строительство и ремонт тротуаров по улицам, Благоустройство территории перед зданием Педагогического колледжа М.Чакира мун. Комрат», стоимость которого составляет 493 тысячи 384 лея, участвовали три строительные компании (СК): СК Sud Terra, СК Moncomtex и СК Urban-DV. Напомним, тендер был разделен на три лота.

Согласно mtender.gov.md, первый и второй лот выиграла СК Sud Terra, а вот третий, сумма которого была выше, выиграла фирма ООО Moncomtex. СК Urban-DV не была допущена далее.

Первый лот: Благоустройство территории перед зданием Педагогического колледжа им. М. Чакира мун. Комрат. Предложенная сумма фирмы — 42 тысячи 666 леев.

Второй лот: Строительство тротуара по ул.Галацана ,ниже ул. Котовского мун.Комрат. Предложенная сумма фирмы — 83 тысячи 130 леев.

Третий лот: Ремонт тротуара по ул. Лермонтова (от Ферапонтьевская до ул. Ломоносова мун. Комрат. Выиграла фирма Moncomtex – сумма 287 тысяч 744 леев.

ООО Moncomtex — более 7 млн леев за год

Строительная компания ООО Moncomtex была зарегистрирована 23 сентября 1997 года. В нынешнее время директором является

Олег Мавроди. Фирма выигрывает тендеры на крупные суммы. Так, например, в апреле 2019 года стала победителем тендера «Работы по ремонту асфальтобетонного покрытия по улицам мун. Комрат». Стоимость работ, оцененных мэрий Комрата – 8 млн 975 тысяч 441 леев. В тендере фирма ООО Moncomtex предложила сумму в размере 7 млн 539 тысяч 705 леев.

В сентября 2020 года фирма участвовала в тендере «Строительство и ремонт тротуаров по улицам , благоустройство территории перед зданием Педагогического колледжа М.Чакира мун. Комрат (2-я попытка)», где выиграла третий лот – «Ремонт тротуаров по ул.Лермонтова(от Ферапонтьевская до ул.Ломоносова мун.Комрат». Бюджет, которого равен – 329 тысяч 24 лея. Фирма предложила сумму в размере 287 тысяч 744 лея, выиграв тендер.

Это не все: СК Moncomtex проводила строительные работы в ДК Комрат, ремонт Центра здоровья в Комрате, занимается строительством иных зданий. Также занимается очисткой каналов отвода ливневых вод и устройство водозащитных сооружений (дамбы) в районе винзавода мун.Комрат.

С этой кампанией связан ряд скандалов. Например, в 2014 году компания Moncomtex выполняла работы по ремонту ДК Комрата — была осуществлена замена кровли, проведено утепление, а также отремонтирован фасад здания. На этот проект было выделено 4 млн леев. Однако, через некоторое время кровля начала течь сразу в нескольких местах, а начальник управления культуры и туризма Гагаузии Марина Семенова сказала, что «объект не был сдан в эксплуатацию».

«Даже нельзя сказать, что объект сдали, его не сдавали в эксплуатацию, потому что в 2014-2015 году это был первый транш, первая часть этих работ, потом поменялось руководство примэрии и эта часть работ даже не была сдана. Крыша была полностью завершена, поэтому когда у нас появились первые проблемы и крыша начала течь мы начали бить тревогу», — сказала Семенова.

Семенова отметила, что «даже пристройка была построена с техническими нарушениями».

Отметим, объект сейчас проходит ремонт в третий раз с 2014 года. (О том, сколько было выделено на ремонт Дома культуры Комрат, подробнее в репортаже: «Золотой ДК»)

В 2019 году в исполнительном комитете Гагаузии заявили, что компания Moncomtex запросила деньги за невыполненные работы в Центре здоровья Комрата. Башкан Гагаузии Ирина Влах на своей странице написала, что «компанию уличили в финансовых махинациях».

Согласно документам, СК Moncomtex участвует во многих объявленных тендерах по строительству дорог, укладке асфальтобетона, брусчатки и тротуара, проведенных на территории Комрат, несмотря на то, что по словам региональных властей, фирма «не сможет участвовать в тендерах, проведенных на территории автономии» из-за некачественного выполнения работ.

ООО APS Service Grup – около 10 млн леев за 2 года на ремонт дорог и 9 млн на новый тендер в 2021 году

Эта строительная компания была зарегистрирована позже остальных в 2016 году. *ООО APS Service Grup* руководит директор Ярослав Процюк.

В октябре 2018 года фирма выиграла тендер «Текущий ремонт дорог по улицам мун.Комрат: брусчатка 6см, 8см». Сумма – 6 млн 914 тысяч 974 лея. Срок – 12 месяцев. То есть сдать работы компания должна была до 31.08.2019.

Далее, 17 апреля 2019 года СК APS Service Grup принимает участие в новом тендере, объявленном примэрией Комрат. В тендере «Ремонт дорог в твердом покрытии в мун.Комрат» принимали участие ещё 4 компании: Moncomtex, Sud Terra, Drumuri Comrat, Petisagro. Победу одержала СК APS Service Grup, которая выиграла тендер на сумму 1 млн 247 тысяч 653 лея. Но фирма оценила работы на 1 млн 123 тысячи 33 леев, став победителем конкурса.

Позже, в августе 2020 года СК APS Service Grup участвует в тендере «Работы по реконструкции ул.Котовского мун.Комрат (от ул. Гаврилюка до ул.Галацана, 2 попытка)», где стала победителем. Стоимость тендера – 1 млн 411 тысяч 171 лей. APS Service Grup предложила сумму в размере 969 тысяч 939 леев, победив у фирмы SRL Tenerab-Basciu, которая предложила за работы 1 млн 399 тысяч 996 леев.

В текущем году компания стала победителем нового тендера, объявленного примэрией в январе 2021 года «Работы по устройству дорог из бетонных тротуарных плиток (брусчатка толщиной 8см) по улицам мун. Комрат; Работы по устройству тротуаров, внутриквартальных дорог и переулков из брусчатки толщиной 6см в мун. Комрат». Сумма тендера составляет 10 миллионов 378 тысяч 350 леев.

Согласно заявкам, в тендере участвовали еще 4 строительные компании, среди них и Moncomtex и Sud Terra. Согласно таблице, СК Capmanlux предложила наименьшую стоимость работ, но все равно не выиграла тендер. Мэрия предпочла выбрать СК *APS Service Grup, которая предложила за работы* ***9 млн 124 тысячи 449 леев.***

Но судя по информации, опубликованной на сайте mtender.gov.md, первоначальная стоимость тендера была 15 млн 397 тысяч 607 леев. Эта процедура была отклонена.

После был объявлен новый тендер стоимостью 10 млн 378 тысяч 350 леев. Он был проведен успешно и объявлен победитель.

Но, как сообщил корреспондентке nokta.md советник мунсовета Комрат Владимир Чимпоеш, данный тендер заморожен, так как «в бюджете нет денег».

Но эту информацию опроверг мэр города Сергей Анастасов. Он сообщил, что тендер проведен и в скором времени будет заключен контракт с фирмой.

«Тендер не заморожен, документы нами подготовленные были проверены и скоро будет заключен контракт!», — сообщил корреспондентке nokta.md Сергей Анастасов.

Несмотря на пандемию, приэрия Комрата берёт кредит на новый тендер

Новый тендер в 2021 году, победителем которого стала строительная фирма APS Service Grup, будет в скором времени реализован. Откуда же деньги? В период пандемии, когда страна в экономическом кризисе, мэрия Комрата объявляет тендер на очень крупную сумму, чтобы продолжить ремонт тротуара.

На вопрос журналиста, будет ли взят кредит, примар Сергей Анастасов сообщил, что средства будут выделены из «бюджета города и частично будет взят кредит». О точной сумме кредита мэр не сказал.

После мэр сообщил, что на тендер будет выделено из взятого кредита около 3 млн леев.

«Кредит мы взяли в размере 10 миллионов леев, из которых 4 млн леев выделены на дороги. Остальная часть на канализацию и коллектор — освоение на уровне 3 миллионов леев», - сообщил журналистке nokta Сергей Анастасов.

Уточняем, тендер объявлен на сумму 10 млн 378 тысяч 350 леев.

В примарии не хотят говорить с журналистами на эту тему

На протяжении двух недель журналист новостного портала nokta.md звонила и писала примару мун. Комрат Сергею Анастасову и заместителю примара, председателю тендерной комиссии Георгию Сары. Добиться ответов на вопросы редакции от последнего так и не удалось.

Председатель тендерной комиссии Георгий Сары не отвечает ни на телефонные звонки, ни на сообщения в социальной сети.

Журналистка звонила Сары, чтобы получить информацию касательно критериев отбора компаний в процессе разработки тендера и почему на протяжение нескольких лет на территории Комрата строительными работами занимаются три фирмы, когда в тендерах участвуют разные фирмы и более 4-5 компаний. Что происходит с объявленным тендером в размере более 10 млн леев, будет ли он реализован или же аннулирован? Каково общее количество объявленных тендеров в период с 2018 по началу 2021 года? Однако получить ответы на эти вопросы не удалось.

Как только нам удастся получить комментарии заместителя примара, председателя тендерной комиссии Георгия Сары, мы дополним материал.

Кроме того, на протяжении двух недель автор материала обсуждала с примаром мун. Комрат Сергеем Анастасовым данную тему. Однако, полноценного ответа на задаваемые вопросы не получила.

Примар лишь сообщил, что работы выполняли «разные фирмы», а что касается средств, выделяемых из бюджета Комрата, на установку тротуарной брусчатки в период с 2017 года по настоящее время — «надо посчитать». Позже мэр сообщил, что «в настоящее время Счетная палата Республики Молдова подсчитывает каков объем работ, расходы, какова стоимость за квадратный метр асфальта и брусчатки и за чьи средства выполнены работы». Как отметил примар, позже он предоставит подробную информацию редакции. Уточняем, беседа велась в соцсети.

«Проверку проводит Счетная палата РМ. После выдам вам более подробную информацию», - ответил мэр.

Как только мы получим развернутый ответ от примэрии Комрата мы дополним репортаж.

Адвокат, советник мунсовета Комрат Владимир Чимпоеш указывает на то, что мэрия Комрата не выдает информацию касательно

потраченных средств на брусчатку, а примар Анастасов «уходит от ответа».

«Получить информацию из примэрии Комрат невозможно, прозрачность в её деятельности носит исключительно декларативный характер. Эту информацию я и советник Кысса Дмитрий старались получить в примэрии Комрат ещё в начале 2020 года, однако по прошествии больше года её примэрия так и не предоставила.», — указывает адвокат.

Чимпоеш ответил для nokta.md, что до настоящего время «информацию примэрия советникам не предоставила».

Что говорит Главное управление строительства и инфраструктуры Гагаузии?

Главное управление строительства и инфраструктуры Гагаузии 4 сентября 2019 года объявило о внесении ООО Sud Terra, ООО Moncomtex, APS Service Grup в «черный список» и призвало не работать с этими строительными компаниями. Такое заявление было сделано после того, как башкан Ирина Влах сказала, что «строительная компания Moncomtex внесена в Гагаузии в «черный список» и не сможет участвовать в тендерах, проводимых региональными властями».

Управление говорит, что компания Moncomtex запросила деньги за невыполненные работы в Центре здоровья Комрата. Влах на своей странице написала, что «компанию уличили в финансовых махинациях».

«Строительная компания Moncomtex внесена в Гагаузии в «черный список» и не сможет участвовать в тендерах, проводимых региональными властями. Такое решение принято Исполнительным комитетом Гагаузии. Ранее компанию уличили в финансовых махинациях при ремонте Центра здоровья в Комрате.», — указано на странице Ирины Влах.

Управление строительства сообщает, что фирмы «не выполнили надлежащим образом обязательства, взятые на себя в рамках договоров подряда».

На вопрос журналиста, почему по сегодняшний день данные фирмы все-таки работают на территории Гагаузии и выигрывают тендера, если были внесены в «черный список» в Гагаузии, начальник Главного управления строительства и инфраструктуры Гагаузии Иван Колиогло ответил следующее:

«Управление строительства с ними контрактов не заключает. Мы призывали не работать с Sud Terra, Moncomtex, APS Service Grup, но эти фирмы не внесены в «черный список» на сайте, где проводят тендера (achizitii.md). Мы с ними не работаем!».

Отметим, что в своем сообщении Главное управление строительства и инфраструктуры Гагаузии от 4 сентября 2019 года призывает не работать и с другими фирмами: Zagorlar, Alianta Proect, Alianta Construct.

Как сообщил корреспондентке nokta директор Агентства Регионального развития АТО Гагаузия Валерий Яниогло, фирма и по сей день проводит строительные работы в поликлинике мун.Комрат. Более того, Исполнительный комитет Гагаузии в 2021 году должен будет перечислить средства за выполненные работы. А как же «черный список», объявленный Ириной Влах?

«Мы можем говорить все, что угодно, но чтобы завести фирму в «черный список» необходимо судебное решение. Этот объект продолжает работать. Работу выполняет фирма Moncomtex, которая выиграла первый тендер. Потом по данному проекту (прим. ред. «Комплекс мер по Энергоэффективности Центра Здоровья Комрат») Исполком подписал соглашение о том, что представил агентству второй проект, чтобы поменять окна, гарантирует оплату с бюджета в 2021 году. Был проведен тендер и Moncomtex также продолжает работать», — сказал Валерий Яниогло.

Что касается проведенных тендеров со стороны примэрии мун. Комрат, в которых победителями в большинстве случаев выступают эти три строительные компании, Иван Колиогло ответил, что «лучше об этом говорить с примэрией, так как они не заключают договора с данными фирмами».

https://nokta.md/reportage/troe-iz-lartsa-v-komrate-na-protyazhenii-mnogih-let-podryady-na-bruschastku-vyigryvajut-odni-i-te-zhe-firmy-chto-o-nih-izvestno/

Машины на миллион. Исполком Гагаузии в 2020 году закупил несколько новых автомобилей

Надежда Млечкова, NOKTA.MD
04.02.2021

В 2020 году Исполнительный комитет Гагаузии закупил по меньшей мере три служебных автомобиля на сумму около 1 миллиона леев. Вопрос о целесообразности покупок авто в кризисный год неоднократно поднимался на заседании НСГ. Nokta разбиралась, кто из начальников управлений приобрел новые авто и по каким ценам.

Депутаты о покупке машин: Неприемлемо использовать бюджетные средства в тяжелый период

Депутаты НСГ неоднократно поднимали вопрос о целесообразности покупки автомобилей структурами Исполкома, учитывая кризисный период. Депутат Сергей Чернев на заседании НСГ от 19 января 2021 года заявил, что „Исполком Гагаузии закупает новые машины, несмотря на пандемию”.

Журналистке nokta.md Чернев сказал, что в 2020 году Исполком выделил средства на покупку трех автомобилей для разных госучреждений.

“Вот поэтому Исполком не хочет нам показывать расходную часть бюджета, чтобы мы не видели, куда были израсходованы финансы. В 2020 году были куплены несколько автомобилей, то есть в период пандемии”, — сказал Сергей Чернев в комментарии для nokta.md.

Стоит отметить, что Всемирная организация здравоохранения объявила пандемию COVID-19, вызванную коронавирусом SARS-CoV-2, 11 марта 2020 года. Конкурс ценовых оферт был объявлен в начале 2020 года. Часть предложений от компаний, участвовавших в тендере, были направлены в Исполком за насколько дней до 15 марта 2020 года — даты, когда по Республике Молдова была объявлена чрезвычайная ситуация в связи с пандемией COVID19. Когда именно Исполком приобрёл эти автомобили, неизвестно. Однако, в момент объявления тендера было очевидно, что надвигается кризис, поскольку все мировые и молдавские СМИ уже активно освещали распространяющуюся по всему миру пандемию.

О том, что Исполком Гагаузии выделяет средства на закупку новых автомобилей для госучреждений в автономии сказал и депутат Лейчу.

“Речь идет о трех автомобилях, которые были приобретены в начале года… Абсолютно неприемлемо использовать бюджетные средства в тяжелый период времени на приобретение техники и всего того, без чего можно функционировать, и что может мешать достичь главной задачи — обеспечить людей лекарственными препаратами, необходимыми средствами защиты в период пандемии”, — сказал журналистке nokta депутат НСГ Георгий Лейчу.

Тендер у одной и той же фирмы и по завышенной цене

Согласно тендеру, который был объявлен Агентством по привлечению инвестиции и продвижению экспорта Гагаузии в феврале 2020 года, на покупку служебного автомобиля для данного агентства было израсходовано из бюджета Гагаузии 295 000 леев. В тендере участвовала одна компания — Integral-Auto SA.

Согласно документу, Агентство приобрело автомобиль марки Skoda Octavia A7 FL 1.6 MPi 81 kW MT5, белого цвета. Производитель — Чехия.

Отметим, Агентство по привлечению инвестиций и продвижению экспорта АТО Гагаузия было создано 24 октября 2019 года по инициативе Исполнительного комитета Гагаузии для привлечения в экономику иностранных инвестиций.

В 2020 году новый автомобиль приобрело и Управление внешних связей Гагаузии во главе с Виталием Влах. Тендер был объявлен 6 февраля 2020 года на сумму 324 тысячи леев. Приняли участие две компании: SRL TwoPlast, которая предложила на покупку машины 300 000 леев, вторая компания Integral-Auto SA, предложила 324 000 леев. В конечном итоге, выиграла тендер компания, предложившая не наименьшую стоимость, а наоборот, то есть в данном случае Integral-Auto SA.

Согласно заявкам, видно, что все три машины были приобретены у одной компании, несмотря на то, что другие предлагают сумму меньше.

Но следует отметить, что первый тендер на покупку машины для данного управления был объявлен 31 января 2020 года. Первоначальная сумма составляла 268 тысяч леев, но спустя некоторое время тендер был аннулирован. Причина — неверно указана сумма. Уже после отмены заявки, новый тендер был объявлен 6 февраля с суммой 324 тысячи, что на 56 тысяч больше первоначальной заявки. В конечном итоге, управление все же купило автомобиль марки Skoda Octavia A7 FL 1.6 MPi, черного цвета.

Как отметил Виталий Влах, автомобилем в настоящее время пользуется Управление внешних связей Гагаузии.

“Автомобиль был куплен в прошлом году, в этом году мы не покупали ничего. Данный автомобиль находится на балансе Главного управления внешних связей. Был куплен за счет управления, для нужд управления…Данным автомобилем пользуется Главное

управление внешних связей”,- сказал журналистке nokta начальник Управления внешних связей Гагаузии Виталий Влах.

Отметим, средства на покупку автомобиля были выделены Исполнительным комитетом Гагаузии.

В 2020 году новую машину решила приобрести и Администрация Комратского района, глава Иван Топал. 7 февраля 2020 года была подана заявка на тендер, длившаяся до 12 февраля. В данном тендере указана сумму 297 000 леев на одну машину. Примечательно, что в тендере участвовала одна компания — Integral-Auto SA. Подрядчик предложил на закупку легкового автомобиля ровно 297 тысяч леев.

В результате была куплена машина марки Skoda Octavia A7 FL 1.6 MPi 81 kW MT5, белого цвета.

Журналистка nokta позвонила главе районной администрации Ивану Топал, чтобы уточнить, кто в настоящее время пользуется автомобилем и по какой причине необходимо было приобрести новое авто, на что Топал, не услышав вопроса корреспондента, прервал телефонный звонок со словами: “я по телефону не обсуждаю вопросы”.

Для Центральной избирательной комиссии, согласно тендеру, сумма на покупку автомобиля составляет 250 000 леев.

Примечательно, что машина была куплена у той же компании — Integral-Auto SA.

ЦИК объявил тендер в феврале 2019 года. Государственная закупка было совершена в марте 2019 года. Согласно документу, был куплен автомобиль Skoda Rapid Spaceback 1.6, серого цвета. Производитель — Чехия.

Машины на миллион

Таким образом, на закупку трех автомобилей в 2020 году Исполком Гагаузии выделил по меньшей мере около одного миллиона леев — 916 000 леев. Вместе с автомобилем, приобретенным для ЦИК

Гагаузии, сумма бюджетных средств, потраченных на покупку новых авто, достигает 1 млн 116 тысяч леев.

Отметим, на закупку машин средства выделены из бюджета автономии.

"Выделяются автомобили для учреждений, но пользуются ими, как правило, руководители…Соответственно и ремонт, топливо и так далее, это все за счет средств бюджета, за счет тех ассигнований, выделяемых на содержание данных учреждений",- отметил депутат НСГ Георгий Лейчу.

Редакция nokta.md обратилась в исполнительный комитет Гагаузии со следующими вопросами:

– Сколько автомобилей было приобретено структурами Исполнительного комитета Гагаузии в 2020 году и в каких управлениях они находятся в пользовании?

– Из каких источников были приобретены автомобили в управления Исполкома в 2020 году? Почему было принято решение обновить автопарк управлений исполнительного комитета в 2020 году?

Мы дополним репортаж, как только получим ответ.

https://nokta.md/reportage/doc-mashiny-na-million-ispolkom-gagauzii-v-2020-godu-zakupil-neskolko-novyh-avtomobilej/

Apartamentul președintelui

Marcela Zămosteanu, RISE Moldova
04.06.2021

Două luni. Atât i-a luat unui președinte de raion să obțină un apartament de serviciu. Locuința a fost cumpărată în timp record, iar reparația capitală - mai scumpă decât prețul apartamentului - a durat nici o săptămână. Este vorba de Vasile Secrieru, președintelui raionului Rîșcani, cel care a și selectat apartamentul și tot el a contractat o firmă

din orașul lui de baștină ca să-l repare. În lipsa unei licitații publice, făcând uz de legislația discretă.

Bani pentru confortul alesului local nu erau planificați, dar s-au găsit. În total, peste jumătate de milion de lei. Cea mai mare parte dintre ei au fost luați din bugetul preconizat pentru reparația unei încăperi administrative. Apartamentul de serviciu al președintelui de raion se află într-un bloc cu cinci etaje din centrul orașului Rîșcani. Are două odăi și ocupă 43,5 metri pătrați. De acasă și până la serviciu, lui Vasile Secrieru îi ia doar câteva minute de mers pe jos.

VASILE SECRIERU. Are 33 de ani și a ajuns președinte de raion în noiembrie 2019. La scrutinul local din octombrie același an, Secrieru a candidat pe poziția opt în lista Partidului Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM) pentru Consiliul Raional Rîșcani. Nu este membru PSRM, însă până a ajunge consilier, a lucrat în calitate de asistent parlamentar al deputatului Vladimir Mizdrenco, ales la scrutinul din februarie 2019 în Circumscripția uninominală Rîșcani.

RADIOGRAFIA

CEREREA

10 noiembrie 2020. Vasile Secrieru adresează o cerere către Consiliul Raional (CR) Rîșcani prin care solicită să i se ofere locuință de serviciu. La acel moment, Secrieru era de un an președinte al raionului Rîșcani și locuia în apartamentul unui membru al Partidului Socialiștilor.

Vasile SECRIERU: *De când m-am mutat la Rîșcani, am locuit la un coleg de-al nostru [din PSRM]. E un apartament cu trei camere pe care mi l-a transmis pentru a trăi pentru o perioadă scurtă de timp.*

CR Rîșcani avea deja în proprietate trei apartamente de serviciu, dar toate erau ocupate: unul - de un procuror, iar celelalte două - de familiile a două cadre medicale.

10 decembrie 2020. La o exact o lună de la cererea lui Secrieru, consiliul raional se întrunește în ședință și decide distribuirea a 498 de mii de lei, *„ținând cont de solicitările adresate”*.

Astfel, 60 de mii de lei sunt redirecționați către parcul din satul Mihăileni, 73 de mii - spitalului raional și 100 de mii - pentru iluminatul stradal din satul Hiliuți. Însă cei mai mulți bani - 265 de mii de lei, adică peste jumătate din suma pusă în discuție, sunt alocați primului subiect de pe ordinea de zi - procurarea unui spațiu locativ.

APARTAMENTUL

16 decembrie 2020. Zis și făcut. În nicio săptămână, fără a organiza vreo licitație publică, contractul de cumpărare a unui apartament de 43,5 metri pătrați este semnat de însuși preşedintele raionului Rîşcani, cel căruia îi și era destinată locuința.

Vasile SECRIERU: A fost o persoană responsabilă din cadrul consiliului care a căutat ce propuneri (apartamente - n.r.) sunt în perioada respectivă. Am văzut câteva și, conform calitate-preț/amplasare, am decis acest apartament să-l achiziționăm.

Legislația lasă la discreția instituțiilor publice dacă vor sau nu să organizeze licitație publică pentru achizițiile mai mici de 250 de mii de lei (fără TVA). Astfel, autoritatea poate contracta direct agenții economici și să ceară oferte.

17 decembrie 2020. A doua zi după procurarea apartamentului, la fel, fără organizarea unei licitații publice, Secrieru contractează o firmă care să-l repare. Valoarea contractului - aproape 268 de mii de lei, mai mult cu trei mii de lei decât prețul apartamentului.

Vasile SECRIERU: *Poate pentru cineva suma ar fi exagerată, cred că toți din noi [...] cunoaștem cât este de costisitor lucrul și materialele, cu atât mai mult că, în ultima perioadă, acestea s-au scumpit.*

Când au fost alocați banii pentru reparație, angajații consiliului raional nu ne-au putut comunica. Suma a fost atribuită de Aparatul Președintelui raionului Rîșcani dintr-un buget preconizat pentru reparația unei încăperi administrative.

Aculina TĂBÎRȚĂ, șefa Direcției Finanțe a CR Rîșcani: *Bani pentru reparația acestui apartament au fost preconizați pentru Aparatul Președintelui, în suma de peste un milion, dacă nu mă greșesc, la lucrări de reparație a încăperii administrative RAPO. [...] Pur și simplu, a fost din start prevăzut un fel de lucrări, lucrările n-au fost executate și s-au alocat aceste mijloace tot la același articol, doar că a fost schimbat obiectul de reparație.*

FIRMA

Pentru a afla ce companie a fost contractată pentru reparația apartamentului, a trebuit să așteptăm o lună. La telefon, toți funcționarii cu care am discutat, de la șefa Direcției Finanțe a CR Rîșcani, la angajați ai Aparatului Președintelui, inclusiv contabili și chiar președintele raionului însuși, nimeni nu ne-a oferit un nume. Toate răspunsurile se rezumau: „La moment, contabil-șef nu avem și, respectiv, toată documentația e în birou la contabilul-șef”. Am sunat-o și pe fosta contabilă-șefă a CR Rîșcani, Natalia Saranciuc, care însă a spus că nu vrea să discute la acest subiect și a închis apelul.

Respectiv, am expediat o solicitare de informație în scris și a durat aproape o lună până să primim un răspuns. În felul acesta am aflat că firma cu care Secrieru a încheiat contractul de reparație a apartamentului se numește Cred-Plast SRL și-și are sediul juridic în orașul Fălești, localitatea lui de baștină.

Cred-Plast SRL este o firmă cu sediul în orașul Fălești, fondată la 19 octombrie 2019 de către Vasile Negură, un tânăr în vârstă de 26 de ani, care o și administrează. Compania are ca domeniu de activitate comerţul cu material lemnos şi materiale de construcţii.

Vasile SECRIERU (despre modul în care a fost contractată Cred-Plast SRL): *Bineînțeles că a fost o selecție, în partea ce ține de calitate, experiență similară și a fost contractat un agent economic.*

REPARAȚIA

Apartamentul de serviciu achiziționat de autoritățile din Rîșcani pentru președintele raionului a fost modificat până la cel mai mic detaliu, conform devizului de cheltuieli. Ferestrele, ușile și caloriferele au fost înlocuite cu altele noi. Pardoseala a fost prevăzută cu sistem de încălzire. S-a intervenit la tavan și la tencuiala de pe pereți. Și nu oarecum, ci din greu. Peste cinci tone de ipsos au mers la lucrările de tencuire, potrivit *documentelor oficiale*.

23 decembrie 2020. Procesul-verbal de recepție finală a lucrărilor este semnat, ceea ce înseamnă că reparația s-a încheiat. Astfel, reiese că firma din Fălești a avut nevoie de doar șase zile pentru a efectua toate lucrările.

Cum de i-a reușit o astfel de performanță, nu e clar. Mai ales că, potrivit devizului de cheltuieli, doi muncitori au lucrat câte 50 de ore fiecare, adică cel puțin 4 zile, dacă ar fi lucrat câte 12 ore pe zi, doar ca să tencuiască pereții unui dormitor.

22 ianuarie 2021. *La o lună după finisarea reparației,* CR Rîșcani se întrunește în ședință și decide să ofere locuința de serviciu nimeni altuia decât președintelui raionului Rîșcani, Vasile Secrieru.

ESCHIVAREA

„NU POT SĂ SPUN”

Am mers la Fălești să discutăm cu administratorul și proprietarul Cred-Plast, compania care a executat lucrările de reparație. La sediu, câțiva angajați păreau că ne așteptau. „*El e la adunare la Chișinău”,* ne-a spus unul dintre ei. „Ce fel de adunare?” - „*La adunare cu lucru”*.

L-a sunat pe Vasile Negură, administratorul companiei, în speranța unei eventuale întâlniri, însă ne-a comunicat că e ocupat. O oră mai târziu, a revenit el cu un apel.

– Cum ați aflat despre aceste licitații?

– Nu de o zi lucrez în domeniu, sunt de mai mult timp. Avem doi ani și ceva de când lucrăm. (De fapt, compania are un an și șapte luni de când a fost fondată - n.r.)

– Cei de la consiliul v-au contactat sau cum?

– Nu, eu mă ocup cu anunțurile, punem anunțuri prin instituții, școli, spitale. [...] Băieții mei deja lucrau acolo [în or. Rîșcani], făceau careva lucrări și ne-au întrebat dacă avem posibilitate să facem și alte careva lucrări.

– Și acolo, în apartament, ce ați făcut mai exact?

– Reparație, de la demontare... Am mers și am stricat tot și mai departe.

– Câte zile a durat reparația?

– Nu pot să spun, că nu mai țin minte.

– Din ce am văzut în actele de recepție finală, lucrările au durat șase zile. În șase zile ați reușit să reparați totul?

– Trebuie să mă uit pe acte, că nu dispun acum de așa informații.

– Cu Vasile Secrieru vă cunoașteți?

– Nu, nu mă cunosc personal. [...] Îl cunosc așa, suntem dintr-un oraș, dar careva legături de prietenie nu există.

– Dvs. spuneți că lucrați de mai mult timp în domeniu construcțiilor. Întrebarea mea sună așa: Cu cinci tone de ipsos, câți metri pătrați se pot tencui?

– Depinde de grosime.

– În apartamentul de la Rîșcani, cât de gros ați tencuit? Ați pus 10 cm grosime?

– Da, erau momente și mai gros. [...] Hai eu o să-mi fac posibilitate și o să ne întâlnim și o să răspuns la toate întrebările, o să pregătesc actele.

– Și cam când ați putea?

– Hai că mă decid și revin eu cu un sunet, ok?

Doar că, în urma acestei discuții, Vasile Negură așa și nu a mai revenit cu un apel.

Președintele - plecat în alt raion

Am mers și la Rîșcani, dar nici președintele consiliului raional nu a fost de găsit. Mașina sa personală era parcată în spatele blocului în care locuiește, dar la locul lui de muncă ni s-a spus că Vasile Secrieru este plecat *„în teritoriu”*.

L-am sunat să aflăm când revine și am reușit să-l întrebăm doar despre fereastra de 12 mii de lei instalată la balcon, fără să pomenim despre cele cinci tone de ipsos, despre care îl întrebasem, cu câteva ore mai devreme, pe administratorul companiei care a făcut reparație în apartament.

Vasile SECRIERU: *Sunt în deplasare, m-am dus în chestiuni de serviciu. Nu sunt în raion, am ieșit din raion. [...] V-am transmis și devizul, tot v-am transmis, ce doriți?! Vreți să scoatem acuma teracota de acolo, să scoatem să vedeți ce este dedesubt, cât s-o turnat beton?! Vreți dvs. să trăiți acolo, în apartament? Trăiți dvs.!*

https://www.rise.md/apartamentul-presedintelui/

Бывший сотрудник ЖДМ рассказал о крупных хищениях на предприятии. Руководство это не подтверждает, но и не отрицает

Константин Хайретдинов, Спрос и предложение

После 2015 года выручка, которую собирают разъездные кассиры в бельцких пригородных поездах, сократилась сначала в два (2016), а потом в три с половиной раза (2017). За последние два года доходы выросли, но это примерно четверть того, что было пять лет назад. Бывший сотрудник службы безопасности убежден, что при-

чина этого в хищениях. А руководство железной дороги настаивает, что дело в сокращении числа пассажиров.

Экс-работник службы безопасности «Железной дороги Молдовы» утверждает, что на этом госпредприятии процветает воровство, которое лишает доходов и без того убыточную структуру.

Одно из проявлений нарушений: деньги за проезд пассажиров в пригородных поездах попадают не в кассу, а в карманы сотрудников, причём, по мнению источника, не только рядовых. В документах при этом реальное число пассажиров сильно занижается. Незаконные схемы существуют десятилетиями, а попытки их пресечь оканчиваются ничем.

Журналист «СП» провёл свою проверку ещё до начала эпидемии, в феврале этого года, которая подтвердила, что далеко не всех пассажиров пригородных поездов обилечивают.

Руководство ГП утверждает, что прибыль упала из-за отсутствия пассажиров. Советник премьер-министра в транспортной сфере признает наличие проблемы с пассажироперевозками и говорит, что положение исправят только серьёзные реформы ЖДМ.

«До кассы не донесли миллионы леев»

Бельчанин Бужор Попушой пришёл на должность старшего инспектора отдела безопасности государственного предприятия «Железная дорога Молдовы» в марте 2018 года. По его словам, он и до этого был наслышан о воровстве на железной дороге. Когда он начал работать, ему попала в руки анонимная записка, в которой говорилось о воровстве разъездных билетных кассиров (РБК) - сотрудников, которые обилечивают пассажиров в дороге.

Он провёл проверку и выяснил, что когда в поезде есть проверяющий, сумма в кассе составляла в разы больше, чем когда в поезде был только кассир. Проанализировав отчёты по предыдущим годам, он пришёл к выводу, что недостачи составляют миллионы леев. Бужор Попушой считает, что всё это происходило с согласия некоторых руководителей в Кишинёве.

Бужор Попушой поработал в отделе безопасности ЖДМ с февраля 2018-го по июнь 2019-го. Во время его проверок касса с одного поезда составляла 1500 леев. Вне проверок на том же поезде могли собирать 100-350 леев.

– Я не понаслышке знаю, что такое безопасность, так как я военный, бывший член оперативного отряда КГБ СССР и много ещё где работал. Начав работать в ЖДМ, я узнал, что разъездные билетные кассиры не доносили деньги до кассы. Я выяснил это в ходе многочисленных рейдов. К примеру, когда я садился на поезд (меня, конечно, в лицо все знали), этот поезд зарабатывал 1500-1800 леев в одном направлении, а когда меня в нём не было, в кассу доходило 100-350 леев. Где все остальные средства?

Я стал разбираться. Ознакомился с приказом начальника кишинёвского вокзала № 146 от 12.11.2015 года. В нём сказано, что бывший старший кассир Геннадий Русика, а ныне замначальника кишинёвского вокзала, должен был организовать проверку РБК и еженедельно на оперативном совещании докладывать об этом.

Не знаю, какой был контроль по северному участку, но цифры говорят сами за себя. В 2015 году прибыль только по северу Молдовы составила 1 682 898 лея. После работы г-на Русики в 2016 году прибыль упала в два раза – 832 373 леев. Да, количество пассажиров могло уменьшиться, но не настолько.

В итоге, к 2018 году прибыль составляла около 200 000 леев. В ходе моего расследования все ниточки меня приводили к г-ну Русике. Эти кассиры говорили, что они не хотят больше так работать, но их заставляют нести «дань» в Кишинёв.

Я писал во всевозможные инстанции. Начал я со своего руководства. Писал сейчас уже бывшему гендиректору ЖДМ, написал начальнику службы безопасности, в Агентство публичной собственности, прокуратуру и даже в правительство. Наверное, только в ООН не написал. Все эти службы начали друг на друга перебра-

сывать это дело. По итогу, отправили несколько писем, пару запросов, и так всё и заглохло. Должной проверки не провели.

В поездах между кассирами и пассажирами существует своя договорённость: ты мне вместо 14 леев дай 10, а я тебе не дам билет. И всё это, как я понимаю, с молчаливого согласия вышестоящего руководства. Если бы они хотели что-то предпринять, уже бы предприняли. Как результат — железная дорога работает в большом минусе. Хотя это можно сделать не таким убыточным.

Вдумайтесь, только на северном направлении курсируют четыре поезда: Бельцы – Рогожены, Бельцы – Окница и два поезда Бельцы –Унгены. Один поезд за день в действительности зарабатывает порядка 1500 леев. Умножьте эту сумму на четыре направления, и вы получите 6000 леев в день. 6000 леев x 30 дней = 180 000 леев. 180 000×12 месяцев = 2 160 000 леев. Понятно, что цифры примерные, но и так становится понятно, что речь об очень больших суммах.

Я понял, что причастные к этим хищениям люди специально делали видимость непопулярности поездов, далее спокойно воруя деньги. А при отчётах всё становилось понятно: мол, железная дорога-то непопулярная, вот и убытки.

Как итог всех моих проверок меня уволили [в июне 2019-го]. Мне необходим был отпуск, и когда я принёс заявление, меня заверили, что всё в порядке и я могу идти. Но через несколько дней меня уволили по статье за неявку на работу.

Но в целом моя работа не пропала зря. В феврале этого года ситуация на железной дороге немного поменялась. В Бельцы приезжал нынешний премьер-министр Ион Кику, и я был у него на приёме. Я передал ему все документы и рассказал о безобразиях, которые там происходят.

После этого начались какие-то действия. В частности, РБК переподчинили Бельцам, как когда-то было. Кроме этого, вдруг увеличилась прибыль с поездов. Наверное, люди резко начали кататься на поездах. Но и так становится ясно, что дело не в этом, а в том,

что деньги постепенно стали сдаваться в кассу. Но даже сейчас проблема полностью не решена, так как у Кишинёва всё равно осталось давление на РБК.

Журналист «СП» провёл свою проверку

В ходе расследования мы в течение трёх дней проверяли количество пассажиров, выходящих на станциях Бельцы-Слободзея и Бельцы-город из пригородных составов. Кроме этого, мы проехали в одном поезде и посмотрели, сколько человек пользуются этим транспортом. Проверка проходила до начала пандемии, когда поезда курсировали в обычном режиме.

Первый поезд, Унгены –Бельцы, мы встретили в 7.15 утра, в субботу, 22 февраля. На кадрах с дрона видно, что из вагонов вышли более 50 человек. Кроме них ещё по меньшей мере 25-30 человек оставались внутри. Итого - 75 человек.

Второй поезд, Рогожены –Бельцы, мы сняли в 6.50 утра на следующий день, в воскресенье, 23-го. На станции Бельцы-Слободзея из него вышли более 100 пассажиров.

Третий поезд, Окница – Бельцы, мы встретили вечером 23 февраля на станции Бельцы-Слободзея. Из поезда вышло всего 10-15 человек.

Четвёртый поезд, Унгены –Бельцы, прибыл в понедельник, 24 февраля, в 7.15 утра. Хотя запечатлеть число пассажиров с высоты в этот раз нам не удалось, было видно, что из поезда выходит большая толпа — минимум 100 человек.

В четверг, 27 февраля, мы проехали одну станцию на поезде Рогожены – Бельцы. Для этого мы отправились к 6 часам утра на станцию Александрены – предпоследнюю остановку и оттуда поехали в Бельцы.

С автором материла в дорогу отправилось ещё двое коллег. Мы переходили из вагона в вагон и считали людей. В итоге у нас по-

лучились такие цифры: 217, 211 и 206. Мы решили округлить этот результат до 200.

Когда к нам подошёл разъездной билетный кассир, мы протянули ему 50 леев за троих. Он дал сдачу 35 леев и ушёл. Никакого чека не выдал. Кроме того, стоимость проезда составляет 6 леев, а с нас взяли по 5 леев.

Вообще, билеты кассир давал, однако делал это выборочно. К примеру, перед нами он обилетил людей, а вот нам и ещё нескольким рядам дальше чек не дал. Потом опять кому-то выдал. Но в большинстве случаев люди проезжают без билетов.

Подсчитанное нами количество пассажиров – минимальное. Нам не известно, сколько людей выходит на промежуточных станциях – от Рогожен до Бельц 14 остановок. А мы видели лишь тех, кто доехал до конечной станции.

Подводя итог всех рейдов, мы насчитали в пяти поездах, включая вечерний, который приехал почти пустой, около 500 пассажиров.

Какую кассу при этом сдали кондукторы поездов? Проверить это документально нам не удалось, подробный отчёт за февраль ЖДМ нам не предоставила. Бужор Попушой считает полученную нами цифру достаточно высокой. К тому же у него на руках есть отчёты РБК за первые числа января 2020 года, которые показывают совсем другие данные (копия есть в распоряжении «СП»).

– 500 пассажиров – это очень хорошая цифра. Посмотрите на таблицу за январь этого года. Первого января, когда многие люди едут к родственникам из сёл в город и наоборот, РБК указали в документах по всем поездам всего 38 человек. Просто вдумайтесь в эти цифры. И это не один поезд. Это четыре поезда туда и обратно. На следующий день – всего 73 человека.

Мне известно, что кассы на станциях не продают и четверти билетов. Поэтому почти все средства проходят через РБК. Вот и считайте. Один поезд в один конец – 100 человек, и четыре поезда туда и обратно – 38 человек.

На вокзале в Кишинёве о крупных недостачах не слышали

После рейдов мы связались с заместителем начальника кишинёвского вокзала Геннадием Русикой, который по документам должен был организовать контроль за РБК. Он сообщил, что не слышал о нарушениях в работе разъездных кассиров и вообще отрицал своё отношение к РБК.

- Согласно приказу № 146, который нам показал г-н Попушой, вы должны были осуществлять мониторинг за деятельностью РБК и отчитываться по ним? Это так?

– Не знаю, не знаю. Я не занимаюсь РБК. Есть начальник вокзала, есть старший билетный кассир, есть ревизор, который проверяет РБК. Я не занимаюсь этим. Я заместитель начальника вокзала и больше никто.

– То есть, вы не проверяете и не проверяли РБК?

– Ревизоры и служба безопасности – они контролирующие органы, мы не контролирующие органы. Я не занимаюсь этим. Если они нас возьмут, то можем поехать и проверить.

– Кому сейчас подчиняется РБК?

– Не знаю. Вот позвоните начальнику [кишинёвского вокзала] Арусой, он всё вам расскажет.

– Есть ли такая проблема, о которой говорит Бужор Попушой?

– Я не знаю. Я не был в Бельцах два с половиной года.

– Мы ездили на поезде и видели, что пассажиров было много. То есть, люди есть?

– Есть много людей льготников, наши железнодорожники ездят бесплатно. Есть люди, которые ездят по льготам с «афганским» или «приднестровским» удостоверением.

Начальник кишинёвского вокзала тоже ничего не знал

Мы связались и с начальником кишинёвского вокзала Михаилом Арусоем. Он также подчеркнул, что ничего о коррупции не слышал. По его словам, работа РБК вне стен кишинёвского вокзала – забота других служб, и он к ней никакого отношения не имеет. Внезапный прирост прибыли он связал с подорожанием билетов на автобусы, курсирующие по межгороду.

- По информации бывшего работника службы безопасности МЖД, на предприятии существовал и существует ряд проблем, связанных с работой РБК. Вы знаете о такой проблеме?

– В принципе, нет. Я знаю, что он [Бужор Попушой] когда-то работал, два года назад или больше в службе безопасности в Бельцах. Он был в подчинении другого филиала. Не в курсе.

– Г-н Попушой обращался к вам лично по вопросу о том, что деньги не доходят до кассы?

– Он писал премьер-министру, одному, второму, третьему. Эти его жалобы рассматривают соответствующие органы. Не знаю, какой ответ он получил. Знаю, что он получил какой-то ответ. Мы передали полностью всю информацию, которую у нас попросили из специальных органов. Мне лично он не докладывал об этом.

– Бужор Попушой показал приказ № 146, в котором сказано, что г-н Русика должен был осуществлять мониторинг за РБК и отчитываться по нему. Это правда? Я говорил с ним, и он это отрицает. Вернее, говорит, что проверять должны были другие.

– Они [РБК], конечно, относятся по штатному расписанию к кишинёвскому вокзалу, [хотя они] не наши рабочие. Как на бельцком, так и на кишинёвском вокзале при посадке и высадке бригады проверяют, чтобы люди сели и выходили с билетами. На линии у нас есть служба ревизии и контроля. Это другой филиал. Они уполномочены проверять все поезда: и межгород, и те, которые едут на Питер и т. д. Также есть служба безопасности, которая

тоже частично проверяет. Есть ревизоры, полиция. Поэтому не могу ничего сказать о том, что Бужор сказал о приказе. На линии у нас нет ревизоров и нет людей, которые бы проверяли в поездах.

– То есть самих РБК на линии вы не контролируете?

– Мы получаем акты, которые составляют КРО (контрольно-ревизионный отдел. – «СП») о нарушениях РБК, и, конечно, наказываем этих кассиров.

– Правда ли, что начиная с 2015 года прибыль с пассажирских перевозок резко упала?

– Мы знаем, какой поток пассажиров по всем направлениям. Многие поезда были сняты: Кишинёв — Окница, Кишинёв — Бельцы, Кишинёв — Бессарабка и другие. Осталось по одному поезду. И я предлагал, чтобы эти поезда сняли, потому что они были старые. Мы знаем, что часть людей с низким достатком отказывается платить или платит только половину цены.

– Правда ли, что после обращения Бужора Попушоя к премьер-министру начались проверки на предприятии и РБК переподчинили Бельцам?

– Нет. Слушайте, они были в штатном расписании Кишинёва, просто ответственность за табель возложили на Татьяну Мадан (администратора вокзала Бельцы-Слободзея. — «СП») всё равно она и тогда согласовывала этот табель и сейчас она просто подписывает и отправляет его в Кишинёв. У нас отдел кадров один. Бухгалтерия, приказы составляются здесь, зарплата начисляется. Это сделано для того, чтобы они [РБК] не менялись без приказа, так как администратор на месте и видит это. Чтобы не были без присмотра.

– Вы знаете, что в поездах не всем выдают билеты?

– Нет. Я лично просил начальника КРО, чтобы его контролёры хоть каждый день выходили и проверяли. Нельзя сделать анализ по отдельным дням. Мы знаем, что сейчас подняли тариф на

межгород в маршрутках, и те люди, которые не имеют сейчас такой возможности пересаживаются в поезда.

Многих РБК уже уволили, в том числе за нарушения. Если в Бельцах было около 30 контролёров, сейчас 7 человек остались. Желательно чтобы они выполняли свои служебные обязанности честно, как того требуют должностные инструкции.

В отделе контроля жалуются на нехватку работников

По словам начальника отдела контроля и ревизий ЖДМ Владимира Кичука, нарушения среди РБК есть, однако о том, что украденные средства исчисляются миллионами, он не слышал. Он отметил, что людей в его подчинении просто физически не хватает для осуществления должного контроля.

– Вы знаете Бужора Попушоя и то, что он говорит о махинациях РБК?

– Я знаю, что такая проблема есть. Но то, что речь идёт о миллионах, впервые слышу. Да, мы тоже ловили кассиров с излишками денег, но суммы не такие большие. Я не так давно работаю, но никогда не слышал, что там пропадают такие огромные средства.

– Насколько эффективно вы контролируете РБК?

– У меня в подчинении работают всего пять человек. Все проверки, которые мы проводим, плановые. Кроме того, наш контролёр не может следовать по всему маршруту поезда. Он проезжает часть пути, затем возвращается на другом поезде обратно. А как по-другому?

Контролёру очень тяжело добираться. А где ему отдыхать? Целый день в дороге и обратно он не сможет вернуться, если пропустит поезд. Помимо этого, зарплаты у людей очень маленькие. У меня пенсионер работает и уже думает уходить, другой в августе уходит.

– То есть у вас недостаточно людей для контроля?

– Я понимаю. А что делать? У нас всё прозрачно происходит. Все проверки и прочее согласно приказам. Всех ревизоров знают в лицо.

– Г-н Арусой просил вас усилить меры по охране?

–Мне он не говорил. Кроме нас, наверное, это может делать служба безопасности. Рогоженский поезд мы вообще не проверяем. Нам просто не на чем добраться, тем более сейчас, когда поездов стало меньше. Ревизор никогда до конечной станции не ездит. Он несколько остановок проедет и выходит. То, что происходит дальше, неизвестно.

Руководство железной дороги считает, что доходы упали из-за уменьшения пассажиропотока

Мы направили письмо руководству ГП «Железная дорога Молдовы» и попросили объяснить причину уменьшения доходов с транспортных перевозок. Также мы запросили данные о числе пассажиров в поездах Бельцы –Рогожены, Бельцы –Окница, Бельцы –Унгены и сданных в кассу средств.

В письме за подписью и. о. гендиректора ЖДМ Адриана Ончану указано, что администрации известно об информации Бужора Попушоя. На наш вопрос о том, подтвердились ли озвученные им факты, ответа в письме нет. Отмечается только, что «указанная информация ранее им направлялась во все правительственные органы и контролирующие инстанции».

Также глава ЖДМ указал, что контроль за РБК периодически проводят ревизоры-контролёры и в случае выявления нарушений составляются акты с проведением служебного расследования, а виновных привлекают к ответственности. Глава предприятия не ответил на наш вопрос о том, что такие проверки показали — конкретные факты в письме не приводятся.

Уменьшение доходов от перевозок Адриан Ончану объясняет уменьшением пассажиропотока из-за того, что люди стали переходить на более комфортабельный автотранспорт, маршруты поездов сокращались, дизельные составы исключались из обра-

щения из-за истечения срока эксплуатации. Если в 2015 году на линии выходила 21 пара дизель-поездов, то теперь только 9 (пара означает движение до конечной станции и обратно). Также на 80% сокращён штат РБК.

Разъездные кассиры в поездах собирают меньше, чем продают кассы станций

ЖДМ приложила к письму отчеты о числе пассажиров и доходах, полученных от пригородных поездов по Бельцам, и расклад по кассе, которые сдавали РБК в этих составах. Нам дали сведения за 2015-2019 годы, хотя мы просили цифры и за январь-февраль 2020-го. Из этих документов сложно сделать выводы о том, сколько денег могло пройти мимо кассы предприятия.

Наблюдается лишь ясная тенденция падения всех показателей с 2015 года.

Обращает на себя внимание, что в 2017 году резко «просел» объем выручки, которую приносят разъездные кассиры. С 2018-го цифры выросли.

Директор ЖДМ в своем ответе, правда, считает, что некорректно сравнивать данные по доходам за разные периоды, поскольку они зависят от очень многих факторов, например, даже от того, сколько вагонов в составе, как менялись маршруты и др.

Тем не менее мы нашли интересные данные в этих таблицах. РБК в разные годы приносили всего половину или меньше от общей выручки по четырём бельцким пригородным поездам. Остальное приходится на кассы. Но, как мы убедились во время своего рейда, билеты в кассах покупают далеко не все пассажиры. К тому же кассы есть не на всех станциях.

Бужор Попушой показывал нам эти бумаги еще до получения ответа ЖДМ. Бывший инспектор сомневается в достоверности цифр предприятия и считает, что данные надо тщательно проверить.

Отчёты ЖДМ Бужор Попушой прокомментировал так: «Заметьте, что после 2015 года, когда их [РБК] подчинили Кишинёву, при-

быль резко упала. Затем, когда я пришёл в 2018 году и начал проводить проверки, прибыль начала постепенно расти. Мне известно, что почти нигде на станциях люди не покупают билеты, да и касс не так много. Пассажиры стоят на перроне и ждут поезд там».

Бужор Попушой добавил, что все разбирательства с хищениями на предприятии выглядят особенно плачевно на фоне разрушающихся перронов, старых вагонов и локомотивов, низких зарплат у сотрудников и других проблем.

На предприятии убытки на десятки и сотни миллионов

Последний финансовый отчет госпредприятия «Железная дорога Молдовы» на его сайте относится к 2018 году. Его ЖДМ окончила с убытками в 73 млн леев.

В том же, 2018-м году, Счётная палата опубликовала отчёт об аудите на ЖДМ за прошлые годы. Он показал, что в 2015 и 2016 годах предприятие зарегистрировало убытки на 105 млн и 53 млн леев.

Аудиторы признали пассажирские перевозки крайне убыточной сферой ЖДМ и констатировали серьёзные проблемы в управлении предприятием.

Советник премьера: «Рыночный механизм всё расставит на свои места»

По словам Олега Тофилата, советника по транспорту премьер-министра Молдовы, вмешательства требует не только проблема с пассажироперевозками. По его словам, разработанная концепция реформы железнодорожного сектора изменит ситуацию не только с пассажироперевозками, но в других подотраслях железной дороги.

– Мне лично не известны конкретные факты, но думаю, что они есть. Отрицать это бессмысленно. Практика, когда кассир не обилечивает и берёт деньги себе, известна ещё со времён Советского Союза. Конечно, следить за выручкой — это задача в первую оче-

редь руководства предприятия. Также есть правоохранительные органы, которые должны работать и расследовать такие вещи.

В целом, кроме того, что пассажироперевозки неприбыльны, у железной дороги есть множество других проблем, поэтому решать их нужно комплексно. Я думаю, что, когда будет принят проект по реформе железнодорожного сектора, рыночный механизм расставит всё на свои места.

Согласно этому проекту, из предприятия ЖДМ сделают три акционерных общества, каждое из которых будет заниматься своим направлением: инфраструктура, грузоперевозки и пассажироперевозки. Фактически железная дорога будет разъединена по рыночным принципам.

Эта концепция реформы была принята правительством в конце 2017 года. Но из-за того, что уже сменилось несколько правительств, его необходимо принимать текущему руководству. А после принятия, я думаю, что рынок исправит ситуацию понемногу, — говорит советник премьера.

10 июня кабинет министров утвердил проект Кодекса железнодорожного транспорта. Документ среди прочего предполагает разделение ЖДМ на три акционерных общества по сферам деятельности, как это указал Олег Тофилат. Кодекс ещё должен принять парламент.

Заведено уголовное дело.

Когда работа над материалом подходила к концу, Бужор Попушой сообщил, что получил ответ от Генерального инспектората полиции, куда он тоже обращался с требованием провести расследование. Полиция проинформировала, что заявление зарегистрировано и передано кишиневской прокуратуре для рассмотрения в рамках уголовного дела.

https://esp.md/podrobnosti/2020/06/15/byvshiy-sotrudnik-zhdm-rasskazal-o-krupnyh-hishcheniyah-na-predpriyatii

Sponsorii cu interese ai Primăriei Chișinău

Victor Moșneag, Ziarul de Gardă
15.02.2021

Mai multe companii cu interese economice în municipiul Chișinău, unele aflate în litigii cu autoritățile municipale, au finanțat reparația unor obiective publice amplasate în capitală.

Printre ele, câteva companii de construcții implicate în scandaluri imobiliare și o firmă care, în perioada în care sponsoriza lucrări în folosul Primăriei Chișinău, efectua simultan lucrări de milioane în capitală, pe bani publici, iar o altă companie cu același beneficiar câștiga două licitații în valoare de 17 milioane de lei.

La o solicitare oficială a ZdG, autoritățile publice locale au evitat să facă publice numele tuturor companiilor care au contribuit cu lucrări gratuite în folosul municipalității.

În ultimul an, Primăria municipiului Chișinău a anunțat în mai multe rânduri despre reparația unor obiective publice din capitală cu suportul unor agenți economici. Cu câteva excepții, numele acestor firme nu au fost făcute publice niciodată. În acest context, ZdG a solicitat de la Primăria Chișinău lista agenților economici care au contribuit, prin donație, din surse proprii, la reparația unor obiective, cum ar fi parcuri, scuaruri, pasaje subterane sau alte bunuri ale municipiului.

După analiza răspunsului întocmit de către Direcția generală locativ-comunală, care a colectat datele de la preturile de sector, am constatat însă că realitatea din teren este, adesea, diferită de cea întocmită în

birourile funcționarilor, iar unii agenți economici implicați în scandaluri sau având interese în capitală au fost omiși *(intenționat sau nu)* din lista celor care au executat lucrări gratuite pentru municipalitate.

În ultimul an, mai multe obiecte publice din municipiul Chișinău au fost reparate de firme care au interese economice în capitală.

Informațiile furnizate de către Direcția generală locativ-comunală, care a preluat datele de la Pretura sectorului Botanica arată că, în perioada noiembrie 2019 – decembrie 2020, în sectorul Botanica, opt agenți economici au contribuit la reparația unor bunuri municipale, investind aproximativ 5,6 milioane de lei.

Conform aceloraşi date, cei mai mulți bani – 2,5 milioane de lei – ar fi fost investiți de către compania „Arhicubix" SRL în reparația pasajului subteran de la intersecția bd. Dacia cu str. Teilor. Compania gestionează în Chișinău atelierul de arhitectură cu acelaşi nume. Deşi figurează în răspunsul primăriei că ar fi sponsorizat lucrări de 2,5 milioane de lei, datele publice arată că atelierul de arhitectură a raportat venituri mult mai mici în ultimii ani.

Pretura Botanica a informat ZdG că firma „Arhicubix" SRL a investit 2,5 milioane de lei în reparația pasajului subteran de la intersecția bd. Dacia cu str. Teilor. În realitate, lucrările au fost efectuate și sponsorizate de o companie de construcție

De exemplu, în 2019, compania a indicat venituri de 1,8 milioane de lei și un profit de doar 374 de mii de lei. Atelierul de arhitectură a proiectat în ultimii ani mai multe case individuale, blocuri de locuit sau spații comerciale, atât în Chișinău, inclusiv în nucleul istoric al capitalei, cât și în alte regiuni din țară.

Anterior, locatarii din zonă au sesizat de mai multe ori autoritățile municipale, arătându-se îngrijorați de faptul că centrul comercial va fi prea aproape de blocul lor, că nu vor avea suficientă lumină și va fi prea mult zgomot. Totodată, aceștia se arătau nemulțumiți, într-o discuție cu ZdG, de faptul că, în urma săpăturilor efectuate, a fost întărită doar partea dinspre bulevard și se temeau că blocul lor ar putea fi în pericol.

Pavel Oală, fondatorul și administratorul SRL-ului s-a arătat surprins însă atunci când l-am întrebat despre investiția firmei sale. Acesta a precizat că atelierul pe care-l conduce a elaborat gratuit proiectul care prevedea reparația pasajului subteran, însă nu a participat sau contribuit financiar la lucrări. După verificări, Pavel Oală ne-a informat că proiectul ar fi fost elaborat la solicitarea unei companii de construcții: „Status Invest".

Omul de afaceri care a sponsorizat lucrările vrea să construiască în centrul istoric al Capitalei

Compania nu se regăsește în răspunsul oficial primit de la Primăria Chișinău cu agenții economici care au sponsorizat lucrări în capitală. ZdG a constatat că firma activează în domeniul construcțiilor, iar de aproape doi ani se află într-un litigiu cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, care, prin intermediul Consiliului Național al Monumentelor Istorice din cadrul instituției a refuzat aprobarea proiectului propus de companie pentru construcția unui bloc cu mai multe etaje pe str. Petru Movilă 5, teren care este parte componentă a Nucleului Istoric al Chișinăului.

În august 2020, prima instanță, prin judecătoarea Olesea Țurcan, a dat dreptate companiei de construcții, obligând Consiliul Național al Monumentelor Istorice „să emită actul administrativ favorabil, privind aprobarea proiectului de execuție". Litigiul urmează să fie examinat și de către Curtea de Apel (CA) Chișinău. Compania „Status Invest" este proprietatea lui Andrei Josan. Anterior, unul dintre proprietari a fost Maxim Țurcan, fiul actualului judecător al Curții Constituționale, Vladimir Țurcan.

Solicitat de ZdG, Josan a precizat că lucrările au fost efectuate de o altă companie a sa, „Status Stroy", „*pur și simplu. Dacă nu noi, atunci cine? Nu a fost făcut pentru primărie, ci pentru locuitorii orașului. Cred că fiecare cetățean, dacă poate, trebuie puțin să ajute orașul, nu doar prin cuvinte, dar și prin lucruri"*. Josan afirmă că nu există nicio legătură între litigiul privind construcția blocului din strada Petru Movilă și lucrările de reparație donate ale pasajului subteran.

UPDATE: Detalii noi despre „Sponsorii cu interese ai Primăriei Chișinău”: „Pentru că avem subterană reparată, trebuie să rezistăm în fața incomodităților unei construcții cu ilegalități”.

Companiile „Arhicubix” SRL și „Status Stroy”, sunt implicate și în construcția cu scandal din apropiere, amplasată pe bd. Dacia 14/1. La această adresă anterior activa o piață agroalimentară, iar în locul ei urmează să fie construit un centru comercial.

Anterior, locatarii din zonă au sesizat de mai multe ori autoritățile municipale, arătându-se îngrijorați de faptul că centrul comercial va fi prea aproape de blocul lor, că nu vor avea suficientă lumină și va fi prea mult zgomot. Totodată, aceștia se arătau nemulțumiți, într-o discuție cu ZdG, de faptul că, în urma săpăturilor efectuate, a fost întărită doar partea dinspre bulevard și se temeau că blocul lor ar putea fi în pericol.

Autorizația de construcție pentru clădirea de pe bd. Dacia 14/1 a fost eliberată de către Primăria municipiului Chișinău la 12 iunie 2020, acolo urmând să fie ridicat un centru comercial cu subsol, parter, trei etaje și încă un etaj ascuns. Lucrările au fost inițiate în luna iulie 2020, obiectivul urmând să fie dat în exploatare în al treilea trimestru al anului 2021.

Lucrările de construcție și eliberarea documentelor necesare ridicării centrului comercial s-a produs chiar în perioada în care doi dintre agenții economici implicați în acest proiect, proiectantul „Arhicubix” SRL și unul din beneficiari, compania „Status Stroy” reparau gratuit pasajul subteran de la intersecția bd. Dacia și str. Teilor pentru suma de 2,5 milioane de lei.

Urbanconstruct: „A fost o datorie, nu a fost cazul ca noi să facem ceva în avans și pe urmă să așteptăm facilități”

„Urbanconstruct-TT” este o altă companie de construcții care, conform informațiilor oferite de către Direcția generală locativ-comunală ar fi sponsorizat Primăria Chișinău. Conform informațiilor furnizate de autoritățile locale, în toamna anului 2020, compania a finanțat cu 800 de

mii de lei construcția stadionului de pe teritoriul Liceului „Bogdan Petriceicu-Haşdeu”.

Firma are adresa juridică în sectorul Botanica, iar în perioada în care a efectuat lucrările de construcție ale stadionului a dat în exploatare un complex locativ în apropiere, pe str. Trandafirilor. Compania, una dintre cele mai cunoscute de pe piața imobiliară, a ajuns în atenția opiniei publice la începutul acestui an, după ce a devenit publică intenția sa de a construi un complex multifuncțional în zona de protecție a monumentului de arhitectură națională, care include o biserică fondată în 1777, un cimitir vechi și clădirea Circului.

Proiectul a fost aprobat în primă fază de către Consiliul Național al Monumentelor Istorice, însă, ulterior, primarul Ion Ceban a declarat că nu va aproba construcția unui asemenea complex atâta timp cât va conduce capitala. Tudor Talpă, proprietarul companiei de construcții a venit cu o scrisoare deschisă adresată edilului, în care încearcă să-l convingă că toate actele aferente construcției sunt „în regulă” și i-a cerut acestuia posibilitatea de a-i prezenta „în detalii proiectul ce urmează a fi construit”.

La știrile de la postul de televiziune Primul în Moldova, afiliat socialiștilor, nu s-a anunțat numele agentului economic, iar laude pentru repararea stadionului liceului au primit autoritățile publice locale, conduse de socialistul Ion Ceban, anunțându-se că *„datorită autorităților municipale, elevii se vor putea bucura de un stadion nou, multifuncțional, care se construiește chiar în curtea instituției”*.

Tudor Talpă, proprietarul companiei „Urbanconstruct” a precizat pentru ZdG că reparația stadionului nu a fost un cadou al companiei sale pentru autoritățile locale, ci o obligație mai veche, survenită în urma unei decizii a Consiliului Municipal Chișinău (CMC). *„A fost o decizie a CMC cu vreo cinci ani în urmă, dar ea s-a îndeplinit abia anul trecut, pentru că abia acum mi-au dat autorizațiile de construcție. Noi am construit pe Decebal 70, iar acolo au fost niște stadioane ruinate lângă o gunoiște. Noi am cumpărat acel teren de pe piața liberă, iar Primăria ne-a permis să dezvoltăm, dacă vom construi alt stadion, în altă parte. La*

CMC s-a luat decizia ca noi să facem un alt stadion. De asta am făcut acest stadion, pentru a ne onora o obligațiune față de Consiliu, pentru a nu rămâne datori. Nu a fost făcut pentru că a venit vreun partid sau pentru că ne-au presat. A fost o datorie, nu a fost cazul ca noi să facem ceva în avans și pe urmă să așteptăm facilități", a punctat Talpă.

O altă companie de construcții, SRL „Kirsan Com" a reconstruit capital strada Dante Alighieri pentru suma de 1,275 de milioane de lei. Donația a fost făcută după ce autoritățile municipale au constatat că drumul s-ar fi stricat din cauza companiei de construcții, care a construit anterior, în zonă, un complex locativ. Banii au ajuns în conturile municipalității, în timp ce Primăria și compania de construcții se judecă într-un litigiu financiar.

Conform informațiilor publice de pe portalul instanțelor de judecată, autoritățile municipale solicită încasarea unei datorii de la „Kirsan Com", iar prima ședință este programată pentru luna martie 2021. „Kirsan Com" este una dintre cele mai active companii de pe piața imobiliară din Chișinău, dând în exploatare sau având în construcție mai multe complexe locative.

Companie cu interese în afacerile cu gherete a sponsorizat lucrări de 100 de mii de lei.

În sectorul Botanica au contribuit cu sponsorizări și agenți economici din alte domenii. Conform informațiilor oficiale, SRL „M-Consulting" SC ar fi cheltuit 100 de mii de lei pentru amenajarea teritoriului în parcul din bd. Decebal 6/1 (Valea Trandafirilor).

ZdG a constatat că firma este implicată în afaceri cu gherete pe teritoriul mun. Chișinău, una dintre ele fiind amplasate chiar în imediata apropiere a locației amenajate de agentul economic. Datele consultate de ZdG arată că, doar în 2020, an în care „sponsoriza" Primăria Chișinău cu 100 de mii de lei, compania a notificat autoritățile publice locale, cel puțin, de 18 ori cu privire la activitatea de comerț în diferite puncte ale capitalei, amplasând la diferite adrese din capitală rulote sau tonete.

La licitațiile din luna decembrie 2020, organizate de Primăria Chișinău, firma și-a adjudecat și un loc pentru amplasarea unei gherete pe aleea de pe bd. Mircea cel Bătrân, obligându-se să plătească 1,46 milioane de lei.

SRL „Botanica Com" a contribuit cu suma de 600 de mii de lei la amenajarea cu pavaj a trotuarului din bd. Dacia 91, din fața edificiului în care își are sediul. Compania gestionează un magazin amplasat la această adresă, care, întâmplător sau nu, cu un an mai devreme, a obținut dreptul de a se extinde, prin construcția unei anexe la acea adresă. Totuși, deși a investit 600 de mii de lei pentru reparația trotuarului, datele publice arată că firma a avut, în 2019, pierderi de aproape 300 de mii de lei. Aceleași date arată că firma ar fi avut pierderi și în 2018.

Parascovia Melnic, administratoarea companiei, a menționat pentru ZdG că lucrările au fost efectuate din proprie inițiativă, iar compania le-a realizat inclusiv în urma unor împrumuturi de la bănci. *„Am vrut ca centrul Botanicii să arate bine. Plătim credite. Am vrut frumos, s-a primit frumos"*. Administratoarea companiei a precizat că nu există nicio legătură între activitatea firmei și lucrările gratuite executate în folosul municipalității. La amenajarea cu pavaj a acestei porțiuni de trotuar a contribuit și un alt SRL din zonă, „Dr. Ungureanu", care ar fi cheltuit 100 de mii de lei. Compania gestionează un cabinet stomatologic la această adresă.

SRL „Interoptic" SC, care se prezintă ca fiind una din cele mai mari companii de produse optice din țară, a contribuit cu suma de 200 de mii de lei la amenajarea trotuarului din fața unui oficiu în care activează, iar SRL „Grandmaster" SC a alocat 80 de mii de lei pentru amenajarea cu pavaj a trotuarului în Parcul Valea Trandafirilor. Compania are activități de întreținere și reparare a autovehiculelor și activează pe str. Calea Basarabiei 26/5, într-o clădire care este ridicată pe un teren municipal.

O companie de construcții în litigii cu municipalitatea, unul dintre principalii sponsori ai sectorului Buiucani

Pretura sectorului Buiucani a inclus în răspunsul pentru ZdG, remis prin intermediul Direcției generale locativ-comunale, numele a doar doi agenți economici care, în perioada noiembrie 2019 – decembrie 2020, ar fi sponsorizat diverse lucrări în sector. Pretura a precizat că firma „Art-Ex Construct" a contribuit la schimbarea stratului de asfalt al aleilor pietonale în dale de beton, fără a menționa străzile unde au fost efectuate aceste lucrări.

Totodată, Pretura Buiucani a informat ZdG că SRL „Imensitate" contribuie la restabilirea și modernizarea subteranei din strada Ion Creangă 74/1, dar și că trotuarele din străzile A.Puskin și Mitropolit G.Bănulescu-Bodoni, acolo unde s-au efectuat lucrări de schimbare a stratului de asfalt în dale, finanțate din surse bugetare, unele companii care activează adiacent trotuarului renovat, *„care au fost dispuse să contribuie la lucrările respective, au transferat sume de bani direct antreprenorului, executantul lucrărilor"*.

Același scenariu a fost aplicat și în cazul trotuarelor din str. Calea Ieșilor 1-7, acolo unde, la fel, se efectuează lucrări de montare a pavajului, finanțate din surse bugetare, se menționează în răspuns, fără a fi oferite numele agenților economici și sumele de bani cu care aceștia au contribuit.

ZdG a constatat că firma „Art-Ex Construct" activează, la fel ca și alți donatori, pe piața imobiliară, construind blocuri locative. Firma care a sponsorizat lucrări în sectorul Buiucani al capitalei anunță că vinde apartamente în două blocuri amplasate chiar în sectorul Buiucani, acolo unde are și adresa juridică.

În timp ce sponsorizează, compania se află în cel puțin două litigii cu autoritățile municipale, după ce a acționat în judecată atât Pretura, cât și Primăria Chișinău, dar și pe primarul Ion Ceban. Într-un litigiu, Pretura a acționat firma în judecată, cerând încasarea unui prejudiciu material. În acest proces, conform informațiilor de pe portalul instanțelor de ju-

decată, la ședința din luna noiembrie 2020, *„s-a amânat ședința de soluționare amiabilă a cauzei”.*

Unul dintre litigii a ajuns și la CA Chișinău, compania și Primăria judecându-se după ce agentul economic a cerut eliberarea unei autorizații de construcție.

„Cum, pe de o parte, primăria are litigiu, iar, pe de altă parte, face contract de investiție?”

Litigiile dintre donatorul „Art-Ex Construct” și autoritățile publice locale au la bază construcția cu scandal a unui bloc locativ amplasat pe strada Eugen Coca, vis-a-vis de parcul Dendrariu. Pe acest șantier, lucrările au fost stopate încă în vara anului 2019. Blocul a fost ridicat până la nivelul șase, chiar dacă nu a fost eliberată autorizație de construcție, ci doar certificat de urbanism. Oamenii din zonă luptă de mai mulți ani pentru a stopa această construcție, care se înalță la câțiva centimetri de casele lor. În zonă, conform codului urbanistic, nu se permit construcții cu mai mult de două etaje și mansardă, reclamă oamenii. *„Actualul primar general, la 2 ianuarie 2020, a eliberat o dispoziție suplimentară prin care a anulat certificatul de urbanism și dispune stoparea lucrărilor de construcție, cu eliberarea terenului municipal. Pretorul sectorului Buiucani a fost obligat să elibereze respectivul teren. Pretorul a eliberat doar 150 de metri pătrați… Ulterior, vedem pe site-ul primăriei că prezenta companie este sponsor, au amenajat parcul de pe strada Bucuriei și pe toate băncile este denumirea companiei… E foarte suspect”,* afirmă Mihai Balan, un locuitor al zonei.

Recent, compania de construcții a obținut câștig de cauză la CA Chișinău. *„Ne indignează faptul că dacă primarul a anulat certificatul de urbanism, de ce primăria nu a depus în instanță toate actele și nu a informat instanța. Au depus doar referință, nefiind anexate careva probe. Asta tot duce la multe semne de întrebare. Consider că agentul economic este favorizat de anumiți factori de decizie din cadrul Primăriei mun. Chișinău. Sponsorizările, evident, au influențat”*, constată Balan. Acesta, împreună cu alți locuitori din zonă au înregistrat chiar și o aso-

ciație pentru a putea duce lupta mai eficient: „Comitetul Civic pentru Combaterea Construcțiilor Ilegale și Apărarea Drepturilor Omului”.

Sergiu Pogorea, casa căruia se află la câțiva centimetri de construcția companiei „Art-ex Construct” se arată nedumerit de colaborarea dintre autoritățile municipale și agentul economic. *„Cum, pe de o parte, primăria are litigiu, iar, pe de altă parte, face contract de investiție pentru parcul din strada Bucuriei. Dă de bănuit așa ceva”*, se întreabă și Sergiu Pogorea, casa căruia se află la câțiva centimetri de construcție.

Ce (nu) a spus Pretura Buiucani și cum argumentează sponsorizările directorul companiei de construcții

Deși Pretura Buiucani a informat oficial că „Art-Ex Construct” a contribuit doar la „schimbarea stratului de asfalt al aleilor pietonale în dale de beton”, am constatat că aceasta a sponsorizat și amplasarea scaunelor din parcul Bucuriei.

Scuarul din str. Bucuriei a fost renovat cu suportul companiei de construcții „Art-Ex Construct”, aflată în mai multe litigii cu autoritățile locale.

Acest fapt este demonstrat inclusiv de inscripțiile de pe acestea, acolo unde regăsim denumirea și sigla companiei de construcții. Există, de asemenea, mai multe fotografii în care Radu Talmațchi, proprietarul „Art-Ex Construct” apare în acest parc împreună cu primarul capitalei Ion Ceban și cu pretorul sectorului Vadim Brînzaniuc. *Scuarul din strada Bucuriei a fost redeschis după reabilitare în luna iulie. La eveniment au participat mai mulți oficiali, dar și proprietarul companiei de construcție „Art-ex Construct”, agent economic implicat în mai multe litigii cu municipalitatea.*

Radu Talmaţchi susține și el că lucrările gratuite în folosul municipalității ar fi fost făcute dezinteresat și că nu au vreo legătură cu litigiile pe care firma le are privind construcția blocului din strada Eugen Coca. „*Noi în fiecare an ceva facem pentru Pretură. Facem asta și pentru alte organizații de stat. Pentru noi asta a fost mai mult ca o publici-*

tate, pentru că am instalat scaunele noastre, am pus pe ele logotipul nostru", afirmă Talmațchi.

„Nu am beneficiat de nicio facilitate, iar la ziua de azi am o problemă cu o construcție cu niște vecini care au acolo un interes, iar Primăria nu e de partea mea, deși mi-a eliberat actele. Ea face jocul vecinilor. Nu vreau să îmbunez pe cineva. A trecut un an de zile de când am contribuit la reparația parcului, iar Primăria, în loc să ne ajute, din contra, a venit și, să spunem așa, a făcut lucruri în defavoarea noastră. Cred că într-un an de zile primăria putea să facă un lucru bun dacă am contribuit acolo cu pavajul sau cu scaunele".

Talmațchi a menționat că firma sa a investit „câteva sute de mii de lei" pentru proiectele executate gratuit pentru municipalitate. *„Nu este nicio legătură între litigii și sponsorizări"*, insistă Talmațchi.

O altă companie de construcții a sponsorizat lucrările dintr-un parc. „Suntem siguri că există o legătură"

Primarul Ion Ceban și pretorul Vadim Brînzaniuc au participat la evenimente comune. Aceștia anunțau că lucrările de amenajare a unei zone pietonale din acel parc erau finanțate de către acea companie. La fel ca și alte cazuri, și Inamstro are interese imobiliare în capitală, inclusiv în sectorul Buiucani.

Reprezentanții „Comitetului Civic pentru Combaterea Construcțiilor Ilegale și Apărarea Drepturilor Omului" fac referire la o construcție din strada Belinski, care urma să fie ridicată de către această companie. Groapa săpată pentru fundamentul blocului a făcut ca imobilele private din zonă să ajungă pe marginea unei adevărate prăpăstii.

Deși există decizii judecătorești definitive prin care nu se permite acolo construcția unui bloc locativ, locuitorii din zonă afirmă că autoritățile municipale nu fac nimic pentru a restabili zona.

„Pretura și-a luat angajamentul, forțat, să acopere groapa. A trecut un an de zile și Pretura nu-și execută angajamentele care reies din decizia Colegiului Penal al CA Chișinău. Prezenta companie a sponsorizat

amenajarea parcului Butoiaș. Suntem siguri că există o legătură între inacțiunile preturii și sponsorizări", crede Mihai Balan, vicepreședinte al Comitetului.

„Este important ca toată lumea să aibă de beneficiat de pe urma acestor proiecte"

„La fiecare construcție care se face pe șantier, casele noastre suferă. Sunt vibrații. Uitați-vă la ce distanță de case s-a făcut cotlovanul (fundamentul, n.r.) acesta… Când a venit la putere dl Ion Ceban, cu atâta fast se lăuda că aici o să fie stadion, că el rezolvă problema… Am văzut poze cu primarul și dl Verejan de la Inamstro și am rămas nedumeriți. E inadmisibil. Sigur că nu e normal ca primăria să accepte sponsorizări de la aceste companii de construcții. E un conflict de interese. Acum se zvonește că firma Inamstro vrea să facă, între casele noastre și viitoarea clădire cu 7 etaje, o biserică, un obiect care să le permită construcția ilegală", afirmă și Raisa Melnic, locuitoare a zonei.

Anterior, s-a anunțat că „Inamstro" urma să fie investitor în construcția unor blocuri de locuit pe terenul unde era amplasat cinematograful Gaudeamus, demolarea căruia a fost stopată după mai multe proteste.

Pretura sectorului Buiucani nu a informat ZdG despre faptul că Inamstro a sponsorizat lucrări în sector. În luna iunie 2020, Vitalie Verejan, unul dintre proprietarii Inamstro afirma că investițiile din parcul „Butoiaș" au fost făcute și pentru beneficiarii de apartamente noi din zonă, într-un complex construit de companie. Verejan nu a uitat însă să menționeze că *„este important ca toată lumea să aibă de beneficiat de pe urma acestor proiecte"*.

Un alt sponsor, un alt litigiu

Primăria capitalei este în litigiu și cu un alt sponsor din sectorul Buiucani, „Imensitate" SRL. Compania deține rețeaua de hypermarketuri Bonus, care gestionează trei magazine, dintre care două în capitală, dar și o clădire din imediata apropiere a pasajului subteran din strada Creangă 74/1. Agentul economic despre care Pretura Buiucani a anunțat

că sponsorizează reparația pasajului subteran a acționat municipalitatea în judecată, într-un litigiu *„privind controlul legalității actelor administrative ale municipiului Chişinău”*.

Următoarea ședință în litigiul dintre agentul economic care sponsorizează lucrări în capitală și autoritățile publice locale este programată pentru data de 26 februarie 2021.

La pasajul subteran din strada Creangă 74/1 lucrările de reparație sunt în toi. Cei câțiva muncitori au refuzat însă să ne spună denumirea companiei pe care o reprezintă, direcționându-ne către diferite persoane.

Deși în răspunsul primit de la Primărie eram informați că lucrările de reparația a pasajului subteran din str. Ion Creangă sunt sponsorizate de un agent economic, pe șantier am descoperit alte companii care efectuau reparația.

Într-un final, am constatat că una dintre companiile care execută lucrările este „Paint Service”. Administratorul ei, Maxim Cociubei a evitat însă să menționeze cine a contractat compania și care este volumul investițiilor în reparația pasajului subteran.

Pretorul sect. Buiucani: „Nu știu dacă relațiile de prietenie se construiesc cu autoritățile publice prin asemenea gesturi”

Vadim Brînzaniuc, pretorul sectorului Ciocana susține că nu există vreo legătură între sponsorizările agenților economici și eventuale facilități pentru aceștia.

„Toată contribuția lor a fost în amenajarea aleilor în pavaj și instalarea acelor 40 de scaune. Nu știu dacă relațiile de prietenie se construiesc cu autoritățile publice prin asemenea gesturi. Mai curând, se construiesc strict din prevederile legale. Una vreau să spun. „Art-ex Construct”, de când sunt la Pretura Buiucani, din mai 2019, nu a edificat și nu a construit o zi pe acest șantier. Eu am fost cel care am mers, categoric, și am sistat lucrările în perioada respectivă, când dumnealor aveau actele, la care fac trimitere. Am mers în instanță, suntem în proces și acum cu dumnealor pentru recuperarea prejudiciului pentru

demolarea gardului, eliberarea terenului public… Primăria va contesta în continuare, până la ultima cale de atac. Am mers în instanță până acum, vom merge în continuare. A fost declarația primarului general, care a fost pe seama că unii judecători își asumă rolul autorităților publice locale și poziția noastră rămâne absolut neschimbată”, punctează pretorul.

Întrebat dacă i se pare moral ca autoritățile municipale să accepte asemenea finanțări, de la companii care construiesc la limita legii, Brînzaniuc a menționat că *„eu consider că companiile, domeniul privat, ar trebui, în măsura în care se pot implica, să susțină anumite proiecte desfășurate de autoritățile locale. Nu suntem noi instanța și instituția care să se pronunțe asupra integrității unei companii”.*

Despre relațiile dintre pretură și o altă companie de construcții, Inamstro, Brînzaniuc afirmă că șantierul din strada Belinski nu aparține municipalității, astfel că nu poate interveni. *„Este teren deținut de către Ministerul Sănătății. Avem câteva demersuri. Am avut mai multe întâlniri de-a lungul timpului cu conducerea Ministerului Sănătății, sub diferiți miniștri, pentru a veni cu o soluție și de a retrage dreptul la instalarea gardului și de a folosi acest teren. Vreau să spun că Ministerul Sănătății nu a mișcat deloc în această direcție, dar actele sunt anulate de către instanța de judecată și nu cred că va fi un bloc locativ acolo”*, a menționat pretorul.

Sponsorii din sectorul Ciocana și plângerea la CNA

În sectorul Ciocana, Pretura de sector ne-a informat că doar doi agenți economici au contribuit, din surse proprii, la lucrări: SRL „Levprocons” a executat lucrările de reparație ale pasajului subteran din str. Alecu Russo 59/4, iar SRL „Melcafe”, care gestionează un local pe bd. Mircea cel Bătrân 9B, a amenajat terenul public adiacent unității respective.

Despre firma „Levprocons” SRL, ZdG a scris că este implicată, în prezent, în reparația trotuarelor de pe străzile A.Pușkin și Mitropolit Bănulescu-Bodoni, lucrări în valoare de circa 22 de milioane de lei. În 2018, compania a primit interdicție de a participa la licitațiile organizate de

stat pentru o perioadă de trei ani, din cauza executării necorespunzătoare a unor clauze contractuale.

Neavând dreptul de a participa la licitații până în 2021, „Levprocons” a obținut dreptul de a executa lucrările de reabilitare a trotuarelor, după ce a fost subcontractată de către firma „Lusmecon”, cea care, de fapt, a câștigat licitația organizată de către Administrația de Stat a Drumurilor pentru reparația mai multor drumuri din municipiul Chișinău.

Anterior, ZdG a scris că „Levprocons” era gestionată de omul de afaceri Alexei Voloșciuc, decedat anul trecut în urma complicațiilor provocate de COVID-19. Familia sa gestiona și alte companii, inclusiv „Barzine-cons”, ambele companii intersectându-se și într-un dosar penal privind fraudarea licitațiilor cu bani din Fondul Ecologic. În iunie 2019, „Barzine-Cons” a câștigat un contract de 4,5 milioane de lei pentru reparația și amenajarea Parcului „Alunelul”.

Un an mai târziu, aceeași companie câștiga un nou contract, de această dată în sumă de 16,7 milioane de lei, pentru cea de-a doua etapă a amenajării Parcului „Alunelul”. Totodată, în acest an, între Direcția generală locativ-comunală a CMC și „Levprocons” a fost semnat un acord adițional în valoare de 1 milion de lei la un contract încheiat încă în 2016 pentru „lucrări de amenajare a râului Durlești și construcția colectorului de canalizare”, valoarea căruia era de 14,6 milioane de lei. Tot în 2020, contractul a fost modificat, fiind adăugați încă 471 de mii de lei.

„Barzine-Cons”, o companie cu trecut penal, a ajuns să câștige contracte de milioane pentru amenajarea parcului „Alunelul”.

ZdG a scris anterior că la Centrul Național Anticorupție există o plângere în care se examinează faptul că un agent economic din sector, „Live Music” SRL, ar fi contribuit și el la reparația acestui pasaj subteran, iar în schimb i s-ar fi prelungit termenul de activitate al terasei, care se întinde în Pădurea-Parc „Râșcani”, pe care cu câteva luni înainte pretura intenționa să o demoleze. Reprezentanții „Live-Music” SRL au evitat atunci să discute cu ZdG la acest subiect. Reprezentanții CNA ne-au confirmat că examinează o asemenea plângere.

„Materialul a fost înregistrat în Registrul nr. 2, adică registrul infracțiunilor și se află la etapa de examinare la ofițerii de investigație. Termenul de examinare a fost prelungit, iar petiționarul a primit un răspuns intermediar, fiind informat despre prelungirea termenului”, a menționat Angela Starinschi, purtătoarea de cuvânt a CNA. *„Acum este colectat material probatoriu. Sunt audiate persoanele implicate”,* a completat aceasta. ZdG nu a reușit să discute cu Sergiu Aramă, fondatorul și administratorul din acte al firmei „Levprocons”.

Agenții economici care au sponsorizat lucrări în centrul capitalei

Conform informațiilor oferite de către Direcția generală locativ-comunală, în sectorul Centru, în aceeași perioadă, trei agenți economici ar fi contribuit cu lucrări în folosul municipalității. ÎCS „Summa”, a renovat trecerea subterană din strada Arborilor. Firma deține mall-ul din preajma acestui obiectiv, iar recent a construit în zonă alte două clădiri, un birou de oficii și un hotel. Compania este și cea care a dezvoltat proiectul „Chișinău Arena”.

Agenția de Investiții, în colaborare cu BERD’S Design Hotel și Caparol Moldova, a contribuit la realizarea Picturii Murale „Pomul Vieții” de pe Podul Miorița din capitală, iar „Mobiasbancă” a contribuit la amenajarea scuarului „Mihai Eminescu” din centrul capitalei.

Printr-un răspuns oficial, Pretura Râșcani a informat ZdG că în anii 2019-2020, agenții economici nu ar fi donat careva mijloace financiare pentru mentenanță, lucrările efectuate sub egida Preturii (scuarul din str. Kiev 1, scuarul din str. Dimo) fiind efectuate de agenți economici desemnați prin platforma online de licitații.

„Evident că primăria o să fie mai bună cu dânșii, deoarece aceștia investesc și fac slavă primăriei”

Mihai Balan, vicepreședintele „Comitetului Civic pentru Combaterea Construcțiilor Ilegale și Apărarea Drepturilor Omului” afirmă însă că, din informațiile pe care le deține, există mai multe lucrări din capitală care au fost finanțate de companii private în ultimul an, dar care nu se regăsesc în răspunsul primit de ZdG de la Primăria Chișinău.

„Mi se pare că este un conflict de interese. Este normal ca primăria să accepte sponsorizări din alte țări sau din alte regiuni ale țării, dar nu din mun. Chișinău, unde primăria este emitenta unor acte permisive sau este agent constatator care închide ochii sau care manifestă un protecționism. Evident că primăria o să fie mai bună cu dânșii, deoarece aceștia investesc și fac slavă primăriei. E clar că asta nu e legal, nu e etic, nu e moral, nu e corect. E un conflict de interese vădit”, consideră activistul.

Lilia Ioniță, expertă în cadrul Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC) afirmă că *„problema e că toți acești agenți economici nu tot timpul sunt de cea mai bună stofă și probabil că asta ar fi una dintre probleme, pentru că Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nu condiționează sau nu prevede anumite criterii sau restricții pentru persoane de a se încadra în această activitate de sponsorizare. Și atunci eu nu cred că e vorba de o problemă legală. Mai degrabă este vorba de o problemă morală, atunci când se apelează la serviciile acestor agenți economici. Plus la aceasta, am mai putea aplica acel dicton: „teme-te de grecii care îți aduc daruri”, pentru că aceste activități le-ar putea servi și ca un soi de indulgență pentru agenții economici pe viitor în momentul în care vor spune: „păi, noi v-am ajutat. Vă rog frumos, poate ne ștergeți cu buretele ceea ce am mai admis noi în trecut și haideți că noi suntem băieți buni. Noi vă ajutăm și, respectiv, ajutați-ne și voi și iertați-ne anumite păcate. Aceste activități trebuie să fie făcute în mod dezinteresat. Dar, atât timp cât asupra acestor agenți economici planează anumite suspiciuni, eu îmi permit să am anumite dubii privitor la faptul că ei fac aceste activități dezinteresat”.*

ZdG a solicitat un punct de vedere asupra sponsorizărilor acceptate de către municipalitate și de la Primăria mun. Chișinău. Natalia Ixari, purtătoarea de cuvânt a primarului Ion Ceban, a menționat că edilul s-ar fi pronunțat de mai multe ori asupra acestui fapt, precizând că „*nici un agent economic nu este privilegiat nici într-un caz*”.

https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/video-sponsorii-cu-interese-ai-primariei-chisinau/

În culisele investițiilor japoneze din agricultură: E-mailuri, interese și companii afiliate

Victor Moșneag, Anatolie Eșanu, Ziarul de Gardă
05.03.21

O serie de e-mailuri oficiale dintre fostul secretar de stat din cadrul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și fostul ambasador al R. Moldova în Japonia, analizate de ZdG, scot la iveală interesele de milioane din jurul contractului de consultanță pentru implementarea creditului japonez în valoare de 18,7 milioane de dolari, semnat de autorități la mijlocul lunii februarie.

Discuțiile dintre cei doi oficiali, presărate cu amenințări voalate din partea ambasadorului, arată că reprezentantul Ministerului s-a opus cooptării ginerelui ambasadorului în calitate de consultant local pentru implementarea creditului, fapt ce a provocat nemulțumirea diplomatului cu interese în agricultură, dar și întârzierea semnării contractului. Miza acestor discuții era una enormă – peste jumătate de milion de euro.

Creditul japonez care a provocat schimburile tăioase de emailuri dintre cei doi oficiali urmează să fie gestionat de către Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii, instituție publică în care fostul ambasador al R. Moldova în Japonia a deținut, cu mici pauze, funcția de director tehnic în ultimele două decenii. În toată această perioadă, instituția de stat s-a transformat într-o afacere privată, cu implicarea unui cerc îngust de persoane cu interese în agricultură, care au deținut și diverse funcții de conducere la stat.

Pe 15 februarie curent, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM) și compania Japan International Cooperation System (JICS) au semnat un contract de consultanță pentru asistență în implementarea creditului acordat R. Moldova de către guvernul Japoniei pentru modernizarea tehnicii și echipamentelor agricole.

Contractul de consultanță cu JICS a fost semnat pe 15 februarie 2021. R. Moldova a fost reprezentată de ministrul Agriculturii, Ion Perju, și directorul ADMA, Maxim Popov.

Serviciile de consultanță vor fi acordate Agenției pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii (ADMA), cu scopul de a valorifica și implementa eficient creditul preferențial acordat de Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională (JICA) Guvernului R. Moldova în cadrul proiectului „Modernizarea mașinilor și a echipamentului agricol din Republica Moldova" (proiectul „MAME").

Acordul de credit preferențial a fost semnat în iunie 2020, la Tokyo, de către ambasadorul R. Moldova în Japonia, Vasile Bumacov, și prim-vicepreședintele JICA, Yamada Junichi. Acordul prevede oferirea de către guvernul japonez, prin intermediul JICA, a unui credit în valoare de circa 18,7 milioane de dolari pentru a facilita accesul agricultorilor la achiziționarea tehnicii agricole și a echipamentului post-recoltare. Creditul va fi acordat pe o perioadă de 40 de ani, cu o dobândă de 0,1% și o perioada de grație de 12 ani.

Ginerele ambasadorului Bumacov, propus ca expert local. MADRM semnalează un posibil conflict de interese

Conform versiunii inițiale, din aprilie 2020, a contractului de consultanță trimis de JICS către Unitatea de Implementare și Administrare a Proiectului Creșterii Producției Alimentare (UIAPCPA), predecesoarea ADMA, la secțiunea Project Management Specialist *(specialist în managementul de proiect)* figura Dan Prisacaru, ginerele lui Vasile Bumacov.

Conform documentului, cheltuielile lunare legate de contractarea lui Dan Prisacaru constituiau, la cursul valutar de la acea dată, 170,5 mii de lei, echivalentul a 8,5 mii de euro. În total, pentru șase ani de contract (72 de luni), cheltuielile JICS pentru contractarea lui Dan Prisacaru urmau să constituie 12,2 milioane de lei, echivalentul a 611 mii de euro.

După ce JICS a înaintat oferta în care, în calitate de consultant local, figura Dan Prisacaru, reprezentanții MADRM au semnalat existența unui posibil conflict de interese, dat fiind faptul că socrul lui Prisacaru, ambasadorul Vasile Bumacov, fusese implicat de la bun început în acest proiect.

După ce secretarul de stat din MADRM Maxim Popov a reclamat potențialul conflict de interese, Vasile Bumacov i-a scris acestuia mai multe emailuri prin care îi transmitea, voalat, că ar putea apărea posibile „probleme juridice" și îl învinuia că „sabotează interesele țării şi ale agricultorilor". Emailurile, ajunse în posesia ZdG, erau trimise de pe adresele oficiale de serviciu ale celor doi demnitari. Vasile Bumacov folosea emailul alocat de Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene (vasile.bumacov@mfa.gov.md), iar Maxim Popov scria de pe emailul oferit de MADRM (maxim.popov@madrm.gov.md). ZdG a analizat mai multe astfel de emailuri. Publicăm mai jos o parte dintre ele.

Într-un email din 7 aprilie 2020 Bumacov îi scria lui Popov: „Și acuma mă întreb de unde s-a luat problema cu conflictul de interese? Ce treabă am eu că o companie din Japonia a decis să angajeze în calitate de expert un specialist cu care au colaborat mai mulţi ani şi au încredere în el, chiar dacă ar fi rudă şi cu mine? Mă gândeam chiar să-l sun pe domnul Igor şi să-l întreb de unde atâta răutate? Poate el ştie ce nu ştiu eu? Eu sincer nu ştiu ce s-a întâmplat. Poate ai ceva informaţie de la SIS sau KGB? Eu mă gândesc, chiar dacă ar fi, oricum aceasta nu are nicio treabă cu situaţia dată. Tu numai să-ţi închipui că atunci când te angajai undeva la lucru, cineva putea, aşa, fără bază legală, să te vorbească în aşa mod către o comisie în care până la urmă toţi au rămas cu gura căscată! Dar nu uita că Dan a scris acest proiect şi a pregătit cererea de finanţare, şi nu MADRM. Cum crezi, asta nu contează? Cum te-ai simţi tu, dacă cineva ar proceda în aşa mod? Sper să mă lămurești ce s-a întâmplat, dacă îți permite funcţia. Poate, cu adevărat, eu nu ştiu. Eu până acuma am avut numai cuvinte de laudă pentru tine. Dar am

observat că nu mi-ai răspuns la ultimul mesaj şi mă gândeam că este ceva la mijloc”.

În aceeași zi secretarul de stat Popov îi răspunde ambasadorului Bumacov: „În momentul deschiderii ofertelor, al doilea expert cu care a venit compania din Japonia a fost Dan. Nu este acesta un conflict de interese în condițiile în care Dan este soțul fiicei dvs. și dvs. sunteți Ambasadorul nostru la Tokyo și ați fost implicat cap-coadă în acest proiect, inclusiv la semnarea lui? Această suspiciune nu este doar a mea, dar a întreg grupului de lucru din cadrul MADRM”.

Au urmat alte schimburi de e-mailuri între Bumacov și Popov. În unul dintre mesaje, tot de pe 7 aprilie 2020, fostul ambasador îi spunea secretarului de stat că a discutat cu „juriști notorii” care i-au recomandat să ceară de la MADRM articolele din legislația R. Moldova care ar demonstra existența unui conflict de interese la selectarea ginerelui său în calitate de expert local.

Bumacov: JICA l-a recomandat pe Dan. JICA: nu suntem în poziția de a recomanda pe cineva

Ulterior, într-un alt e-mail, Bumacov îi spune lui Popov că tocmai a aflat că ginerele său ar fi fost propus de către agenția japoneză JICA. *„Am discutat problema cu cei de la JICA. Ei m-au asigurat că nu este nicio problemă.* ***Ba mai mult, ceea ce eu nu am știut, a fost că chiar ideea lor a fost de a-l recomanda pe Dan pentru că a lucrat atâția ani cu ei și au fost foarte mulțumiți. Iată și toată istoria.*** *Sper că o să vă clarificați și nu ne vom face de râs!”*, îi scria ambasadorul de la Tokyo secretarului de stat de la MADRM.

A doua zi, Maxim Popov a scris un e-mail către Yoko Takebayashi, șefa adjunctă a Direcției Europa a Departamentului Europa și Orientul Mijlociu al JICA, prin care o informa pe aceasta că ambasadorul Bumacov i-a spus că Dan Prisacaru a fost propus ca expert local celor de la JICS de către JICA, având în vedere buna cooperare anterioară. Drept răspuns, Yoko Takebayashi îi spune lui Maxim Popov că a rămas surprinsă să afle că Dan Prisacaru a fost propus pentru poziția de consultant local

și, totodată, contrazicea spusele lui Bumacov, conform cărora ginerele său a fost propus de către JICA. ***„Eu și JICA nu suntem în poziția de a recomanda pe cineva, inclusiv expertul local, ofertantului (JICS). Ofertantul (și echipa de evaluare) ar trebui să verifice dacă experiența lui Dan nu prezintă un conflict de interese",*** i-a scris Yoko Takebayashi lui Maxim Popov.

Ulterior, Popov îi trimite și lui Bumacov e-mailul primit de la Yoko Takebayashi, iar Bumacov îi răspunde: *„Bravo! Eu o să-ți răspund după ce se va termina toată treaba aceasta. Acuma nu vreau să mă implic pentru că nu vreau să sufere oameni nevinovați din cauza mea. Lasă să meargă totul după lege și vom vedea ce va decide JICA".*

Bumacov, către Popov: „În altă țară deja aveai dosar penal"

Peste aproximativ două luni de la discuțiile din jurul candidaturii lui Prisacaru, pe 8 iulie, Yoko Takebayashi îi solicita lui Vitalie Verejan de la 2KR să o informeze despre mersul procesului de selectare a consultantului și, totodată, își exprima îngrijorarea că procedura de selectare a consultantului fusese suspendată. Printre destinatarii e-mailului se număra și Vasile Bumacov care, în aceeași zi, a retrimis mesajul și lui Maxim Popov.

„Vezi te rog ataşat scrisoarea de la JICA şi mesajul de la dna Takebayashi mai jos. Eu numai vreau să te întreb în numele la ce tu îți distrugi reputația şi cariera? Doar noi trimitem note oficiale şi numele celor care sabotează interesele țării şi a agricultorilor vor deveni publice, mai devreme sau mai târziu. Eu îl înțeleg pe drugul tău, pentru că el nu mai are ce pierde. Cariera lui se apropie de un sfârşit ruşinos. ***Dar tu încă trebuie să-ți faci o carieră.*** *Şi, ca profesor, vreau să-ți zic că* ***ceea ce faceţi voi împotriva ţării şi a japonezilor nu este cel mai bun debut.*** *Nu vreau să-ți mai scriu despre acest lucru să nu spui iarăşi precum că cumva te şantajez aşa cum ai mai scris kleauze tocmai în Japonia pe mine şi pe vice-preşedintele parlamentului.* ***În altă ţară deja aveai dosar penal.*** *Eu ți-am scris inițial de factorul moral, nu cu răutate, dar să te feresc de şakalizm, şi îmi pare rău că nu ai înțeles.* ***Acuma ţi-am zis şi de problema juridică, care ar putea să se răsfrângă***

în viitor. *Vreau să înțelegi că eu nu am de făcut carieră. Aşa că un proiect mai mult sau unul mai puțin pentru mine nu mai contează. Eu deja am făcut tot ce am putut pentru țară. Dar îți scriu pentru că unii prieteni mi-au zis ca nu eşti om rău şi m-au rugat să-ți lămuresc situația, pentru că cineva te bagă în răhat şi tu nu observi acest lucru. Dacă vei dori, ai putea să te curați măcar în fața la JICA. Eu nu insist la nimica. Este absolut treaba ta, dar eu nu pot ascunde realitatea în situația mea",* i-a scris Bumacov lui Popov.

Vasile Bumacov a deținut diverse funcții înalte la stat. A fost viceministru și ministru al Agriculturii, director tehnic al UIAPCPA (actuala ADMA), dar și Ambasador al R. Moldova în Japonia (2016-2020).

Într-un final însă, Dan Prisacaru a fost înlocuit de Aurelian Rotaru, și el fost angajat în cadrul proiectului 2KR. Conform noii redacții a contractului, care a și fost semnat pe 15 februarie 2021, cheltuielile legate de contractarea noului consultant local, Aurelian Rotaru, pentru 6 ani, erau cu 1,2 milioane de lei (61,1 mii euro) mai mici decât suma preconizată pentru contractarea lui Prisacaru.

Fostul ambasador și fostul secretar de stat s-au întâlnit din nou, la ADMA

Drumurile lui Vasile Bumacov și Maxim Popov s-au intersectat, din nou, la jumătate de an după discuțiile prin intermediul e-mailurilor. Vasile Bumacov a revenit în funcția de director tehnic în cadrul ADMA în toamna anului 2020, după ce, pe 11 august, a fost rechemat din funcția de ambasador al R. Moldova în Japonia, fotoliu pe care l-a ocupat începând cu anul 2016.

În timpul mandatului de ambasador, Bumacov își suspendase activitatea de la ADMA. Maxim Popov, în schimb, la scurt timp după ce a plecat din funcția de secretar de stat la MADRM, a fost numit chiar în funcția de director interimar al ADMA, iar ulterior a câștigat concursul pentru suplinirea acestei funcții.

Solicitat de ZdG, Popov a confirmat autenticitatea mesajelor analizate de ZdG. Acesta a precizat că *„după ce a fost deschisă oferta tehnică și cea financiară, am primit o serie de e-mailuri de la dl ambasador, ca să zic așa, de intimidare. Au fost vreo opt e-mailuri, dacă nu greșesc, prin care se încerca cumva să inducă sau impună o anumită decizie. Doar că eu nu am reacționat în maniera care s-a dorit și nu am fost influențat. Am mers până la capăt, menținându-mi opinia că este un conflict de interese sau că nu este normal ca o rudă de gradul 1 a celui care semnează acordul de credit să fie și expertul care implementează creditul. Până la urmă, a fost schimbat ginerele dlui Bumacov cu o altă persoană”,* precizează Popov.

„Eu nu l-am avertizat. Eu i-am spus să nu-și strice reputația cu japonezii”

Vasile Bumacov a admis și el existența corespondenței cu Popov, însă afirmă că nu a fost vorba despre intimidare. *„Eu am încercat să-i lămuresc și i-am spus: nu te ocupa cu prostiile. El a început a strânge e-mailurile acestea că eu l-am avertizat. Eu nu l-am avertizat. Eu i-am spus să nu-și strice reputația cu japonezii. Eu am lucrat 20 de ani cu japonezii și știu cum e cu dânșii”*, afirmă Bumacov.

Totodată, fostul ambasador susține că nu are vreo implicare în cooptarea ginerelui său în calitate de consultant local. „JICA a propus un concurs la patru companii din care să fie selectată compania de consultanță. Una dintre companii, JICS, care a lucrat atâția ani cu ginerele meu, l-a propus ca și consultant local. Eu jur pe orice că nu am fost la curent. Conflict de interese nu putea să fie, pentru că eu nu lucram nici în Ministerul Agriculturii, nici în altă parte. Eu eram ambasador, adică eu am scris pentru ei un proiect, dar nu eram în conflict de interese. Că am semnat eu acordul (de împrumut, n.r.) nu are nicio legătură, pe mine m-au împuternicit să semnez, pentru că nu putea veni ministrul”, ne-a declarat Bumacov.

„E mai mult un război între minister și socrul meu, unde eu am nimerit ca parte terță”

Dan Prisacaru a declarat, pentru ZdG, că a activat în cadrul proiectului 2KR al ADMA timp de șase ani, în perioada 2013-2019, iar rolul său a fost să mențină relațiile cu donatorii, dar și să aplice la eventuale proiecte noi, astfel că în acea perioadă a făcut cunoștință cu reprezentanții JICA și JICS. Prisacaru afirmă că tot în acea perioadă au și fost inițiate discuțiile despre creditul japonez contractat ulterior, în 2020. *„Eu m-am dus de la 2KR prin octombrie 2019. După asta, în Moldova au fost câteva misiuni din Japonia, iar donatorul JICA m-a contractat direct, ca persoană fizică, pentru a-i asista. Trebuia să le fac diferite întâlniri cu fermierii, pentru ca ei să se ducă să termine cercetările, să vadă de ce tehnică ei ar avea nevoie”,* menționează Prisacaru.

Așa și-ar fi construit relațiile cu japonezii, iar ulterior, pentru că una din clauzele contractului pentru creditul japonez prevedea ca R. Moldova să contracteze o companie japoneză de consultanță pentru implementarea creditului, aceștia i-au propus lui să fie consultantul local. *„Blocarea (din partea MADRM, n.r.) a venit când s-a ajuns la oferta financiară. S-a zis că trebuia să am un salariu de vreo 10 mii de euro. Asta este o minciună. Eu nu m-am înțeles pentru această sumă. Acolo nu era indicat doar salariul meu. Sunt și alte cheltuieli: oficiu, calculator, telefon, deplasări prin țară. Nu era ăsta salariul meu. Eu când m-am înțeles, speram la un salariu de 3 mii, 3 mii și ceva de euro”.*

Prisacaru susține că în perioada în care se discuta ca el să fie consultant local, ar fi fost sunat de persoane necunoscute care i-ar fi spus să nu se bage pentru că *„acolo trebuie să punem omul nostru”.*

„Pe mine nu dl Bumacov mă angaja, nu mă angaja R. Moldova. Pe mine mă angaja o firmă din Japonia. Contractul de credit a fost semnat de ambasador, pentru că nu putea să se ducă ministrul Finanțelor în Japonia în acea perioadă. Ambasadorul nu a semnat contractul meu de muncă din Japonia, ci creditul, care este foarte avantajos pentru țară. Nu era niciun conflict de interese. Dacă celor de la minister nu le plăcea oferta financiară, o puteau contesta sau negocia, dar ei n-au fă-

cut-o, astfel că procesul de creditare era blocat. Într-o zi, subiectul ăsta a ajuns în Parlament. Atunci socrul meu m-a sunat și mi-a zis să scriu scrisoare de refuz. Dar e absurd. Nu era niciun conflict de interese. E mai mult un război între minister și socrul meu, unde eu am nimerit ca parte terță", acuză Dan Prisacaru.

În discuția cu ZdG, acesta a admis însă că a ajuns să activeze în cadrul proiectului 2KR, în 2013, la propunerea socrului său, Vasile Bumacov.

Oamenii proiectului: și la stat, și la privat

UIAPCPA, actuala ADMA, fondată de către MADRM în 2001, a reprezentat, încă de la începuturi, o afacere în cadrul unui cerc restrâns de oameni cu interese în agricultură, iar familia Bumacov a deținut, din start, un rol principal.

UIAPCPA a fost fondată pentru administrarea, monitorizarea și coordonarea implementării proiectelor finanțate de către donatorii externi în domeniul agriculturii. Director executiv a fost numit Valeriu Bulgari, fost ministru al Agriculturii în perioada 1998-1999, în timp ce funcția de director tehnic i-a revenit lui Vasile Bumacov, care a ocupat pentru prima dată acest post, cu scurte pauze, între anii 2001-2016.

În toată această perioadă, Unitatea a gestionat fonduri externe de peste jumătate de miliard de lei, cei mai mulți bani provenind din partea Guvernului Japoniei, prin intermediul JICA, în cadrul proiectului 2KR.

Conform prevederilor acordurilor, din contul tranșelor acordate, JICA procura tehnică și echipamente agricole solicitate de către R. Moldova de la producători selectați în cadrul licitațiilor internaționale organizate și desfășurate în capitala Japoniei, Tokyo. Acestea erau importate în R. Moldova cu scutirea totală de taxe vamale sau fiscale și erau recepționate de către UIAPCPA.

În calitate de dealer în R. Moldova, care urma să asigure serviciile de mentenanță a tehnicii, a fost selectată firma „Agrofermotech". Compania a fost fondată în anul 2001, an în care se fonda și proiectul 2KR, de către Sergiu Sclifos (40%), partener de afaceri și fost coleg de lucru

cu Vasile Bumacov, Anatolie Prisacaru (40%), tatăl lui Dan Prisacaru, și Valentin Gaberi (20%), fiul lui Gheorghe Gaberi, cel care, ulterior, devenea viceministru al Agriculturii și director al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor în perioada în care ministru al Agriculturii era Vasile Bumacov. Astăzi, „Agrofermotech" are doi proprietari: Valentin Gaberi și Sergiu Sclifos, și aceeași adresă ca și ADMA, Calea Basarabiei 18.

2KR – pe un teren public gestionat de o companie privată

UIAPCPA, actuala ADMA, s-a dezvoltat pe un teren de 9,2 hectare, aflat inițial în proprietatea statului și gestionat de Gospodăria Agricolă „Serele Chișinăului". La sfârșit anilor '90, entitatea a fost lichidată, iar ulterior, printr-o hotărâre de Parlament, terenul a fost transmis în folosință Societății pe Acțiuni „DAAC – Sere", care urma să reconstruiască și modernizeze complexul de sere de pe acel teren. „DAAC Sere" avea pe atunci doi asociați. Statul deținea o cotă de 34,56% din acțiuni, iar al doilea asociat era firma „Ecoplantera" SRL, care deținea 65,46%.

„DAAC Sere" s-a reorganizat odată cu trecerea anilor. Inițial, a devenit SA „Ecoplantsere", în 2016 s-a transformat în SRL „Ecoplantsere", iar în 2017 a fost lichidată, succesor de drept devenind fondatorul ei, SRL „Ecoplantera". În 2009, cota-parte deținută de stat în „DAAC Sere" a fost sechestrată de către Oficiul de Executare Centru din mun. Chișinău, iar în octombrie 2009, a fost cumpărată de către SRL „Ecoplantera".

Obținând terenul la sfârșitul anilor '90, societatea pe acțiuni a construit pe el mai multe clădiri, inclusiv un imobil cu trei etaje și cu o suprafață de 726 de metri pătrați. Bunul a fost înregistrat în anul 2002 pe numele companiei „Ecoplantera" SRL.

În acest imobil, conform unui contract de vânzare-cumpărare semnat în decembrie 2003, statul a intrat în posesia a 172 de metri pătrați, etajul doi al clădirii devenind astfel sediul UIAPCPA – 2KR.

Ulterior, printr-un contract de locațiune semnat în 2008, statul a luat în arendă și etajul trei al clădirii deținute de „Ecoplantera", achitând anual peste 80 de mii de lei, suma fiind ajustată odată cu trecerea anilor.

SRL „Ecoplantera”, succesoarea „DAAC Sere”, are astăzi mai mulți proprietari, toți conectați la implementarea fostului proiect 2KR. Datele publice arată că 45% din capitalul companiei este deținut de către „Agrofermotech”, dealerul oficial al tehnicii comercializate în cadrul proiectului moldo-japonez, iar celelalte cote-părți sunt deținute de Vasile Bumacov (10%), Gheorghe Gaberi (10%), Gheorghe Prisacaru (15%), Victor Roșca (10%) și Gheorghe Uncu (10%). Entitatea este administrată de către Radu Lîsîi, soțul Steluței Lîsîi, contabila proiectului 2KR în perioada 2001 – 2011.

În imediata apropiere a acestui imobil, în perioada 2005-2007, din banii proiectului 2KR (actuala ADMA, n.r.), a fost construit și edificiul Centrului Național de Perfecționare în Domeniul Mecanizării Agriculturii (CNPDMA), destinat instruirii și perfecționării cadrelor în domeniul mecanizării agriculturii. În 2007, pentru procurarea de utilaje, tehnică și echipament de deservire și reparație pentru dotarea CNPDMA, Guvernul Japoniei a oferit R. Moldova echivalentul a 4,7 milioane de dolari.

Documentele analizate de ZdG arată că la construcția acestui edificiu UIAPCPA a contribuit cu 17,3 milioane de lei, iar firma „Agrofermotech” ar fi contribuit cu încă 3,1 milioane de lei.

Centrul a fost finalizat, conform procesului-verbal de recepție finală, în septembrie 2007 și împărțit între stat și agentul economic privat. Atunci, UIAPCPA i-a revenit o parte din imobil cu o suprafață de 1596 de metri pătrați, iar firmei „Agrofermotech” – cealaltă parte, cu suprafața de 352 de metri pătrați.

Lucrările de construcție au fost efectuate de către „Aurora-Cons”, companie afiliată familiei procurorului general din acea perioadă, Valeriu Balaban. Curtea de Conturi, ulterior, a atestat lipsa sumei care să indice valoarea obiectivului construit, aceasta nefiind înscrisă în procesul-verbal de recepție finală.

Viceministrul Bumacov s-a numit pe sine director al Centrului

Activitatea de instruire a Centrului a fost însă mai mult una teoretică. Deși clădirea era gata din 2007, acesta a fost creat oficial abia la 23

decembrie 2009 prin ordinul ministrului Agriculturii, iar Vasile Bumacov, cel care era pe atunci viceministru al Agriculturii, a fost desemnat în calitate de director.

Prin același ordin, cu titlu gratuit, de la balanța UIAPCPA la cea a CNPDMA au fost transmise clădirea Centrului, utilajul și alte bunuri procurate din contul fondului partener aferent proiectului 2KR, precum și echipamentul de deservire și reparație tehnică primit de către Unitate în cadrul proiectului de îmbunătățire a echipamentului pentru Centru. În total, au fost transmise bunuri în valoare de 133,5 milioane de lei.

La 17 noiembrie 2010, Vasile Bumacov, fiind viceministru al Agriculturii, semna ordinul prin care CNPDMA era lichidat, fiind înlocuit cu Centrul de Perfecționare în Domeniul Mecanizării Agriculturii (CPDMA). Prin același ordin, Bumacov s-a numit pe sine în funcția de director al Centrului, instituție publică care era subordonată ministerului.

Bumacov a renunțat la funcția de director al Centrului la 14 ianuarie 2011, dată la care devenea ministru al Agriculturii și Industriei Alimentare. Locul i-a fost luat de adjunctul său, Dan Gașper, cel care ocupă această funcție și în 2021.

Centrul de Perfecționare s-a transformat într-o instituție care oferă spații în locațiune unor companii private

La scurt timp, CPDMA, deși dispunea de infrastructura necesară pentru activitatea de instruire, a preferat să delege asigurarea procesului de instruire și perfecționare în domeniul mecanizării agriculturii unor enti-

tăți private. În aprilie 2010, între MADRM și Sergiu Sclifos, directorul „Agrofermotech”, a fost încheiat contractul de prestare a serviciilor prin care ultima s-a obligat să acorde, contra plată, servicii metodice și organizatorice de instruire și perfecționare a cadrelor în domeniul mecanizării agriculturii.

La scurt timp, la 3 mai 2010, Centrul, condus atunci de Vasile Bumacov, a semnat cinci contracte de societate civilă cu cinci agenți economici diferiți prin care firmele private primeau de la Centru utilaje și tehnică agricolă în valoare totală de aproximativ 24,5 milioane de lei în schimbul instruirii practice a personalului din domeniul agriculturii.

În ianuarie 2011, un contract similar a fost semnat și cu firma „Ecoplantera”, la care Vasile Bumacov este cofondator.

Deși Centrul de Perfecționare urma să aibă, conform proiectului, nu mai puțin de 37 de instructori, acest deziderat nu a fost îndeplinit. Raportul Curții de Conturi, publicat în martie 2020 cu privire la gestionarea fondurilor publice de către UIAPCPA, arăta că instituția avea doar trei angajați: directorul Dan Gașper, contabilul-șef Vasile Paladi, fost contabil-șef al proiectului 2KR, și femeia de serviciu.

Același audit demonstra faptul că, din anul 2010, Centrul de Perfecționare a transmis în chirie către „Agrofermotech” mai multe încăperi: cantina cu o suprafață de 304 metri pătrați și Centrul Tehnic – 242 de metri pătrați. Potrivit contractului de locațiune din 4 ianuarie 2018, cuantumul anual al locațiunii fusese stabilit în sumă de 538,5 de mii de lei.

Curtea de Conturi: „Centrul de Perfecționare a funcționat neconform obiectivelor prestabilite”

De asemenea, Curtea de Conturi constata că, din anul 2013, Centrul de Perfecționare a transmis în locațiune și spălătoria auto amplasată în interiorul clădirii, cu suprafața totală de 236,6 metri pătrați.

În ultimii ani, și alte companii afiliate aceluiași grup de persoane au deținut spații în locațiune în clădirea Centrului de Perfecționare: FPC

„Vitis Cojușna” – fondată de soții Gheorghe și Ecaterina Gaberi și condusă de fiul lor, Valentin Gaberi, sau „Tehnounic” SRL, firmă care se ocupă cu reparația tehnicii – fondată de Sergiu Sclifos, administratorul companiei „Agrofermotech”.

În ultimii ani, la adresa la care activează ADMA și Centrul de Perfecționare au fost înregistrate și alte companii afiliate factorilor de decizie din cadrul proiectului 2KR: „Centrul Republican de Perfecționare în domeniul mecanizării Agriculturii 2KR-Leasing”, devenită între timp „Tehno Prime Group”, „Vilasterra-Design” sau „Ecoplant-Teh”.

„Centrul de Perfecționare a funcționat neconform obiectivelor prestabilite în Proiect. Acesta a jucat un rol intermediar între prestatorul de servicii de instruire și Unitate, cu generarea de cheltuieli suplimentare ce țin de întreținerea corpului administrativ al Centrului. Activitatea de bază a Centrului este darea în locațiune a încăperilor nefolosite în procesul de producere”, constata Curtea de Conturi.

Vedeți, mai jos, raportul integral al Curții de Conturi

Dan Gașper, directorul CPDMA, recunoaște că, în ultimul an, Centrul nu a mai ținut cursuri de instruire, iar o parte din imobilul instituției este dat în arendă pentru a acoperi cheltuielile curente.

„Nu dăm în chirie de bună voie, să zicem așa. Noi avem o clădire. Ea trebuie păzită, trebuie… Dăm în chirie ca să ne putem acoperi măcar costurile pentru pază și pentru întreținerea noastră. Nu dăm în chirie suprafețe mari. Acum dăm o spălătorie și un vestiar la etajul doi”, afirmă Gașper.

Popov vs Bumacov. Bătălia declarațiilor

„Primul lucru pe care l-am depistat când am ajuns în funcția de director a fost acela că, la sfârșit de lună, trebuia de plătit niște facturi unei firme a directorului tehnic. Asta mi-a trezit mai multe întrebări. Dar asta vine din istoric. Inclusiv energia electrică o achităm companiei dlui Bumacov. Sunt multe aspecte care trebuie analizate. Personal, încă nu am depus niciun demers în adresa organelor de drept să inves-

tigheze lucrurile, dar din informațiile pe care le deținem, au fost inițiate unele verificări. Cred că organele de drept ar trebui să investigheze, pentru că sunt multe aspecte care ridică semne de întrebare. S-au făcut multe lucruri bune în cadrul acestui proiect, doar că sub această umbrelă de „foarte bun" s-a mers pe un făgaș nu foarte corect", afirmă Maxim Popov, directorul ADMA, cu referire la situația din cadrul instituției.

La rândul său, Vasile Bumacov spune că proiectul 2KR a ajuns să aibă sediul pe str. Calea Basarabiei 18 pentru că precedentul sediu, din incinta Ministerului Agriculturii, nu ar fi fost unul potrivit pentru activitatea proiectului.

„Ecoplantera avea teritoriu acolo (în arendă, n.r.)*, teritoriul era al statului. Și noi am vorbit cu ei să venim acolo, să aducem tractoarele ca oamenii să le poată vedea, să aibă oamenii unde parca, să nu stăm în minister. Ca să construim am găsit bani la americani, dar ei ne-au spus: «voi știți că noi nu dăm bani la întreprinderi de stat, noi dăm numai la întreprinderi private. Ce întreprinderi sunt acolo unde voi vreți să vă duceți?» Și am zis că, iată, este Ecoplantera și Agrofermotech. Și ei au zis: «atunci noi îi finanțăm pe ei, iar ei să vă facă și vouă un ungheraș ca să aveți unde lucra». Și ei au finanțat Ecoplantera și ne-am făcut oficiul acolo. Și am folosit teritoriul lor. Ei nu au beneficiat de nimic de la noi. Noi am beneficiat de la ei. Noi pe urmă am construit tot pe teritoriul lor și Centrul moldo-nipon, care e al statului. Da, ei ne învinuiau că noi l-am construit cu gândul să-l furăm, dar nu au văzut că acolo e pe teritoriul statului și nu-i al nostru",* susține Bumacov.

Vasile Bumacov a fost ambasador al R. Moldova la Tokyo (Japonia) între 2016 și 2020. Din 2019 acesta a îndeplinit și funcția de Ambasador Extraordinar şi Plenipotenţiar al R. Moldova în Republica Coreea.

Întrebat despre colaborarea firmelor private, printre care și Ecoplantera al cărei cofondator este, cu proiectul 2KR, Vasile Bumacov afirmă că *„nu au nicio problemă firmele astea cu 2KR. 2KR-ul a fost controlat de 22 de ori. Dacă Agrofermotech a prestat servicii de pregătire a cadrelor, exact așa au făcut toți dealerii din Moldova. Noi am creat*

condiții pentru toți dealerii, numai că foarte mulți dealeri veneau la Sclifos, fiindcă el e profesor la Universitatea Agrară, să facă el în locul lor, pentru că ei nu aveau capacitate. Trebuie să știi toate subtilitățile, fiindcă toată minciuna asta de la suprafață pare că acolo este ceva (în neregulă, n.r.). Credeți că aceste controale nu depistau? Dimpotrivă, toți au pierdut. Vă dau cuvântul meu de cinste că toți despre care vorbiți, și Ecoplantera, și Agrofermotech, în urma colaborării cu proiectul 2KR au avut numai de pierdut".

https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/in-culisele-investiiilor-japoneze-din-agricultura-e-mailuri-interese-i-companii-afiliate/

Hoții de păduri (IV). Cum se fură pădurile. ZdG explică

Victor Moșneag, Ziarul de Gardă
09.06.21

În ultimele șase luni, reporterii ZdG au discutat cu zeci de pădurari, șefi de ocoale silvice, șefi de întreprinderi, dar și cu oameni care lucrează la negru în păduri, fiind implicați și în tăieri ilegale. Așa am aflat cum de fapt se fură pădurile. Explicăm în detalii schemele aplicate de hoții de păduri.

În ultimul an, în spațiul public au apărut mai mai multe imagini video în care se demonstra cum se fură pădurile. În imagini erau prezentate tăieri de copaci sau mașini pline cu lemne. Dar, faptul că într-o pădure au loc tăieri nu înseamnă neapărat că arborii sunt tăiați ilegal. Totuși, sub paravanul tăierilor legale, au loc și cele mai mari hoții.

Furt sub „umbrela" tăierilor legale. Metoda „surplusul"

Pentru ca furtul de lemn să fie greu de depistat, de-a lungul timpului, cei implicați în acest proces au implementat și au perfecționat diverse scheme. Analiza ZdG a fenomenului hoțiilor din pădure arată că o mare parte din furturile de masă lemnoasă au loc în timpul tăierilor legale, planificate. Din acest motiv, furturile sunt greu de depistat de către per-

soane neavizate, care nu cunosc metodele prin care, sub justificarea tăierilor autorizate, o parte din lemn este scos din păduri clandestin și vândut la negru, iar banii - împărțiți între participanți.

Tăierile planificate sunt de două tipuri: tăieri de îngrijire (degajare, curățire, rărit, igienă) și tăieri principale (tăieri rase). În cazul tăierilor de îngrijire, un interes mai mare pentru hoții de lemne reprezintă lucrările de igienă, când de pe suprafețe mari, de până la 10 ha, se taie selectiv copacii bolnavi. Tăierile principale (tăierile rase), în timpul cărora sunt exploatați toți copacii dintr-un anumit parchet (parcelă de pădure), reprezintă un potențial uriaș pentru cei care urmăresc să sustragă material lemnos, deoarece se acumulează un volum mare de lemn.

„Volumul estimat al masei lemnoase este subevaluat”

Conform procedurilor oficiale, înainte de orice tăiere (de îngrijire sau principală) se face inventarierea copacilor. Fiecare arbore care urmează a fi tăiat este măsurat în diametru, este indicată specia, regimul de înălțime și, în baza unei formule, este estimat volumul masei lemnoase care urmează a fi obținut. Se admite o eroare de +/-10%.

„La evaluările date iese în pădure nemijlocit pădurarul titular, pădurarul vecin și maistrul de sector, care răspunde de evaluare. Pădurarul de sector e cu toporul, pădurarul vecin e cu „vilka” (n.r.: clupa - instrumentul de măsurare a diametrului copacilor), măsoară, și maistrul scrie în fișa de inventariere a arborilor. Fiecare arbore este inventariat, este măsurat în diametru și se pune în fișa de inventariere a arborilor. După care se face categoria de înălțime. După ce s-a măsurat categoria de înălțime, categoria de diametru, este o formulă după care se estimează volumul masei lemnoase pentru fiecare parcelă. Înainte de a se exploata, vine autorizat totul și deja e estimat volumul masei lemnoase”, ne-a explicat Nicolae Manole, inginer silvic la Întreprinderea pentru Silvicultură (ÎS) Tighina, cum trebuie să decurgă, potrivit procedurii, evaluarea masei lemnoase care urmează a fi recoltată.

În timpul inventarierii, însă, cu complicitatea maistrului și a pădurarilor, volumul estimat al masei lemnoase este subevaluat, prin trecerea în fișa

de inventariere a unor valori mai mici decât cele reale. De exemplu, în cazul unor arbori cu diametrul de 20 cm se indică doar 16 cm. În rezultat, se estimează că va fi obținut un volum de masă lemnoasă mult mai mic decât cel real. Teoretic, inventarierea făcută de maistru și de pădurari poate fi verificată ulterior de către reprezentanții Moldsilva prin măsurarea repetată a arborilor.

În practică, însă, din cauza volumului enorm de lucru pe care l-ar presupune verificarea repetată a tuturor suprafețelor, sunt estimate doar aproximativ 10% din suprafețe, ne-au explicat angajați în domeniu. Astfel, după tăiere, lemnul obținut în surplus față de cel estimat inițial este scos din pădure și vândut la negru. În unele cazuri, surplusul de masă lemnoasă poate ajunge și la 80-90% din cantitatea totală.

Fost pădurar: „Surplusul poate să fie luat ziua în amiaza mare”

„Din parchete, ceea ce se vinde, ce se ia la evidență, banii sunt ai întreprinderii. Este bon, factură... Din surplus, bănuț în bănuț, noi ducem la șef (n.r.: șeful de ocol). Șeful repartizează câte procente se duc mai sus, câte rămân la ocolul silvic. Din aceste procente ne revine și nouă..., undeva până la 10% ne rămâne și nouă din sumă”, ne-a explicat fostul pădurar Vasile Frunză.

„Surplusul poate să fie luat ziua în amiaza mare. Noaptea dă de bănuit. Se vede lumina și toți cred că se fură. Se efectuează o factură, se scrie masa lemnoasă pe o factură și cu factura dată lemnele se cară toată ziua. Cât reușești, atâta cari. Dacă poliția sau organele competente verifică factura, au dreptul în spatele facturii să menționeze data, ora și locul unde a fost staționat, ca ulterior să nu mai poată cu aceeași factură să sustragă masă lemnoasă”, preciza fostul pădurar, care cunoaște din propria sa experiență metodele aplicate pentru a vinde la negru lemnul din surplus.

Tăierile ilicite „din pământ” și schema „clasificarea lemnului”

Pe lângă metoda „surplusului”, aplicată în cazul tăierilor planificate, pădurile R. Moldova sunt „rărite” în fiecare zi, anul împrejur, prin tăieri

ilicite, neautorizate. În acest caz hoții de lemne sapă o copcă în jurul copacilor și-i taie din pământ. Ulterior, groapa este acoperită cu pământ și frunze, făcând aproape imposibilă depistarea defrișării.

Această metodă este aplicată, de obicei, în sectoarele de pădure în care nu se fac tăieri planificate, dar poate fi pusă în practică și în jurul unui parchet în care au loc tăieri, ne-au explicat, sub protecția anonimatului, mai mulți silvicultori, care au participat și ei la astfel de scheme. Mai exact, pe lângă copacii exploatați legal dintr-un anumit parchet, sunt tăiați ilicit, din pământ, și unii copaci din jurul parchetului. În alte cazuri, cu ajutorul tractoarelor, copacii sunt smulși cu tot cu rădăcină. Lemnul obținut prin aceste metode este apoi scos din pădure împreună cu lemnul din surplus, de obicei tot în baza unei facturi.

Printr-o altă schemă, în documente, lemnul clasificat la categoria „bușteni" este indicat ca fiind de o calitate inferioară decât în realitate, fiind trecut la categoria „lemn de foc". Schema este una prosperă, pentru că prețul unui metru cub de lemn „bușteni" este de aproximativ 900 de lei, iar prețul unui metru cub de lemn de foc este de aproximativ 300 de lei. Astfel, doar de la un metru cub de lemn vândut, statul este prejudiciat cu aproximativ 600 de lei. Anual, prin această metodă se comercializează mii de metri cubi de lemn.

În 2019 și 2020, legal au fost scoși din pădure peste un milion de metri cubi de lemne

Datele furnizate de către Agenția Moldsilva arată că, anual, din fondul forestier proprietate publică a statului, gestionat de Moldsilva, se taie legal și se scot din păduri sute de mii de metri cub de lemne. Asemenea tăieri sunt planificate și necesare. Cel mai des și cel mai mult copacii se taie în urma lucrărilor silvotehnice cu tăieri rase, lucrări care se caracterizează prin recoltarea integrală a arboretului exploatabil de pe o anumită suprafață, printr-o singură tăiere, inclusiv cu aplicarea ulterioară a metodelor de regenerare, în scopul creării unor arborete corespunzătoare sub raport ecologic și funcțional.

În 2019, au fost efectuate tratamente cu tăieri rase pe o suprafață totală de 3333 de hectare, cu recoltarea unui volum de 255,8 mii de metri cubi de lemn iar în 2020 au fost efectuate tratamente de tăieri rase pe o suprafață totală de 3154 de hectare, cu recoltarea unui volum brut de masă lemnoasă de 239 de mii de metri cubi.

Totodată, în 2019, tăierile de igienă, a căror scop constă în menținerea unei stări fitosanitare favorabile, prin extragerea arborilor uscați, rupți, doborâți, bolnavi, afectați sau infestați, au fost efectuate pe o suprafață de 9336 de hectare, cu recoltarea a 119,8 mii de metri cubi de lemn, iar în 2020, lucrările respective au fost efectuate pe o suprafață de 7935 de hectare, cu recoltarea unui volum de 100,9 mii de metri cubi. În ultimii doi ani au avut loc și tăieri de igienizare. În 2019, lucrările au fost efectuate pe o suprafață de 1179 de hectare, fiind recoltat un volum de 3,2 mii de metri cubi, iar în 2020 a fost parcursă o suprafață de 135 de hectare, cu recoltarea a 600 de metri cubi de lemn.

O estimare minimă: Furturi posibile, nedescoperite, de minimum 165 de milioane de lei, doar în ultimii doi ani

În total, în 2019, volumul total brut recoltat în rezultatul aplicării lucrărilor silvotehnice a fost de 567,1 mii de metri cubi, iar în 2020, volumul brut recoltat este de 538,2 mii de metri cubi de lemn, informează Moldsilva.

Agenția Moldsilva și alte organe abilitate au depistat că în 2019 s-au tăiat ilicit 3,2 mii de metri cubi de lemn, iar în 2020 alți 1,4 mii de metri cubi. Cifrele nu cuprind însă lemnul sustras ilicit care nu a putut fi descoperit. Cu el, cifra dezastrului din pădure ar putea fi de zeci de ori mai mare.

Dacă facem o simulare cu un surplus de doar 30%, deși în multe cazuri acesta este și mai mare, rezultă că, în ultimii doi ani, pe lângă cantitatea oficială de lemn tăiat, alți 330 mii de metri cubi de lemn au fost scoase din păduri la negru, fără a fi trecuți prin contabilitate. La un preț mediu de 500 de lei pentru un metru cub rezultă că a fost furat lemn de cel

puțin 165 de milioane de lei doar pe parcursul ultimilor doi ani. Prejudiciul adus florei și faunei este însă inestimabil.

Cu ce s-au soldat controalele efectuate în 2020 în mai multe întreprinderi silvice

Furturile de pădure nu sunt însă aproape niciodată pedepsite penal în R. Moldova. În urmă cu un an, în lunile aprilie și mai 2020, prin ordinul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM), inspectori din cadrul Inspectoratului pentru Protecția Mediului (IPM), împreună cu reprezentanți ai Serviciului de Informații și Securitate (SIS) și ai Centrului Național Anticorupție (CNA) au efectuat mai multe controale în fondul forestier, pentru a verifica corespunderea volumului masei lemnoase recepționat în urma tăierilor autorizate cu cel din natură.

Controalele au vizat Rezervația Naturală „Codrii", Rezervația Naturală „Pădurea Domnească", Întreprinderea de Stat pentru Silvicultură „Hîncești-Silva", Întreprinderea de Stat pentru Silvicultură „Silva-Centru" Ungheni și Întreprinderea de Stat pentru Silvicultură „Orhei".

Actele de constatare analizate de ZdG arată că, în doar două cantoane din cadrul Rezervației Naturale „Codrii", în urma inventarierii cioatelor arborilor extrași în 4 parchete exploatate în primul semestru al anului 2020 prin tăieri de reconstrucție ecologică s-a depistat un surplus de 145,961 metri cubi de masă lemnoasă, fără a fi contabilizată. Iurie Cioară, directorul Rezervației, și-a exprimat atunci dezacordul pe marginea controlului efectuat. Verificările din câteva cantoane din Rezervația Naturală „Pădurea Domnească" au arătat că, în urma tăierilor legale din 2020, un surplus 236,35 de metri cubi de masă lemnoasă nu a fost luat la evidență.

La Orhei a fost verificat Ocolul Silvic Vatici, fiind depistați 121,046 metri cubi de masă lemnoasă, necontabilizată. Șeful Ocolului Silvic Vatici a menționat că nu este de acord cu actul respectiv pentru că totalul indicat constituie 6% din volumul total de lemn strâns și se încadrează în marja de eroare. În cadrul Întreprinderii de Stat pentru Silvicultură

„Hînceşti-Silva” controalele au vizat două ocoale silvice, Buțeni și Bozieni, fiind depistat un surplus de masă lemnoasă de aproape 60 de metri cubi. La Ocolul Silvic Pîrlița, din cadrul Întreprinderii „Silva-Centru” Ungheni, într-un parchet au fost depistați zeci de copaci care ar fi fost tăiați ilicit.

Două dosare au fost clasate. Unul a fost trimis în judecată

Ce a urmat? Într-un răspuns primit de ZdG în septembrie 2020 de la MADRM se preciza că, în urma controalelor, „pentru încălcarea modului de folosire a fondului de exploatare, exprimat prin întocmirea incorectă sau cu abateri a materialelor de punere în valoare și recepționare a parchetelor, maiștrilor silvici din cadrul Rezervației Naturale „Codrii” și Întreprinderea pentru Silvicultură „Orhei” le-au fost întocmite procese verbale de contravenție, fiindu-le aplicate amenzi în valoare de 7 mii de lei pentru fiecare”. Totodată, instituția ne-a informat că materialele întocmite în cadrul verificărilor au fost transmise Procuraturii Generale (PG) *„pentru examinare și aplicarea măsurilor de rigoare în privința persoanelor care se fac vinovate de încălcările constatate”*.

Pentru a afla care a fost soarta acestor demersuri, am trimis o solicitare și în adresa PG. În luna februarie 2021, instituția ne-a informat că toate actele au fost recepționate și examinate. În patru cazuri s-au adoptat soluții de pornire a urmăririi penale, iar în alte două cazuri, Procuratura r. Hâncești a dispus refuz în pornirea urmăririi penale, cu clasarea procesului penal.

PG a mai precizat că o cauză penală, care vizează Întreprinderea pentru Silvicultură „Silva-Centru” Ungheni a fost finisată și trimisă în judecată la Judecătoria Ungheni, celelalte trei cazuri fiind la faza de urmărire penală „în unele existând persoane identificate, inclusiv cu statut de acuzat în materie penală și la etapa de finisare”. PG a evitat să ofere detalii „reieșind din particularitățile lor, deoarece se referă la informații cu caracter precesual-penal, sunt confidențiale și reprezintă în același timp date cu caracter personal”.

ZdG a solicitat de la PG și informații despre dosarele și sentințele emise în ultimii ani în conformitate cu articolele Codului Penal care vizează tăierile ilegale de păduri. Ni s-a spus însă că MAI este deținătorul băncii centrale de date privind evidența infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni. Deși am remis un demers și în adresa MAI, nu am primit un răspuns nici după expirarea termenului stabilit de lege.

Informațiile publice de pe portalul instanțelor de judecată arată însă că, în ultimii ani, nu au fost pronunțate sentințe definitive prin care să fie condamnați la închisoare șefi din cadrul întreprinderilor silvice pentru implicarea în furturile de păduri.

Pădurarii, cel mai des sancționați pentru încălcări depistate în fondul forestier

Cei care „plătesc" pentru furturile de lemn din păduri sunt pădurarii, deși, de cele mai multe ori, ei sunt doar executanții schemelor puse la cale de superiori. Pe parcursul anului 2019 șase pădurari, doi șefi de ocoale silvice și un administrator al entității silvice au fost demiși din funcții după ce au fost depistate încălcări în activitatea lor, un șef de ocol fiind restabilit în funcție prin intermediul instanței de judecată. În total, cu diverse sancțiuni au fost pedepsiți 86 de pădurari, 23 de maiștri silvici, trei șefi adjuncți de ocoale silvice, 10 șefi de ocoale și trei administratori ai entității silvice.

În 2020, pentru diverse încălcări, au fost dați afară 11 pădurari, un șef de ocol și cinci administratori ai entității silvice, trei dintre ei revenind în funcții în urma unor hotărâri judecătorești. În total, pe parcursul

anului trecut au fost sancționați 85 de pădurari, 25 de maiștri silvici, trei șefi adjuncți de ocoale, 10 șefi de ocoale silvice, trei ingineri-șefi și 11 administratori ai entităților silvice. Niciun maistru silvic, șeful direct al pădurarilor și liantul dintre pădurari și șefii de ocoale silvice nu a fost demis în ultimii doi ani. Informațiile au fost furnizate de Agenția Moldsilva, în urma unei solicitări a ZdG.

https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/video-hoii-de-paduri-iv-cum-se-fura-padurile-zdg-explica/

Afaceri ilegale la Ambasada R. Moldova din Moscova: plăcuțe diplomatice și restaurantul lui Ilan Șor

Mariana Rață, Stela Mihailovici, TV8
21.12.2020

Surse de încredere au dezvăluit pentru „Cutia Neagră" că microbuzul misiunii diplomatice, prins cu anabolizante pe 7 decembrie, ar fi făcut periodic și contrabandă cu băuturi alcoolice, ducând ilegal chiar și câte 1500 de litri într-o deplasare. Și în ziua în care a fost prins la vamă avea sticle cu vin, în total peste 1000 de litri. O parte urma să ajungă și la restaurantul „Moldova" care activează în cadrul hotelului „Casa de oaspeți" de pe lângă Ambasada R. Moldova la Moscova. Sursele noastre ne-au comunicat că restaurantul vinde clienților băuturi moldovenești fără timbru de acciz și niciodată nu eliberează bonuri de casă.

Pentru a verifica aceste informații, echipa „Cutia Neagră" a trimis incognito un client în restaurant, care a comandat o sticlă de vin moldovenesc. Aceasta era într-adevăr fără timbru de acciz, semn că a fost introdusă ilegal pe teritoriul Federației Ruse. La final, persoana a fost anunțată că poate plăti doar cash sau realiza un transfer pe numărul de telefon al unei persoane fizice, dar oricum nu va primi bon de casă.

– *„Voi plăti prin transfer sau cum?*

– *Da, pe o cartelă „Sberbank".*

– Poftim, puteți transfera pe acest număr, pentru Alexei Vasilievici, pe acest cont.

– Îmi dați și un bon?

– De casă, aveți în vedere? Nu, din păcate noi nu eliberăm bon, pentru că activăm pe teritoriul statului moldovenesc și avem probleme cu asta".

Pentru sticla de vin moldovenesc, cumpărată la restaurantul de la ambasada, clientul incognito trimis de „Cutia Neagră" a plătit 2 310 ruble, ceea ce înseamnă cam 545 de lei. La fabrica din Moldova, o sticlă de vin de acest fel costă circa 100 de lei. Deci, prețul a fost majorat de cinci ori, fără ca administratorii restaurantului să plătească vreo taxă sau impozit pe produs.

Administratorul restaurantului a refuzat să ofere explicații, a pus receptorul și ulterior nu ne-a mai răspuns la apeluri: „Din păcate, eu nu pot da niciun fel de comentarii despre asta".

Proprietara din acte a restaurantului are legături cu Șor și Plahotniuc

Restaurantul „Moldova" este administrat de firma rusească „Constanta". Compania a obținut spațiul în chirie încă în anul 2012. Fondator unic și director al firmei este Iana Gaidaiciuk.

Am identificat mai multe conexiuni ale femeii cu deputatul fugar Ilan Șor, dar și cu fostul lider al PD, Vladimir Plahotniuc. Firma din Rusia „Constanta" a fost înregistrată în 2012 de către offshore-ul din Marea Britanie „Daniell Invest", condus de un cetățean din Republica Dominicană. Peste un an, în august 2013, director al offshore-ului devine Iana Gaidaiciuk. Firma a fost lichidată în mai 2016.

În aceeași perioadă în care dominicanul era director la „Daniell Invest", el mai administra alte câteva companii din Marea Britanie, printre care și „Introstyle Solution LTD", înregistrată în martie 2012. În următoarea lună, în aprilie, offshore-ul a fondat la Chișinău compania „Știri Media TV", deținătoarea licenței „Publika TV" a lui Plahotniuc. În 2014, firma

a fost redenumită în „Radio Media Group” care deține deja mai multe licențe pentru radio și tv din holdingul lui Plahotniuc, iar ca fondator figurează și astăzi firma din Marea Britanie.

„Cutia Neagră” a stabilit că offshore-ul „Introstyle Solution LTD” a fost lichidat în septembrie 2020

Anterior, procurii au anunțat public că „Introstyle Solution LTD” s-a numărat printre companiile create de Vladimir Plahotniuc special pentru a organiza circulația banilor luați prin credite neperformante de la Banca de Economii, Banca Socială și Unibank. Firmele au primit prin transferuri 8 milioane de dolari și 3,5 milioane de euro.

ALEXANDR STOIANOGLO, procuror general (18 mai 2020): „Dispunem de probe incontestabile care indică că anume cetățeanul Plahotniuc este beneficiarul banilor obținuți sub formă de credite de la BEM, prin intermediul Grupului Șor… S-a conturat implicarea activă a grupului Plahotniuc în frauda bancară – dovezi care, de fapt, existau chiar de la bun început”.

Și firma „Constanta”, care gestionează restaurantul din incinta Ambasadei noastre de la Moscova are legătură cu BEM-ul. Aceasta a preluat, în august 2013, la Chișinău, compania „Sisteme Informationale Integrate”, care a procurat un pachet majoritar de acțiuni – 33,72% la Banca de Economii.

Numele Ianei Gaidaiciuk a apărut și într-o anexă publicată de administratorul special al BEM care atenționa despre existența unor acțiuni concertate de preluare a băncii. În listă figura și un rus cu numele Alexei Kucerenko, despre care sursa noastră spune că ar fi tatăl Ianei Gaidaiciuk. Iar mama sa, Lilia Plekacevskaia, este impresara cântăreței Jasmin, soția lui Ilan Șor, cu care are doi copii.

Anterior, presa a scris că Iana Gaidaiciuk a fost administratoarea unei alte firme „Victoria Trade”, care avea sediul chiar la Ambasada R. Moldova din Moscova, unde se află hotelul și restaurantul misiunii diplomatice. „Victoria Trade” a fost fondată de compania moldovenească

„Moldclassika” înregistrată încă în anii 90” de Miron Șor, tatăl lui Ilan Șor. Astăzi, numele Ianei Gaidaiciuk nu mai apare în calitate de director la „Victoria Trade”.

O altă conexiune cu Ilan Șor o face firma rusească „Klasika International”, pe care tot Iana Gaidaiciuk o administrează. Printre proprietarii firmei a fost anterior și Mariana Covaci, care a făcut parte din Consiliul de Administrare al BEM. În 2016, procurorii au emis un mandat de arest pe numele ei, dar femeia a fugit din Republica Moldova.

Din mai 2014, „Klasika International” din Rusia a fost preluată de offshore-ul cipriot „Klassika International Limited”, administrat în prezent de un oarecare Alexandru Filip. Acesta mai este director al SRL-ului din Chișinău „D.F.I.”, care a aparținut familiei Șor.

„Klassika International Limited” a beneficiat de numeroase transferuri din miliardul furat și apare în dosarele lui Vlad Filat și Veaceslav Platon. Offshore-ul cipriot și SRL-ul moldovenesc D.F.I. dețin astăzi drepturile asupra brândului rusesc de vodkă „Kremliovskaia”, despre care presa rusă a scris anterior că a fost cumpărat de Ilan Șor.

Deși problema restaurantului din proprietatea Ambasadei de la Moscova e veche, nu este clar până astăzi cum a ajuns o companie privată să administreze localul. Experții spun că asta ar încălca normele legale internaționale. Chiar Articolul 41 al Convenției de la Viena stipulează că: „Localurile misiunii diplomatice nu vor fi utilizate într-un mod incompatibil cu funcțiile misiunii”.

Contractele de arendă, revizuite la indicația lui Iurie Leancă

Într-un raport din 2007 al Curții de Conturi, auditorii constatau că între anii 2004-2006, Ambasada Republicii Moldova în Federația Rusă a în-

casat venituri din plata pentru chirie de la blocurile locative și hotelul subordonat în sumă de aproape 23 de milioane de lei. Acoperind cheltuielile de întreținere, ambasada a rămas cu un câștig de peste 6 milioane de lei. Dar în 2009, când a venit Iurie Leancă în funcția de ministru al Afacerilor Externe a insistat să fie revizuite contractele de arendă.

Iurie Leancă nu ne-a răspuns la telefon pentru a explica situația, dar în 2013, în cadrul unei emisiuni televizate, a declarat: „Când am revenit la Ministerul de Externe, în 2009, am constatat că un anumit spațiu de la ambasadă continuă să se dea în chirie. Prețurile erau derizorii. Noi am insistat pe revizuirea contractelor existente și aproape dublarea lor. Asta a contat pentru noi. Cel mai important este să finalizăm procesul de transmitere a acestui imobil în proprietatea Republicii Moldova. În momentul în care vom finaliza acest proces, vă asigur că nu va mai închiria nimeni spații la Ambasada de la Moscova”.

Leancă a evitat atunci să dea mai multe detalii despre cum a ajuns Ilan Shor să închirieze aceste spații, menționând că nu dorește să insiste pe acest subiect pentru că este unul delicat, care ține de relația bilaterală dintre Republica Moldova și Federația Rusă.

„Constanta” – firmă cu un singur angajat, cu pierderi anuale și datorii de milioane

Straniu este faptul că, de când administrează restaurantul din proprietatea ambasadei, firma „Constanta” a declarat doar pierderi, deși localul se află în centrul Moscovei și are clienți, fiind unicul cu mâncare tradițională moldovenească. În 2019, firma a înregistrat pierderi de 6 milioane de ruble, iar cu un an mai devreme, pierderile au fost de peste 8 milioane. Compania declară și datorii pe termen lung ce depășesc 700 de milioane de ruble, echivalentul a 9 milioane de dolari.

Proprietara restaurantului, Iana Gaidaiciuk nu a fost de găsit nici la telefon, nici pe rețelele sociale.

Nu doar afacerile de la restaurantul din incinta Ambasadei Moldovei la Moscova merg strună, ci și o altă afacere ilegală, ajunsă subiect al

unui răsunător dosar penal în 2013 – eliberarea de legitimații și numere de înmatriculare diplomatice pentru mașinile unor persoane care nu au nimic cu Ambasada noastră din Federația Rusă. În posesia echipei „Cutia Neagră" au ajuns câteva astfel de legitimații, dar și mai multe poze ale unor mașini de lux cu numere ale misiunii diplomatice care de fapt aparțin unor oameni de afaceri.

Anatolii Cazacu este un prosper om de afaceri, care administrează o companie de construcții din Crimeea. Bărbatul este originar din Republica Moldova, dar locuiește de mai mulți ani în Rusia. Chiar dacă businessmanul nu lucrează și nici nu a lucrat niciodată la Ambasada de la Moscova, de mai mulți ani Cazacu dispune de legitimație de angajat al misiunii. Ultima dată, legitimația a fost prelungită la sfârșitul anului 2019 pentru trei ani înainte. La pachet cu legitimația, omul de afaceri a primit și două plăcuțe roșii cu numere diplomatice, pentru mașinile sale. Una dintre mașini – o „Skoda Superb" cu număr destinat personalului tehnic al ambasadei – T 030, și o altă „Skoda Octavia" – cu număr diplomatic T 011. Ultima a fost surprinsă chiar pe străzile Chișinăului, în urmă cu doi ani.

În prezent, firma „Subos", în care Cazacu deține 31 % de acțiuni, construiește în Crimeea, regiune ucraineană anexată de Federația Rusă, un imens complex locativ cu peste 600 de apartamente – „Pierla Feodosiei". Cazacu a ajuns administrator și acționar al companiei în 2017, la trei ani de la anexarea Crimeii. În ultimii ani, Cazacu a deschis și alte afaceri mai mici în Smolensk, Rusia, dar din anumite motive anul trecut a decis să le închidă.

Surse din cadrul ambasadei ne-au comunicat că omul de afaceri venea periodic în ospeție la Andrei Neguța. L-am contactat pentru o reacție pe Cazacu pe pagina sa de facebook. Bărbatul ne-a răspuns, confirmând deținerea legitimației și a numerelor diplomatice.

ANATOLII CAZACU, om de afaceri: „Cartela de serviciu am primit-o mai bine de zece ani în urmă. Așa mi-a fost soarta să fiu un conducător de companie de comercializare a vinurilor moldovenești. Din 2007, când a fost scos embargoul rusesc la vinurile din Moldova au apărut

oarecare formalități din partea Rospotrebnadzorului. Eu am ajuns consultant între întreprinderile vinicole din Moldova, secția economică și politică a Ambasadei și Rospotrebnadzor. Iată așa și am primit cartela. Câteva zile în urmă, am scos mașina de la evidență și la poliție mi s-a spus că plăcuțele de înmatriculare cu T (tehnic) nu au statut Diplomatic și nicio prioritate".

Un alt deținător de legitimație și numere de mașină diplomatice este Efim Șpanier. Nu am reușit să aflăm prea multe despre această persoană. El figurează ca acționar sau administrator de afaceri în Rusia, în schimba poza lui Efim Șpanier și a soției sale Alla, apare pe site-ul unei vedete ruse, Elena Vaenga, la un eveniment privat al acesteia. Sursele noastre din cadrul Ambasadei ne-au dezvăluit că Șpanier activează în domeniul cultural și i-ar fi pus la dispoziție ambasadorului bilete la concerte și spectacole. Din păcate, nu am reușit să găsit nicio posibilitate de a-l contacta pe Șpanier pentru o reacție.

Și unul dintre pretendenții din această toamnă la fotoliul de președinte al Republicii Moldova, Alexandr Kalinin, ar fi beneficiat încă din 2008 de legitimații și numere de mașină diplomatice din partea ambasadei moldovenești la Moscova. Kalinin este președintele Partidului Regiunilor din R. Moldova, dar și președintele Congresului diasporei moldovenești la Moscova. Toamna aceasta el a încercat să colecteze semnături pentru înscrierea în cursa pentru prezidențiale, dar a renunțat la scurt timp motivând că unul dintre activiștii săi a fost agresat de un activist al lui Igor Dodon. La Moscova, Kalinin ar fi dispus de 2 mașini cu numere diplomatice – o Toyota Alphard, al cărui preț este de circa 50 de mii de euro, și un Audi Q7 al cărui preț depășește 60 de mii de euro.

ALEXANDR KALININ, președinte Congresul diasporei moldovenești în Rusia: „La ziua de astăzi eu nu am numere diplomatice. Asta declar oficial. – Dar anterior ați avut? – Eu v-am spus că astăzi eu nu am numere diplomatice".

Și mai mulți prieteni ai fostului ambasador de la Moscova, Andrei Galbur, ar fi obținut în acea perioadă numere de mașină diplomatice

în baza actelor oferite de ambasadă. Galbur nu ne-a răspuns pentru a comenta aceste informații.

Dosarul penal din 2013, clasat anul trecut

Chiar dacă după scandalul din 2013, mașinilor de lux ale lui Ilan Șor le-au fost retrase plăcuțele de înmatriculare cu numere diplomatice, practica de acordare de către ambasadă a plăcuțelor roșii unor persoane din afară a rămas. Dosarul penal pornit atunci de CNA și Procuratura Anticorupție nu a mai avut nicio finalitate, iar anul trecut a fost clasat.

SERGIU GAVAJUC, șef interimar Procuratura Anticorupție: „Cauza penală a fost clasată în luna mai 2019, din lipsa componentelor de infracțiune. Din actele verificate s-a stabilit că autoturismele care circulau cu numere diplomatice în Federația Rusă erau acordate drepturile legal, acelea care erau oficial înregistrate după Ambasada R. Moldova. A fost făcută și o comisie rogatorie în Federația Rusă, chiar cu deplasarea ofițerului de urmărire penală și autoritățile ruse au fost necooperante și nu au prezentat niciun fel de informații. Nu sunt probe cu referire la faptul implicării funcționarilor noștri în activitatea respectivă.

La fel de multe semne de întrebare ridică și acțiunile din acea perioadă ale Curții de Conturi. În 2012, Curtea a efectuat un control la mai multe ambasade moldovenești. Raportul a fost publicat in iulie 2012, doar că, potrivit documentului, constatările care se referă la ambasada Moldovei la Moscova au fost secretizate.

Pe atunci, președinte al Curții de Conturi era Serafim Urechean, iar fiul său, Vitalie Urechean, asigura interimatul funcției de ambasador, după ce Andrei Neguța fusese rechemat urmare a unui scandal politic. Fostul membru al Curții de Conturi, Tudor Șoitu, își amintește acea ședință a Curții care s-a desfășurat cu ușile închise. Acesta mai spune că atunci a fost eliberată din funcție contabila ambasadei, dar la scurt timp a fost angajată la Curtea de Conturi.

TUDOR ȘOITU, ex-membru al Curții de Conturi: „După ce s-a terminat ședința Curții de Conturi referitor la examinarea acestui raport, dl Urechean a dat comandă și toate documentele, anexele, raportul de

audit referitor la controlul care s-a făcut la Ambasada Federației Ruse au fost strânse sub pretextul că ele sunt secretizate. Din tot conținutul raportului cela de audit, acolo nu erau elemente de secrete de stat. Cu linii roșii în acest raport de audit, care a ridicat mari probleme în examinare, treceau plăcuțele diplomatice lipite de mașini de lux ale lui Ilan Șor. Exact nu pot să-mi amintesc cam câte mașini erau, dar erau mulți cetățeni, care erau conducători ai automobilelor respectice, originari din Bălți și din Tiraspol.

În 2013, după ce în presă au apărut fotografii cu mai multe mașini de lux cu numere diplomatice, Vitalie Urechean era acuzat că a semnat acte pentru eliberarea plăcuțelor. Acesta a renunțat între timp la diplomație și se ocupă astăzi de agricultură. Despre scandalul din 2013 refuză să vorbească. Inițial ne-a spus să revenim cu un apel pentru că trebuie să caute niște acte din acea perioadă, iar ulterior a motivat că e bolnav și nu poate vorbi.

VITALIE URECHEAN, fost angajat al Ambasadei R. Moldova în Federația Rusă: „Eu sunt răcit acuma tare. Nu pot discuta acum. Acolo a fost tot legal absolut. Nu sunt implicat în nimic și vă doresc sănătate”.

În pofida multiplelor scandaluri publice în care a fost implicată ambasada Republicii Moldova la Moscova, dar și a încălcărilor depistate de Curtea de Conturi, niciun angajat al misiunii nu a fost atras vreo dată la răspundere penală. Cum se explică acest lucru?

IULIAN GROZA, ex-viceministru de Externe: „În perioada cât eu am activat și după, cel puțin eu nu am observat situații în care Ministerul de Externe să mușamalizeze anumite cazuri concrete, mai ales de rezonanță publică. Situația Ambasadei din Federația Rusă este una specială și nu este prima dată când apare în vizorul public și al autorităților competente care să examineze cauze de corupție sau care identifică anumite nereguli, când e vorba de Curtea de Conturi. – Deci, nu beneficiază de un tratament mai special, de protecție, Ambasada R. Moldova de la Moscova față de altele? – Normal, nicio ambasadă nu beneficiază de un tratament preferențiar.

Audit complex la Ambasada R. Moldova din Rusia

Fostul ambasador Andrei Neguța nu a răspuns la telefon și nici la mesaje pentru oferi comentarii, iar Ministerul de Externe ne-a cerut o solicitare oficială de informații la care ne-a răspuns succint, deocamdată. Răspunsurile la toate întrebările trimise ne vor fi expediate în termenii legali, ne-a asigurat serviciul de presă al instituției.

„La momentul de față, Curtea de Conturi a Republicii Moldova efectuează audit financiar la MAEIE, inclusiv la misiunile diplomatice și oficiile consulare peste hotarele țării. În acest context, conducerea MAEIE a solicitat o verificare aprofundată la Ambasada Republicii Moldova în Federația Rusă; 2. Ca măsuri interne, MAEIE a dispus organizarea unui audit intern complex la ambasada din Moscova, care include și inventarierea „Casei de oaspeți". Despre rezultatele căruia, putem să vă informăm suplimentar".

https://tv8.md/2020/12/21/exclusiv-investigatie-afaceri-ilegale-la-ambasada-r-moldova-din-moscova-placute-diplomatice-si-restaurantul-lui-ilan-sor/

Stăpânii pădurilor! Vile de lux, restaurante, rețele de canalizare și gaze, construite în fondul forestier

Mariana Rață, Stela Mihailovici, TV8
25.01.2021

Pădurea Durlești, situată în coasta capitalei, se încearcă a fi transformată într-un sătuc de lux. Casele apar una după alta printre copaci sau în locul copacilor, iar autoritățile par a fi neputincioase să oprească dezmățul. Pădurea este ciopârțită, după ce arendașii a zeci de hectare de teren forestier au inițiat proiecte grandioase de construcție. Restaurante, case de vacanță cu două etaje, drumuri cu asfalt, apeducte, rețele de canalizare și chiar de gaze – toate în pădure, deși legislația permite doar construcții ușor demontabile.

Toamna trecută, în pădurea Durleşti a fost iniţiat un nou proiect imobiliar. În cartierul „Poiana Domnească”, la o margine de pădure, au fost turnate fundamentele pentru şapte case de vacanţă. Proprietarul recunoaşte că intenţionează să vândă viitoarele imobile. Venitul ar fi colosal, în condiţiile în care o casă în zonă costă peste 100 de mii de euro.

Cele 7 case sunt construite de compania „Batami Grup”, care a luat în arendă în 2008 un teren de 40 de hectare în Pădurea Durleşti, semnând un contract cu Agenţia Moldsilva pentru 29 de ani, adică până în 2037.

Echipa „Cutia Neagră” a surprins la faţa locului mai mulţi muncitori care tocmai lucrau la fundamentul unei case. Au turnat un planşeu din beton, lucru interzis în pădure, pentru că nu mai este o construcţie uşor demontabilă. Muncitorii au refuzat să ne vorbească, dar ne-au făcut legătura cu Ion Meleca, proprietarul firmei „Batami Grup”, care ne-a asigurat că ar avea toate actele în regulă pentru construcţie.

ION MELECA, administrator „Batami Grup”: „– Acolo sunt planşeuri. Se face în felul următor. Casele sunt din lemn. E un proiect cu case de vacanţă absolut aprobate de toate instanţele. – Din câte ştiu sunt interzise fundamentele de beton? – Planşeuri se toarnă. Dacă vedeţi sunt făcuţi piloni. Pur şi simplu se pune planşeul acesta de beton. Aşa e proiectul aprobat. Mai sus merg casele de lemn. – Şi aveţi toate autorizaţiile de construcţie pentru casele astea? – Da, da. – Dar când au fost semnate documentele? – În proces se semnează. Noi avem proiectul acesta foarte demult”.

Am stabilit o întâlnire cu omul de afaceri pentru a doua zi la care a promis să aducă toate actele. Ion Meleca a venit cu planul de dezvoltare a terenului arendat şi ne-a prezentat autorizaţia de construcţie pentru case, eliberată de Primăria Dur-

leşti, dar fără anexa cu detalii tehnice care să ateste că s-au permis fundamente din beton. Bărbatul a refuzat să ne ofere un interviu la cameră, dar ne-a spus că are un parteneriat încheiat cu o companie din Rusia de unde va importa lemnul pentru casele ce urmează a fi construite în pădure.

Pentru a demara proiectul, au fost tăiați mai mulți copaci. Deși Meleca ne-a asigurat că are autorizație pentru defrișări, un control efectuat recent de Inspectoratul pentru Protecția Mediului a constatat altceva – arborii au fost tăiați ilegal.

ION CALINIUC, Inspecția pentru Protecția Mediului Chișinău: „Noi am depistat tăierea a 12 arbori care creșteau în interiorul temeliilor amplasate. Am depistat arbori care mai cresc în interiorul unor temelii care se prezumă că tot vor fi sacrificați. La solicitarea Procuraturii ni s-a cerut să nu sancționăm, dar să trimitem toate materialele dumnealor ca ei să ia atitudine contravențională sau de altă natură”.

Deși au fost turnate doar fundamentele, iar în unele cazuri doar niște piloni din beton armat pe care urmează să se înalțe viitoarele case de vacanță, acestea au fost deja înregistrate la Cadastru drept „construcții nefinalizate”.

Potrivit documentelor, consultate de „Cutia Neagră”, patru case vor avea peste 190 metri pătrați, două – câte 107 metri pătrați, iar un imobil va avea aproape 88 metri pătrați.

Șase viitoare bunuri imobile au fost deja vândute de compania „Batami Grup”. Ion Meleca nu ne-a mai răspuns la telefon pentru a oferi detalii despre tranzacțiile de vânzare-cumpărare a unor case ce există deocamdată doar pe hârtie.

Potrivit proiectului companiei, pe cele 40 ha arendate de la „Moldsilva”, urmează a fi construite 88 de case de vacanță, iar la marginea pădurii, pe traseul spre Leușeni este proiectată și o zonă de agrement cu restaurant și parcare pentru mașini. Deocamdată, proiectul a fost înghețat, iar construcțiile – stopate.

NICOLAE MUNTEANU, inginer-şef silvic Agenţia Moldsilva: „În urma evaluării situației de facto în teren într-adevăr în sectorul despre care discutăm erau deja amplasate câteva fundații de beton. Atunci s-au făcut prescripții de încetare a tuturor lucrărilor, elucidarea tuturor circumstanțelor în baza cărora se fac edificările date”.

Tot în pădurea Durlești, pe cealaltă parte a traseului ce duce spre Leușeni, o altă companie planifică să construiască o zonă de agrement cu 33 de căsuțe, teren de joacă pentru copii, un pavilion-restaurant de 875 metri pătrați și 3 parcări, plus drumuri și poteci în pădure. Proiectul a fost prezentat spre avizare Agenției de Mediu.

Grandiosul proiect a fost inițiat de compania „Invest Consult”, care a luat în arendă 30 hectare de pădure: 24 în scopul gospodăririi cinegetice și 6 în scop de recreere. Contractul a fost semnat cu Moldsilva în 2010 pentru 49 de ani și este valabil până în 2059.

Anul trecut, compania a solicitat Agenției de Mediu să evalueze impactul activității planificate pentru amenajarea sectorului de fond forestier arendat. Pe 27 martie 2020, agenția a emis o decizie prin care anunță că „nu este necesară evaluarea impactului asupra mediului” și firma poate cere avizul de expertiză ecologică pentru proiectul de construcție.

Hotărârea a stârnit un val de nemulțumiri și ulterior au fost organizate ședințe în diferite structuri de stat, inclusiv la Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, în cadrul cărora a fost analizat proiectul firmei „Invest Consult”. Directorul Moldsilva crede că în spate ar sta unii actori politici și recunoaște că s-au făcut presiuni pentru aprobarea construcției.

DUMITRU COJOCARU, director Agenția Moldsilva: „Noi am făcut așa ca la acest moment să fie stopat acest proiect pentru că este o construcție întreagă care evident că nu se permite să se facă în cadrul fondului forestier de stat. Noi am simțit din diferite părți o oarecare presiune să autorizăm, să fim de acord cu acest proiect. Noi am refuzat agentului economic. Vreau să spun că în perioada mandatului meu precis că nu o să fie iscălit nimic”.

Nu am reușit să-l găsim pe administratorul companiei „Invest Consult”. La telefonul din oficiu nu răspunde nimeni, dar reprezentanții Agenției de Mediu au precizat că proiectul a rămas blocat și firma nu a mai solicitat expertiza ecologică.

ANATOLIE BURDUJA, șeful Direcție expertiză ecologică Agenția de Mediu: „Atunci a fost emisă decizia evaluării. Prin decizia aceasta s-a hotărât că nu este necesară procedura de evaluare a impactului și este necesară eliberarea avizului expertizei ecologice. Mai mult nu s-a mai adresat nimic. Acolo s-a vorbit că construcția care va avea loc să se efectueze în golurile posibile, nu să defrișeze copacii. Această întrebare trebuia să fie discutată mai departe, trebuia să iasă la fața locului Moldsilva”.

O altă zonă a Pădurii Durlești și o altă problemă. Aici au fost edificate mai multe case, dar în loc să fie construcții ușor demontabile, sunt vile cu pereți din piatră de calcar, cu ogrăzi private, porți de fier și garduri din beton. Spre imobile a fost construit și un drum din piatră, rețele de apă, canalizare și gaze. De câțiva ani, Agenția Moldsilva se judecă cu persoana care a luat în arendă terenul și cere rezilierea contractului și demolarea construcțiilor.

Terenul de 1,3 hectare a fost arendat în 2008 de Oleg Chifeac. Acesta este absolvent al Seminarului Teologic de la Mănăstirea Noul Neamț și a fost hirotonit în 2017 în treapta de diacon de către mitropolitul Vladimir.

Oleg Chifeac a inițiat construcția a 6 case de vacanță, în baza autorizațiilor emise, începând cu 2010, de către Primăria Durlești. Patru case, cu suprafețele de 242, 92, 76 și 114 metri pătrați au fost deja finisate și înregistrate oficial la Cadastru, iar două imobile de 264 și 85 metri pătrați figurează în acte drept „construcții nefinalizate”.

Pe rând, casele au fost scoase la vânzare, patru dintre ele fiind înstrăinate. Potrivit unor anunțuri din 2016, pentru casa de 242 metri pătrați, Chifeac cerea peste jumătate de milion de euro și a reușit să o vândă în decembrie 2016. În același an, a fost vândută casa de 92 metri pătrați.

În 2019, a mai fost înstrăinat un imobil, iar altul – chiar vara trecută, în timp ce pe rolul instanței de judecată se afla dosarul inițiat de „Moldsilva”. O casă a fost transmisă prin donație unei femei ce pare a fi rudă cu Oleg Chifeac, având același nume. O singură construcție nefinalizată, de 85 metri pătrați, a rămas în proprietatea lui Oleg Chifeac.

Chifeac a declarat pentru „Cutia Neagră” că are un partener în proiectul imobiliar și o parte din case au fost construite și vândute de el. Despre imobilul scos la vânzare în 2016 cu jumătate de milion de euro spune că nu-și mai amintește.

OLEG CHIFEAC, arendaș al pădurii: „Sunt câteva case care nu le-am construit eu, nici nu am nimic comun cu dânsele. Terenul e scris pe mine, dar de facto e pe altă persoană. Dl Vasile și-a făcut ale lui 3 case și eu 3 case, după proiectul care a fost făcut. – Cea mai mare dintre case, care a fost vândută în 2016, pe anunțurile de vânzări era peste 500 de mii de euro, dvs ați vândut-o sau partenerul? – N-am idee despre care dvs vorbiți, pentru că ele au fost atunci mai multe fundamente.

Proprietarul actual al uneia dintre casele vândute de Chifeac ne-a mărturisit că l-a crezut pe cuvânt pe acesta când a promis că va reuși să înregistreze separat la Cadastru terenul adiacent fiecărei case. Dar documentele pentru vilă sunt în regulă, spune el, deoarece singur a finisat construcția și a obținut actul de recepție finală, în mai 2020.

„Eu sunt cumpărător de bună credință. Noi am cumpărat un imobil legal, așa cum ne-a fost arătat în acte. Dacă cineva a încălcat legea, trebuie să răspundă. Dacă autoritățile zic că sunt încălcări la construcție, atunci nu trebuiau să pună semnăturile ca eu să dau casa în exploatare. Dacă Moldsilva va cere ca noi să plecăm și să demolăm casa, ne vom conforma. Dar atunci facem o evaluare a casei și ei trebuie să-mi întoarcă prejudiciul, toate investițiile, ne-a spus proprietarul casei.

Ședințele de judecată în dosarul inițiat de Moldsilva împotriva lui Oleg Chifeac s-au tot amânat de când a început pandemia de Coronavirus. Următoarea ședință este planificată pentru 10 martie curent.

CONSTANTIN BOBOC,șef Direcția juridică Agenția Moldsilva: „ Avem în zona Ocolului Silvic Durlești dosar prin care solicităm rezilierea contractului și demolarea din cont propriu a arendașului. Sunt construcții care contrazic cu prevederile contractului. Suntem în litigii. O hotărâre care ar fi ca precedent pentru noi nu este la moment”.

Oleg Chifeac spune că litigiul cu Moldsilva ar fi fost creat artificial și speră să obțină câștig de cauză în instanță. Acesta acuză instituția de presiune în scopuri politice:

„Erau interese pentru alte persoane. Ei mi-au creat un act fals precum că am tăiat 8000 de copaci. Mi-au pus amenda aproape 250 de mii de lei, după care au început să negocieze cu mine că dacă dau jumătate de bani, atunci ei o să anuleze. Se cheamă șantaj din partea statului. S-a făcut act în ajun de alegeri și am fost impus de către cineva pentru a achita careva cheltuieli la unele persoane pentru alegeri. – Vi s-a făcut aluzie să donați pentru campania cărui partid politic? – Nu știu dacă are importanță acest lucru. În 2016 eu am fost vizat de către Procuratura Anticorupție tot la baza solicitării Moldsilva și în urma acestui dosar penal Procuratura Anticorupție a emis o ordonanță de încetare a dosarului penal”.

Situația gravă cu arenda terenurilor din fondul forestier nu este caracteristică doar pentru Pădurea Durlești. Și în alte zone s-au făcut construcții ilegale și se pregătesc proiecte pentru amenajarea unor locuri de agrement. Astăzi, pot fi găsite mai multe anunțuri, plasate de cei care au luat păduri în arendă și le vând cu zeci de mii de euro.

– Vă sun în privința anunțului. Vindeți un teren în pădure?

– Da.

– Aș vrea să aflu mai multe detalii. Ne interesează oferta dvs. Scrie că e pentru construcții. Ați schimbat destinația terenului sau cum se face?

– Acolo sunt 4 ha, pe 49 de ani arendă, cu destinație sub construcție, e prima linie de la traseul central Leușeni.

Patru hectare de teren forestier, lângă Condrița, au fost scoase la vânzare cu 40 de mii de euro. Astăzi, proprietarul este gata să le vândă și cu 24 de mii de euro și ne dă asigurări că pot fi edificate construcții fără probleme – un restaurant sau o bază de odihnă. Pe un hectar și jumătate din cele patru arendate au fost defrișați copacii. Anume pe acest loc ar fi simplu de construit, ne-a spus vânzătorul.

Dintr-un alt anunț aflăm că 2 ha de pădure, tot pe traseul Leușeni, se vând cu 30 de mii de euro.

– Se poate de construit o bază de odihnă, cu căsuțe ușor de demolat. Eu pot să vă transmit pachetul de documente.

– Dvs aveți proiect făcut mai înainte?

– Da. Este proiectul.

Deși autoritățile au interzis acum câțiva ani transmiterea drepturilor de arendă asupra pădurilor de către persoanele care au încheiat contractele cu Moldsilva, s-a găsit o șmecherie pentru a fenta legea. Terenul arendat se vinde cu tot cu firmă.

Discuția cu dl Vasile, vânzătorul a 4 ha de pădure:

– Mă interesează mai mult contractul de arendă, cum îl schimbăm pe numele nostru? Care e procedura?

– Fondatorul în firmă. Se schimbă fondatorul.

Discuția cu dl Gheorghe, vânzătorul a 2 ha de pădure:

– În cazul în care ne decidem, cum facem cu constractul de arendă, cum îl transmitem?

– Pe an noi plătim 9000 de lei arenda. La moment, terenul e pe firmă.

– Și cum îl transmitem pe compania noastră?

– Împreună cu compania.

În toamna anului trecut, Agenția Moldsilva anunța că va inspecta toate terenurile din fondul forestier care au fost date în arendă și unde vor fi identificate nereguli se vor lua măsuri.

DUMITRU COJOCARU, director Agenția Moldsilva: „Noi am găsit la moment că în fondul forestier au fost construite case, castele, ce vreți și nu ușor mobile, dar foarte greu de demolat, pentru că sunt toate cu fundament de beton. Inițial se spunea de 60 de metri pătrați, dar noi avem la Strășeni case cu 3 etaje, adică o situație deplorabilă. …În pădurile R. Moldova nu trebuie să fie așa castele. Noi am descoperit la Poienița Veselă beciuri de 50 metri. Vă închipuiți? Au fost tăiați copacii de la rădăcină. S-au construit beciurile acestea și acum copacii se usucă ….Au săpat, au deteriorat și suprafața solului, au săpat canale, au pus apeducte, arteziene, ce vreți acolo”.

Până în 2012 au fost încheiate 842 de contracte de arendă a pădurilor, iar acum mai sunt valabile 376 de contracte, dintre care 351 în scop de recreere și 25 în scopuri cinegetice. De pe contractele reziliate Moldsilva a încasat datorii de 2,3 milioane lei, dar mai are de recuperat circa 15 milioane de lei de la arendașii care nu și-au onorat obligațiile.

Pentru un hectar de teren arendat în scop de recreere, taxa anuală stipulată în contracte este de 4025 lei. În 2016, printr-o hotărâre de Guvern, taxa a fost majorată până la 19 mii de lei. Majoritatea arendașilor refuză să plătească după ce a fost ajustat prețul și s-au adresat în instanțele de judecată. Potrivit unui raport al Curții de Conturi, în 2019, doar 25 de arendași s-au conformat și au încheiat acorduri adiționale cu modificarea taxei de arendă de la 4 la 19 mii de lei pentru un hectar de pădure.

Printre cei care au arendat păduri se numără mai mulți demnitari de stat: liderul Partidului Democrat, deputatul Pavel Filip, președintele Consiliului Concurenței, Marcel Răducan, fostul ministru al Sănătății în Guvernul Filat, Andrei Usatîi, Valentin Crudu, ex-viceministrul Educației, Alexei Roibu, fost ministru de Interne, ex-deputatul comunist Alexandr Bannicov, actualul deputat „Pro Moldova”, Angel Agache și secretarul de stat al Ministerului de Externe, Eugeniu Revenco, desemnat, în noiembrie 2020, în funcția de ambasador al R. Moldova în Franța.

Aproape 700 hectare de pădure au fost arendate în 2008, pentru 49 de ani, de compania „Biotex-Com”, afiliată familiei ex-președintelui Vladimir Voronin. În pădurea din apropierea satului Țiganca din

Orhei, Voronin și-a construit mai multe vile și a săpat iazuri. În campania electorală din 2010, liderul Partidului Liberal Mihai Ghimpu a cheltuit 30 de mii de lei din fondul formațiunii pentru a zbura cu un elicopter și a filma de sus moșia familiei Voronin de la Țiganca.

Și deputatul fugar Ilan Șor a arendat, prin intermediul companiei „Ghermivali", 32 ha de pădure lângă satul Ivancea din Orhei, după ce a cumpărat o fostă bază de odihnă din zonă. În 2015, „ Rise Moldova" scria că familia Șor intenționează să ridice acolo un complex imobiliar de lux „Shor Residence Holding", care să cuprindă o clădire modernă cu patru niveluri, mai multe căsuțe pentru oaspeți și terenuri sportive. Jurnaliștii au prezentat și schițe dintr-un proiect realizat de o companie din Rusia, dar planul a rămas numai pe hârtie.

https://tv8.md/2021/01/25/investigatie-video-stapanii-padurilor-vile-de-lux-restaurante-retele-de-canalizare-si-gaze-construite-in-fondul-forestier/

Terenuri de sport cumpărate de la stat cu 30 de mii de euro și revândute cu 1 milion. Schema privatizărilor!

Mariana Rață, Stela Mihailovici, TV8
09.03.2021

În ultimii 7 ani, autoritățile centrale și locale au vândut peste 55 de hectare de terenuri și aproape 30 de mii de metri pătrați de încăperi nelocative, dar în buget au încasat numai 130 de milioane de lei. Afacerea păguboasă pentru stat a fost acoperită de legislație, care permite privatizarea bunurilor la prețuri mult mai mici decât cele de piață. Schema este simplă: imobilele s-au dat mai întâi în arendă, iar apoi au fost vândute în condiții preferențiale, evitând licitațiile publice. Vă povestim cum au ajuns să fie construite complexe imobiliare pe terenuri de sport privatizate de la instituții de învățământ și cum s-au ales unele firme cu imobile în centrul Chișinăului, plătind statului sume derizorii.

Două terenuri sportive, situate în sectorul Botanica al capitalei, care au fost privatizate după aceeași schemă cu mai mulți ani în urmă, au ajuns într-un final în proprietatea unei companii de construcții care a ridicat blocuri locative.

Încă în anul 2000, cu acordul Ministerului Educației, Școala profesională nr.3 a dat în arendă companiei „Sebega-Prim" 35 de ari din terenul sportiv al școlii. A fost semnat un contract cu o taxă lunară de numai 400 de lei pentru chiria terenului. În 2014, firma anunța că vrea să amenajeze 4 corturi de tenis și a obținut autorizație pentru construcția unui vestiar de 38 de metri pătrați. Într-o lună, a reușit să-și înregistreze la Cadastru dreptul de proprietate asupra construcției cu un grad de finisare de numai 20%. Ulterior, compania a depus cerere pentru a privatiza 51 de ari de teren aferent așa-numitului vestiar. În mare grabă, peste două săptămâni, pe 3 februarie 2015, a fost deja semnat contractul de vânzare-cumpărare, iar compania a plătit 800 de mii de lei pentru jumătate de hectar de teren, care avea o valoare cadastrală de peste 5 milioane de lei.

În scurt timp, terenul a fost vândut unei firme fondate cu o lună înainte de tranzacție, care astăzi este lichidată. Ulterior, terenul a fost revândut unor persoane fizice, iar apoi a intrat în proprietatea companiei „Urbanconstruct", ajunsă recent în atenția publică din cauza grandiosului complex imobiliar proiectat în zona Circului.

„În spatele meu a fost cândva terenul sportiv care a aparținut școlii profesionale. După ce a fost privatizat, aici a fost construit un complex locativ cu 236 de apartamente. Oamenii legii au investigat modul în care a fost deposedat statul de acest teren, dar într-un final, dosarul penal a fost clasat".

Cauza penală a fost pornită de Procuratura Anticorupție la 3 noiembrie 2015 pe faptul depășirii atribuțiilor de către funcționari ai Agenției Proprietății Publice, pentru cauzarea daunelor în proporții considerabile, soldate cu urmări grave. Pe 1 februarie 2016, cauza penală a fost clasată, pentru că fapta nu întrunește elementele infracțiunii", se spune

într-un răspuns primit de „Cutia Neagră” de la Centrul Național Anticorupție.

Privatizare cu acordul Ministerului Culturii

Un alt teren sportiv, care a aparținut Colegiului de arte plastice „Alexandru Plămădeală” a fost dat în arendă, în aprilie 2013, unei firme care la fel a inițiat acolo o construcție. Peste câteva luni, în august 2013, compania a reușit să privatizeze 57 de ari de teren aferent construcției nefinalizate, plătind doar 800 de mii de lei. Într-un raport al Curții de Conturi, prezentat la finele anului trecut, se spune că terenul a fost vândut de APP fără acordul Ministerului Culturii, dar fostul director al colegiului a declarat altceva pentru „Cutia Neagră”.

IGOR SVERNEI, ex-director Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”: Clădirea când a fost construită era pentru 3000 de copii cu terenuri sportive, dar colegiul cu pictori, unde sunt 300 de copii, atâta teren nu aveam nevoie și de asta ne-am adresat la Ministerul Culturii să ne ia acest teren. Voiam să-l transmit la altă instituție la balanță, de exemplu Internatul Sportiv, că nu eram în stare să-l gestionez. Dar totul a fost cu acordul Consiliului profesoral, cu acordul Ministerului Culturii. Eu personal nu am avut treabă nici cu un agent economic că au fost mai mulți agenți, trei sau patru oferte au fost, toți cu diferite propuneri, dar asta pe mine nu mă interesa pentru că gestiona tot Ministerul Culturii. Ne-a rămas terenul mic și sala sportivă, suficient pentru 300 de oameni.

Fostul teren sportiv al Colegiului de arte plastice a ajuns în final tot în proprietatea companiei „Urbanconstruct”, care a ridicat un bloc locativ cu 207 apartamente. Directorul firmei spune că nu a avut nicio legătură cu privatizarea celor două terenuri și dezvăluie că le-a cumpărat de pe piața imobiliară, plătind circa un milion de euro pentru fiecare. Amintim că au fost privatizate cu 800 de mii de lei.

TUDOR TALPĂ, director „Urbanconstruct-TT”: „Nu avem nicio legătură și nici nu am știut că acolo sunt terenuri sportive. După statut nu erau terenuri sportive, pur și simplu terenuri pentru construcție. Le-am

cumpărat de pe piața liberă, de pe 999.md. Dacă dvs răscoliți arhiva o să găsiți. S-au achiziționat cu un milion de euro un teren și al doilea tot așa un milion și poate mai mult. Este sumă reală pentru piață. Sunt contracte de vânzare-cumpărare care confirmă. De când compania activează pe piață, de 16 ani, niciodată nu am privatizat terenuri, niciodată nu am construit împreună cu cineva, un parteneriat public-privat. Toate terenurile au fost cumpărate de pe piață".

Se cere modificarea legislației

Auditorii Curții de Conturi au stabilit că, începând cu anul 2013, statul a încheiat 67 de contracte de vânzare-cumpărare a terenurilor aferente bunurilor private. Pentru 55,5 ha de pământ s-au încasat doar 47,2 milioane lei. Statul a ratat astfel venituri de zeci de milioane pe care putea să le obțină dacă vindea terenurile la licitații.

MARIAN LUPU, președinte Curtea de Conturi: „Modelul este foarte simplu și nu poți spune nimic, parcă totul e legal: arenda terenului, construcția nefinisată a unor așa-zise obiective de menire sportivă, înregistrarea proprietății, respectiv privatizarea terenului aferent, după asta demolarea acestora și construcții de altă natură, în speță construcții de blocuri locative. În aparență, într-adevăr totul e legal, însă ca și esență este o șmecherie. Ne dăm foarte bine seama. Ați analizat această situație? Presupun că ele sunt multiple. Care sunt ideile, gândurile? Cum oprim acest model de șmecherie prin modificări ale cadrului legal, pentru că este un joc. Toată lumea înțelege că acesta este un joc și trebuie curmat".

Conducerea Agenției Proprietății Publice dă asigurări că astfel de scheme la privatizarea terenurilor aferente unor bunuri private nu vor mai avea loc, pentru că a fost modificată legea în 2019.

GHENADIE ȚEPORDEI, director Agenția Proprietății Publice: „Suprafața terenului aferent se stabilește deja prin studiu de fezabilitate și nu mai este cum era anterior: la un bun imobil, să admitem de 50 m.p., teren aferent de un hectar. Deja nu mai există așa situație. Avem carențe referitor la prețul normativ al pământului care considerăm că este cam

mic. Am merge cu propunerea, împreună cu colegii de la Ministerul Economiei ca să stabilim preţul de piaţă.

Tot folosindu-se de drepturile de arendă, alţi agenţi economici sau persoane fizice au ajuns proprietari ai unor încăperi nelocative din clădiri ce aparţin statului. Timp de 4 ani, autorităţile centrale şi locale au semnat 207 contracte de privatizare a unor spaţii oferite iniţial în locaţiune, încasând 83 de milioane de lei. Dacă erau vândute prin licitaţii, la preţ de piaţă, în bugetul public puteau ajunge de trei ori mai mulţi bani – circa 257 de milioane de lei, a constatat Curtea de Conturi.

Un monument de arhitectură, introdus în Registrul de istorie şi cultură a municipiului Chişinău, care nu putea fi privatizat potrivit legii, deoarece se află şi în stare avariată, a ajuns în 2019 în proprietatea unui agent economic, care a plătit numai 600 de mii de lei. Asta ar însemna mai puţin de 30 de mii de euro pentru un imobil situat aproape de centrul Chişinăului, la intersecţia străzilor Mihai Viteazul cu Mitropolit Dosoftei.

Compania „Olsom" a încheiat, în decembrie 2006, un contract de arendă cu Primăria Chişinău pentru etajul doi al clădirii-monument. În 2013, firma a acţionat în judecată Consiliul Municipal Chişinău, care a refuzat să-i vândă imobilul, dar a pierdut procesul până în ultima instanţă.

În 2016, agentul economic a mers din nou în judecată şi iarăşi a pierdut toate procesele. Dar în pofida deciziilor judecătoreşti, Comisia pentru privatizare a acceptat reexaminarea dosarului depus de companie şi a decis să vândă imobilul. Potrivit contractului de vânzare-cumpărare, semnat în iulie 2019, pentru 139 m.p. din imobilul de pe str. Dosoftei 103, compania „Olsom" a plătit 600 mii lei, deşi valoarea cadastrală era de peste un milion de lei, iar preţul de piaţă – aproape 3 milioane.

Pe parcursul anilor, firma a înaintat de 4 ori Consiliului Naţional al Monumentelor Istorice diferite schiţe de proiect pentru reconstrucţia clădirii, dar toate au fost respinse. Ultima dată, proiectul a fost examinat pe 8 iulie 2020.

„Potrivit unei schiţe de proiect care a fost depusă la Consiliul Naţional al Monumentelor în vara anului trecut, agentul economic planifică să

construiască aici un imobil modern, cu subsol, parter, 5 etaje și fațade din sticlă care să fie chiar alipit de clădirea monument. Proiectul a fost respins de experții care au făcut parte din CNMI, dar potrivit unor surse acesta ar putea să reapară pe ordinea de zi a consiliului, care are astăzi altă componență și ar putea fi aprobat, așa cum s-a întâmplat în cazul grandiosului complex imobiliar proiectat în zona Circului. Ba mai mult, clădirea care se planifică a fi construită aici a fost proiectată de un arhitect care face parte astăzi din Consiliu".

Un fost membru al CNMI susține că se dorea distrugerea monumentului de arhitectură, sub paravanul unui proiect de reconstrucție.

ANDREI VATAMANIUC, arhitect, fost membru al CNMI: „Din materialele prezentate am descoperit că se intervine destul de drastic în structura, în forma și în identitatea monumentului, se scot pereții interiori, se modifică acoperișul, se schimbă înălțimea lui. Noi am tras niște concluzii că monumentul pur și simplu urmează să fie demolat peste noapte, pentru că acele desene prezentate doar despre asta și ne spunea. Și nu am considerat că regimul de înălțime și modul cum sunt tratate fațadele, volumul este bun pentru nucleul istoric".

Falsificarea actelor depuse la CNMI?

Pe de altă parte, proprietarul companiei „Olsom" spune că proiectul depus în iulie 2020 la CNMI nu ar fi al companiei sale și acuză că cineva ar fi pus la cale o fraudă.

IGOR GRECOV, fondator „Olsom": „Oricare cerere care este ieșită din compania „Olsom" este semnată și avizată de mine, ori de administrator Andrei Cazacov. Dacă el nu a semnat și eu nu am avizat înseamnă că nu-i de la noi depusă. În așa țară de minuni noi trăim, din păcate. Proiectul pe care noi cândva l-am arătat era altfel, cu acoperiș făcut din oale. Aici văd că este anexă cu clădirea cea de sus. Eu nu sunt proprietarul clădirii de sus și nu am nimic cu acea clădire. Eu nici nu știu cine este proiectantul acesta. Vă dați seama? Nu știu cine a semnat, cine a depus. Idee nu am. La momentul privatizării, mi s-au pus niște condiții pe care eu trebuie să le respect. Mai mult nimic. Noi am îndeplinit, am

dat schița că posibil să fie o anexă. Posibil, dar nu-i clar cum va fi. Încă o dată, anexa asta nu are nimic cu clădirea cea de sticlă”.

Imobil în centrul Chișinăului, cumpărat de la stat cu 3200 lei m.p.

Un alt imobil situat în inima capitalei, pe str. Ismail 44, a fost privatizat în noiembrie 2015 de SRL „Bon Ton & Company”. Asociați în firmă erau pe atunci Nicolae Ionichi și Vitalie Verejan, cofondatori ai companiei de construcții „Inamstro”, care astăzi are aici adresa juridică. Pentru 234 m.p. de spațiu nelocativ din această clădire, pe care îl avea în arendă, firma a plătit statului 755 mii lei, adică câte 3200 lei pentru un metru pătrat, în timp ce valoarea cadastrală a imobilului era de 2,8 milioane lei. În 2016, bunul imobil a fost ipotecat la bancă pentru un împrumut de 6 milioane de lei.

Administratorul companiei a precizat pentru „Cutia Neagră” că prețul de privatizare a imobilului a fost stabilit de autorități, fiind respectată legea, iar la bancă clădirea a fost gajată la pachet cu alte bunuri.

SERGHEI PANFILI, administrator „Inamstro”: „Actul de evaluare a bunului imobil a fost întocmit de către o companie specializată la solicitarea Agenției Proprietății Publice, fără implicarea cumpărătorului. Atenționăm asupra faptului că în 2015 bunul imobil se afla într-o stare deplorabilă, fiind neutilizabil, neavând nici uși, nici ferestre, imobil în care își petreceau timpul boschetarii și maidanezii. După achiziționarea bunului s-au făcut investiții majore. Au fost făcute lucrări de consolidare a imobilului. În 2016, un agent economic a inițiat o procedură de obținere a unui credit însă activele companiei în acel moment nu-i permiteau să acopere gajul pentru acel credit. Astfel a venit cu o solicitare către factorii de decizie a companiei „Bon Ton” de a garanta împrumutul cu imobilul indicat supra. Oficiul din strada Ismail 44 este doar un element de garanție a rambursării creditului”.

În clădirea situată pe bulevardul Ștefan cel Mare 73, unde își are sediul și Procuratura Generală, în ultimii ani au fost vândute mai multe încăperi nelocative pe care statul le-a dat mai întâi în arendă. Am identificat 12 contracte de privatizare și de fiecare dată prețul a fost diferit. Unii au

plătit 2000 de lei pentru un metru pătrat de încăpere, aflată în subsolul blocului, iar alții au plătit de 3 ori mai mult. Pentru un metru pătrat aflat la parterul acestei clădiri, statul a încasat între 8000 de lei și 23000 lei.

Reprezentanții APP nu le-au putut explica auditorilor Curții de Conturi cum s-a format diferența de preț, cert este că statul avea să câștige mai mult dacă vindea la licitații aceste încăperi.

Și în clădirea de peste drum, pe bulevardul Ștefan cel Mare 124, la fel s-au vândut mai multe spații nelocative, care inițial au fost oferite în arendă de autorități. Dubios este faptul că, imediat după privatizare, mai multe spații au fost înstrăinate. De exemplu, o încăpere de 32 metri pătrați, de la subsolul clădirii, cumpărată de la stat cu 70 de mii de lei, și-a schimbat proprietarii deja de cinci ori.

Nereguli grave, admise de funcționarii care au aprobat privatizările

Curtea de Conturi a identificat numeroase nereguli în activitatea grupurilor de lucru care au aprobat privatizările: acceptarea unor dosare incomplete, diminuarea prețurilor de vânzare a bunurilor, lipsa proceselor verbale de la ședințele comisiilor, lipsa registrelor de evidență a cererilor și a contractelor încheiate, care provoacă bănuieli de corupție, dar nimeni nu a fost pedepsit mai dur pentru asta. Unii funcționari pur și simplu au plecat liniștiți din funcții.

GHENADIE ȚEPORDEI, director APP: „Au fost identificate anumite persoane care au fost membri ai acestor grupuri de lucru, care la moment nu mai activează în cadrul Agenției Proprietății Publice. Practic, toate grupurile de lucru, responsabile de diferite domenii, inclusiv domeniul de vânzare-cumpărare a terenului aferent, au fost modificate, astfel ca să excludem personalul care anterior a fost implicat”.

„Legea nu a fost schimbată, pentru că există interese economice”

Experții anticorupție cred că privatizările în baza unor contracte de arendă trebuie stopate, pentru că lipsește transparența și este delapidată averea statului.

TATIANA SAVVA, directoare Program Anticorupție „Expert-Grup”: „Privatizarea încăperilor nelocuibile și a terenurilor în baza contractelor de arendă este una legală, dar se află în așa-numitul spațiu gri, care permite apariția anumitor riscuri de corupție. În primul rând, prin anumite abuzuri de putere sau vânzare de informații din partea celor interesați. Averea publică poate să aibă de pierdut și să nu fie respectat interesul cetățeanului. În al doilea rând, lipsa de transparență întotdeauna generează o piață a informației pentru care se va plăti pentru a avea acces la această informație. Problema este una artificială, deoarece aceste regulamente pot să fie ușor modificate de către Consiliul Municipal Chișinău, ori în cazul în care nu este făcut acest lucru încă din 2016, pe când CNA i-a atenționat de această problemă, înseamnă că există niște interese economice la mijloc”.

În prezent, Ministerul Economiei lucrează la un proiect de lege pentru modificarea tarifului la calcularea prețului normativ al pământului. Ultima dată, prețul a fost ajustat în 2010 și constituie astăzi mai puțin de 20 de mii de lei pentru un hectar.

Totodată, autoritățile intenționează să excludă din lege dreptul de privatizare a încăperile nelocative luate în arendă. O inițiativă legislativă în acest sens a fost înregistrată de deputatul PAS, Vladimir Bolea, iar Agenția Proprietății Publice o susține.

https://tv8.md/2021/03/09/video-investigatie-terenuri-de-sport-cumparate-de-la-stat-cu-30-de-mii-de-euro-si-revandute-cu-1-milion-schema-privatizarilor/

Licitația ASP de jumătate de miliard de lei! Ofertele prezentate la tender și riscurile identificate de SIS

Mariana Rață, Stela Mihailovici, TV8
29.06.2021

O licitație de jumătate de miliard de lei pentru producerea de pașapoarte și buletine moldovenești, decisă și desfășurată în grabă de Agenția Servicii Publice, trezește mai multe îngrijorări din partea experților, opoziției, dar și a SIS. O notă informativă secretă a Serviciului de Informații și Securitate ajunsă în posesia Cutiei Negre demonstrează că licitația ASP ar fi organizată în interesul unei companii implicată în multiple scandaluri internaționale de trucare a licitațiilor, implicare în spălări de bani și acte de corupție. Vă spunem astăzi cine sunt persoanele implicate, neregulile din cadrul licitației și ce interese se ascund la mijloc.

Deși reprezintă cea mai mare achiziție din ultimii ani, făcută de ASP, procurarea de blanchete pentru buletine de identitate, pașapoarte și alte acte, în valoare de jumătate de miliard de lei, nu a fost inclusă inițial în planul de achiziții al Agenției Servicii Publice pentru anul 2021. La început de an, Agenția planifica să cheltuiască în 2021 doar 107 milioane de lei. În planul de procurări se regăsesc până și felicitări hand-made pentru diferite sărbători, dar nu și licitația care va consuma de 5 ori mai mulți bani decât toate achizițiile planificate pentru acest an de ASP.

Procurarea de blanchete pentru acte de identitate ajunge în planul de achiziții al ASP abia pe 26 aprilie, în preajma sărbătorilor de Paști. Printr-o decizie, șeful Agenției, Vladislav Zara, a completat planul cu un punct nou: „achiziția de blanchete cu tehnologii de personalizare pentru actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, permise de conducere și certificate de înmatriculare”. Valoarea estimativă - 525 milioane lei, fără TVA.

Tenderul a fost inițiat în regim de urgență. Peste 3 zile de la modificarea planului de achiziții, ASP a publicat pe portalul „Mtender” anunțul de

licitație, valoarea fiind estimată deja la 498 milioane lei. Lansarea licitației s-a făcut a doua zi după ce Curtea Constituțională a decis că se întrunesc condițiile de dizolvare a Parlamentului, iar președinta republicii Maia Sandu a anunțat desfășurarea anticipatelor pe 11 iulie.

Încălcări chiar din start

Experții economici care au analizat condițiile în care a fost organizată licitația au stabilit că ASP a încălcat mai multe reguli. De exemplu, au fost ignorate prevederile legale care obligau Agenția să publice mai întâi un anunţ de intenţie în Buletinul Achiziţiilor Publice. Un astfel de anunț a fost publicat post-factum, pe 30 aprilie, când licitația fusese deja lansată. De asemenea, nu a fost respectată corect nici obligația de a publica un anunț de intenție și unul de participare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, pentru atragerea companiilor din străinătate să participe la tender. ASP a publicat anunțul de intenție și participare la licitație în Jurnalul UE dar cu o întârziere de câteva săptămâni de la inițierea licitației pe „Mtender".

Premierul interimar Aureliu Ciocoi nu vede însă nicio problemă în lacunele și graba în care a fost lansată licitația.

AURELIU CIOCOI, premier interimar: „*Nu-i grabă. Asupra acestor achiziții se lucrează din 2019. Ele urmau să fie desfășurate pe parcursul anului 2020, dar din cauza pandemiei s-a decis amânarea acestei licitații pentru o perioadă ulterioară și iată că perioada a intervenit exact acum. - De ce era nevoie să facem o licitație de jumătate de miliard acum, în plin haos electoral, când nu este clar ce se întâmplă. Din moment ce de anul trecut se știa că urmează să se facă această achiziție, cum se face că ASP-ului i-a scăpat o achiziție de jumătate de miliard? - 500 de milioane de lei nu este o plată unică. Banii vor fi achitați în tranșe pe o perioadă foarte îndelungată. Compania care va câștiga licitația va livra blanchetele și plata o va primi în urma autorizării blanchetelor respective. De ce considerați că este grabă? Alegerile au fost făcute în grabă, nu licitația. Licitația este conform planului. Repet, urma să aibă loc în 2019. Contractul actual în baza căruia mai sunt li-*

vrate blanchete a expirat în 2019. Acum ASP-ul lucrează pe un contract prolongat, care e foarte șubred din punct de vedere juridic".

ASP, la rândul său, susține că licitația a fost organizată din timp pentru că procedura de contractare a executorului și de executare a blanchetelor poate dura 12 luni, tocmai până se termină blanchetele din stocurile Agenției.

„Necesitatea de organizare a procedurilor de achiziții publice pe parcursul anului 2021 este argumentată și din punct de vedere procedural și tehnologic, deoarece desfășurarea procedurilor include un ansamblu de activități ce urmează a fi desfășurate pe parcursul a 12 luni (proceduri de achiziții, proceduri de confecționare a blanchetelor", se arată în răspunsul oferit Cutiei Negre de ASP.

Mari riscuri de corupție, identificate de SIS

Și dacă premierul nu vede nicio problemă în această licitație organizată de ASP, Serviciul de Informații și Securitate atenționează că tenderul trezește mari îngrijorări, riscuri de reputație pentru R. Moldova și pericol de trucare a licitației și favorizarea unui anumit operator economic. CUTIA NEAGRĂ PLUS a ajuns în posesia unui aviz secret al SIS prin care premierul Aureliu Ciocoi și directorul ASP Vladislav Zara au fost atenționați despre aceste pericole și au primit recomandări să anuleze licitația.

Potrivit notei informative pregătite de SIS, instituția avertizează că unele condiții ale acestei licitații și caietul de sarcini ar favoriza compania lituaniană „Garsu Pasaulis", care a câștigat deja de două ori licitațiile pentru livrarea blanchetelor pentru acte, organizată de ASP și furnizează blanchete pentru actele emise în R. Moldova din anul 2014. Agentul economic are un contract cu ASP valabil până în 2022 și va încasa 796 milioane lei pentru livrarea a 1,5 milioane de blanchete pentru documentele moldovenilor.

SIS a aflat că doi angajați ai ASP, care ar fi participat la elaborarea caietului de sarcini și a specificațiilor tehnice cu acces limitat din cadrul actualei licitații, sunt plătiți de mai mulți ani de compania lituaniană

„Garsu Pasaulis” pentru anumite servicii, ceea ce provoacă suspiciuni de corupție.

Potrivit notei SIS, șeful adjunct al Direcției generale tehnologii informaționale a ASP, Andrei Tighinean, primește lunar aproape 600 de euro de la compania „Garsu Pasaulis”. Banii îi sunt transferați pe contul bancar personal începând cu anul 2014. În total, funcționarul ar fi încasat peste 50 de mii de euro de la firma lituaniană. Un alt angajat din Departamentul tehnologic al ASP primește lunar de la același agent economic sume cuprinse între 200 și 500 de euro sub formă de plată pentru servicii.

„Reieșind din posibilul interes material al celor doi funcționari, „Garsu Pasaulis” ar fi asigurată cu acces privilegiat la modificările cerințelor tehnice pentru procedura de achiziție desfășurată de ASP, fiind semnificativ favorizată la înaintarea ofertei”, se spune în nota Serviciului de Informații și Securitate.

Andrei Tighinean a refuzat să discute la telefon cu reporterul Cutiei Negre, pentru a ne oferi detalii despre colaborarea pe care o are cu „Garsu Pasaulis”. Acesta a refuzat și o întâlnire la sediul ASP, unde muncește. Ne-a cerut să-i trimitem întrebările pe email, dar a refuzat să ne spună adresa sa electronică. Ulterior i-am trimis întrebările, dar nu am primit deocamdată un răspuns.

În schimb, ASP ne-a dat asigurări că cei doi angajați ai săi, care într-adevăr au primit onorarii de la compania lituaniană, nu au participat la elaborarea documentației tehnice pentru licitație, iar contractele lor cu „Garsu Pasaulis” au expirat anul trecut.

Concurent implicat în scandaluri internaționale de corupție

În aceeași notă informativă, ofițerii SIS atenționează că va fi afectată și imaginea R. Moldova pe plan internațional, dacă licitația va fi câștigată de compania „Garsu Pasaulis”, în condițiile în care, în ultimii ani, aceasta a fost implicată în scandaluri mari în diferite state, legate de trucarea unor licitații similare pentru livrarea blanchetelor pentru acte de identitate.

O investigație „Reuters”, publicată în 2017, a arătat că firma lituaniană a fost implicată într-o schemă infracțională în Republica Democrată Congo. Pașapoartele pentru cetățenii acestui stat erau printre cele mai scumpe din lume și costau 185 de dolari. Dintre care 60 de dolari erau transferați către o companie offshore afiliată fostului președinte al statului, iar alți 60 de dolari ajungeau la consorțiul belgian „Semlex”, care este fondatorul tipografiei „Garsu Pasaulis” din Lituania.

În 2019, rețeaua internațională de jurnaliști de investigație *OCCRP a demonstrat că „Garsu Pasaulis” a câștigat fraudulos o licitație pentru livrarea blanchetelor pentru pașapoarte biometrice în Republica Kîrgîstan.* A urmat un mare scandal de corupție, care s-a soldat cu demisia și arestul mai multor funcționari și anularea acelei licitații.

„Informațiile conturează că „Garsu Pasaulis” este preferată de Guvernele țărilor slab dezvoltate din cauză că ar accepta condiții asociate corupției, așa-numitele „otkaturi”... Există riscul excluderii liberei concurențe și desemnarea unui câștigător cu o valoare majorată a ofertei, care implică suportarea costurilor nejustificate de către cetățenii R. Moldova”, a concluzionat Serviciul de Informații și Securitate.

Soft transmis către o firmă din Bulgaria

În timpul anchetei SIS, au apărut și alte suspiciuni de fraudă financiară legate de activitatea „Garsu Pasaulis”. Anul trecut, compania a informat Agenția Servicii Publice că vrea să cedeze drepturile patrimoniale asupra soft-ului, utilizat la perfectarea actelor cetățenilor moldoveni, către o altă firmă „Optimo Service LTD”. Acest soft a fost creat de compania lituaniană la comanda ASP, care, deși a plătit soft-ul a lăsat drepturile de autor pentru utilizarea lui firmei de la Vilnius. Astfel, doar prin utilizarea soft-ului, „Garsu Pasaulis” mai câștigă de la 1,65 de euro până la 13,61 de euro pentru fiecare act emis cetățenilor R. Moldova. Din 2020, acești bani se duc către o firmă din Bulgaria, prin contractul de cesiune aprobat de ASP. Această firmă, „Optimo Service LTD”, a fost fondată în Bulgaria în noiembrie 2019 și avea un capital social de numai 100 de leve bulgărești, echivalentul a 50 de euro. Mai mult de

atât, potrivit unui site de criptovalută, „Optimo Service LTD” activează pe piața criptovalutei. Această monedă digitală este folosită de multe ori pentru spălări de bani.

ASP a acceptat totuși acest transfer dubios de drepturi asupra soft-ului, iar Vladislav Zara a semnat, în iunie 2020, un acord adițional la contractul pe care-l avea ASP cu „Garsu Pasaulis” din 2014.

Drepturile de autor asupra soft-ului utilizat de ASP la perfectarea documentelor au ajuns mai târziu la o altă companie din Bulgaria „Optimo IT Solutions”, fondată și administrată de aceeași persoană ca și „Optimo Service”, un oarecare Serghei Pirojkov. Cutia Neagră PLUS a descoperit că, într-o scrisoare expediată directorului ASP în iulie 2020, Pirojkov anunța că firma bulgară va fi reprezentată în relațiile cu autoritățile din R. Moldova de o altă companie, de data aceasta moldovenească „IT-LAB Grup”, fondată și administrată de Alexei Cioban. Compania lui Cioban a câștigat mai multe contracte la stat.

Ofițerii SIS presupun că firmele bulgare au fost interpuse cu scopul de a deturna o parte din banii încasați de la ASP pentru coruperea unor persoane implicate în schemă sau pentru spălare de bani. Pentru fiecare blanchetă eliberată de ASP, firma din Bulgaria încasează acum o redevență de până la 13,61 euro, în dependență de tipul documentului. Aceste costuri sunt incluse în prețul actelor plătite de cetățenii R. Moldova. Timp de jumătate de an, începând cu luna noiembrie 2020, ASP a transferat pe contul companiei bulgare „Optimo IT Solutions” 2,7 milioane de euro.

ASP afirmă însă că nu a depistat riscuri în rezultatul cesiunii drepturilor de gestionare a softului.

Premierul interimar Aureliu Ciocoi recunoaște că a fost informat de SIS despre riscurile legate de licitația ASP și colaborarea cu firma lituaniană, dar a catalogat nota SIS-ului ca fiind tendențioasă, iar procedura de achiziție a blanchetelor pentru acte nu a fost stopată.

AURELIU CIOCOI, premier interimar: *„Am primit un aviz de la SIS care în urma verificării s-a constatat că e un pic tendențios și am dat*

indicații ca informația pe care am primit-o să fie furnizată spre cunoștință SIS-ului în așa fel încât pe viitor să activeze mai atent cu informațiile pe care le distribuie și notele pe care le distribuie SIS".

De ce s-a grăbit ASP să organizeze licitația?

Potrivit prim-ministrului interimar Aureliu Ciocoi, achiziția de blanchete reprezintă o urgență pentru că au rămas stocuri mici, iar până la sfârșitul anului aproape jumătate din populația republicii va avea acte expirate.

AURELIU CIOCOI, premier interimar: „*La ora actuală în rezerva ASP-ului au mai rămas ceva mai mult de 200 de mii de pașapoarte noi și 450 de mii urmează să vină din Lituania, dar care sunt cu semne de întrebare. Atâta timp cât nu au intrat în țară și nu sunt depozitate la ASP se poate întâmpla orice. La 31 martie au expirat peste 1 milion de pașapoarte ale cetățenilor care sunt la mână. Până la finele anului curent, potrivit datelor ASP, încă 350 de mii urmează să expire. - Înainte de emisiune vă întrebam care este capacitatea de eliberare a acestor pașapoarte? - În regim normal 50-60 de mii lunar. - Asta înseamnă că cele 600 de mii de blanchete care sunt acum ne ajung pe un an de zile".*

Potrivit notei SIS, în prezent, stocurile de blanchete și materiale de consum sunt suficiente pentru tipărirea a circa 290 de mii de pașapoarte, iar în baza contractului pe care ASP îl are cu firma din Lituania, mai urmează să fie livrate, în toamnă încă 450 de mii de blanchete. „Epuizarea stocurilor de pașapoarte se estimează către 1 iunie 2022", notează SIS. Rapoartele de activitate ale ASP demonstrează că Agenția eliberează în medie câte 400-450 de mii de pașapoarte pe an. În aceste condiții, prognozele SIS se confirmă.

ASP susține că desfășurarea licitației pentru procurarea blanchetelor a fost decisă de către Consiliul de Administrare al Agenției și nu de către managementul acesteia. Într-un răspuns oferit Cutiei Negre, instituția explică neincluderea licitației în planul de achiziții inițial pentru 2021 prin faptul că procesul de coordonare a licitației cu Consiliul de Administrare a luat mai mult timp.

Era necesară coordonarea prealabilă a Consiliului ASP a estimărilor resurselor financiare care vor fi alocate pe viitor în bugetul ASP pentru anii 2022 și 2023 pentru această procedură de achiziții. La momentul aprobării planului de achiziții pentru anul 2021 (3 ianuarie 2021) astfel de coordonare nu era finalizată. De menționat că achiziția publică respectivă a fost doar inițiată în 2021, fără alocarea mijloacelor financiare în bugetul ASP pentru anul 2021", notează ASP.

Contactat de TV8, unul dintre membrii consiliului, Vitalie Iordachi, a spus că nu-și amintește să fi discutat la ședințele CA despre această licitație.

VITALIE IORDACHI, membru Consiliu ASP: „*Sincer vă zic că nu-mi mai aduc aminte, pentru că asta e o chestie pe care o fac pro bono. Eu cu exactitate nu-mi aduc aminte. Dacă a fost, trebuie să fie proces-verbal discutat, votat. Eu cred că cel mai corect ar fi să vă adresați la ASP"*.

Pe de altă parte, un alt membru al Consiliului ASP, secretarul general al Guvernului, Liliana Iaconi afirmă că despre achiziție s-a discutat încă de anul trecut, la mai multe ședințe ale consiliului.

LILIANA IACONI, membru Consiliu ASP: „*Procedura de licitație, mai ales în cazul acesta, că este o licitație internațională s-a luat în baza mai multor ședințe și mai multor discuții care au început încă în primăvara anului 2020. Atunci administrația ASP a venit cu un raport la fondator, adică la Cancelaria de Stat și la Consiliu și a sesizat despre expirarea termenului de printare a specimenelor pașapoartelor. - Dar cum se face atunci că nu a fost inclus în planul inițial de achiziții care a fost semnat la 13 ianuarie de dl Zara? - A mai durat puțin analiza potențialului pe piața internă a necesarului, anume de solicitanți. - S-a discutat poate să mai așteptăm, să fie lansată mai târziu? - S-a discutat, fiindcă într-adevăr este o decizie destul de grea, inclusiv pentru mine, pentru că noi eram conștienți că o să apară întrebări la această achiziție. Dar să nu uităm că este o procedură de lungă durată. Durează cam un an de zile de la inițierea procedurii de achiziție până la prima*

livrare, în cel mai bun caz. Noi nu putem să lăsăm cetățenii R. Moldova fără acte de identitate.

Cerințe care limitează concurența

Riscurile invocate de SIS sunt susținute și de experții în domeniul achizițiilor care au analizat licitația și atenționează că ASP încalcă legea și limitează concurența în favoarea unui cerc mic de companii care pot întruni cerințele stabilite la tender.

Pentru depunerea ofertelor au fost planificate inițial 45 de zile, termenul limită fiind 15 iunie. Deoarece achiziția este una complexă și de valoare mare, iar companiile interesate sunt în mare parte din străinătate, experții consideră că ASP trebuia să ofere mai mult timp operatorilor economici pentru a-și pregăti ofertele.

Experții susțin că trezește întrebări și faptul că Agenția Servicii Publice nu a împărțit pe loturi această procedură de achiziții, așa cum prevede legislația și nici nu și-a motivat decizia. Cu atât mai mult că urmează a fi cumpărate blanchete pentru diverse acte: buletine de identitate, pașapoarte, permise de conducere și certificate de înmatriculare. Astfel, a fost limitat semnificativ numărul companiilor care puteau participa la licitație. Puțini operatori economici pot executa toate aceste acte în volumul necesar agenției.

OLGA DIACONU, expertă în achiziții AGER: „*În general, legea achizițiilor publice permite să fie incluse mai multe bunuri într-un singur lot, dar acest lucru trebuie să fie justificat. Autoritatea contractantă trebuia să vină cu o justificare de ce este necesar acest lucru și de ce ele nu pot fi împărțite pe loturi și de ce neîmpărțirea pe loturi nu contribuie la limitarea concurenței, ci este o necesitate”.*

Agenția Servicii Publice vine însă cu propria explicație: „*Obiectivul achiziției menționate s-a stabilit într-un singur lot, astfel încât să corespundă mai bine necesităților autorității contractante și diminuării riscurilor în atingerea scopului final: asigurarea cetățenilor R. Moldova, cetățenilor străini și apatrizilor cu acte de identitate din sistemul național de pașapoarte, permise de conducere și certificate de înmatri-*

culare personalizate. În procesul de demarare a procedurii de achiziție s-au examinat variantele posibile de divizare a procedurii pe loturi, astfel fiind identificate mai multe riscuri iminente care ar putea crea situații nefaste de imposibilitate a asigurării cetățenilor R. Moldova cu pașapoarte, permise de conducere și certificate de înmatriculare.

O altă cerință a ASP-ului care a limitat concurența se referă la cifra de afaceri a agenților economici. Potrivit documentelor de licitație, sunt eligibile doar companiile cu o cifră de afaceri de 525 de milioane lei, cumulativ, în ultimii 3 ani, în domeniul de producere a blanchetelor pentru acte.

OLGA DIACONU, expertă în achiziții AGER: „*Probabil că din R. Moldova nu avem agenți economici care ar putea executa un asemenea contract. Ar fi vorba de agenți economici din străinătate și aici revenim la problemă. Dat fiind faptul că a fost publicat cu întârziere în jurnalul UE se limitează posibilitatea și interesul unor agenți economici care ar putea livra aceste bunuri sau executa aceste servicii să participe la licitație. Ar fi și aici un indicator de risc. Știm că companiile foarte mari... au nevoie de timp pentru a pregăti ofertele, pentru a găsi persoanele responsabile, pentru a găsi persoane din R. Moldova care să aplice, pentru că ei nu pot aplica direct și din acest considerent există riscul că a fost făcut după un operator economic achiziția respectivă, dar e greu să ne dăm seama”*.

Licitația conține un șir întreg de condiții de participare care reprezintă piedici pentru companiile din străinătate. Spre exemplu, ASP a decis să elibereze cerințele tehnice cu acces limitat, doar în baza unei cereri depuse de operatorul economic, obligatoriu, la sediul ASP. Prin intermediul procedurii de clarificări, pe site-ul Mtender, reprezentanții unei companii străine care și-au dorit să participe la licitație, au cerut ASP să fie acceptate și cererile depuse prin email, fax sau poștă, ținând cont de faptul că există restricții de călătorie din cauza pandemiei de Coronavirus, dar solicitarea a fost respinsă de agenție.

„Întru evitarea riscurilor de securitate informațională și protecția caracterului confidențial al informațiilor, Agenția Servicii Publice nu ac-

ceptă altă metodă de obținere a cerințelor tehnice cu acces limitat în afară de cea indicată în anunțul de participare", a răspuns ASP.

Fiind în imposibilitate de a vedea cerințele tehnice, unele companii din străinătate nu și-au putut adapta ofertele pentru a fi competitive.

De asemenea, în anunțul de participare la licitație, ASP a cerut ca garanția pentru ofertă, în valoare de aproximativ 5 milioane de lei, să fie emisă obligatoriu de o instituție bancară din Republica Moldova, nefiind acceptate conturile companiilor nerezidente din băncile ce operează în alte state.

Deputații din opoziție, îngrijorați de achiziția ASP

Mai mulți deputați se arată convinși de faptul că licitația ASP a fost organizată la comandă politică, iar în spate ar exista o schemă de fraudare. La începutul lunii mai, deputatul PAS Radu Marian a trimis mai multe demersuri către autorități prin care a cerut anularea licitației.

RADU MARIAN, deputat PAS: „*Această licitație a apărut abia în aprilie, abia după dizolvarea Parlamentului ceea ce indica că ASP încearcă să urgenteze această achiziție extrem de mare pentru a favoriza anumiți agenti economici.*

VASILE NĂSTASE, deputat Platforma DA: „*Am aflat despre această licitație, am făcut o interpelare să văd câte pașapoarte sunt acolo. Avem pentru 2 ani înainte. Această licitație se face pentru schemă, pentru a se fura bani. Acum este un tun dat la sfârșit de mandat".*

Contestația depusă la ANSC a fost respinsă

Pe 15 iunie, un agent economic care și-a exprimat interesul pentru participarea la licitația ASP a contestat documentația de atribuire la procedura de achiziție, motivând că aceasta conține specificații care limitează participarea operatorilor economici. Compania „TIPO DIRECT SERV" a atras atenția că ASP nu a divizat pe loturi contractul de achiziție de mare valoare deși sunt bunuri diferite și a considerat nejustificate unele cerințe impuse ce vizează calificarea personalului.

De asemenea, firma a criticat cerința ASP față de operatori de a semna anumite declarații doar cu semnătură electronică emisă de către organul competent din R. Moldova. ASP nu a permis companiilor nerezidente să folosească semnăturile electronice emise de autoritățile din țările lor de origine. Pe 22 iunie, Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor a emis o decizie prin care a respins contestația agentului economic pe motiv că a fost depusă prea târziu.

Trei oferte, înregistrate la tender

Joi au devenit cunoscute numele companiilor care au participat la licitație și sumele pe care acestea le propun pentru blanchete. Cel mai bun preț, de patru ori mai mic decât a planificat să cheltuiască ASP a propus o firmă din România. Iar cel mai mare preț vine de la compania lituaniană „Garsu Pasaulis". Câștigătorul licitației, dacă aceasta totuși nu va fi anulată, va fi anunțat abia săptămâna viitoare.

Cele trei companii care au depus actele la licitație sunt: „Certsign", „Any Biztonsagi Nyomda Nyrt." și „Garsu Pasaulis".

Compania „Certsign" este românească, cu sediu la București și oferă servicii de semnătură digitală. În portofoliul firmei nu figurează servicii de producere a blanchetelor pentru acte de identitate. În cadrul licitației de la Chișinău, firma și-a propus să aplice în consorțiu cu alte două companii, una din Austria și alta din Bulgaria.

Deși oferta consorțiului este depusă din numele companiei românești, aceasta deține doar 9,10% din consorțiu. Cea mai mare este ponderea companiei austriece - 64,81 %, create în baza tipografiei de stat din Austria. Cea de-a treia companie din consorțiu este „Demax-Holograms" din Bulgaria. Compania este specializată în producerea de holograme pentru diferite acte oficiale. Ei produc hologramele pentru pașapoartele britanicilor, pentru actele NATO, Kuweit, Bahamas, vize pentru Bangladej, Arabia Saudită. În Moldova, consorțiul este reprezentat de avocatul Roger Gladei.

În cadrul licitației organizate de ASP, consorțiul a propus cel mai mic preț pentru serviciile sale - 162 milioane lei. Mai mult de atât, chiar

din prima rundă de licitare, aceștia au fost singurii care au redus prețul ofertei cu aproape 6 milioane de lei.

OLGA DIACONU, membră a comisiei de achiziție: „*Grupul de lucru urmează să examineze actele în detaliu și va decide dacă acceptă sau nu acceptă prima ofertă. Dacă nu corespunde sau sunt necesare anumite clarificări, se cer de la agentul economic respectiv clarificările necesare. Dacă nu corespund sau sunt temeiuri de descalificare, este descalificat și abia după asta se trece la următorul ofertant. Nu sunt examinate paralel toate actele”.*

Dacă prima ofertă va fi descalificată, membrii comisiei vor trece la examinarea ofertei „Any Biztonsagi Nyomda Nyrt.”, o companie din Ungaria, care administrează o fostă tipografie de stat din Budapesta, cu experiență în producerea de acte de identitate. Firma are în portofoliu contracte de producere a pașapoartelor, buletinelor de identitate, permiselor de conducere pentru Ungaria, Albania, Islanda, Sri-Lanka.

Totuși, la fel ca și primul concurent, ungarii au depus ofertă în consorțiu cu o companie din Cluj Napoca, România - „Zipper Services”. De fapt, compania a fost fondată mai mulți ani în urmă tot de compania ungară. Administrator al „Zipper Services” este Doru Vijiianu, care administrează și compania „TIPO DIRECT SERV” din R. Moldova, cea care a depus contestația la ANSC prin care semnala că unele cerințe din cadrul licitație limitează participarea unor agenți economici la tender. Compania din Cluj de asemenea are experiență în securizarea actelor oficiale. Consorțiul ungar a propus un preț de 353 de milioane de lei pentru licitația ASP.

Oferta „Garsu Pasaulis” - cea mai scumpă

Cel mai mare preț de producere a blanchetelor l-a oferit firma lituaniană cu care ASP are contracte începând cu 2014. „Garsu Pasaulis” vrea 480 de milioane de lei, exact atât cât a fost dispusă să cheltuie Agenția Servicii Publice pentru această licitație. În cadrul licitației care se desfășoară în aceste zile la ASP, „Garsu Pasaulis” participă în consorțiu cu firma căreia i-a cedat anul trecut drepturile de administrare a

softului ASP - „Optimo IT Solution”. Totuși, în actele depuse la ASP, firma lituaniană notează că va subcontracta și alte companii, printre care și „Demax-Holograms” din Bulgaria, partener de consorțiu al firmei românești care participă la licitație.

Fondatori ai companiei din Vilnius sunt compania belgiană de producere a actelor de identitate „Semlex ” și cetățeanul belgian Albert Mario Karaziwan. În 2018, omul de afaceri și compania „Semlex” pe care tot el o administrează au fost vizați într-un dosar penal legat de suspiciuni de corupție și spălare de bani la perfectarea actelor de identitate pentru mai multe state de pe continentul african. Atunci, poliția belgiană a descins în casa și oficiul lui Karaziwan.

La sfârșitul anului trecut, cunoscuta rețea de jurnaliști de investigații *OCCRP a publicat o investigație* amplă despre Karaziwan și compania sa. Investigația demonstrează cum belgianul a corupt funcționari din diferite state, procurându-le obiecte de lux și chiar apartamente în Paris pentru a câștiga licitații, cum a plătit oameni din servicii de inteligență pentru a obține informații și cum a spart computere ale unor guverne. Investigațiile OCCRP arată că „Semlex” a fost implicată în multiple scandaluri de corupție, luare de mită și chiar trafic de arme în toată Africa.

Deși despre reputația proastă a acestei companii se cunoaște de mai mult timp, asta nu a împiedicat autoritățile moldovenești să semneze de două ori contracte de producere a actelor de identitate cu firma-fiică a „Semlex”, „Garsu Pasaulis” - în 2014 și 2017. O tentativă de a introduce relații de colaborare cu firma lituaniană a existat și în 2012, când IS CRIS Registru a desfășurat o licitație câștigată de compania franceză

„Gemalto”, iar „Garsu Pasaulis” a contestat în judecată decizia, chiar dacă nu a participat la acea licitație. Atunci, ministrul Tehnologiei Informaționale, Pavel Filip a refuzat să semneze contractul cu firma franceză, dar a fost impus de guvern să o facă.

Cutia Neagră PLUS a solicitat, prin email, un răspuns de la „Garsu Pasaulis” la acuzațiile care i se aduc în nota SIS, dar deocamdată nu am primit un răspuns.

https://tv8.md/2021/06/29/video-investigatie-licitatia-asp-de-jumatate-de-miliard-de-lei-ofertele-prezentate-la-tender-si-riscurile-identificate-de-sis/

Costume anti-covid-19 de la soția unui șef de stat

Ion Preașca, RISE Moldova
30.11.2020

Livrarea câtorva sute de mii de costume de protecție, destinate medicilor din prima linie de luptă cu noul coronavirus, s-a transformat într-o adevărată bătălie de incompetență, interese și acuzații. Asta după ce autoritățile au jonglat cu achiziția costumelor prin trei licitații desfășurate în paralel. Procedurile au durat tocmai 100 de zile, în condițiile în care rata infectărilor și deceselor în rândul personalului medical este printre cele mai mari în lume.

În rezultat, marea câștigătoare a devenit compania soției șefului Agenției Servicii Publice, care s-a asociat cu una dintre cele mai mari companii farmaceutice din Republica Moldova. Unul din cele trei contracte a fost semnat de autorități în regim de urgență, chiar dacă unii concurenți au invocat numeroase încălcări.

Prima licitație. Modificări în lanț

14 iulie. Centrul pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate (CAPCS) anunță o licitație privind achiziționarea echipamentelor medicale pentru combaterea COVID-19. Conform anunțului, instituția își

propunea să achiziționeze patru loturi de echipamente, printre care și aproape 534 de mii de costume de protecție.

Trei zile mai târziu, CAPCS a majorează numărul costumelor de protecție cu cinci mii și precizează că, în loc de ambalare individuală, acestea pot fi până la 50 de bucăți într-o cutie. Peste o săptămână, instituția vine cu o nouă specificare, tot la costume: „*țesătură nețesută cu densitatea minimum 50 gr/mp*.” La fel, atrăgea atenția că botoșeii trebuie să asigure protecția integrală a picioarelor, iar cusăturile la costume să fie prelucrate cu bandă adezivă, pentru a evita pătrunderea lichidelor.

Modificări a suferit și data limită de depunere a ofertelor. Astfel, termenul inițial de 27 iulie a fost mutat la 4 august. Ulterior, termenul este schimbat pentru 6 august, drept motiv fiind indicate modificările la cerințele tehnice față de costumele de protecție. Între timp, CAPCS a anunțat o nouă amânare – 14 august. De data asta este invocată o contestație depusă la Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor (ANSC) de o companie care, ulterior, nici nu a participat la licitație.

Erori în specificațiile tehnice

17 august. CAPCS anunță că a bătut palma doar pentru două din cele patru loturi pe care le-a scos la licitație. Mai exact, pentru mănuși și respiratoare. Achiziția celorlalte două loturi – ecrane de protecție și costume de protecție, a fost anulată pe motiv că, „*la etapa de evaluare, au fost depistate erori în specificațiile tehnice*”.

A doua licitație. Noi amânări și modificări

11 august. În timp ce licitația anunțată în iulie era oficial în desfășurare, CAPCS demarează o nouă procedură care prevedea achiziția a 50 de mii de costume de protecție.

Termenul de depunere a ofertelor – 24 august, prelungit, ulterior, până la 2 septembrie.

Între timp, CAPCS intervine cu modificări și în conținutul noii licitații. Astfel, numărul costumelor a fost majorat la 307.960 de bucăți, fiind adăugate și ecrane şi ochelari de protecție. S-a întâmplat exact la o săptămână după ce, tot CAPCS, a anulat achiziția ecranelor şi costumelor de protecţie în cadrul licitației anterioare. Și dacă anularea procedurii anterioare a fost pusă pe seama unor „*erori în specificațiile tehnice*", atunci reconfigurarea noii licitații a intervenit „*ca urmare a solicitărilor parvenite din partea beneficiarilor*".

Într-un final, în bătălia pentru livrarea costumelor de protecție s-au înscris tot patru companii. Trei dintre ele și-au depus ofertele și în cadrul licitației din iulie care, ulterior, a și fost anulată.

În cele din urmă, CAPCS a desemnat câștigătoarea licitației pe compania care s-a clasat abia pe locul trei – Tetis International Co. Asta după ce, în urma evaluării mostrelor, s-a constatat că ofertele primelor două companii clasate nu corespundeau cerinţelor: costumele nu aveau bandă de protecție pe toată lungimea cusăturilor sau lipsea clapa de închidere sub bărbie.

Respectiv, grupul de lucru „*a propus de a accepta și de a desemna câștigătoare oferta operatorului economic Tetis International SRL, întrucât corespunde tehnic în totalitate, iar diferența de preț a ofertei, față de oferta operatorului BM Portavita SRL, constituie 10,54 milioane lei*".

Tetis International Co îl are ca asociat unic pe omul de afaceri Igor Prepeliţa și este unul dintre cei mai mari distribuitori de medicamente pe piaţa Republicii Moldova. Iar Artbutic SRL, producătoarea costumelor cu care Tetis s-a înscris la licitație, aparţine Evelinei Zara, soţia lui Vladislav Zara, șef al Agenției Medicamentului și Dispozitivelor Medicale din 2018 până în 2019, când a fost demis de Guvernul Sandu. Din această primăvară, Vladislav Zara este director al Agenției Servicii Publice, funcție în care a fost numit de Guvernul Chicu.

Tergiversare și protecție

Lilia Ranogaeţ, proprietara Portavita, una dintre companiile care au participat la licitație, susține că CAPCS a atribuit contractul pentru li-

vrarea costumelor de protecție cu grave încălcări și a depus o contestație la ANSC, susținând că echipamentul propus de Tetis în asociere cu Artbutic nu corespunde specificațiilor tehnice.

CAPCS a calificat argumentele companiei drept neîntemeiate și a acuzat-o de faptul că tergiversează intenționat procedurile de achiziție, cerând ANSC urgentarea examinării contestației, pe motiv că echipamentul este necesar pentru personalul medical din prima linie.

Totodată, Portavita a susținut că firma Artbutic nu are capacităţi de a produce o astfel de cantitate de costume și că acesteia „*i-ar trebuie 615 zile pentru a putea confecționa numărul de unități stabilit de autoritatea contractantă. […] Astfel, în termenul de livrare 20 de zile, producătorul ar putea livra doar un maxim de 10.000 de costume.*”

În replică, proprietara Artbutic a calificat pretențiile Portavita drept o hărțuire, susținând că firma sa are suficienți angajați pentru a produce în decurs de 20 de zile toată cantitatea de costume de maximă protecție.

Evelina ZARA: *Nu știu de unde a luat cifra respectivă, la mine sunt mult mai mulți angajați. […] Credeți-mă că eu pot face trei contracte de așa gen. În paralel cu această comandă eu am și alte comenzi, pentru export.*

Costume fără aviz sanitar

21 septembrie. La două săptămâni după ce Portavita a depus contestația, ANSC anulează decizia prin care oferta Tetis International și Artbutic a fost desemnată câștigătoare. Unul dintre motive a fost faptul că avizul sanitar eliberat companiei Artbutic de către Agenția Națională pentru Sănătate Publică și care a servit drept argument pentru desemnarea ofertei câștigătoare „*nu demonstrează corespunderea bunului ofertat […] cu standardele nominalizate*” în specificațiile tehnice.

Într-un final, ANSC nu anulează integral rezultatele licitației, ci doar partea ce ține de evaluarea ofertei Tetis International. Respectiv, peste câteva zile, CAPCS publică o nouă decizie prin care anunță că, în urma reevaluării procedurii de licitație, câștigătoare a fost desemnată din nou oferta Tetis International și Artbutic.

Ce anume a fost reevaluat, CAPCS nu specifică, dar menționează că instituția va semna contractul de achiziție cel târziu pe 16 octombrie. Doar că Portavita a depus o nouă contestaţie şi, exact la 16 octombrie, ANSC decide să anuleze din nou decizia prin care CAPCS a declarat repetat câștigătoare oferta Tetis International și Artbutic. Mai mult, de data asta ANSC a obligat CAPCS să reevalueze oferta prezentată de cele două companii, „*în vederea stabilirii neconformității acesteia*".

Însă CAPCS merge în instanță și cere suspendarea deciziei ANSC. Drept motiv este invocat faptul că autoritatea de soluționare a contestațiilor a interpretat eronat specificațiile tehnice pentru costumele de protecție și accentuează că modelul oferit de Tetis International și Artbutic „*este impermeabil la apă și lichide organice (inclusiv și sub formă de aerosoli)*" și asigură „*protecție la penetrare cu sânge și fluide corporale*". Mai mult, CAPCS acuză ANSC de faptul că, prin deciziile sale, „*tergiversează procesul de aprovizionare*" și că, astfel, pune în pericol „*protejarea lucrătorilor medicali şi pacienților*".

În rezultat, la 30 octombrie, instanța suspendă decizia ANSC. Două zile mai târziu, CAPCS a emis o decizie de semnare în regim de urgenţă a contractelor pentru livrarea costumelor de protecție.

Reprezentanții Tetis Internațional Co au refuzat categoric să oferă un comentariu pe marginea licitațiilor CAPCS privind achiziția costumelor de protecție.

A treia licitație. Combinezoane, în loc de costume

14 septembrie. În timp ce nu era încă clar când şi cum urma să se încheie procedura anterioară, CAPCS anunţă o a treia licitaţie – de achiziţie a 283.987 de combinezoane de protecţie de unică folosinţă.

Deşi în loc de costume au fost indicate combinezoane, cerinţele sunt practic identice cu cele din precedenta licitaţie: echipamente de unică folosinţă din țesătură nețesută cu densitatea minimum 50 gr/mp, cu botoşei şi glugă. Unica diferenţă semnificativă e că, de această dată, nu mai era nevoie de prelucrarea cusăturilor cu bandă adezivă, după cum ne-a explicat Evelina Zara, proprietara şi administratoarea firmei Artbutic.

Similaritatea dintre „*combinezoanele*” din cadrul ultimei licitații cu „*costumele de protecție*” din cadrul celei anterioare poate fi dedus şi din ofertele depuse de companii. Astfel, și Tetis International, în parteneriat cu Artbutic, și Portavita, care a participat de această dată cu Romedcom SRL, au indicat practic aceleași modele pe care le-au ofertat și la licitația anterioră.

Datorită preţului mai mic, şi aceasta a fost câştigată de Tetis International împreună cu Artbutic, care urma să mai livreze alte 284 de mii de combinezoane.

Respectiv, în total, în urma celor trei licitații, Tetis International împreună cu Artbutic urmează să livreze instituțiilor medicale aproape 600 de mii de combinezoane și costume de protecție în valoare totală de 47 milioane lei.

Evelina Zara, proprietara Artbutic, susţine că este în stare să execute și această comandă și că are suficiente capacităţi și angajaţi, inclusiv și pentru acest ultim contract.

https://www.rise.md/articol/costume-anti-covid-19-de-la-sotia-unui-sef-la-stat/

Cisterna lui Pînzari

Ion Preașca, RISE Moldova
25.06.2021

O companie petrolieră conectată la fiul fostului ministru democrat al Apărării, Alexandru Pînzari, va încasa aproape 3 milioane de lei pentru depozitarea și distribuția motorinei donată de România. Firma a obținut contractul în urma unor negocieri directe simulate.

Inițial, drept punct de livrare a motorinei a fost stabilit or. Chișinău, dar, în cele din urmă, a ajuns să fie depozitată în extremitatea nordică a țării, la 250 de kilometri distanță de capitală. Și asta în condițiile în care aproape jumătate dintre beneficiari sunt producători agricoli din raioanele de sud.

17 MAI 2021. În Ocnița, un orășel din extremitatea nordică a Republicii Moldova, are loc ceremonia de recepţie a primului lot din donația de 6 000 de tone de motorină oferită de România pentru agricultorii afectați de seceta din anul trecut.

Prezent la eveniment, Daniel Ioniţă, ambasadorul României, ţine să-şi exprime speranţa că *„această motorină de foarte înaltă calitate va fi distribuită în mod transparent și echitabil către toți cei în drept”. „Vom urmări și noi atent tot acest proces de distribuție”,* accentuează diplomatul.

Ion Perju, ministrul în exercițiu al Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului se grăbește să-l asigure *„că fiecare litru de motorină donată de partea română va ajunge la cei care au suferit cel mai mult”*, fiind vorba de circa 3 500 de producători agricultori, *„în special din raioanele de sud ale țării”*.

Trei milioane pentru acoperirea costurilor

Despre faptul că autoritățile de la București aveau în calcul sprijinirea agricultorilor din Republica Moldova prin acordarea, ca ajutor extern, a unei cantități de motorină de aproximativ 6.000 de tone, a anunțat, încă la finele anului trecut, Klaus Iohannis, președintele României, în timpul unei vizite oficiale la Chișinău.

Practic o lună mai târziu, la 3 februarie 2021, Guvernul de la București a aprobat o hotărâre privind scoaterea din rezervele de stat și acordarea ajutorului umanitar extern constând în 6.000 tone de motorină, în valoare de 18,3 milioane de lei românești (circa 78 de milioane de lei moldovenești, la cursul din acea zi – n.r.).

Hotărârea stipulează că predarea motorinei se va realiza la Chișinău, iar *„cheltuielile pentru intervenția operativă privind transportul intern și extern, precum și orice alte cheltuieli ocazionate de îndeplinirea acțiunii de livrare a produsului”,* va fi suportată de partea română.

De la decizia Guvernului de la București a trebuit să mai treacă o lună până când și Executivul de la Chișinău a adoptat o hotărâre cu privire la

ajutorul umanitar acordat de către România. Astfel, autoritatea responsabilă de recepționarea, depozitarea, păstrarea, evidența și distribuirea motorinei a fost desemnată Agenția Rezerve Materiale (ARM) din subordinea Ministerului Afacerilor Interne.

Iar pentru acoperirea tuturor costurilor: de la broker vamal, la servicii de recepționare, de evaluare a cantității și calității, de depozitare, păstrare, descărcare, încărcare, distribuire a motorinei, dar şi de cazare şi hrană a reprezentanților României împuterniciți să însoțească ajutorul umanitar, agenției i-au fost alocate trei milioane de lei din Fondul de rezervă al Guvernului.

Anunțul ARM, înaintea deciziei Guvernului

Primele semne de întrebare referitor la modul în care autoritățile s-au pregătit de recepționarea motorinei apar chiar de la început. Astfel, deşi Guvernul a decis abia pe 11 martie 2021 să desemneze ARM responsabilă de acest ajutor umanitar şi să-i aloce banii necesari, instituţia a publicat încă pe 5 martie 2021 un anunţ prin care solicita, până pe 9 martie, ofertele de preţ la serviciile de recepţionare şi depozitare a celor 6.000 de tone de motorină.

Într-un răspuns oficial pentru RISE Moldova, ARM susține că, *„având în vedere termenul restrâns, Grupul de lucru privind achizițiile publice din cadrul Agenției Rezerve Materiale […] a decis […] de a aplica procedura de negocieri, fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare”* la licitație.

Respectiv, instituția a solicitat oferte de preț de la șapte companii petroliere, din care șase: Bemol Retail SRL, Rompetrol Moldova SA, Datario SRL, Lukoil Moldova SRL, Petrom Moldova SRL și Naftatrans SRL *„au comunicat că nu dispun de capacități pentru a recepționa și depozita”* o asemenea cantitate de motorină.

În Decizia de atribuire a contractului pentru depozitarea motorinei, descărcată de pe Registrul de Stat al Achiziţiilor Publice MTender, despre aceleași șase firme se menționează că acestea și-au depus ofertele, doar că toate au fost descalificate din același motiv – *„nu poate recepționa*

cantitatea solicitată”. Respectiv, *„în urma examinării și evaluării”* singurei oferte care corespundea tuturor cerințelor, contractul a fost atribuit companiei Tirex Petrol SA.

Licitație fără oferte

Informația prezentată de ARM nu își găsește confirmare în declarațiile companiilor invitate la licitație. Spre exemplu, reprezentanții companiei Petrom Moldova, unul dintre cei mai mari jucători de pe piață (parte a grupului austro-român OMV Petrom), susțin că nici măcar nu au ajuns să-și depună oferta. Asta după ce, la depunerea actelor pentru participare, pentru estimarea corectă a costului și a modalității de administrare, au solicitat informații suplimentare.

Petrom Moldova (*într-un răspuns oficial pentru RISE*): *Agenția Rezerve Materiale nu a revenit, însă, cu informația crucială, pentru estimarea calitativă, deci, prezentarea ofertei nu a mai fost posibilă.*

Alexei Prozorov, asociat și director financiar la Naftatrans, susține că firma sa a depus totuși oferta pentru licitația de prestare a serviciului de recepţionare și depozitare a celor 6.000 tone de motorină. Conform deciziei de atribuire a contractului, Naftatrans a ofertat 135 de lei per tonă (fără TVA), cu 21 de lei mai mult decât a propus Tirex Petrol.

Alexei PROZOROV: *Am fost surprinşi [de decizia ARM], pentru că, în principiu, din punct de vedere teritorial, noi suntem mai bine amplasați: ne aflăm în centrul [Moldovei] şi puteam să distribuim mai uşor motorina, şi la nord, şi la sud. Pentru noi nu a fost clar din ce motive motorina a fost dusă la nordul țării.*

În decizia de atribuire a contractului se mai menționează că și Lukoil Moldova a participat la licitație, având cea mai scumpă ofertă – 150 de lei per tonă (fără TVA). În același timp, Feyruz Isayev, administratorul Lukoil Moldova, ne-a declarat că firma pe care o reprezintă nu s-a implicat în această licitație, pentru că nu are capacitatea de a depozita o asemenea cantitate de motorină.

Practic același lucru ni l-au declarat și reprezentanții Bemol Retail.

ARM a solicitat informații, nu oferte

Nichifor Ioncu, șeful Direcţiei administrare rezerve materiale de stat din cadrul ARM, ne-a explicat că, de fapt, agenția a solicitat de la cele șapte companii doar informații referitor la posibilitatea de a depozita 6.000 de tone de motorină. Potrivit lui Ioncu, doar Tirex-Petrol a prezentat informații că poate stoca, într-un singur loc, 6.000 de tone de motorină și, în consecință, cu această companie s-a discutat și alte aspecte.

Nichifor IONCU: *Noi am solicitat informația despre posibilitatea ca să păstreze așa volum… Noi nu știam când și cum va veni ajutorul …. Era pe 15 februarie… Ne-am gândit să găsim un loc unde poate fi păstrată asemenea cantitate, pentru că era o problemă. Or, partea română ne-a solicitat locul unde va fi păstrat ajutorul… Era vorba – într-un singur loc.*

Costuri mai mari pentru depozitare și transportare

18 martie 2021. ARM şi Tirex Petrol încheie contractul de acordare a serviciilor de depozitare şi transbordare a produselor petroliere, valoarea acestuia fiind de 852.201,60 lei (cu TVA).

16 aprilie 2021. ARM iniţiază procedura de achiziţie a serviciilor de transportare şi distribuire a motorinei, prin procedura de licitaţie deschisă. Valoarea estimată a contractului – 1,29 milioane lei (fără TVA). Doar că, până pe 4 mai – termenul limită pentru depunerea ofertelor, nicio companie nu s-a arătat interesată de distribuirea motorinei.

Alexei PROZOROV, *explică de ce Naftatrans nu a participat la tenderul de distribuire a motorinei*: *Noi am vrut tot: de la depozitare – la distribuire. Atunci când am înțeles că motorina va fi depozitată la nord, am considerat că nu este logic, din punct de vedere logistic, ca pentru oamenii (beneficiarii – n.r.) de la sud, din raionul Cahul sau raionul Căuşeni, de exemplu, să transporți [motorina] tocmai de la Ocnița.*

În consecinţă, ARM a negociat direct cu Tirex Petrol, care a obţinut un preţ mai mare cu circa 30% decât era gata iniţial să plătească agenţia. Contractul, în valoare de circa două milioane lei (cu TVA), a fost semnat pe 25 mai.

Potrivit lui Nichifor Ioncu, șeful Direcţiei administrare rezerve materiale de stat din cadrul ARM, instituția s-a adresat la mai multe companii, dar chiar și Tirex Petrol *„cu mare greu a acceptat”* să preia și distribuția motorinei.

Astfel, cea mai mare parte (95%) din cele trei milioane lei, alocate de Guvern pentru depozitarea şi distribuţia motorinei, vor ajunge la Tirex Petrol, companie printre beneficiarii căreia se numără și fiul lui Alexandru Pînzari, secretarul general adjunct al Partidului Democrat (PD) și fost poliţist de carieră.

TIREX PETROL SA. Este una dintre cele mai mari companii petroliere din ţară. (*Detalii*, AICI) A fost fondată în anul 1996, de către Guvern, prin reorganizarea Asociației de stat de producție pentru Combustibil.

Pe 7 august 2000, pachetul majoritar de acţiuni, deţinut de stat la Tirex Petrol, este cumpărat de Mabanaft-Moldova GmbH din Elveția. Prețul de vânzare – 500 000 de dolari şi un program investițional de 5,1 milioane de dolari în 5 ani (2000-2005).

În 2019, Mabanaft-Moldova GmbH vinde pachetul său de circa 96% de acţiuni deţinut la Tirex Petrol SA firmei Estcon Construct SRL din Ialoveni, la care asociat unic figura Tatiana Ignat. *Detalii*, AICI

În prezent, Tatiana Ignat controlează doar 24,25% din capitalul Estcon Construct, restul 75,75% fiind deținute de Truck Petrol SRL. *Detalii*, AICI

La Truck Petrol, asociat majoritar, cu 56%, este Alec Ignat, administratorul Tirex Petrol SA şi soţul Tatianei Ignat. (*Detalii*, AICI) Restul 44% îi revin lui Artiom Pînzari, fiul lui Alexandru Pînzari, secretarul-general adjunct al PD, fost șef al Inspectoratului General al Poliției și fost ministru al Apărării.

42% din motorină va ajunge la sud

La 11 martie, când ARM a fost desemnată responsabilă de gestionarea motorinei acordată de către România, Guvernul de la Chișinău a mai decis ca Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului

(MADRM), prin intermediul Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA), să stabilească cantitatea eligibilă de combustibil pentru producătorii agricoli care vor solicita ajutor umanitar.

O lună și ceva mai târziu, autoritățile au anunțat că au recepționat cereri de la 3 430 producători agricoli. Aceștia au raportat că seceta din anul 2020 le-a afectat terenuri cu o suprafață de circa 475.000 de hectare, în special fiind vorba de culturi de porumb (49,3%) și floarea soarelui (45,9%).

În cele din urmă, circa 325.000 de hectare au fost declarate eligibile pentru acordarea ajutorului umanitar, cuantumul mediu per hectar fiind stabilit la circa 18,46 kg (circa 22 litri) de motorină, și a fost întocmită lista cu cei 3.416 de potențiali beneficiari.

Analiza listei publicată de AIPA arată că peste 42% din motorina donată de România și depozitată în or. Ocnița va ajunge în raioanele de sud și doar a patra parte va rămâne în nord.

Principalii beneficiari

Cea mai mare cantitate de motorină, peste 55 de tone, ar urma să ajungă la Global Farming International SRL (anterior avea denumirea Wetrade Agro) din Drochia, cu 3.000 de hectare în Anenii Noi afectate de seceta din 2020.

Asociat la Global Farming International este Sungrain Group SRL din Moldova, care este deţinută, la rândul ei, de Sungrain Farming International Limited din Cipru. Dar beneficiar efectiv al acestei firme este Ion Echim, soţul Emmei Tăbârţă, fosta viceguvernatoare a Băncii Naţionale învinuită, anul trecut, de escrocherie şi spălare de bani în cadrul dosarului privind frauda bancară.

În top urmează cooperativa agricolă Glia din Cantemir (peste 52,5 tone de motorină pentru circa 2.850 de hectare afectate) și Raiagro Company SRL din Anenii Noi (35,5 tone pentru circa 1.930 de hectare). Anume gospodăriile mari şi se numără printre primii agricultori la care va ajunge motorina donată de România, arată datele ARM.

La polul opus sunt câteva mici gospodării țărănești care vor beneficia de doar câțiva litri de motorină. De exemplu, Dumitru Lopotenco din raionul Dondușeni ar urma să primească 7,7 kg (9,17 litri), Sebacons SRL – 9,2 kg (10,91 litri), iar Constantin Bujac din Cantemir – 11,1 kg (13,1 litri). Asta pentru că suprafața de teren agricol pe care seceta din 2020 le-a afectat-o este de circa jumătate de hectar.

https://www.rise.md/articol/cisterna-lui-pinzari/

Moşia familiei Voronin din pădurea Țiganca: oameni angajați la negru pentru confortul liderului comunist

Julieta Saviţchi, Centrul de Investigații Jurnalistice din Moldova 09.07.2021

Familia liderului comunist Vladimir Voronin primeşte zilnic produse alimentare ecologice proaspete de la mini-ferma din pădurea Țiganca, situată la vre-o 800 de metri distanță de la casa de vacanță de lux de pe malul iazului. Mai mulți oameni din satele din împrejurimi, angajați la negru au grijă de animale, de casa de vacanță şi de teritoriul adiacent, precum şi de celelalte acareturi. Muncitorii sunt supravegheați de o persoană pe nume Ion care, din spusele angajaților, ar fi chiar pădurarul angajat de Compania de stat Moldsilva.

Ferma lui Voronin

Ferma care aprovizionează masa fostului preşedinte cu produse ecologige reprezintă câteva țarcuri şi grajduri pentru animale, precum şi depozitele unde este păstrată hrana animalelor. Pe teritoriu se regăseşte şi aşa numita bucătărie unde sunt prelucrate şi păstrate produsele alimentare.

La fermă sunt cinci vaci, vre-o zece mistreți, cel puţin vre-o 50 de găini şi iepuri.

Peste drum se află o prisacă, iar mai la vale o seră şi o grădină, dotate cu sistem de irigare, în care sunt cultivate legume.

În ţarcul pentru păsări l-am găsit pe un bărbat, pe nume Ion, care hrănea găinile. Bărbatul ne-a spus că este din satul Trebujeni, raionul Orhei, şi că lucrează „la pădure”. „Pădurarul s-a dus să culeagă floare de tei, la Ivancea. Pădurarii au de dat planul lor. Şi m-a rugat pe mine să dau mâncare la animale”, ne-a spus omul.

Îngrijitorul ne-a declarat mai întâi că „toate sunt ale lui Voronin”, apoi a început să-şi schimbe declaraţia, ba că nu ştie nimic, ba că ferma este a pădurarului, iar în cele din urmă ne-a somat să părăsim teritoriul şi că este interzis să ne aflăm acolo.

La o distanţă de vre-o 10 metri am întâlnit o femeie care are grijă de cele cinci vaci. Aceasta ne-a spus că este din satul Holercani, raionul Dubăsari, lucrează pe schimburi şi că este adusă la serviciu cu un microbuz, împreună cu alţi angajaţi din sat. „Eu nu lucrez de mult timp aici. Mi-au zis băieţii din sat care lucrează că este de lucru şi am venit. Am grijă de vaci, de iepuri. Nu ştiu a cui este ferma, nici cum se numeşte firma. Duceţi-vă la bucătărie la Aniuta, ea ştie mai multe”, ne-a îndemnat îngrijitoarea.

În aşa-numita bucătărie sunt procesate şi păstrate produsele alimentare obţinute la fermă. Pe geam se vedeau câteva borcane cu miere. După ce am bătut la uşă, a ieşit o femeie care ne-a spus că ea este Aniuta. Aceasta nu a fost prea vorbăreaţă şi imediat a sunat unui bărbat pe nume Ion şi i-a raportat că îl caută cineva. Interlocutorul de la celălalt capăt i-a răspuns că nu poate să vină pentru că strânge floare de tei la Ivancea.

I-am spus doamnei că vrem să cumpărăm câte ceva din produsele alimentare, însă aceasta ne-a zis că nu se vând. Femeia nu a vrut să ne dea numărul de telefon al pădurarului şi nici să ne spună cine este proprietarul fermei sau angajatorul: „Eu sunt om mic aici”.

Muncitorii angajaţi să aibă grijă de ferma şi imobilele din pădurea Ţiganca nu vor să vorbească, mai ales în faţa camerei. Pe un drum de la marginea pădurii am întâlnit un microbuz de culoare albă. L-am în-

trebat pe şofer dacă ştie cine a îngrădit pădurea şi cine are grijă de ea. Bărbatul a zis că este pentru prima dată pe acel drum. Ulterior, am văzut microbuzul la fermele din pădure, iar un angajat ne-a mărturisit că anume cu această maşină sunt aduşi la muncă.

Casa de vacanţă, aranjată ca la carte

Casa de vacanţă sau cum o mai numeşte liderul comunist, căsuţa vânătorului, este amplasată pe malul unui iaz. Pe lângă mobilier, în interior se regăsesc mai multe animale împăiate, iar pe podeaua din sufragerie este aşternută o blană din urs. Teritoriul adiacent căsuţei vânătorului este acoperit cu pavaj. La intrarea în curte se află o platformă din beton, cu suprafaţa de cel puţin 50 de metri pătraţi, care serveşte ca parcare pentru automobile.

Muncitorii au grijă ca întotdeauna casa de vacanţă să fie pregătită pentru vizita liderului comunist şi a oaspeţilor săi. Peste tot este curăţenie impecabilă, gazonul este îngrijit. În celălalt capăt de iaz funcţionează o pompă pentru curăţarea apei.

Casa de vacanţă a lui Vladimir Voronin nu este lipsită de privilegiile civilizaţiei, chiar dacă se află în mijloc de pădure. Până la imobil a fost trasă o linie de înaltă tensiune, iar pe fiecare pilon este amplasată câte o decoraţiune care luminează pe timp de noapte. Nu lipseşte nici iluminarea pe timp de noapte a drumului din pietriş care duce spre casa de vacanţă. Nu departe, în pădure, se găseşte o mini-staţie electrică, iar alături, un generator gata de a fi conectat în caz de se stinge lumina.

Până la casa de vacanţă a lui Voronin a fost aduse o conductă de gaz, apeduct şi sistem de canalizare.

Toate construcțiile din pădurea Țiganca, ilegale

Imobilele familiei Voronin din pădurea Ţiganca au fost construite în perioada anilor 2005-2009. Acestea nu sunt înregistrate şi nici nu se regăsesc în baza de date cadastrale. La fel, ele nu apar pe harta cadastrală.

Legea permite ca în pădure să fie construite doar căsuţe din lemn, uşor demontabile. Construcţiile din piatră, cele cu temelie, platformele din beton sunt interzise.

Imobilele din pădurea Ţiganca nu se încadrează în aceste reguli. În una din clădirile de la fermă a fost construit chiar şi un beci. Dacă s-ar respecta buchea legii, toate imobilele ar fi demolate, iar contractul de arendă al pădurii, reziliat.

Există semne de întrebare privind conducta de gaze naturale, linia de înaltă tensiune, apeductul şi sistemul de canalizare, care cel mai probabil au fost amenajate în lipsa unor autorizaţii în condiţiile când niciun imobil nu a fost dat oficial în exploatare.

Contracte dubioase şi omorul misterios al fondatorului întreprinderii

Despre faptul că pădurea de la Ţiganca, cu suprafaţa de peste 600 de hectare, a fost dată în arendă pe un termen de 49 de ani întreprinderii Biotex-com, afiliată lui Oleg Voronin, fiului liderului PCRM cunosc mai mulţi.

Mai puţin se ştie că fondatorul şi administratorul întreprinderii respective a fost bodyguardul lui Oleg Voronin, Ghenadie Scripcaru, fost subofiţer al Brigăzii de Poliţie cu Destinaţie Specială, Fulger, omorât în condiţii suspecte la 21 de zile după semnarea contractului cu Moldsilva.

Documentul a fost semnat la 10 martie 2008, iar la 31 martie Scripcaru a fost omorât în timp ce aştepta în maşină în faţa unui bar din Ceadîr Lunga. Poliţia i-a reţinut pe presupuşii făptaşi, doi tineri, care au fost

condamnaţi la câte 22 de ani de închisoare. Ulterior, instanţa de judecată a constatat că cei doi *au fost torturați* de poliţie ca să recunoască vina.

Este curios faptul că doar cu trei zile înainte să fie ucis, Ghenadie Scripcaru, i-a vândut contabilei de la Biotex-com, Margarita Malcoci, 85 la sută din activele întreprinderii. Scripcaru ar fi semnat pe numele contabilei o procură prin care îi încredinţează să perfecteze toate actele de înregistrare a proprietăţii.

Restul 15 la sută din active au fost moştenite după decesul lui Ghenadie Scripcaru de soţia sa, Angela.

La moment, SRL Biotex-com le are în calitate de *fondatoare oficiale* pe Margarita Malcoci şi Angela Scripcaru, iar Malcoci mai figurează în calitate de administratoare a întreprinderii care până în octombrie 2018 deţinea aproape *7 la sută* din acţiunile băncii comerciale Fincombank. Adresa juridică a întreprinderii se află până în prezent pe strada Mesager 5/2, un bloc de garsoniere destinat angajaţilor Brigăzii de Poliţie Fulger, în care a locuit şi Ghenadie Scripcaru.

Procurorii au intentat pe numele Margaritei Malcoci un dosar penal pentru fals în acte publice după ce experţii au constatat că semnătura lui Ghenadie Scripcaru de pe procura eliberată contabilei era falsă.

La 6 mai 2014, Curtea Supremă de Justiţie a achitat-o irevocabil pe Margarita Malcoci pe motiv că nu exista componenta de infracâţiune. „Colegiul penal a reiterat că, aceste rapoarte de expertiză nu pot fi reţinute ca probe ce ar sta la baza învinuirii, deoarece contractul de vânzare-cumpărare nr. 3183, din 27.03.2008 şi procura nr. 2888, din 27.03.2008 au fost autentificate notarial. Mai mult ca atât, prin raportul de expertiză nr. 046, din 10.01.2012, deşi s-a stabilit că semnăturile executate din numele lui Scripcaru Ghenadie nu sunt efectuate de către acesta, nu s-a constatat că ele sunt efectuate de inculpată”, şi-au motivat decizia magistraţii din înalta curte.

Presa a scris anterior că atât gazoductul, cât şi apeductul ar fi fost construite din bani publici în timpul aflării PCRM la guvernare, la fel ca şi aprovizionările.

În 2011, Agenţia a iniţiat procedura de reziliere a contractului de arendă a fâșiilor de pădure Ţiganca cu Biotex-com, pe motiv că agentul economic nu respectă angajamentele contractuale.

Totodată, procurorii anticorupţie au pornit un *dosar* penal pe numele lui Anatol Popuşoi, directorul Moldsilva în perioada guvernării comuniste. Lui Popuşoi i s-a incriminat că a preluat ilegal pădurea de la fostul arendaş, firma Ton, fără licitaţie, a înstrăinat în favoarea Biotex-com construcţii neautorizate de pe acelaşi teren contra sumei de 360 mii lei. Lui Popuşoi i s-a mai incriminat neglijenţă în serviciu, pentru că a permis efectuarea construcţiilor în pădurea Ţiganca, o construcţie capitală din piatră, o casă din bârne cu un nivel, o fermă pentru fazani, un iaz cu heleşteu şi reţele inginereşti), ceea ce contravine legislaţiei şi prevederilor contractului, dar şi pentru că a îngrădit accesul populaţiei în pădure.

În august 2013, Procuratura Anticorupţie, condusă în perioada respectivă de către Eduard Harunjen, *a încetat urmărirea* penală pe numele lui Popuşoi, invocând lipsa componenţei de infracţiune.

La fel, s-a renunţat şi la rezilierea contracului de arendă a pădurii cu SRL Biotex-com, firma lui Oleg Voronin fiind salvată de justiţie, care i-a iertat toate datoriile către stat.

Funcționar Moldsilva: „Accesul în pădurea Țiganca nu este interzis”

Directorul Întreprinderii pentru Silvicultură din Orhei, Viorel Petic, ne-a declarat că oamenii de rând au dreptul să circule nestingherit prin pădurea Ţiganca. „A fost dat în arendă fondul cinegetic, nu şi cel forestier. Acesta se află în gestiunea noastră. Fiecare poate să intre acolo, să strângă ciuperci, pomușoare”, ne-a declarat funcţionarul.

Întrebat de ce pădurea continuă să fie îngrădită cu sârmă ghimpată, iar porţile rămân închise, Viorel Petic ne-a răspuns: „Gardul a fost instalat în perioada guvernării comuniste, iar acum puţin ce a mai rămas din sârma ceia. Şi porţile sunt deschise”.

Funcţionarul a infirmat şi faptul că pădurarul Ion Pancu are grijă de proprietăţile lui Voronin din pădurea Ţiganca. „Nu are dumnealui nicio atribuţie. Sunt alţi angajaţi acolo”, a precizat Petic.

Vladimir Voronin: „Taxele de arendă sunt prea mari”

Nu am reuşit să vorbim cu preşedintele PCRM. Secretara sa, Aliona Caraman ne-a spus că Vladimir Voronin este foarte ocupat şi vom reuşi să discutăm doar după alegeri.

Liderul comunist *a declarat* anterior pentru mass-media că mai merge uneori la vânătoare în pădurea Ţiganca, că este singura pădure care îl primeşte, dar familia sa ar putea să renunţe la arendă pentru că este prea costisitoare.

https://anticoruptie.md/ro/investigatii/integritate/mosia-familiei-voronin-din-padurea-tiganca-oameni-angajati-la-negru-pentru-confortul-liderului-comunist

Afacerea familiei Stoianoglo - între lege și ilegalitate

Julieta Saviţchi, Centrul de Investigații Jurnalistice din Moldova 13.04.2021

Țvetana Curdova, soția procurorului general Alexandr Stoianoglo, deține în proprietate şi administrează un salon de frumusețe de lux, fără să achite impozite pe venit la stat. Curdova a profitat de o lacună în legislația fiscală, şi anume de dreptul deținătorilor de patente de întreprinzător de a se asocia, astfel că toți angajații salonului Opium lucrează în bază de patentă. Venitul declarat oficial este de doar 12 mii de lei pe an și este alcătuit din plata pentru arenda localului, pe care ar achita-o deținătorii de patente care lucrează acolo. Experți antico-

rupție consideră că este vorba de o schemă de eschivare de la impozite, aflată la limita legalității.

Venituri declarate de doar 12 mii de lei

Salonul de frumusețe Opium se află pe bulevardul Renașterii Naționale nr. 16 din Chișinău. Imobilul cu suprafața de 60 de metri pătrați a intrat în proprietatea lui Alexandr Stoianoglo și a Țvetanei Curdova, la 4 aprilie 2016, în baza unui contract de investiții semnat în 2013. Alexandr Stoianoglo a raportat imobilul în *declarația de avere şi interese personale.* Şeful Procuraturii Generale a mai declarat că dă imobilul în arendă cu 12 mii de lei pe an, în medie cu 1.000 de lei pe lună.

Pe piaţa din Chişinău arenda frizeriilor este cu mult mai scumpă. De exemplu, pe strada Tighina din Capitală se dă în arendă cu 450 de euro pe lună o frizerie cu suprafaţa de 56 de metri pătraţi, cu trei locuri şi sală de manichiură şi pedichiură.

Unele saloane dau în arendă locul de muncă frizerilor care deţin patentă de întreprinzător. În Chişinău arenda unui loc de muncă pentru un frizer variază de la 100 la 300 de euro pe lună (2000 - 6000 lei). Taxa pentru patentă constituie 200 de lei pe lună.

În salonul Opium sunt trei locuri de muncă pentru frizeri, o sală pentru manichiură şi pedichiură, sală pentru proceduri cosmetice, sală SPA. În plus, acesta mai prestează și servicii de make-up. De asemenea, în Salonul Opium sunt expuse la vânzare produse cosmetice pentru păr, creme pentru îngrijirea tenului şi parfumuri.

Prețuri pipărate

Prețurile pentru serviciile prestate în salonul Opium sunt mai ridicate decât în frizeriile obişnuite şi sunt caracteristice saloanelor de lux. De exemplu, o tunsoare pentru femei, cu aranjarea părului, costă de la 250 la 500 de lei, o tunsoare pentru copii – 100 de lei, o tunsoare pentru bărbaţi – de la 60 până la 180 de lei, vopsirea părului – de la 200 la 500 de lei, uscarea părului – de la 150 la 350 de lei, procedurile pentru păr – de la 230 la 750 de lei. În preţurile afişate nu sunt incluse produsele cos-

metice, cum ar fi de exemplu vopseaua pentru păr. Astfel, o femeie care se va tunde, îşi va vopsi şi revitaliza părul în salonul Opium va trebuie să scoată din buzunar, în cel mai bun caz, 680 de lei.

Într-o frizerie obişnuită, unde este folosit aparatul de casă, preţurile sunt de două ori mai mici.

Cu toate acestea, salonul Ţvetanei Curdova pare să nu ducă lipsă de clienţi, printre aceştia fiind şi vedete. O clientă fidelă este interpreta Doinița Gherman. Aceasta apare deseori în pozele postate pe pagina de Facebook a salonului Opium şi pe cea a Ţvetanei Curdova.

EXPERIMENT

Pentru a verifica ce costuri se percep pentru tunsori în salonul soției procurorului general am făcut un experiment.

Un adolescent a mers să se tundă în salonul Opium. Colegii săi care l-au însoțit au filmat toată procedura. Pentru tunsoare, procedura care a durat în jur de 15 minute, băiatului i s-a cerut 170 de lei. După ce a dat banii, tânărul a solicitat bonul de casă, motivând că părinţii n-au să-l creadă că a dat atâţia bani pentru o tunsoare. Frizeriţa i-a răspuns că nu se dau bonuri de casă pentru că la ei se lucrează în bază de patentă, dar că poate să vorbească la telefon cu mama băiatului şi să confirme cât s-a achitat.

Ţvetana Curdova, directoare pro-bono?

Pe *pagina sa personală de Facebook* Ţvetana Curdova se declară directoare a salonului Opium. Numele ei se regăseşte şi pe cărţile de vizită repartizate în salonul Opium.

Pe pagina oficială a salonului este indicat numărul personal al Ţvetanei Curdova, la care pot fi făcute programările. Am telefonat într-o zi de vineri la numărul respectiv şi am solicitat o programare. Ne-a răspuns o femeie care s-a prezentat Ţvetana şi a spus să o sunăm mai târziu pentru că nu este în salon şi nu are la ea lista programărilor. Ulterior, femeia a

sugerat să o sunăm săptămâna umătoare, căci nu mai sunt locuri libere pentru acea zi.

Am vizitat salonul Opium într-o zi de luni, prezentându-ne drept clienți. Acolo am găsit-o pe Țvetana Curdova însoţită de un tânăr, care s-a dovedit a fi ginerele său. Femeia ne-a spus că luni la ei este zi liberă, pentru că se lucrează în weekend. Ne-am interesat de parfumurile şi cremele expuse la vânzare. Curdova ne-a spus că toate produsele sunt de calitate, de brand, iar parfumurile sunt italiene. Am încercat să facem o achiziţie, dar nu am reuşit, pe motiv că nu se poate de achitat cu cardul. Țvetana Curdova ne-a invitat să venim într-o zi de lucru când va fi cosmetologul care ne va sfătui ce produse să cumpărăm.

Precizăm că în *declarația de avere şi interese personale* pentru anul 2020, semnată de procurorul general, nu este indicat că soţia sa lucrează, are salariu sau alte venituri.

Firma soției procurorului general

Țvetana Curdova *este fondatoarea şi administratoarea* unei societăţi cu răspundere limitată care îi poartă numele, înregistrată la 17 ianuarie 2018. Domeniile de activitate ale întreprinderii sunt comerţul cu amănuntul şi ridicata al produselor cosmetice şi de parfumerie, servicii de coafură şi alte activităţi de înfrumuseţare, activităţi de întreţinere corporală.

SRL Țvetana Curdova are adresa juridică pe bd. Renașterii Naționale nr. 16, unde se află salonul Opium. În *rapoartele financiare pentru anii 2018-2019*, Curdova a indicat că nu a avut venituri din vânzări, iar activele firmei, care reprezintă capitalurile proprii, constituie 100 de lei.

La 18 martie 2019, SRL Țvetana Curdova a primit *autorizația sanitară nr. P-0516/2019,* valabilă până la 15 martie 2024, pentru prestarea serviciilor de frizură în salonul Opium.

Alexandr Stoianoglo a raportat în declaraţia de avere pentru anul 2019 firma soţiei, însă a evitat s-o raporteze în *declarația pentru anul 2020.*

Reprezentanții breslei despre schemele din domeniu

Ecaterina (a solicitat anonimatul) deţine un salon de înfrumusețare în sectorul Botanica al Capitalei. Salonul are patru locuri pentru frizură, sală pentru manichiură şi pedichiură, precum şi sală pentru servicii de cosmetologie. Preţurile pentru serviciile prestate sunt puţin mai mici decât în salonul Opium, iar clienţii primesc bonuri de casă. „La mine toate angajatele primesc salariu oficial, sunt mai liniştită aşa. Sunt multe controale”, ne-a explicat proprietara salonului.

Ecaterina a început afacerea de la zero cu aproape trei ani în urmă, iar spaţiul îl ia în chirie: „Sunt cheltuieli mari pentru chirie, apă, resurse energetice. Dar sunt bucuroasă că mi-am recuperat investiția și avem deja şi venituri pentru familie”.

Ecaterina ne-a dezvăluit şi unele scheme după care se lucrează în domeniu. „Sunt saloane în care fetele lucrează în bază de patentă. Un loc de muncă într-un salon bine amenajat costă în jur de 300 de euro, dar în contractul de arendă se stipulează o sumă mai mică. Sau se întocmeşte un contract de arendă la un preţ derizoriu, iar fetele primesc în jur de 50-60 % din suma încasată pentru servicii, în funcție de cui aparţin instrumentele şi produsele cosmetice. Restul sumei se duce la proprietarul salonului, care la rândul său achită pentru utilități”, a spus Ecaterina.

Am solicitat şi opinia cunoscutului stilist Victor Micuşa, proprietarul unui salon de frumuseţe din Capitală. „Știu că sunt saloane în care toţi angajaţii lucrează în bază de patentă. Eu am subliniat anterior că nu este corect. Consider că în bază de patentă se poate de lucrat în cazul frizeriilor cu un singur loc, cum ar fi în sate sau în anumite cartiere. Dar un salon de lux reprezintă o afacere şi trebuie înregistrată şi gestionată ca atare. Știu că sunt diferite scheme în domeniu”, ne-a declarat stilistul.

Poziția cuplului Stoianoglo-Curdova

Alexandr Stoianoglo susţine că declaraţia de avere a fost întocmită în strictă conformitate cu legea şi nu a comis nicio greşeală. „Toate veniturile mele și ale soției le-am declarat în strictă conformitate cu legea. Declarația de avere și interese personale a fost completată exact cum

scrie legea, iar acest fapt poate fi confirmat din surse oficiale de la autorităţile competente în domeniu”, ne-a răspuns Alexandr Stoianoglo prin intermediul serviciului de presă al Procuraturii Generale.

Am sunat-o pe Ţvetana Curdova pentru a-i oferi dreptul la replică. Mai întâi am întrebat-o dacă este directoare la salonul Opium, iar după ce ne-a răspuns afirmativ, i-am adresat întrebările ce ţin de organizarea activităţii, de această dată prezentându-ne ca jurnalişti. „Draga mea, n-am să vă spun nimic, n-o să fac niciun comentariu şi n-am să vă dau dumneavoastră nicio declaraţie”, ne-a răspuns soţia procurorului general.

Cum comentează Serviciul Fiscal de Stat

Într-un răspuns la o solicitare de informaţie, Sergiu Puşcuţă, directorul Serviciului Fiscal de Stat, ne-a comunicat că Serviciile de frizerie pot fi prestate în baza patentei de întreprinzător, conform genului de activitate „Servicii de frizerie şi servicii cosmetice”. Totodată, legea prevede că doi sau câţiva titulari de patente se pot asocia în scopul desfăşurării în comun a activităţii de întreprinzător, în baza contractului de activitate în comun.

Şeful de la Fisc ne mai informează că legislaţia în vigoare nu conţine reglementări care ar permite unei persoane să gestioneze afaceri bazate pe activitatea persoanelor în bază de patentă de întreprinzător. Cât priveşte comercializarea produselor cosmetice şi de parfumerie în bază de patentă de întreprinzător se permite doar cu condiţia că aceste mărfuri nu sunt supuse accizelor.

Precizăm că în anexa de la Titlul IY al Codului Fiscal este indicat că parfumurile şi apele de toaletă sunt mărfuri supuse accizelor, iar taxa de acciz reprezintă 10 la sută din valoarea mărfii.

Expert: „Este evaziune fiscală în lege”

Expertul în economie, Veaceslav Ioniţă, consideră că organizarea unei afaceri în baza angajaţilor cu patente de întreprinzător reprezintă o breşă în legislaţie. „Patentele de întreprinzător sunt benevenite pentru meşteşugarii şi prestatorii de servicii care activează solitar şi nu au posibili-

tate să-şi organizeze o întreprindere. De această portiţă au profitat însă unii afacerişti care şi-au organizat afaceri cu angajaţi care activează în bază de patentă. Este o evaziune fiscală în lege sau mai corect să fiu, s-a profitat de acesată portiţă, breşă în legislaţie, pentru optimizarea impozitelor.

Conform art. 18 alineatul 3 din Legea cu privire la patenta de întrprinzător, activitatea titularului de patentă se permite cu condiţia ca veniturile să nu depăşească suma de 300.000 de lei într-un, adică de 25.000 pe lună. Dar este foarte greu de controlat veniturile titularilor de patentă. La sigur că nimeni nu v-a declara că a obţinut venituri mai mari decât 25.000 pe lună. O metodă de control ar fi întroducerea aparatelor de casă pentru deţinătorii de patente. Deja există o practică în acest sens", ne-a declarat Veaceslav Ioniţă.

În *Raportul de experiză al CNA*, din februarie 2018, la proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr.93-XIV din15 iulie 1998 cu privire la patenta de întreprinzător se arată că, „Proiectul promovează interesele persoanelor fizice care practică activitatea de întreprinzător în baza patentei, însă poate periclita interesele publice economice în circumstanțele în care activitatea în baza patentei este atractivă pentru acte de evaziune fiscală, evitarea raportării fiscale, evitarea controalelor din partea statului ș.a. La elaborarea proiectului au fost respectate parțial rigorile de transparenţă, lipseşte analiza impactului de reglementare, iar nota informativă nu conţine argumente suficiente pentru promovarea proiectului. Factorul de risc care rezultă din prevederile proiectului constă în faptul că specificul activității de întreprinzător în baza patentei prezintă o serie de problematici referitoare la evidența activității, a produselor și veniturilor etc. În acest context, insuficiența mecanismelor juridice de control și supraveghere, prezența facilităților fiscale, generează riscul comiterii actelor de corupție și a evaziunii fiscale".

ANI: „Nu există bănuieli rezonabile pentru verificarea averii procurorului general”

Centrul de Investigaţii Jurnalistice a publicat în luna mai a anului trecut *o anchetă* în care se arăta că soţia lui Alexandr Stoianoglo are o afacere, însă omul legii nu a declarat veniturile din această afacere.

La 17 februarie curent, deputata Inga Grigoriu a solicitat Autorităţii Naţionale de Integritate să verifice averea lui Alexandr Stoianoglo şi a membrilor familiei sale. În răspunsul semnat la 19 martie de inspectorul de integritate, Olga Vizitiu, se arată că nu există bănuieli rezonabile pentru a verifica averea procurorului general. „În cadrul verificării prealabile, inspectorul de integritate a validat datele din declaraţiile de avere şi interese personale prin sistemul informaţional e-Integritate, în rezultatul căreia nu a stabilit o eventuală bănuială rezonabilă privind încălcarea regimului juridic al declarării averii şi intereselor personale de către subiectul declarării împreună cu membrii familiei”, şi-a motivat refuzul inspectorul ANI.

https://anticoruptie.md/ro/investigatii/integritate/afacerea-familiei-stoianoglo-intre-lege-si-ilegalitate

Malul Nistrului, acaparat de vilele bogaților

Julieta Savițchi, Centrul de Investigații Jurnalistice din Moldova 17.12.2020

Politicieni și oameni de afaceri, funcționari publici, artiști și polițiști și-au construit în ultimii ani vile de lux pe malul drept al Nistrului. Deși legea interzice construcțiile pe teritoriul riveran, proprietarii noilor imobile au îngrădit porțiuni mari din malul râului. Unii au construit debarcadere, și-au amenajat piste de înot și locuri pentru agrement. Acapararea terenurilor s-a făcut prin două scheme. În unele cazuri s-a recurs la procurarea caselor și terenurilor agricole deținute de băștinași în apropiere de râu, după care teritoriul a fost extins în mod abuziv până la apă. În cea de-a doua schemă sunt implicați reprezentanți ai adminis-

trațiilor locale, care au vândut în mod abuziv sau au dat în arendă terenuri de lângă Nistru unor afacerişti. Aceştia, la rândul lor, le-au vândut de câteva ori mai scump doritorilor de a-și construi adevărate palate pe malul râului.

Igor Dodon și Alexandru Jizdan, vecini la Molovata

Satul Molovata din raionul Dubăsari este amplasat pe malul drept al Nistrului, la o distanță de 43 de km de la Chișinău. În ultimii ani, în această localitate, care este și baștina Galinei Dodon, au fost construite mai multe vile de lux. Oamenii din partea locului sunt nemulțumiți și susțin că aproape nu au acces la râu.

Unul dintre imobilele care a început să fie construite recent ar aparține preşedintelui în exercițiu, Igor Dodon. Teritoriul a fost îngrădit de un gard înalt de peste trei metri, iar în apă se observă construcții de beton. „Vedeți, râul era până aici. Dar ei s-au dus și s-au înțeles cu cei de la barajul de la Dubăsari, au dat drumul la apă și au înaintat câțiva metri în râu. Au tăiat și copacii de pe mal, erau niște plopi înalți, frumoși. Pe unul era scris Lena+Colea. Acolo îmi dădeam întâlnire cu viitorul soț. Când au tăiat copacul, parcă mi-au tăiat din suflet”, ne-a povestit o locuitoare din Molovata.

O parte din terenul îngrădit, cu suprafața de peste 10 ari, aparține lui Petru Merineanu, fratele Galinei Dodon și respectiv, cumnatul șefului statului. Merineanu a procurat terenul și o casă de locuit de 65 de metri pătrați, cu o construcție accesorie, în februarie curent, de la un tânăr de doar 24 de ani, pe nume Radu Secrieru. Acesta, la rândul său, a procurat imobilul în octombrie 2019.

Oamenii spun că atât casa, cât și construcțiile accesorii, au fost demolate primăvara trecută.

A doua parte din terenul îngrădit, cu suprafața de 11 ari, aparține în continuare lui Radu Secrieru.

Radu Secrieru este fiul lui Liviu Secrieru, un prosper om de afaceri, co-fondatorul firmelor Gurmand Invest și Olioterra. Prima întreprin-

dere prestează servicii de transport, iar cea doua are ca domeniu de activitatea producerea uleiurilor și grăsimilor vegetale. Anterior, SRL Olioterra a câștigat mai multe licitații avantajoase cu statul privind livrarea uleiurilor. Presa a scris că familia Secrieru ar fi în relații de prietenie cu familia Dodon, lucru infirmat de șeful statului.

La o distanță de cel mult zece minute de mers, pe malul Nistrului își construiește vilă și deputatul democrat Alexandru Jizdan.

Acesta a procurat în 2018, pe când era ministru de Interne, o casă de 108 metri pătrați și un teren de 0.2884 ha, pe care se mai aflau două construcții accesorii. Imobilele au fost înregistrate pe numele Nelei Jizdan, soția democratului. Construcțiile au fost demolate, iar lucrările pe șantier sunt în toi. Terenul familiei Jizdan a fost nivelat până la malul Nistrului, fapt ce ne face să presupunem că funcționarul intenționează să-și facă ieșire particulară la apă.

Alexandru Jizdan ne-a declarat că respectă legea și nu va construi nimic pe litoral. „Eu mă încadrez în perimetrul gospodăriei pe care am cumpărat-o, iar casa o construiesc exact în locul celei pe care am demolat-o. Legea nu permite construcții la o distanță mai mică de 18 metri de la apă”, a spus deputatul.

Întrebat dacă cunoaște că va fi vecin cu Igor Dodon, Jizdan a spus că nu s-a interesat cine este proprietarul platformei construite în apă, dar condamnă felul cum s-a construit. „Așa nu se poate. Autoritățile trebuie să se adreseze în instanță și să solicite demolarea acestei platforme”, a spus Alexandru Jizdan despre șantierul presupus a fi al lui Dodon.

Reporterii Centrului de Investigații Jurnalistice au descoperit, analizând datele cadastrale, că la Molovata dețin vile și terenuri pentru construcții Nicolae Cernomaz, ex-ministru de Externe, Alexandr Vinocurov, acționarul majoritar al unei întreprinderi de producere a hârtiei igienice, Iurie Trofim, proprietarul hotelului Jolly Alon și al Castelului Mimi, Alexander Koss, președintele companiei germane Sudzucher Moldova.

De exemplu, Iurie Trofim a procurat terenul de peste 8 ari cu o construcție de 17 metri pătrați în toamna anului 2019 de la o locuitoare din Molovata.

Nicolae Cernomaz este proprietar cu drepturi depline al unui teren 0.3165 ha pe care se află două construcții, de 101,1 și 120 metri pătrați, începând cu luna mai a anului trecut.

Acapararea terenurilor de pe malul Nistrului s-a făcut cu implicarea administrației publice locale care a dat în arendă pentru zeci de ani terenurile, iar în unele cazuri chiar le-a vândut. Un exemplu îl reprezintă contractul de vânzare-cumpărare, încheiat în iulie 2013 între Primăria satului Molovata și SRL Solar Internațional. În urma tranzacției, întreprinderea, fondată în 2011 de renumita societate pe acțiuni Daac Hermes Grup, s-a căpătuit cu 1,5 ha de teren pe malul Nistrului.

Solicitat de reporterii CIJM, Igor Brânză, primarul satului Molovata raionul Dubăsari, a declarat că majoritatea celor care și-au construit vile lângă Nistru au cumpărat imobile mai vechi, cu hotarele stabilite de zeci de ani. „Ce ține de terenurile din extravilan, acolo sunt respectate toate rigorile. Dar în intravilan există gospodării amplasate chiar pe malul Nistrului, care au mai bine de o sută de ani. Noi nu am avut dreptul să nu înregistrăm aceste gospodării în limitele hotarelor care existau. Aceste terenuri se vând la prețul de 5 mii de euro pentru un ar. Noi nu putem să le interzicem oamenilor să-și vândă proprietățile. Doar că înainte terenurile erau îngrădite cu garduri din plasă sau din nuiele, iar noilor proprietari nu le plac astfel de garduri și ridică ziduri. Au fost doar trei cazuri când s-au extins ilegal terenurile până la Nistru, noi am sesizat Inspectoratul Ecologic și cei care au depășit hotarele au fost amendați”, a precizat edilul din Molovata.

„Parlamentul” de la Mălăești

Și la Mălăești, un sat cu vreo 400 de locuitori din comuna Bălăbănești raionul Criuleni de pe malul Nistrului, sunt situate 6 vile de lux. Ascunse după garduri înalte de peste doi metri, acestea alcătuiesc un sector numit de oamenii din sat „Parlamentul”, asta deoarece una dintre vile aparține deputatului și președintelui de onoare al PDM, Dumitru Diacov. Localnicii susțin că l-au văzut de mai multe ori pe renumitul politician în timp ce făcea promenade cu bicicleta, fiind însoțit de ve-

cinul său, Anatolie Ghilaș, director al Agenției Relații Funciare și Cadastru, nașul de cununie al fostului premier Vlad Filat din prima căsătorie. Sătenii susțin că una din vile ar fi a lui Vlad Filat și chiar l-ar fi văzut de câteva ori pe fostul premier la vilă.

Locuitorii din Mălăești ne-au mai comunicat că primul care a început să construiască vila a fost Anatol Ghilaș, urmat de Dumitru Diacov. Aceștea au cumpărat câteva gospodării mai vechi, cu terenurile aferente, achitând între 30.000 și 40.000 de euro pentru fiecare. Foștii proprietari au renunțat la case, fiind atrași de propunerile generoase.

Prima proprietate din lanțul de vile este înregistrată, începând cu 23 februarie 2014, pe Societatea pe acțiuni de lucrări speciale mecanizate în construcție Lusmencon care îl are ca administrator pe Alexandru Ghilaș, fiul funcționarului de la cadastru. La întreprinderea respectivă este angajată oficial și Galina Ghilaș, soția lui Anatolie Ghilaș, care figurează și în calitate de fondatoare.

În Declarația de avere, Anatolie Ghilaș declară că vila cu suprafața de 354,6 metri pătrați, precum și construcțiile accesorii, a fost luată în locațiune, în ianuarie 2015, de către soția sa, de la SA Lusmencon.

Cea de a doua vilă, la fel, aparține familiei Ghilaș și este înregistrată oficial pe numele celor doi soți. Anatolie Ghilaș arată în Declarația de avere că a intrat în posesia imobilului cu suprafața de 103 metri pătrați, evaluat la 169756 de lei, în octombrie 2015.

Cea de a treia vilă din Mălăești a fost construită în anul 2009 de către Ion Stanciu, iar din 2018 proprietatea a fost trecută pe numele soției sale Nadejda Stanciu și a celor trei copii ai lor.

Nadejda Stanciu este șefă de departament în cadrul Comisiei Naționale a Pieței Financiare. Funcționara a raportat imobilul în Declarația de avere în care susține că acesta ar costa 38861 de lei.

Cel de al patrulea imobil a aparținut din 2008 până în 2015 soților Anatolie și Galina Ghilaș. La 16 septembrie 2015, imobilul a fost vândut. Presupusul cumpărător ar fi Victor Bodiu, persoană din anturajul lui Vlad Filat, care în timpul aflării PLDM la guvernare a fost secretar general al Guvernului, iar din 2013 până în 2014, președinte al fostei Bănci de Economii a Moldovei, instituție bancară implicată în dosarul miliardului.

Vila cu suprafața de 103 metri pătrați și cele patru construcții accesorii sunt înregistrate oficial pe numele lui Andrei Ciobanu, un pedagog pensionar din satul Brătuleni, raionul Nisporeni. Acesta este socrul lui Victor Bodiu.

L-am contactat la telefonul din Brătuleni pe Andrei Ciobanu. Bărbatul, în vârstă de 73 de ani, insistă că vila de lux îi aparține și că a procurat-o din economiile făcute din salariul de pedagog. „Eu am cumpărat-o, este a mea, pe urmă va trece la copii. Am lucrat peste 40 de ani, am făcut economii. Nu mai este de lux, erau multe neajunsuri, a trebuit să investesc în reparații. Am vrut să mă mut mai aproape de Chișinău. Dacă m-a ajutat cineva, m-a ajutat, dar este vila mea”, ne-a declarat Andrei Ciobanu.

Se vehiculează că anume această vilă ar aparține în realitate fostului premier Vlad Filat. „Eu l-am văzut pe Filat doar la televizor, nu are el nicio atribuție”, a respins zvonurile pensionarul.

Următoarea vilă este înregistrată pe numele Nataliei Stati, fiica mai mare a lui Dumitru Diacov.

Potrivit înregistrărilor cadastrale, fiica politicianului este proprietara terenului de 0.189 ha și ale celor patru construcții încă din anul 2010.

Ultima vilă este înregistrată pe numele lui Victor Șlopac, un tânăr stabilit cu traiul în SUA. Acesta este unicul fiu al lui Eugen Șlopac, pre-

şedintele Companiei de asigurări ASITO, fost viceprim-ministru şi ministru al Economiei în Guvernul Braghiş.

Imobilul a fost procurat de Eugen Șlopac în februarie 2012 de la Anatol Ghilaş care, la rândul său, a procurat bunul în iulie 2011, de la Pavel Filip, preşedintele actual al PDM.

Lanțul de vile este despărțit de râul Nistru de un imaş, însă terenul a fost împărțit în sectoare, cu atribuirea numerelor cadastrale, iar în Registrul bunurilor imobile lipseşte informația cui ar aparține bunurile nou formate. Un consilier din Primăria Bălăbănești ne-a declarat, sub anonimat, că proprietarii vilelor au depus deja cereri în consiliul local ca să le fie date în arendă terenurile. Astfel, aceştia îşi vor putea extinde proprietatea până la apele râului.

Cartierul de lux din Parcul Nistrean

La Vadul lui Vodă, câțiva afacerişti din Chişinău au ocupat o parte din Parcul Nistrean şi au construit case de lux pe malul Nistrului, fiind îngrădit un segment important din zona de agrement.

Terenurile au garduri de peste 2 metri, intrarea se face prin porți teleghidate, iar imobilele sunt supravegheate cu camere video. Pe strada respectivă care se numeşte Stejarilor am întâlnit doi muncitori care aveau grijă de curățenia din afară. „Ne-au angajat stăpânii să facem curățenie sub garduri. N-o să găsiți o frunză uscată pe jos”, ne-a spus unul din ei. Aceştea au precizat că o parte din proprietari locuiesc permanent în aceste case, pleacă în fiecare dimineață la serviciu şi revin acasă.

Acapararea zonei de parc şi a zonei de pe malul râului s-a făcut printr-o schemă în care sunt implicați şi reprezentanți ai administrației publice locale. O firmă ia în arendă un teren în scop de agrement pentru un termen îndelungat. Prin diferite „magii”, arendaşul obține de la administrația publică locală autorizație de construire şi pe terenul aflat în propretate publică sunt construite somptuoasele clădiri, care mai apoi sunt date în exploatare. În baza actelor de predare-primire, construcțiile de pe terenul public sunt înregistrate la cadastru, iar apoi sunt trecute pe

numele persoanelor fizice în baza contractelor de vânzare-cumpărare, perfectate la notar.

O astfel de schemă a fost organizată de Ivan Chiosa, un businessman cu afaceri în domeniul poligrafiei.

În martie 1997, Ivan Chiosa a fondat întreprinderea Sevas-auto SRL care ca gen de activitate prestare serviciilor de campinguri şi alte posibilităţi de cazare de scurtă durată. La 30 aprilie 2003, Sevas-auto a semnat cu Primăria orașului Vadul lui Vodă un contract de arendă pe un termen de 25 de ani pentru un teren cu suprafața de 0.6 ha din Parcul Nistrean. Terenul este înregistrat cadastral cu numărul 3158301095 și are adresa oficială orașul Vadul lui Vodă, strada Stejarilor 25.

Ulterior, se dă undă verde la construcții. În martie 2003, Sevas-auto a dat în exploatare primele imobile, în vara anului 2006, încă trei, iar în iunie 2009, a fost înregistrat cel de al șaptelea imobil. Toate sunt înregistrate în Registrul bunurilor imobile și au numere cadastrale.

Două dintre imobile sunt lăsate în proprietatea firmei Sevas-auto, iar altele două Ivan Chiosa le înregistreaze pe numele său în baza contractelor de vânzare-cumpărare încheiate cu propria întreprindere. Alte trei construcții au fost vândute unor terțe persoane.

În 2007, proprietara unei „căsuțe” cu suprafața de 49 de metri devine chișinăueanca Vera Lungu. Cel mai mare imobil din cele șapte, cu suprafața de 193,6 metri pătrați, a fost cumpărat de soții Ion și Alina Budu din Chișinău. În octombrie 2019, Alina Budu i-a „vândut” fiului, Cătălin Budu, imobilul din Parcul Nistrean.

Budu Cătălin apare ca fondator oficial a 7 firme specializate în domeniul construcțiilor, comerțului și reparația autovehicolelor, precum și cu afaceri în sectorul agrar. O parte din întreprinderi tânărul businessman le-a moștenit de la părinții săi.

Ultimul imobil, cu suprafața de 47,2 metri pătrați, a fost vândut în luna iulie a anului curent. Noul proprietar este Octavian Calmîc care în perioada 21 ianuarie 2016 - 21 decembrie 2017 a deținut funcția de vice-

prim-ministru şi ministru al Economiei şi Infrastructurii în Guvernul Pavel Filip.

Ivan Chiosa ne-a comunicat că a obținut terenul din parc în arendă grație faptului că a efectuat lucrări de întărire a malului Nistrului. „Aceste lucrări trebuia să fie efectuate din contul Fondului Ecologic, dar cum ei nu prea au bani, am făcut-o din contul meu personal. Aceasta a fost condiția pentru ca să-mi dea terenul în arendă. Toate lucrările au fost coordonate cu organele de stat, inclusiv cu ecologiștii, am obținut toate documentele permisive, au fost efectuate studii de fezabilitate. Lucrările de întărire a malului au fost coordonate chiar și cu Portul Giurgiulești. Am avut autorizații de construire pentru fiecare clădire, toate au fost date în exploatare și li s-a atribuit număr cadastral. Iar dacă imobilele au număr cadastral și sunt în proprietate privată, nu sunt interdicții pentru înstrăinarea lor”, ne-a spus businessmanul.

Ivan Chiosa a precizat că nu intenționează să treacă în proprietate privată terenul din parc, deoarece ar trebui să suporte cheltuieli nejustificate, iar legea nu permite scoaterea la licitație a parcurilor. „Legea obligă prelungirea termenului de arendă a terenurilor dacă există construcții legalizate. Când va expira termenul prevăzut în contract, vom depune o cerere la Primăria din Vadul lui Vodă de prelungire a contractului”. a explicat afaceristul.

Ivan Chiosa îi are vecini pe soții Serghei și Tatiana Magdaliuc, proprietarii mai multor firme cu afaceri în domeniul imobiliar. Soții Magdaliuc sunt și proprietarii SRL Basarabia-metal care în 2001 a semnat cu administrația din Vadul lui Vodă un contract de arendă a 1.2499 ha din Parcul Nistrean, pentru o perioadă de 99 de ani. Doi ani mai târziu, în decembrie 2003, Basarabia-Metal a dat în exploatare o casă cu suprafața de 546.3 m.p., care a fost înregistrată ca proprietate a firmei.

Serghei Magdaliuc ne-a comunicat că terenul i-a fost dat în arendă cu condiția să întărească malul Nistrului, lucrări care l-au costat o sumă enormă, iar casa din parc este o bază de odihnă aparține firmei și este o bază de odihnă de care beneficiază fondatorii. „Nu am încălcat nimic, totul este legal, avem canalizare, nimic nu se revarsă în Nistru, așa cum

fac alții. Avem grijă de curățenia din pădure, de curățenia apei. Uitați-vă ce se face la 20 de metri de la noi. Mizerie totală. De ar fi toți ca noi, ar fi economie, ar fi și ecologie. Despre asta ar trebui să scriți. Dar noi nu am încălcat nimic, mai mult am investit și ne îndeplinim obligațiunile contractuale", a declarat Magdaliuc.

Tot pe strada Stejarilor din parcul Nistrean deține în proprietate mai multe imobile și omul de afaceri Iurie Șolopa. Firma acestuia, Ramirdo SRL, a luat în arendă, în 2003, 0.65 ha din parcul de pe malul Nistrului, unde se afla o bază de odihnă. O parte din clădirile vechii tabere au fost demolate, o parte reamenajate, iar unele clădiri au fost construite din nou. După întocmirea actelor de predare-primire a clădirilor și înregistrarea lor la cadastru, Iurie Șalopa a înstrăinat majoritatea construcțiilor, prin contracte de vânzare-cumpărare, iar porțiunile de teren pe care sunt amplasate imobilele au fost date în subarendă noilor proprietari.

Unele din construcțiile de pe terenul luat în arendă de SRL Ramirdo au fost vândute de câteva ori, unele au fost donate, iar altele au fost lăsate gaj la băncile comerciale. Printre proprietarii construcțiilor se regăsesc fiul lui Șolopa, vice-președintele Federației de volei din Moldova, Artur Romașcan, și cei doi copii ai săi, femeia de afaceri Irina Jomiru, precum și o companie specializată în fabricarea și instalarea termopanelor.

Solicitat de CIJM, Iurie Onofriiciuc, primarul orașului Vadul lui Vodă, a fost rezervat în declarații. „Terenurile din Parcul Nistrean au fost date în arendă pentru amenajarea bazelor de odihnă, acestea s-a construit și au fost date în exploatare. Terenurile au fost date în arendă în perioada anilor 2001-2003, iar eu sunt primar din anul 2004", ne-a declarat edilul din Vadul lui Vodă.

Paradisul din Oxentea

La o distanță de 60 de kilometri de la Chișinău, în satul Oxentea din raionul Dubăsari, malul Nistrului a fost transformat într-un țărm de basm. Locuitorii satului aproape că nu mai au acces la malul râului care a fost îngrădit de proprietarii vilelor somptuoase. Unii din ei au organizat mici pensiuni și oferă servicii de cazare pentru turiști.

La una din aceste vile l-am întâlnit pe Nicolae Lavric, fost angajat al poliției economice din Chișinău. Bărbatul ne-a povestit că el a fost printre primii care a venit la Oxentea, a cumpărat o căsuță veche, a demolat-o și a întemeiat o gospodărie nouă. „Iată acolo își construiesc vilă frații Advahov. Acolo stă Franc, acela care se ocupa cu podrugile (fetele n.r.) la Otovasca. Chiar eu l-am închis de vre-o două ori, cu Roic și Călin. Aici este și Sașa Polcovnicu (Sașa Colonelul n.r.). Aici îs toți din cei koroli (regi, n.r.). Iată acolo e Răciula care are vre-o cinci benzinării, vre-o două sau trei cariere de nisip. Aceea este vila lui Vitea Burlacu. El are pe strada Uzinelor vre-o cinci depozite cu materiale de construcție. Mai departe este Eldar, director la fabrica de divinuri, apoi un șef de la CNA, iar ultimul este Victor Miculeț. Primul care a venit aici a fost Franc, apoi Sașa Polcovnicu, iar eu am fost al treilea. Pe ceilalți eu i-am adus aici. Pe Iliușa Andronic de la Bubueci, el are 12 tiruri. Pe Harter l-am adus, pe Burlacu. Pe mal terenurile costă patru mii de euro pentru un ar”, ne-a spus fostul polițist.

Și la Oxentea sunt aplicate pe larg schemele cu terenuri din teritoriul riveran râului Nistru, iar administrația locală pur și simplu închide ochii. Analiza înregistrărilor cadastrale arată că majoritatea terenurilor pe care au fost construite vilele sunt cu destinație agricolă, iar construcțiile nu sunt autorizate.

De exemplu, cunoscutul om de afaceri Victor Miculeț, proprietarul mai multor saloane auto din Chișinău, deține oficial în Oxentia 0.2306 ha de grădină. Acesta a procurat terenul în 2018, de la omul de afaceri Valeriu Răciula, care, la rândul său, l-a procurat în 2013 de la un localnic. Miculeț a extins terenul până la râu și și-a amenajat o zonă de odihnă de vis. Construcțiile însă, nu sunt înregistrate la cadastru.

Solicitat la telefon, Victor Miculeț a recunoscut că imobilele nu sunt înregistrate la Agenția bunurilor imobiliare, însă această problemă urmează să fie rezolvată în timpul apropiat. „Terenul se află în extravilan, dar această problemă urmează să fie rezolvată în timpul cel mai apropiat. Consiliul local urmează să decidă asupra schimbării destinației

mai multor terenuri și atunci vom putea să ne legalizăm și construcțiile. Nu doar eu mă aflu în această situație", ne-a declarat businessmanul.

Victor Miculeț a mai spus că iubește mult râul Nistru, unde s-a născut și a copilărit și că are doar intenții bune pentru menținerea florei și faunei. „Noi, cei cu vile în Oxentia, intenționăm să creăm o asociație, ca să atragem fonduri europene pentru Nistru. Personal am cumpărat 200 de fazani și le-am dat drumul în pădure. Anul trecut am procurat o tonă jumătate de puiet de pește și i-am dat drumul în râu. Acuma vrem să cumpărăm iar. Noi luptăm cu braconierii, singuri îi dăm pe mâna oamenilor legii, le luăm plasele. Purtăm discuții cu Agenția Apele Moldovei ca să curățim râul în regiunea respectivă, este înnămolit", ne-a spus omul de afaceri.

Victor Miculeț a precizat că deține permisiunea Agenției Apele Moldovei pentru a construi pe malul Nistrului.

Vitalie Briceag care până în 2019 a lucrat șef de direcție în cadrul Inspectoratului General Poliție de Frontieră al Ministerului de Interne a cumpărat în 2017 un teren destinat pentru grădinărit, cu suprafața de 0.0548 ha, unde și-a construit vila. Terenul se regăsește în Declarația de avere pentru anul 2019 și este declarat la prețul de doar 684 de lei, în timp ce ce prețul real este de cel puțin 25 de mii de euro.

Vasile Șarco, șeful Serviciului de prevenire și combatere a spălării banilor, deține pe malul Nistrului două terenuri cu destinație agricolă. Un teren cu suprafața de 0.0696 ha a fost procurat de acesta la finele anului 2016 fiind înregistrat pe numele său și al soției.

Tot în decembrie 2016, Șarco a mai procurat un teren alăturat, cu suprafața de 0.0907 ha, pe care l-a înregistrat pe numele tatălui său, un pensionar din Șoldănești.

Funcționarul a raportat în Declarația de avere terenul înregistrat pe numele său, iar la compartimentul valoarea bunului a pus cifra 0.

Solicitat de reporterii Centrului de Investigații Jurnalistice din Moldova, Vasile Șarco ne-a declarat că va da start lucrărilor de construcție imediat ce Consiliul local va schimba destinația terenurilor. „Noi am

procurat și terenul înregistrat pe numele tatălui meu. Vrem să scăpăm de Chișinău, vom vinde casa și ne vom muta aici. Chiar e mai ușor să ajungi la serviciu de aici, traseul nu este aglomerat. E mai complicat să traversezi capitala dintr-un capăt în altul", a precizat Șarco.

Locuitorii din Oxentea sunt indignați de cele ce se întâmplă în satul lor. Aceștea spun că îi deranjează camioanele cu beton care circulă zilnic prin satul lor și sunt nedumeriți de unde au proprietarii vilelor atâția bani.

În același timp, terenurile din teritoriul riveran râului Nistru continuă să se vândă ca pâinea caldă, iar în scheme sunt implicați funcționarii locali.

O parte din aceștea, inclusiv primarul Valeriu Rusu, au devenit proprietari de terenuri în perioada exercitării mandatelor. În 2013, Valeriu Rusu, inginerul cadastral, Nicolae Crețu și secretara consiliului, Efimia Botnari, au ajuns pe banca acuzaților. Printre învinuirile aduse celor trei funcționari erau și cele de falsificare a actelor publice, în urma cărora aceștea au devenit proprietari de grădini pe malul Nistrului. Conform schemei de amplasare în teritoriu, terenurile respective se află în fâșia riverană a râului Nistru, este proprietate a statului şi se află în gestiunea Agenţiei Apele Moldovei. Efimia Botnari a fost condamnată la 5 ani și 5 luni de închisoare, Valeriu Rusu la 1 an și 6 luni, iar Nicolae Crețu a fost achitat pe motiv că fapta să se încadrează în limitele Codului Contravențional. În 2018, Curtea Supremă de Justiție a transmis dosarul la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, unde încă se mai află pe rol.

Valeriu Rusu, care se află la cârma satului Oxentea din 2007 și a emigrat în perioada executării mandatelor de la un partid la altul, nu a vrut să vorbească despre fenomenul vilelor de pe malul Nistrului, motivând că este proprietate privată și nu dorește decât ca în satul său să fie liniște și pace. Edilul, acum membru al PSRM, se declară victimă a regimului Plahotniuc și susține că fostul lider al PDM ar fi plătit 100.000 de euro ca să-l bage la închisoare.

Ce spun experții

Ilie Trombițițchi, preşedintele Asociației ECO-Tiras, susține că construcția vilelor pe teritoriul riveran reprezintă o ilegalitate și că reprezintă pericol și din punct de vedere ecologic. „Codul Apelor interzice construcțiile pe litoral și mai ales în apă. Aceasta este proppietatea statului, se află în gestiunea Agenției Apele Moldovei. Destinația acestor terenuri nu poate fi schimbată și nici trecută în proprietate privată. Dar cu corupția pe care o avem la noi în țară ne putem aștepta la orice”, ne-a declarat expertul.

Ilie Trombițchi este convins că construcțiile abuzive de pe malul Nistrului poluează și afectează flora și fauna râului. „La sigur că aceste vile au sisteme de canalizare și se revarsă în râu. Construcțiile din beton în apă afectează coloniile de pești și alte viețuitoare”, a precizat Trombițchi.

Expertul susține că nu se încadrează în limitele legii nici justificările ce țin de întărirea malurilor: „Funcționarii care au eliberat documente permisive au încălcat flagrant legea. Nu cred că s-a trecut fără mită”.

Nicolae Crăciun, expert-consultant în construcții și amenajarea teritoriului la UNDP Moldova, susține că este inadmisibilă îngrădirea litoralui de pe Nistru. „Este binevenită dezvoltarea afacerilor rurale în domeniul turismului. Dar nu poate fi limitat accesul la litoral, la apă. Este un teritoriu public aflat sub protecția statului. Cât privește construcțiile, dacă nu sunt înregistrate la cadastru și au fost efectuate fără acte permisive, atunci sunt ilegale și trebuie demolate. Situația îmi amintește de cea din Odesa, când era guvernator Saakașvili. Acesta a dispus demolarea construcțiilor care îngrădeau accesul la plajă”, ne-a spus expertul.

Referindu-se la construcțiile din Parcul Nistrean, Nicolae Crăciun la fel le consideră ilegale. „Terenurile au fost date în arendă în scop de amenajare. Aveau dreptul să instaleze doar foișoare din lemn, scaune și măsuțe, să planteze copaci decorativi, flori. Este dubios cum li s-a permis să construiască case și să facă garduri din beton”, a punctat Crăciun.

Cum comentează Agenția Apele Moldovei

După mai multe încercări nereușite de a lua o reacție de la Agenția Apele Moldovei, instituția a venit în cele din urmă cu un răspuns la solicitarea noastră. În documentul semnat de Andrei Antonevici, directorul agenției, se precizează că pe teritoriul fâșiilor riverane de protecție a apelor pot fi construite doar construcții hidrotehnice, iar cu unele excepții, aceste teritorii pot fi utilizate în calitate de „cheiuri temporare provizorii”.

Totodată, cei de la Agenția Apele Moldovei se spală pe mâini pe motiv că nu este organ de control, iar în competența sa intră gestionarea apelor, dar nu și a terenurilor din fondul apelor.

https://anticoruptie.md/ro/investigatii/integritate/video-malul-nistrului-acaparat-de-vilele-bogatilor-i

https://anticoruptie.md/ro/investigatii/integritate/video-malul-nistrului-acaparat-de-vilele-bogatilor-ii

Milioanele din drumuri „bune”, spălate de ploaie

Anatolie Eșanu, Ziarul de Gardă
12.11.2021

Programul „Drumuri Bune”, lansat cu mare fast de guvernarea democrată a lui Vladimir Plahotniuc în 2018 și preluat ulterior de președintele Igor Dodon, ascunde dedesubturi despre care politicienii nu vorbesc în fața camerelor de luat vederi sau atunci când taie panglici.

Programul prevede ca fiecare localitate să primească, în fiecare an, câte

aproximativ un milion de lei pentru a reabilita drumurile din sate. Autoritățile publice locale sunt cele care, în teorie, decid care drumuri vor fi reparate, dar și cum: fie aleg un drum mai scurt din asfalt, fie un drum mai lung, din pietriș. Ambele variante ascund însă capcane care, în timp, afectează integritatea drumurilor, în multe cazuri cauzând irosirea banilor publici.

În lipsa unor proiecte tehnice, programul „Drumuri bune" a demarat, din start, cu două mari probleme: drumurile nu au prevăzute canale de scurgere și borduri. În lipsa acestor elemente de infrastructură esențiale pentru un DRUM BUN, primele care au cedat au fost drumurile făcute din pietriș, majoritatea dintre ele fiind amplasate în pante. Dar, și cele din asfalt nu au asigurată o „viață" mai lungă.

„Este vorba despre un program național pe care îl numim „Drumuri bune pentru Moldova". Este cel mai ambițios și cel mai mare proiect de infrastructură sau de îmbunătățire a infrastructurii în țară de la independență până în prezent", spunea, în februarie 2018, Vladimir Plahotniuc, președintele de atunci al Partidului Democrat din Moldova.

După debarcarea acestuia de la putere, rolul de „tutore" al proiectului a fost preluat de șeful statului, Igor Dodon. *„Drumuri bune pentru toți. Accentuez, pentru toți. Anterior erau drumuri bune 1, 2, dar dădea la un sat 3 milioane, dar la alt sat zero sau 10 mii de lei sau 100 de mii de lei. Noi am pus ca scop ca primăriile să primească un milion și mai mult de lei pentru drumuri bune pentru toți. Acest program trebuie să continue 4-5 ani",* spunea Dodon, în august 2020, la prezentarea bilanțului de 3 ani și jumătate de aflare la Președinție.

Și Plahotniuc, și Dodon prezentau cifre kilometrice despre „drumurile bune" din satele Moldovei, lăudând proiectul, dar nici unul nu vorbea despre lacunele pe care, timp de trei ani, nimeni nici măcar nu a încercat să le elimine, pentru a stopa irosirea banilor publici.

Drumul „bun” din pietriș din satul Dolna a cedat după prima ploaie puternică

Octombrie 2020. Satul Dolna, raionul Strășeni. Drum din pietriș reparat capital în cadrul programului „Drumuri bune pentru Moldova” în toamna anului 2019. La un an distanță, „drumul bun” s-a transformat în unul aproape impracticabil, iar oamenii spun că e chiar mai rău decât anterior. Pe carosabil, s-au format gropi, iar piatra de pe el a fost spălată de ape.

În lipsa unei scurgeri, apa a format un șanț chiar prin mijlocul drumului de la Dolna.

„Chiar eram bucuroși. Foarte frumos era. Și când o venit vara o ploaie, după cum vedeți, l-o dus tot de vale”, povestește Tatiana Ganciu, care locuiește pe strada reparată acum un an. Ea este sigură că de vină sunt autoritățile, care nu au implicat în proces și un proiectant, care să le spună tuturor că fără un canal de scurgere, drumul nu va rezista, fiind amplasat în pantă.

„La noi acolo este o râpă mare, pe deasupra merge. Toată apa care-o venit încoace, o făcut ce-o făcut. Acum aici trăiesc toți pensionari, bătrâni. A fost de la primărie să facem un ajutor să facem un șanț. Nu vrea nimeni să iasă cu demers, că ne-o socotit aici iarăși bani mulți, dar știți că oamenii trăiesc cu pensia pe care o au. Nu mai dau ei la drum. Deja mergem pe o cărărușă așa cum ne ducem de vale. Da-i urât. Și-i urât de tot”, se plânge în continuare Tatiana Ganciuc, completată de soțul ei: „*Când au venit aici și au turnat toată șubionka (pietriș, n.r.) asta și pe urmă au adus moluza asta, au turnat, au bătut-o cu „katoacele” celea ale lor, era minunat făcut.* ***Să fi fost scurgerea ceea făcută, era minunat”.***

Localnicii din Dolna spun că drumul reabilitat în 2019 a revenit la starea de până la reparație

Localnicii, fără să aibă studii în domeniu, au identificat problema drumurilor „bune”

Deși nu sunt specialiști în domeniul construcției drumurilor, localnicii sunt siguri: un canal de scurgere le-ar fi salvat drumul proaspăt făcut. Pentru că programul nu prevede așa ceva, oamenii au fost îndemnați de autoritățile locale să se descurce singuri, făcându-și scurgerile pe cont propriu. *„Dacă nouă ne zicea chiar atunci, contribuiam noi toți, dar trebuia proiectant. Omul ce zice: s-a bucurat că a făcut oleacă frumos, dacă noi toată viața am mers așa. S-a făcut oleacă frumos și le-a părut bine, dar… Eu când mă uitam și vedeam aici ce apă se duce, i-am zis soțului: dimineața suntem fără drum. S-o vârât bani mulți”,* mai spune Tatiana Ganciu.

„O dat ”prikaz” (ordin, n.r.) să facă șanț în partea ceea. Dacă merge, nu-l lua. Este oleacă mai la vale. Acolo unde a fost șanț, îi șoseaua. Poate și noi suntem vinovați... O trebuit de făcut, dar dacă nu a vrut nimeni… Trebuia fiecare să-și facă din banii lor. Au zis că fiecare să-și facă șanț. Dar era uscat atunci, nu ploua și nu prea oamenii s-au… băgat”, povestește Feodosia Baciu, o altă locuitoare de pe strada reparată în cadrul programului „Drumuri bune pentru Moldova”.

Drumul de la Dolna a fost acoperit cu pietriș la finalul anului 2019 în cadrul programului „Drumuri bune”.

Primar: „Zicem „bodaprosti” de cât ne-a dat statul…”

Valentina Celacuș, primara localității Dolna, a acceptat să discute cu ZdG doar la telefon despre drumurile reparate în satul pe care-l administrează. Ne-a spus că primăria nu dispune de resurse financiare pentru a schimba ceva și că *„în așa localități cum îi Dolna, cu pante mari, drumurile în variantă albă nu-s pentru noi. Ele-s bune, dar pe așezătură”*.

ZdG: *Dvs acum ați prevăzut bani în buget ca să faceți bordură sau scurgere la drumul făcut în 2019?*

Valentina Celacuș (V.C.): *Noi nu suntem Primăria Lozova sau Vorniceni, care să aibă un buget de 8, 9, 12 milioane. Noi suntem cu un*

buget de 2 milioane de lei, care vai de capul nostru cum ieşim la mal. Noi nu avem de unde să preconizăm. Dar drumul de asfalt e scump, nu ne permitem să construim. Noi din ceea ce ne ajută, mai încercăm cu populația și zicem „bodaprosti" de cât ne-a dat statul…

În cadrul aceluiași program, la Dolna a fost făcut și un drum asfaltat, de la intrarea în sat până la biserică. Și aici, lipsa canalelor de scurgere și a bordurilor a dus la apariția primelor fisuri. Deși asfaltul încă ține, pe marginea drumului, ploaia a făcut un șanț de câțiva metri, care macină integritatea acestuia, fapt observat și de către localnici. Oamenii spun că drumul „a fost reparat cum trebuie", dar că lipsa unui sistem de drenaj i-a jucat festa.

ZdG: Cât o să mai țină drumul?

Localnic: Șoseaua asta? Vreo doi-trei ani și se mănâncă „șibionka" (pietrișul, n.r.). Și tot se mănâncă… Tractoare nu merg, nu-i vorbă de asta. Merg numai mașini și „lehkovoîie" (mașini mici, n.r.) de astea.

Deși oamenii așteaptă ajutor de la autorități, primara spune că NU cunoaște despre faptul că drumul ar avea probleme. „Eu acela nu știu unde. Nu are nicio fisură... Se ține. E bun. E de la intrarea în sat până la biserică", susține primara.

„Poate eu-s femeie și nu înțeleg, dar unde-i rău eu pricep"

În satul vecin, Micleușeni, problemele sunt similare, deși drumul a fost asfaltat în această toamnă. Prima ploaie puternică a umplut drumul cu nămol. Și aici, deși oamenii nu au studii în domeniul reparației drumurilor, constată că un canal de scurgere i-ar fi schimbat soarta.

ZdG: *Cum vi se pare că a fost reparat drumul?*

Localnică: *Ei, cum... S-a făcut el cum s-a făcut, dar marginile astea nu s-au făcut ca lumea. Poate eu-s femeie și nu înțeleg, dar unde-i rău, pricep. Aici apa vine tocmai de la pădure, pe râpă. Și aici nu s-a făcut ca lumea. Trebuiau să facă un pod. Și acolo, la vale, tot. Toată apa care vine de pe toate râpele vine acolo, în poartă la mine.*

ZdG: *Când a plouat acum, s-a grămădit nămol, glod…?*

Localnică: Vă-hă-hă. Ce era acolo - țîrk (circ, n.r.). O venit un biet om cu tractorul și o împins. Era… Nu puteai merge. Era mâlul până la genunchi.

După ploaie, oamenii din sat au scos nămolul de pe drum cu un tractor. Există însă și aici primele semnale că drumul nu va avea viață lungă. Pe unele porțiuni de asfalt au apărut deja găuri.

„Dacă dă Dumnezeu și mai sunt niște ploi de acelea care au fost, o să se coșească tot și nu ține nici un an. Supără-te pe mine… Nu te știu, nu mă știi. Eu spun vorba dreaptă. Una că mai lat trebuia, dar până n-o să facă ceva bardiururi (borduri, n.r.)... Eu vă spun. Eu îs femeie și nu înțeleg, dar unde nu-i bun, pricep. Destul de bine pricep”.

„La noi, pur și simplu, drumul acela era evident că o să se spele, înțelegi?”

Și aici, primara localității, Rodica Butnaru, a refuzat să discute despre reparația drumului, dar a precizat că drumarii au respectat cerințele stipulate în contract.

Rodica Butnaru (R.B.): *Sincer vă spun. Nu vreau să dau informații. Nu, nu.*

ZdG: *De ce vă temeți?*

R.B.: *Suntem sătui de gura lumii. Sincer vă spun. Nu, nu. Nu vreau să dau informații. Absolut.*

Funcționara susține că primăria a alocat bani pentru construirea unui sistem de drenaj. Neștiind că este înregistrată, admite însă că porțiunea de drum nou asfaltat, din start, nu putea să aibă o viață lungă.

R.B.: *La noi, pur și simplu, drumul cela era evident că o să se spele, înțelegi?*

ZdG: *De ce era evident?*

R.B.: *Fiindcă-i la vale.*

ZdG: *Da, dar nu mai bine era selectat alt drum?*

R.B.: *Eu nu decid nimic, decid consilierii, când se selectează drumul. Era atât de rău drumul, că trebuia de făcut ceva. Acolo nu se putea circula.*

Apa a spălat pietrișul de pe marginea drumului și a început să sape și în pietrișul de sub asfalt.

„Pur și simplu, aruncă banii în vânt”

„Încă unde drumul nu-i în pantă, se poate de făcut (drum din pietriș, n.r.), unde drumu-i drept. Dar unde drumul merge în pantă, nu i-aș sfătui să… pur și simplu aruncă banii în vânt și în afară de asta că se aruncă o dată banii în vânt, după asta, în fiecare an, după fiecare ploaie, trebuie să cheltui o grămadă de bani ca să ridici drumurile înapoi. Pur și simplu, pietrișul se mută cu locul. Azi l-ai mutat, mâine l-ai mutat, el nu se bate, ca să stea stabil”, spune Constantin Cecoi, primarul satului Cărbuna, raionul Ialoveni.

Primarul satului Cărbuna, r. Ialoveni, consideră că drumurile în pantă făcute din pietriș sunt „bani aruncați în vânt”.

Acesta a devenit primar al satului Cărbuna în noiembrie 2019, chiar în perioada în care două străzi din localitate erau acoperite cu pietriș în cadrul programului „Drumuri bune”. Un an i-a fost destul ca să înțeleagă lacunele din acest *program.*

„Eu cum socot… Nu fiecare primar este inginer în drumuri și nu fiecare consilier pricepe ce înseamnă drumul de piatră și drumul de… Trebuie de calculat debitul de apă, de calculat panta. Nu fiecare primar se pricepe la asta. Omul (primarul, n.r.) se bucură că face pentru oameni ceva mai mult și îi pare că o să aibă din asta facilități mai mulți oameni, dar la urmă iese că nu au facilități nici oamenii și lui își face o grămadă de probleme pentru viitor. Îi obositor să faci așa - să vii, să-l ridici înapoi, să-l pui numai ca să fie pentru a tăia o lentă. Asta nu-i lucru”, crede alesul local.

„Nu mai sfătui niciun primar să facă drumuri în pantă din piatră”

Cele două drumuri din pietriș făcute în 2019 au avut deja de mai multe ori nevoie de lucrări suplimentare, iar după ploi, pe ele s-au format gropi care fac anevoioasă deplasarea cu automobilul. Oamenii au ajuns să nu vadă diferența dintre drumul care era până la reparație și cel de după reparație. Primarul consideră că, atunci când se planifică reparația unui drum, trebuie să fie prevăzute și canale de scurgere a apelor pluviale, astfel încât drumul să nu fie distrus după prima ploaie mai puternică.

„N-aș putea să-i învinuiesc, dar socot că, la nivel de Administrație de Stat a Drumurilor, ar trebui să se spună: oameni buni, noi nu vă investim în așa fel de drum pentru că panta are atâta, nivelul de apă, dacă se face un studiu de fezabilitate, are atâta, degrabă drumul acesta n-o să fie. Noi nu vă dăm bani ca să-i stricați în așa drumuri”, crede primarul Constantin Cecoi.

În paralel cu reparația străzilor din sat în cadrul programului „Drumuri bune”, primăria a reabilitat câteva drumuri și din surse proprii, tot din pietriș. Deși costurile au fost mult mai mici, rezultatul este același. Aceste experiențe l-au învățat pe alesul local să aibă o cu totul altă abordare pe viitor.

Constantin Cecoi (C.C.): *Noi, ca administrație publică locală, un km de drum l-am făcut cu 200 de mii. Și nu numai un km. Un km am făcut aici, dar am mai făcut și în alte părți. Cu 200 de mii. Am cumpărat piatră din carieră și am făcut cu ajutorul oamenilor. Dar celălalt drum pe care l-a făcut firma, a costat un milion, tot același km.*

ZdG: *Și tot s-a stricat ca și acesta…*

C.C: *Eiii, dacă așa-i, așa-i. Eu am spus că nu mai sfătui niciun primar să facă drumuri în pantă din piatră, în variantă albă. N-o ținut nimic… Aici numai de-l îndreptat și de turnat beton. Gata. Trecem la beton 100%. Dacă vrem să avem drumuri și să nu cheltuim, să aruncăm banii în vânt ca și cum ai arunca pe foc, atunci numai așa vom avea - numai cu beton.*

„Iată ăsta-i drum bun, de-un an și ceva”

La Puhoi, un alt sat din raionul Ialoveni, drumurile „bune” din pietriș au avut aceeași soartă. În lipsa unui sistem de drenaj, apa și-a făcut propriile canale de scurgere chiar prin mijlocul drumului, ducând pietrișul în grădinile oamenilor. Nina Puhoi, viceprimara localității, a mers cu noi prin sat pentru a vedea împreună cum arată drumurile din pietriș, reparate în cadrul programului *„Drumuri bune pentru Moldova”*.

„Iată ăsta-i drum bun, de-un an și ceva. Se vede. Măcar să fi făcut așa, variantă albă, dar după toată tehnologia, dar cum se vede… nu-i chiar așa cum a fost prevăzut”, spune funcționara, în timp ce mergem pe unul dintre drumurile reparate recent, dar care a cedat după ploi.

Recent, primăria a închiriat un greder pentru a-l îndrepta, plătind 700 de lei pentru o oră de lucru. „E clar că drumurile cu așa pantă trebuie sau să le betonezi, sau să le asfaltezi, altfel, într-un an-doi, se spală tot și se duce cu apa. Asta la sigur”, explică viceprimara.

La Puhoi a devenit vizibilă și o altă latură negativă a programului „Drumuri bune” - implicarea factorului politic. Viceprimara acuză că, în 2018, deciziile privind reparația drumurilor din localitate nu erau luate în birourile primăriei și că cei care influențau lucrurile erau consilierii locali ai Partidului Democrat, inițiatorul programului.

În ziua în care ZdG a mers la Puhoi, primăria tocmai chemase un greder ca să îndrepte drumurile stricate de ploi. Potrivit viceprimarei, utilajul costă 600 de lei pentru o oră.

„Inițial, prin decizia consiliului, trebuia să fie reparat, asfaltat, drumul respectiv, pe care ne aflăm. Se numește strada Tineretului, până la marginea satului. Ați văzut, în final, cum au fost efectuate lucrările. Considerăm că ar fi trebuit să se colaboreze mai mult cu autoritatea publică locală, ca să nu fie aruncați bani pur și simplu în vânt. Dar, cu părere de rău, banii au fost cheltuiți acolo unde a dorit cineva care s-a implicat politic. Liderii din teritoriu care strigau că sunt de la Partidul Democrat, strigau în gura mare că noi facem drumuri bune, Partidul Democrat, dar știm cu toții că programul drumuri bune nu este de la

un oarecare partid, dar a fost un program pe toată republica, pentru localități, un km de asfalt", afirmă Nina Iurcu. Pentru reabilitarea străzii Tineretului în 2018 au fost cheltuite 1,1 milioane de lei.

Viceprimara satului Puhoi susține că, în loc să fie asfaltat un drum central, factorii politici au decis altceva.

„E clar că el o să se tot spele și apa o să meargă până sub asfalt"

În 2020, la Puhoi, în cadrul programului „Drumuri bune pentru toți" a fost făcut și un drum din asfalt. La fel ca toate celelalte drumuri din program, nici acesta nu are prevăzute borduri sau canale de scurgere. După ce ploaia a scos în evidență neajunsurile drumului, autoritățile locale au înțeles că fără implicarea lor și acest drum va fi luat de ape.

„Nu poate să fie acostamentul pur și simplu pietriș gol. Îți dai seama că-l spală ploaia. Acum noi ne implicăm, primăria împreună cu oamenii, am făcut împreună o adunare și ne-am implicat și noi. Avem o sumă de bani pe care putem să o alocăm, avem și un contract semnat cu o companie care o să ne livreze beton, marca 250, care este puternic, și oamenii se implică cu brațele de muncă, cu o parte din bani ca să mai aducem niște pietriș dacă o să mai trebuiască și să cumpere plasa de armare între pietriș și beton. Și o să-l facem să fie. Beton armat o să facem pe acostament. Și atunci drumul o să fie durabil. Dar așa e clar că el o să se tot spele și apa o să meargă până sub asfalt", explică viceprimara de Puhoi.

Pentru că programul „Drumuri bune" nu prevede și amenajarea scurgerilor, primăria Puhoi a alocat bani și, împreună cu sătenii, intenționează să construiască un canal din beton.

„Drumul ăsta deja de vreo șase ori a fost reparat"

În octombrie 2018, pe rețelele de socializare s-a viralizat un video publicat de un localnic din satul Pârjota, raionul Râșcani. Acesta filma cum un drum proaspăt asfaltat în cadrul programului „Drumuri bune pentru Moldova" cedase, iar asfaltul putea fi rupt, fără mare efort, cu mâna.

„Drum făcut în vară. Ia uite. Doar pentru raionul Râșcani, Guvernul a acordat 47 de milioane de lei pentru reparația drumurilor... Drumuri de invidiat. Nici în Germania nu sunt așa drumuri. Îl așteptăm pe Chiril Gaburici să măsoare cât asfalt. Iaca așa-i”, spunea localnicul, în timp ce scotea cu ușurință asfaltul proaspăt turnat.

Imediat, problema drumului de la Pârjota a ajuns în atenția ministrului de atunci al Economiei și Infrastructurii, Chiril Gaburici. În urma unei expertize tehnice s-a constatat că drumul cedează din cauza circulației mașinilor de mare tonaj care vin de la o carieră de pietriș din zonă. Deși autoritățile au identificat motivul deteriorării drumului, o soluție definitivă nu a fost găsită nici până astăzi. De atunci, drumul se repară periodic, confirmă Victor Garbuz, primarul satului Pârjota.

Victor Garbuz (V.G.): *Drumul ăsta deja de vreo șase ori a fost reparat.*

ZdG: *În 2018 a fost făcut, și de atunci de vreo șase ori…*

V.G.: *2018, 2019. Anul ăsta a treia oară deja a fost reparat. Primăvara o dată, apoi încă o dată și acum în toamnă, din nou a fost reparat.*

ZdG: *Și acum iarăși are crăpături.*

V.G.: *Și iar o crăpat și iar…*

ZdG: *Cât o să țină?*

V.G.: *Foarte puțin. Dacă o să meargă mașinile astea intensiv, până la Anul Nou el trebuie reparat încă o dată.*

Primarul de Pîrjota spune că atâta timp cât mașinile de mare tonaj vor traversa localitatea, drumul va fi într-un permanent proces de reparație

Primarul menționează că drumul nu este în gestiunea primăriei, astfel că instituția nu alocă bani pentru reparația acestuia. Alesul local susține că antreprenorul care a executat lucrările ar fi respectat toate normele impuse la construcția drumului, dar că acesta necesită a fi reconstruit de la zero, pentru a rezista.

„Noi am venit și ne uitam cum merg lucrările. De la bun început a fost săpat mai adânc. Au pus două sloiuri (straturi, n.r.) de asfalt, ca să țină

mai bine. Însă peste un timp oarecare, foarte repede, având în vedere că pe traseul dat merg mașini de tonaj mare, 30-40 de tone…, a cedat. Dar, acest drum, de când a fost el construit, n-a fost pentru așa ceva. A fost pentru mașini de astea, ușoare. Și desigur, asfaltul nu ține", remarcă primarul de Pârjota.

„Dacă n-a fost făcut din start corect, n-a ținut nici până în 2020"

Pe traseul principal al satului Botnărești, raionul Anenii Noi, nu trec mașini de mare tonaj, însă și aici asfaltul turnat în cadrul programului „Drumuri bune" a cedat. Drumul a fost reparat deja de două ori, ultima dată în această toamnă, confirmă Victor Gori, primarul de Botnărești.

Primarul de la Botnărești spune că „drumul bun" din localitate a fost cârpit deja de două ori: o dată de către antreprenor și o dată de către primărie.

„Aici era practic deteriorat complet. Dacă era să fie lăsat, normal că era să se formeze o gaură. Mai bine să-l păstrăm așa cum este decât să-l lăsăm în voia sorții. În 2018, când a fost făcut, drumul a costat un milion și 300 de mii. S-au asfaltat în jur de 700 de metri, adică până la urmă nici nu a fost un km, așa cum se vorbea", își amintește primarul.

„În anul 2019 primăria a reparat porțiunea dată, am plombat chestia asta, dar oricum, dacă n-a fost făcut din start corect, n-a ținut nici până în 2020 și s-a reparat iarăși, și anul acesta", spune alesul local.

Drumul de la Botnărești a cedat chiar dacă are canale de scurgere, construite de primărie înainte ca acesta să intre în reparație.

„Prima problemă la orice drum sunt scurgerile. După cum trageți atenția, ele-s făcute într-o formă, să zicem așa, mai gospodărească, fără proiect, fără calcule, dar le-am făcut și sunt și, practic, asigură acest drum. Dacă nu mai erau făcute și scurgerile de către primărie, eu cred că drumul era să revină la starea inițială, deoarece practic apa și distruge drumurile în R. Moldova", concluzionează Victor Gori.

„Dacă ei n-o să dirijeze apa din partea de la deal, drumul acesta n-o să aibă succes”

Unul dintre cele mai recente drumuri construite în cadrul programului „Drumuri bune pentru toți” a fost asfaltat la mijlocul lunii octombrie, în satul Dancu, raionul Hîncești. La scurt timp, acesta a picat testul primei ploi.

„Nu-i făcut bun deloc. Eu vă spun, nu pricep, nu-s specialist, dar uitați-vă cum stau straturile, scurgere nu-i. Duceți-vă și filmați acolo cum a curs apa, a luat toată piatra. L-a mâlit deja, aseară a fost ploaie și deja s-a mâlit toată porțiunea”, spune Ludmila Chitic, consilieră locală în Dancu, în timp ce ne arată drumul proaspăt reparat.

„Drumu-i pus de două zile și uitați-vă… După prima ploaie, care a fost astă noapte, el se duce la vale. Eu nu mai spun ce o să fie după primul îngheț mai bun. Deja el e într-o stare proastă. Drum care are două zile… 48 de ore. Numai l-au pus. Drumuri bune pentru toți, da? Nu știu, poate fac undeva, poate la nord. La noi - nu”, se arată indignat Ștefan, un alt locuitor al satului, revenit recent din străinătate, acolo unde muncește.

Vitalie Cecan, reprezentantul firmei care a construit drumul, „Autocaravan” SRL, admite că în lipsa unor scurgeri drumul nu va rezista mult. Primarul dă asigurări că acestea vor fi construite.

ZdG: *Garantați pentru drumul ăsta care duce spre cimitir că o să țină?*

Vitalie Cecan (V.C.): *Dacă ei (autoritățile locale, n.r.) n-o să dirijeze apa din partea de la deal, drumul acesta n-o să aibă succes. O să fie înnoroit permanent. Ei trebuie să prindă apa asta, s-o direcționeze prin scurgeri betonate, dar din păcate asta nu-i la noi în …*

ZdG: *Adică toate drumurile care se fac în „Drumuri bune” sunt fără scurgeri, da?*

V.C.: *Nu-i prevăzut în proiect. Nu-i nici în cartea tehnică. Acolo este un volum mare de apă. Trebuia de luat în calcul direcționarea acestei ape.*

Dacă ar fi fost apa direcționată nu ar fi fost mâlit și nu ar fi fost ceea ce ați văzut dvstră astăzi la fața locului.

„N-a început să cedeze. După ploaia de ieri s-a spălat. El nu-i dat în exploatare. Oamenii au să înlăture, au pietriș, au tehnică aici. Nu semnăm până nu se face drumul de calitate. El nu are scurgere azi, dar noi o să-i facem „chiuveți" din beton până-n vale. Asta-i obligațiunea noastră. Ei nu fac, ei nici poduri nu construiesc", spune primarul de Dancu, Vladimir Pretuleac.

„Drum bun pentru… primar"

Anul acesta, tot în programul „Drumuri bune", la Dancu a fost asfaltat și un alt drum - cel care duce spre strada primarului. Deși niciuna dintre deciziile consiliului local nu prevedea ca asfaltul să ajungă chiar până la poarta primarului, ci doar în direcția opusă, acesta a decis singur prelungirea drumului spre propria casă.

Consilierii aprobaseră ca drumul să fie prelungit doar în partea stângă, nu și în dreapta, spre casa primarului. El a fost și cel care a desenat schema de reabilitare a drumului, fapt pe care l-a și recunoscut.

Vladimir Pretuleac (V.P.): *Ei (antreprenorul, n.r.) fac după schema drumului.*

ZdG: *Păi da, pe care dvstră i-ați dat-o.*

V.P.: *Păi cine să i-o dea?*

ZdG: *Nu știu, consilierii să o aprobe încă o dată poate trebuia.*

V.P.: *Nu trebuie s-o aprobe consilierii. Consilierii au aprobat în 2018 decizia și punct.*

……

ZdG: *Am vorbit cu antreprenorul care a făcut lucrările și el ne-a arătat schema asta care e semnată de dvstră. Iată dvstră i-ați dat până unde să fie drumul, spre partea dvstră.*

V.P.: *Eu știu, că doar eu le-am făcut.*

ZdG: *El zice că dvstră le-ați dat, adică nu el a zis că „hai să facem în dreapta”, dar dvstră i-ați dat schema.*

V.P.: *El mi-a spus „ce facem, că aici la biserică nu putem face, ce să facem cu acești 50 de metri”. Eu i-am spus: „fă-i în dreapta, care-i problema?”*

ZdG: *Fă la mine.*

V.P.: *Nu fă la mine, fă la tine. Îi drum obștesc, nu-i drumul lui Pretuleac sau îi drumul lui cum ți-i familia matale. Cum sunt toate drumurile, așa și acela e obștesc.*

Atunci când termină argumentele, primarul are și altfel de justificări.

V.P.: *Totuși, și eu am mașină, și eu plătesc impozite așa că mare învinuire nu-i. Și vă mai spun ceva: la primar vine și președintele țării, iată a fost Igor Nicolaevici (Igor Dodon, n.r.). A fost când am dat fabrica în exploatare, avem acolo care face cașcaval o fabrică…*

ZdG: *Păi îl primiți acasă? Nu-l primiți la primărie?*

V.P.: *Pe toți îi invit la mine acasă la o cafea. Am o „bisetcă” (foișor, n.r.), o terasă, și-i invit la o cafea ori o zeamă acolo, ce servește omul.*

ZdG: *Și când a fost Dodon drumul era rău încă?*

V.P.: *Era de piatră. Cu găuri, așa cum e aici.*

ZdG: *Și a răzbătut, nu?*

V.P: *Ei n-o răzbătut… Dacă omul vrea…*

2/3 din drumurile bune sunt din pietriș. Toate sunt fără proiect, canale de scurgere sau borduri

În acest an, în programul „Drumuri bune pentru toți”, autoritățile au anunțat reabilitarea a 906,8 km de drumuri. Dintre aceștia, 298,7 km sunt din asfalt, iar majoritatea, 608,1 km, din pietriș, proporția păstrându-se, la fel ca și anii precedenți, când ⅔ din lucrări erau în variantă albă, adică din pietriș. În 2020, pentru executarea lucrărilor, din bugetul de stat, au fost alocate 1,12 miliarde de lei.

Atunci când prezintă datele statistice, autoritățile nu spun însă că în multe localități programul nu a schimbat esențial în bine viața oamenilor. Până ajung să calce pe cei 100 de metri de asfalt, oamenii sunt nevoiți să treacă prin noroiul care acoperă majoritatea drumurilor din sate.

Un astfel de exemplu este satul Cărpineanca din comuna Sărata Galbenă, raionul Hîncești, unde au fost asfaltați 200 de metri de drum, la o margine de sat. Oamenii de acolo nu înțeleg rostul acestui petic de asfalt. *„Mă umflă râsul. De unde suficient? Copiii ies în glod. Nici eu nu înțeleg (rostul, n.r.). În Valea Florii tot așa. În satul vecin, Brătianovca, tot așa”,* spune o locuitoare a satului, care crede că banii au fost cheltuiți fără folos, iar viața lor nu s-a schimbat deloc după implementarea programului „drumuri bune”.

La Cărpineanca (comuna Sărata Galbenă, r. Hîncești) a fost asfaltată doar o bifurcație de câțiva metri a unui drum. În rest – noroi.

Valea Florii și Brătianovca, unde au fost asfaltați 140, respectiv 172 de metri de drum, sunt alte două localități din comuna Sărata Galbenă care au contribuit la obținerea impresionantei cifre de „peste 1200 de localități” despre care autoritățile spun că au ajuns să se bucure de drumuri bune.

Conform documentelor de la ASD, drumul asfaltat de la Valea Florii are o lungime de 140 de metri.

„Bine. Dar decât nimic? În 30 de ani de când suntem independenți nu s-a făcut un metru pătrat de asfalt în localitățile celea. Și dacă le-a fost alocat un pic de bani… și ei s-au bucurat un pic de asfalt, că au și ei în localitatea lor un pic de drum asfaltat”, spune Mihail Lozovoi, primarul comunei Sărata Galbenă.

Primarul susține că nu ajungeau bani pentru a repara mai mulți metri de drum, dar nici nu putea permite ca într-un sat din comuna pe care o administrează să pună asfalt, iar în altul nu, pentru a nu supăra oamenii.

„Politicienii au văzut că pot să-l folosească cu tentă electorală”

Programul „Drumuri Bune pentru Moldova”, rebotezat acum în „Drumuri bune pentru toți”, este implementat la nivelul întregii țări de către Administrația de Stat a Drumurilor (ASD). Instituția este cea care gestionează banii și organizează licitații pentru executarea lucrărilor, în aceste procese nefiind antrenate autoritățile locale, care doar decid porțiunile de drum care să fie reabilitate, ulterior, primind drumul în gestiune.

Deși programul „Drumuri bune” este asociat cu numele lui Vlad Plahotniuc și al Partidului Democrat, Ion Drucec, unul dintre conducătorii ASD, susține că inclusiv ideea lansării proiectului aparține specialiștilor din cadrul instituției, fiind demarată, încă în 2015, prin elaborarea unor studii, cu suportul partenerilor externi.

ZdG: *Dar când lumea spune „Drumuri bune”, zic că programul a fost lansat de Vlad Plahotniuc.*

Ion Drucec (I.D.): *Nu-i corect… Orice idee care apărea, argumentată de specialiști, era preluată și pusă, băgată pe gât acolo. Nu mai este așa.*

ZdG: *Deci nu-i Vlad Plahotniuc inițiatorul programului?*

I.D.: *Nu, și nici nu-i factorul politic. Ei au văzut că pot să-l folosească cu tentă electorală și de aici a apărut. Dar ideea a fost, iată, de la partenerii noștri externi.*

„Drumurile sunt un organism care necesită a fi întreținut”

Șeful adjunct al ASD afirmă că deși există drumuri reabilitate în cadrul proiectului, care au cedat, din bugetul de stat nu ar fi fost cheltuiți bani pentru reparația lor, pentru că majoritatea dintre drumurile care au avut nevoie de lucrări suplimentare erau sub garanția de un an, astfel că antreprenorul a efectuat lucrările din sursele proprii.

„Când apar neconformități, înainte de a returna garanția de bună execuție, obiectivele reparate sunt examinate din nou și primesc acceptul

nostru, nu numai confirmarea primarului și a responsabilului tehnic", susține Ion Drucec.

Șeful adjunct al ASD admite că, după ce perioada de un an va expira, autoritățile publice locale vor trebui să găsească resurse financiare pentru a întreține drumurile.

„Orice drum local, orice stradă, după trecerea perioadei de garanție, el poate fi întreținut și reparat din sursele alocate primăriilor. Dacă apar niște gropi sau un drum în variată albă necesită profilare… știți, după tehnologie, profilarea drumurilor cu acoperire în piatră spartă, este necesar de a fi efectuată după fiecare ploaie, dar nu mai rar decât o dată la patru luni. Primăria e obligată să nu stea să aștepte că au trecut 3-4 ani, are un drum în variantă albă și zice uite, l-au făcut rău. El este obligat ca banii respectivi să-i cheltuie pentru a întreține, a menține în bună stare drumul reparat în așa fază", menționează oficialul, care crede că faptul că unele porțiuni de drum cedează nu reprezintă altceva decât un proces firesc.

„Dvs cumpărați o mașină. Ce, îi turnați numai benzină ori mai aveți grijă să-i mai faceți revizie tehnică, să-i schimbați niște anvelope, uleiul? De ce vorbiți despre drumuri așa? Drumurile sunt un organism care necesită a fi întreținut".

„În cazul ăsta n-aveam miile astea de km reparați de drum existente"

Șeful adjunct al ASD afirmă că drumurile din programele „Drumuri bune" nu au prevăzute canale de scurgere și borduri pentru că astfel de lucrări ar fi fost mult mai costisitoare și ar fi necesitat un timp mult mai îndelungat de lucru.

„Trecem în altă fază de numire a lucrărilor. Lucrările respective deja nu se mai numesc lucrări de reparație periodică, îs lucrări de reparație capitală. Ele necesită lucrări de proiectare în primul an, execuție și niște costuri de zece ori mai mari decât cele care se execută acum", afirmă șeful adjunct al ASD.

Acesta îndeamnă reprezentanții autorităților publice locale să instaleze borduri și să construiască sisteme de drenaj din banii alocați anual pentru întreținerea drumurilor.

I.D.: *Dacă s-a observat că e nevoie de a efectua niște lucrări suplimentare, ele se execută din banii primăriilor. Că acolo nu merge mult, 500 de metri de bordură ei liber le fac din banii alocați de la buget, pentru întreținere. Ei îi au.*

ZdG: *Dar în multe localități nu s-au făcut. Primăriile spun că nu au bani. Nu era mai bine ca drumul să fie calitativ și să aibă o rezistență mai mare, nu era mai bine să fie gândit asta din start?*

I.D.: *Eu nu-s de acord. O să ajungem la aceea că nouă ne-ar trebui un plan urbanistic general al localităților, aprobat. Nouă ne-ar trebui o listă nominală de localități cu tipul îmbrăcămintei rutiere, ce mai are el pe el, poduri, podețe, bordură, trotuar, să fie dată și starea lor, ca ulterior să fie aprobat la ședințele consiliilor locale prioritizarea lor, pentru a fi reparate, iar ulterior, ei din banii pe care-i au, 300 de mii pe localitate, să-și proiecteze niște lucrări capitale și atunci aceste lucrări pot, cu un proiect gata făcut, să fie transmise pentru a fi executate.*

ZdG: *De ce nu s-a făcut așa?*

I.D.: *În cazul ăsta n-aveam miile astea de km de drum reparați existenți acum. Primăriile care solicită să le fie executate lucrările după un proiect pe care l-au elaborat, ele se execută. Dar dacă cineva stă acolo și așteaptă să-i facă capital, așa, ca la carte, cu intrări în curți, cu poduri/podețe, asta deja e alt tip de lucrare, nu se încadrează în „Drumuri Bune”.*

Pentru programul „Drumuri bune” derulat pe parcursul anului 2020 a fost alocat peste un miliard de lei.

„Decizia Consiliului Local este lege pentru noi”

Responsabilul din cadrul ASD afirmă că, în practic toate cazurile, decizia despre reparația unui drum și felul în care acesta va fi reparat, cu asfalt sau pietriș, aparține autorităților publice locale, iar responsabilii

tehnici din cadrul ASD nu pot interveni, chiar dacă știu că acel drum nu va avea viață lungă.

„*În toate cazurile, pentru noi, decizia Consiliului Local este ultima, este lege, este baza”*. El admite că ASD nu poate interveni, chiar dacă la nivel local se decide să se repare strada pe care locuiește primarul sau consilierii. *„Dacă toți consilierii trăiesc pe o stradă și decid, votează pentru reparația ei, procesul o să aibă loc. Nimeni nu-l neglijează. Decizia Consiliului Local este lege pentru noi”*, afirmă oficialul.

ZdG: *Admiteți că unele drumuri o să aibă pe viitor de suferit pentru că nu au canale de scurgere.*

I.D.: *Nimic nu-i veșnic. De ce să nu aibă. Nu este exclus că ceva, undeva, nu va corespunde însă, în linii generale, este o soluție la timp, pentru că vrem să mergem pe un drum, pe o autostradă, totodată, și cetățenii de rând prin localități vor să se deplaseze normal”*.

Totuși, reprezentantul ASD admite că, pe viitor, drumurile trebuie să fie reparate în baza unor proiecte și doar după ce autoritățile publice locale vor întocmi planurile urbanistice ale satelor.

„Încă un an-doi și nu o să avem drumuri care să necesite a fi reparate periodic, dar numai necesități de intervenție capitală. Ar fi normal ca acum deja, de anul acesta, în toate programele să fie scoasă o sumă anumită la primării, de 100 de mii de lei, pentru efectuarea proiectelor, unde să includă toate necesitățile pe care le solicită ei. Atunci să apară că doi ani proiectăm, iar al treilea an să lucrăm numai după proiect. Totodată, în perioada asta să fie aprobate toate planurile urbanistice generale, unde să fie clar că nu-i legat de un primar sau de niște consilieri, dar de necesitățile stringente ale localității, și iată aici trebuie de reparat anul acesta, acesta anul viitor…”, precizează Ion Drucec.

https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/video-milioanele-din-drumuri-bune-spalate-de-ploaie/

Beton armat în locul copacilor din Pădurea Durleşti

Anatolie Eșanu, Ziarul de Gardă
18.11.2021

Pădurea Durleşti, situată la doi paşi de Chişinău, este ciopârțită sub ochii autorităților, iar în locul copacilor „răsar", peste noapte, construcții din beton armat, chiar dacă în păduri sunt permise doar construcții ușor demontabile.

Miza și interesul celor care toarnă beton în pădure este enorm: prețul unei case în această zonă poate depăși 200 de mii de euro. În prezent, în pădurea Durleşti sunt puse deja bazele pentru șapte imobile, însă locuitorii din zonă se tem că toată pădurea va fi distrusă și folosită în scopuri imobiliare.

Pădurea Durleşti, aflată la marginea sectorului Buiucani al mun. Chișinău, între localitățile Durleşti și Dumbrava, și întretăiată de șoseaua Balcani, are o suprafață totală de peste 250 de hectare.

În 2008, în urma unui contract de arendă încheiat cu Moldsilva, 40 de hectare din trupul acestei păduri au ajuns în posesia firmei „Batami Grup", fondată și administrată de Ion Meleca. Contractul de arendă a fost încheiat pentru o perioadă de 29 de ani și este valabil până în 2037. Pe această parcelă de pădure, luată în arendă, Meleca a inițiat construcția mai multor imobile.

„Am fost șocați de faptul că se taie pădurea ilicit"

Locuitorii cartierului „Poiana Domnească", aflat la marginea pădurii Durleşti, spun că, la mijlocul lunii decembrie, în timpul nopții, au început să audă zgomotul drujbelor și al mașinilor care aduceau beton.

„Am fost șocați de faptul că se taie pădurea ilicit. S-au tăiat circa 50 de copaci. Alte câteva zeci au fost pregătiți deja, a fost turnat în jurul lor beton pentru fundație și tot sunt preconizați pentru a fi tăiați. Nu știu dacă au mai rămas păduri în jurul Chișinăului… Asta mi se pare că e unica și-i păcat că se distruge și ea", povestește Valeriu Cerbu, locuitor al zonei.

„Am sesizat Procuratura, am chemat poliția la fața locului. S-a stopat atunci, că se turna aici beton - planșeu cu beton. S-au sistat atunci lucrările. Dar vedeți și d-stră câte s-au făcut deja. S-au tăiat copacii care duceau până aici, veneau mașini mari… Din ultimele date am înțeles că loturile deja sunt distribuite, sunt înregistrate la Cadastru. Nu înțeleg cum s-a făcut asta, pentru că la bază stă numai contractul de arendă. Cam straniu un pic, e ca și cum aș lua de la cineva apartamentul în chirie și să-l vând pe bucăți apartamentul cela", se arată nedumerit Valeriu Cerbu.

„Pădurea știu că e luată în arendă de dl Ion Meleca. Aici, după planul pe care îl are el și-l demonstrează că are documente, are autorizație de construcție pentru niște căsuțe ușor demontabile. Deci, căsuțe de lemn. Dar dumnealui construiește chiar case-case și nu știu cum… fără autorizație de construcție, fără o expertiză a solului, fiindcă aici este risc de alunecări. Nu știu cum domnul și-a permis să construiască așa case masive, cu atâta beton. Vedeți ce armătură stă aici… Am înțeles că după plan deja 36 de case trebuie să fie aici. Deci pădurea asta se taie până jos și în locul ei o să fie 36 de case. Case adevărate, deja înregistrate și la Cadastru. Sunt atribuite loturile, nu știu cum e posibil așa ceva. Cine a făcut loturile astea, cine le-a aranjat? Astea-s lucruri pe care le fac organele de stat. Nu știu cum s-a permis așa ceva", mai adaugă Valeriu Cerbu.

Locatarii din zonă cer rezilierea contractului de arendă a pădurii

Mai mulți locuitori din sectorul „Poiana Domnească" au semnat o petiție pe care au înaintat-o mai multor structuri de stat.

„Cu siguranță, aceste construcții nu sunt efectuate cu scop de zonă de agrement, ci se urmărește scopul vânzării lor drept case particulare de locuit, ceea ce contravine legislației în vigoare. O situație similară deja a avut loc în aceeași pădure, doar că din partea de jos a Durleștiului, unde construcțiile sunt finisate, ba mai mult, conectate la rețelele inginerești și înregistrate la oficiul cadastral. Îngrijorarea noastră este și

mai mare, știind că zona respectivă, aflându-se la cel mai înalt loc din mun.Chișinău, este o zonă cu risc sporit de alunecări de teren, având o mulțime de izvoare subterane care se află la mici adâncimi, iar tăierea pădurii, dar și săparea fundamentului, vor duce inevitabil la schimbarea reliefului și va pune în pericol de alunecări de teren a caselor deja locuibile din preajmă", se spune în petiție.

În același demers locatarii din preajma pădurii cer stoparea imediată a lucrărilor și efectuarea controlului legalității construcțiilor demarate. Printre solicitări se numără:

- „Rezilierea contractului de arendă dintre Agenția Moldsilva și SRL Batami Grup din cauza defrișării copacilor și efectuarea construcțiilor capitale din beton armat în pădure;
- Verificarea amănunțită în baza căror acte a fost eliberată autorizația de construcție în interiorul pădurii și corectitudinea eliberării;
- Anularea autorizației de construcție, ca urmare a încălcărilor care au loc;
- Obligarea SRL Batami Grup de a demola construcțiile din beton din interiorul pădurii, precum și reînverzirea pădurii".

Așa arată fundațiile „ușor demontabile" construite în pădurea Durlești

Inspector de mediu: „Acte care să-i permită să taie copacii nu au fost prezentate"

Printre instituțiile sesizate de localnici se regăsește și Inspectoratul pentru Protecția Mediului (IPM). Pe 21 decembrie 2020, o echipă de inspectori ai IPM au efectuat un control la fața locului. Deși ne-a spus că respectivul control durează mai multe zile și abia apoi va fi întocmit un act, reprezentantul IPM Ion Caliniuc ne-a declarat, preliminar, că „tăieri ilegale sunt, încălcări sunt".

„Noi avem apeluri telefonice de la două persoane din preajmă și, după cum am înțeles, au venit niște plângeri și la Inspectoratul pentru Protecția Mediului. Acum am inițiat un control în conformitate cu Legea 131 cu privire la controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

Controlul respectiv se desfăşoară pe parcursul a cinci zile lucrătoare, care prevede solicitarea tuturor actelor permisive, documentelor pe care le deține arendaşul şi după asta, după ce o să facem o examinare amplă la toate, noi o să putem să ne expunem", ne-a comunicat Caliniuc, înainte de a începe controlul din pădurea Durleşti.

Angajații IPM au efectuat un control la fața locului pe 21 decembrie 2020. După aproximativ o oră în care a numărat trunchiurile copacilor tăiați şi le-a măsurat diametrul, în timp ce ieşea din pădure, Ion Caliniuc ne-a spus că „tăieri ilegale sunt, încălcări sunt".

„Am făcut o listă de acte pe care el (Ion Meleca, administratorul firmei „Batami Grup", n.r.) trebuie să ni le prezinte. Suntem cinci zile în control la dumnealor. Trebuie să-mi prezinte prin poşta electronică un set de documente. Am înțeles că are contract de arendă, are expertiza ecologică, are un set de documente… Noi o să facem analiza la toată documentația respectivă şi numaidecât o să ne expunem printr-un proces-verbal de control care se încheie de comun cu el. În dependență de situația analizată, vom constata dacă sunt necesare sancțiuni, deşi se întrevăd. Acte care să-i permită să taie copacii nu au fost prezentate", ne-a mai spus inspectorul de mediu Ion Caliniuc.

Eschivarea lui Meleca de a discuta cu ZdG

Prezent la fața locului atunci când reprezentanții IPM efectuau controlul, Ion Meleca, arendaşul pădurii şi cel care a inițiat construcțiile, a refuzat să discute în fața camerei cu echipa ZdG.

Redăm mai jos dialogul scurt pe care am reuşit să-l purtăm cu Ion Meleca (I.M.), fondatorul „Batami Grup" SRL:

ZdG: *Ce ați început să faceți aici?*

I.M.: *Iată-i o casă de vacanță aici. Vedeți cum acolo-s făcuți piloni? Fix aşa sunt făcuți piloni şi-i turnat planşeul ăsta… Este proiect, conform proiectului îi turnat totul.*

ZdG: *Planşeul e turnat de-a-ntregul, nu pe piloni…*

I.M.: *Dar aici sunt piloni, el așa se ridică - pe piloni. Pur și simplu, așa e pus, iată, vedeți, cu fortan împrejur, pentru că intră șoareci, cârtițe…*

ZdG: *Păi da, dar nu se permite asta.*

I.M.: *Cum, dacă proiectul e făcut așa?*

ZdG: *În pădure? Eu nu cred că v-a zis: da, în pădure puteți să faceți așa.*

I.M.: *Proiectul e făcut, e acordat (coordonat, n.r.) cu dânșii.*

ZdG: *Cu cine?*

I.M.: *Cu Moldsilva.*

Ulterior, Meleca ne-a spus să revenim peste câteva zile pentru a stabili un interviu. Contactat repetat pe 5 ianuarie 2020, Ion Meleca ne-a amânat din nou, spunându-ne să revenim „după sărbători”. În timpul discuției telefonice însă, acesta a menționat că vrea să construiască în pădurea Durlești o „pensiune agro-turistică”.

Reprezentant Moldsilva: „Suntem la curent”

Întrebat care este punctul de vedere al Moldsilva referitor la aceste construcții și cum intenționează să protejeze pădurea pe care o are în gestiune, Vasile Tighineanu, inginer-șef la Întreprinderea Silvică Chișinău, ne-a comunicat următoarele:

„Suntem la curent, am ieșit la fața locului, am examinat, am întocmit actele necesare. El (Ion Meleca, n.r.) a fost informat și acum îl așteptăm cu anumite acte confirmative, anumite explicații. Deja o primă explicație este. Noi am oprit temporar lucrările pentru a stabili măsura încălcărilor. Dumnealui are un proiect general de construcție unde erau prevăzute fundațiile respective, șapte la număr, fundații pe piloni din beton armat. Și la căsuțele de vacanță, și la foișoare se prevede pilonul de 30 cm pe 30 și 40 pe 40. De la piloni în sus actele normative prevăd (construcții, n.r.) ușor demontabile. Iată aici au fost semnale, am ieșit la fața locului și așteptăm să ne aducă confirmări de la organele abilitate în domeniul construcțiilor”.

În alte locuri au fost turnați, printre copaci, zeci de stâlpi din beton armat pe care ar urma să fie ridicate alte imobile.

Pilonii din beton armat turnați printre copaci, înregistrați la Cadastru ca și „construcții nefinalizate”

Chiar dacă în unele cazuri sunt turnați în pământ doar pilonii din beton armat, cele șapte imobile care urmează să apară în pădurea Durlești sunt deja înregistrate la Cadastru cu titlul de „construcție nefinalizată”. Patru dintre acestea ar urma să aibă cca 190 m.p., altele două - câte 107 m.p., iar a șaptea ar urma să aibă o suprafață de 87 m.p.

Deși inițial toate aceste construcții începute au fost înregistrate la Cadastru pe numele firmei „Batami Grup, recent, în noiembrie 2020, cinci dintre acestea au ajuns, în urma unor contracte de vânzare-cumpărare, la Anatolie și Oxana Raclaru. Anatolie Raclaru deține o firmă de construcții - „Sector-Impex”, cu sediul juridic în satul Micleușeni, Strășeni. O altă construcție din pădure a fost înregistrată, în luna octombrie, pe numele lui Valentin Smirnov, un tânăr de 23 de ani. Doar unul dintre cele șapte imobile ale căror baze au fost puse în pădure a rămas, oficial, înregistrat pe „Batami Grup”, arendașa pădurii.

ZdG a solicitat informații referitoare la construcțiile din pădurea Durlești și de la alte instituții de stat. Vom publica răspunsurile lor imediat ce le vom obține.

Reacții la investigația ZdG:

- Fost ministru al Mediului, despre construcțiile din pădurea Durlești: Trebuie luat fiecare caz în parte până când nu va mai rămâne nici un gram de beton în pădure
- DOC/ PG, Ministrul Agriculturii, Agenția „Moldsilva”, Agenția de Mediu și alte câteva instituții, sesizate de doi

deputați după investigația ZdG „Beton armat în locul copacilor din Pădurea Durlești”

- Construcțiile din pădurea Durlești: primăria orașului anunță că a cerut sistarea lucrărilor și demolarea construcțiilor. „Orice acțiune întreprinsă în fondul forestier cu folosirea betonului armat este ILEGALĂ”
- Betonul armat din Pădurea Durlești, turnat contrar condițiilor contractuale. Arbori tăiați ilegal, drum și gard neautorizat din beton – alte câteva nereguli
- Cazul construcțiilor din Pădurea Durlești. După investigația ZdG, Procuratura a pornit mai multe procese și o cauză penală: „Va fi un caz răsunător”
- FOTO, VIDEO/ Construcțiile din beton ridicate în Pădurea Durlești sunt demolate după cinci luni de la investigația ZdG, în urma căreia au fost pornite și mai multe procese penale.

https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/video-beton-armat-in-locul-copacilor-din-padurea-durleti/

Sponsorii bogați ai magistraților: Case, apartamente și zeci de mii de euro primite în dar

Mariana Colun, Centrul de Investigații Jurnalistice din Moldova 03.06.2021

În fiecare an, zeci de judecători din Republica Moldova raportează că au acceptat cadouri. Anul 2020 nu este o excepție. Fiecare al cincilea judecător din Republica Moldova a raportat în declarațiile de avere pentru anul trecut că a beneficiat de donații de la părinți, socri, frați, surori sau alte rude apropiate. Nu mai puțin de 84 de magistrați dintre cei peste 400 care activează astăzi în judecătoriile din țară au indicat în actele prezentate la Autoritatea Națională de Integritate că au primit anul trecut cadouri, fie că e vorba de bani, mașini sau imobile.

Locuiește în casa părintească a fostului soț, donată fiului.

Viorica Mihaila, judecătoare la Curtea de Apel Chișinău, s-a ales anul trecut cu un imobil spațios. În declarația de avere și interese personale pentru 2020, magistrata a raportat cota parte de ½ dintr-un teren de 13 ari. De asemenea, judecătoarea a trecut pe hârtie cota-parte de ½ dintr-o casă de locuit cu suprafața de 168,7 metri pătrați, evaluată la 165.727 de lei. Contactată de reporterii portalului Anticoruptie.md, Viorica Mihaila a precizat că e vorba despre casa părintească a fostului soț, care a fost donată fiului ei. Casa a fost ridicată în anii 90 și înregistrată pe numele părinților lui Iurie Graur, fostul soț al magistratei.

În anul 2005, jumătate de imobil este trecut pe numele bărbatului, iar cealaltă jumătate este donată fiicei judecătoarei. În august 2020, Iurie Graur a cedat partea sa de imobil în favoarea fiului său.

Casa se află în satul Ghidighici, în aceeași curte cu alte două construcții accesorii, împrejmuite cu un gard din piatră. Toate cele trei imobile sunt acoperite cu țiglă metalică de culoare roșie. În partea laterală a casei de locuit sunt montate schele, semn că recent au avut loc renovări. În curte sta parcat automobilul de model Toyota RAV4 al magistratei, cu numere personalizate. Vecinii au confirmat că în această gospodărie locuiește judecătoarea Viorica Mihaila.

Precizăm că Viorica Mihaila mai are un apartament de 66 de metri pătrați pe strada Cuza-Vodă din sectorul Botanica al Capitalei, iar anul trecut magistrata a mai investit într-un apartament de 75,15 metri pătrați și într-un garaj de 18,15 metri pătrați. Noile achiziții se cifrează la 1,3 milioane de lei. Pentru a și le permite, judecătoarea a împrumutat de la o persoană fizică 7.000 de dolari și a luat un avans de 20.000 de euro pentru vânzarea unui imobil.

Tranzacțiile cu imobile în interiorul familiei magistratei Ialanji

Magistrata Arina Ialanji de la Judecătoria Chișinău a primit drept donație, în 2020, cota parte de ½ dintr-o casă de locuit de 231 de metri pătrați. Cealaltă jumătate din imobil i-a fost donată în 2019. Este vorba despre o casă cu trei niveluri și mansardă, amplasată în sectorul Bota-

nica al Capitalei, în care nu pare să locuiască cineva. Imobilul a fost cumpărat în 1998 de părinții magistratei, Ana și Constantin Ialanji. În 2004, acesta a fost înregistrat pe numele Arinei Ialanji și a fratelui acesteia. În iulie 2017, jumătate din locuință a fost trecută din nou pe numele tatălui judecătoarei, iar în 2019, pe numele fiului de un an al magistratei. În septembrie 2020, cota de ½ din casa de locuit a fost înregistrată, din nou, oficial, pe numele Arinei Ialanji.

Tot anul trecut, magistrata a cedat cota parte de ½ dintr-o casă de locuit de 196,5 metri pătrați, situată în orașul Codru, în favoarea fratelui său. Contractul de donație a fost semnat la 18 august. Imobilul respectiv le-a fost donat fraților Ialanji încă în 2004.

Acestea nu sunt singurele tranzacții ale judecătoarei. În 2020 ea a vândut un automobil contra sumei de 115.000 de lei și a cumpărat un autoturism de marcă Toyota Prius, produs în 2013, pentru care a achitat 200.000 de lei. Magistrata nu a răspuns la apeluri pentru a oferi un comentariu.

Bani, terenuri și casă de locuit cu acareturi

Se pare că pentru Natalia Iordachi de la Judecătoria Chișinău, anul 2020 a fost unul prosper. Magistrata a primit cu titlu de donație cota de o doime dintr-un teren intravilan de 48 de ari precum și ½ din cinci terenuri agricole cu suprafața totală de 1,1 hectare. De asemenea, ea a primit drept donație o jumătate dintr-o casă de locuit de 117 metri pătrați cu trei construcții accesorii, de 42,5, 19, respectiv 53,2 metri pătrați. Valoarea totală a bunurilor primite drept donație se cifrează la 56 de mii de lei. Tot în 2020 magistrata a finalizat construcția unei case de locuit de 133,9 metri pătrați, a cărei valoare a fost estimată la 1,3 milioane de lei. În același timp, Natalia Iordachi a primit o donație în bani, de la o oarecare Doriana Chicu, în valoare de 500 de euro.

Și pentru Olga Cojocaru de la Curtea de Apel Chișinău anul trecut a fost unul bogat. Ea a raportat cadouri în valoare de 85.000 de lei de la fostul soț, soacră și de la mama sa. Cea din urmă i-a cedat cota parte de ½ pe care o deținea într-o casă de 205,1 metri pătrați, cumpărată împreună

cu Olga Cojocaru un an mai devreme. Valoarea cadastrală a imobilului este egală cu 1.893.673 de lei. Tot în 2020 judecătoarea s-a pricopsit cu două automobile – un Peugeot fabricat în 2013, pe care magistrata l-ar fi cumpărat cu doar 20.000 de lei și un automobil de marcă SKODA Superb, anul fabricației 2018, pe care Cojocaru l-a luat în leasing. Valoarea automobilului se cifrează la 15.653 de euro.

Apartamente de la mamă și de la soacră

Grigorii Cazacu de la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a obținut în 2020 o donație în valoare de 25.000 de lei de la mama sa. În același timp, în februarie 2021 el a primit cu titlul de donație un apartament de 18,6 metri pătrați, evaluat la 99.137 de lei. Chiar dacă nu avea o locuință proprie, în 2021, magistratul a luat în leasing un automobil aproape nou, de model Lexus, care valorează 39.290 de euro. În același timp, din declarația de avere pentru 2020 a judecătorului lipsește cota parte de 1/2 dintr-un teren intravilan de patru ari, pe care Cazacu a raportat-o anterior. De asemenea, lipsesc și eventuale venituri din înstrăinarea imobilului. Magistratul nu a răspuns la apeluri pentru a ne oferi un comentariu vizavi de averea declarată.

Magistrata Olga Jamba de la Judecătoria Soroca s-a ales cu o donație generoasă în 2020 – un apartament de 65,9 metri pătrați, în valoare de 376.746 de lei. Donația vine de la mama judecătoarei. Trei ani mai devreme, ea a mai raportat o locuință primită drept donație. E vorba de un apartament de 45,4 metri pătrați, în care au trăit anterior socrii săi și care a fost donată de către aceștia soțului magistratei.

Judecătorii cu imobile în folosință gratuită

Mai mulți judecători de la diferite instanțe din țară au declarat în 2020 că au primit în folosință gratuită apartamentele în care locuiesc. Este cazul Alinei Balan de la Judecătoria Orhei, care locuiește într-un apartament de 64,1 metri pătrați, înregistrat pe numele socrilor săi. Și Angela Bostan de la Curtea de Apel Chișinău din 2020 are dreptul de abitație pentru un apartament de 74 de metri pătrați înregistrat pe numele mamei

sale. Judecătoarea a vândut anul trecut un apartament cu 170.000 de lei şi a cumpărat un Lexus în valoare de 250.000 de lei.

Andrei Niculcea de la Judecătoria Chișinău a depus mai multe declarații de avere și interese personale pentru 2020. Se întâmplă după ce RISE Moldova a publicat o anchetă despre averea și interesele magistratului. În ultimul act prezentat la ANI, Niculcea a raportat dreptul de abitație asupra unei case de locuit de 85,7 metri pătrați înregistrată pe numele părinților săi. Jurnaliștii de la RISE Moldova scriau că, de fapt, Niculcea ar locui împreună cu concubina sa într-o casă spațioasă din localitatea Stăuceni, situată într-un cartier cu vile de lux de lângă Megapoliss Mall. „Vila are peste 170 de metri pătrați, este compusă din două nivele și decorată în stil modern”, scriau jurnaliștii.

Au moștenit terenuri și case de locuit

Pe lângă cei care au obținut anul trecut donații, există magistrați care și-au făcut averi din imobile care le-au revenit ca moștenire. Astfel, Boris Bîrca de la Curtea de Apel Chișinău a moștenit în 2020 o treime din două terenuri și o casă de locuit cu suprafață de 152,7 metri pătrați cu două acareturi. Magistratul nu a raportat valoarea bunurilor obținute drept moștenire. Tot anul trecut el a vândut un automobil contra sumei de 60.000 de lei, după care a cumpărat un altul, de marca Toyota RAV4, pentru care a scos din buzunar 260.490 de lei.

Judecătoarea Veronica Carapirea de la instanța de fond din Cimișlia a moștenit anul trecut o casă de locuit de 134 de metri pătrați și terenul pe care este situat imobilul. Victor Boico de la Curtea Supremă de Justiție a moștenit anul trecut ½ dintr-un lot de pământ extravilan de șase ari, evaluat la 54.124 de lei.

Magistrata Adriana Garbuz de la Curtea de Apel Bălți este un adevărat moșier. Anul trecut ea a intrat în proprietatea altor două terenuri agricole cu suprafața totală de 1,47 de hectare. Cota parte de ½ din loturile respective a fost cumpărată, iar altă jumătate i-a fost donată. Ramona Moșneguțu de la Judecătoria Orhei a primit drept donație un lot agricol cu suprafața de șapte ari.

Zeci de mii de euro, ajutor de la socri și părinți

Anul 2020 a fost unul prielnic pentru donații în bani în cazul mai multor magistrați de la judecătoriile din țară. De exemplu magistratul Alexandru Mardari de la Judecătoria Chișinău a obținut în 2020 o donație în mărime de 60.000 de euro de la mama sa. Magistratul a folosit acești bani pentru a procura un apartament cu suprafața de 166 de metri pătrați, pentru care a achitat 110.890 de euro, dar și un garaj cu suprafața de 20,3 metri pătrați, pentru care a plătit 9.845 de euro. Alexandru Ceban a beneficiat și el de donații substanțiale în valoare totală de 43.500 de euro. Donația a venit de la părinții acestuia în urma înstrăinării locuinței aflate în posesia familiei magistratului. Ceban a folosit acești bani pentru a cumpăra un lot de pământ cu suprafața de trei ari, pentru care a achitat 583.740 de lei. De asemenea, judecătorul și-a înnoit parcul de automobile. El a vândut trei autoturisme cu 832.000 de lei și a cumpărat în loc alte patru mijloace de transport, pentru care a achitat 815.000 de lei – un camion, o motocicletă și două automobile, de marcă BMW, respectiv Volvo.

Președintele Curții de Apel Chișinău, Vladislav Clima, a obținut anul trecut donații în mărime de 12.250 de euro și 29.300 de dolari. Donațiile respective au venit de la soacra, tatăl și fratele magistratului și reprezintă ajutor bănesc pentru dobândirea cotei părți dintr-un apartament și ajutor financiar pentru achitarea studiilor fiului lui Clima. Judecătorul a vândut în 2020 un apartament și a cumpărat o nouă locuință cu suprafața de 193,8 metri pătrați, pentru care a achitat 1.464.000 de lei. Pe magistrata Hristina Craveț de la Judecătoria Bălți mama a ajutat-o să își procure o locuință, dăruind 25.000 de euro. Astfel, judecătoarea a cumpărat în ianuarie 2020 un apartament de 62,1 metri pătrați, pentru care a plătit 738 de mii de lei. Familia magistratului Igor Barbacaru de la Judecătoria Chișinău avea în proprietate un apartament amplasat pe bulevardul Moscovei din Capitală. Judecătorul, părinții și sora sa dețineau câte o pătrime din locuință. Imobilul a fost vândut anul trecut, iar toți banii au ajuns în buzunarul magistratului, după ce părinții și sora sa i-au dăruit suma de 22.875 de euro, echivalentul a trei pătrimi din costul

apartamentului. Pe magistrata Angela Ciubotaru tata „a sponsorizat-o” anul trecut cu 5.000 de dolari și 15.000 de euro. Și Igor Mozgovoi de la Judecătoria Bălți are rude generoase. Acestea i-au transferat pe cont 12.450 de euro. Socrii lui Igor Bațalai de la Judecătoria Chișinău i-au dăruit 11.215 euro. Magistratul a cumpărat anul trecut un automobil de marcă BMW, fabricat în 1995, pentru care susține că a achitat doar 10.000 de lei.

Donații de zeci de mii de euro de la nunți și cumetrii

Din declarațiile de avere depuse de mai mulți judecători reiese că o sursă bună de câștig continuă să fie evenimentele de familie. Mai mulți magistrați nu au renunțat să le organizeze chiar și în contextul pandemiei de coronavirus și au beneficiat anul trecut de zeci de mii de euro și sute de mii de lei în urma ceremoniilor. Totuși, sumele pe care le-au raportat judecătorii după nunți, cumetrii sau alte evenimente sunt mai mici în comparație cu anii trecuți. Judecătorul care a beneficiat de cei mai mulți bani în urma unui eveniment civil este Vladislav Schibin. Împreună cu soția sa, care este asistent judiciar la Curtea de Apel Chișinău, Schibin a adunat de la rude și prieteni 24.000 de euro. Cu o parte din acești bani, judecătorul și-a cumpărat un automobil de model Volkswagen Touran, fabricat în 2013, pentru care a achitat 125.000 de lei.

Câștiguri în mărime de 10.000 de euro a avut anul trecut după oficializarea căsătoriei și magistrata Iraida Secrieru-Coșleț de la instanța de fond din Capitală. De asemenea, ea a obținut, separat, încă o donație de 1.500 de euro. Magistratul Dragoș Crigan de la Judecătoria Chișinău a câștigat la un eveniment civil 198.000 de lei. Suma de 3.000 de euro a fost donată de soacra sa, iar alte

110.000 de lei au venit de la părinții lui Dragoș Crigan, Maria și Boris Crigan. Cel din urmă este fost procuror. Anul trecut judecătorul a cumpărat două autovehicule – un automobil de model Toyota RAV4, fabricat în 2008, pentru care a achitat 150.000 de lei și un ATV produs în 2014, pentru care a scos din buzunar încă 120.000 de lei. 187.000 de lei a reușit să adune în urma botezului copiilor minori magistratul Vasile Nogai de la Judecătoria Drochia.

Câștiguri mai modeste a avut Ion Volcovschi de la Judecătoria Cimișlia, care a strâns „doar" 130.000 de lei din donațiile de la cumetrii și zile de naștere. Încă 200 de dolari și 3.000 de euro au ajuns în bugetul familiei judecătorilor de la mai multe rude apropiate. Magistratul Sergiu Stratan de la Judecătoria Chișinău a obținut la nuntă donații de 6.500 de euro. Rude apropiate i-au mai expediat donații de peste hotare în mărime de 940 de euro. Anul trecut judecătorul a vândut un Mercedes cu 250.000 de lei și a cumpărat în loc un Lexus pentru care a achitat 300.000 de lei.

Mii de euro și sute de mii de lei, ajutoare pentru magistrații de la Chișinău și din țară

Mai mulți judecători din instanța de fond de la Chișinău au beneficiat anul trecut de donații generoase. Magistrata Natalia Mămăligă s-a pricopsit în 2020 cu o donație de 1.200.000 de lei de la socrul său, Vasili Mămăligă. 6.000 de euro a obținut magistratul Corneliu Guzun de la o oarecare Lucia Buga, în timp ce Ghenadie Plămădeală a primit în dar 5.000 de euro de la mama sa și 14.883 de lei de la o oarecare Lidia Berdan. Magistrata Svetlana Vîșcu a fost ajutată de mama sa cu 5.000 de euro. O donație de 100.000 de lei a primit de la o oarecare Lidia Bulbas și Angela Furdui de la Judecătoria Chișinău.

Anul 2020 a fost bogat și pentru unii magistrați de la judecătoriile din țară. Astfel, magistratului Emil Bulat de la Judecătoria Hâncești i-au fost oferite, cu titlu de donație, două terenuri agricole cu suprafața totală de 1,7 hectare, în valoare totală de 18,4 mii de lei. De asemenea, judecătorul a beneficiat în 2020 de o donație generoasă în valoare de 200.000 de lei de la tatăl său. Banii respectivi l-au ajutat pe Bulat să

cumpere o casă cu acareturi, cu suprafața de 182 de metri pătrați, pentru care a scos din buzunar circa 285 de mii de lei. Judecătorul Stanislav Rău de la instanța de fond din Comrat în 2020 a fost beneficiarul mai multor transferuri, iar suma totală a acestora se cifrează la 167.408 lei. Cu acești bani magistratul și-a cumpărat un automobil de marcă Volkswagen Passat, fabricat în 2013, pentru care a achitat 8.400 de euro.

Și magistratul Eugeniu Ciubotaru de la Judecătoria Orhei a beneficiat anul trecut de o donație în valoare de 8.000 de euro, care l-a ajutat să își procure un automobil de marcă Renault Talisman, produs în 2016, în valoare de 240.000 de lei. Dorina Cebanița de la Judecătoria Orhei a beneficiat anul trecut de mai multe transferuri de peste hotare. În conturile ei au intrat în două tranșe 150 de euro, respectiv 7.450 de euro. În 2020 Cebanița a cumpărat cu 60.000 de lei un automobil de model Renault Megane, fabricat în 2012. Colega sa de la Judecătoria Hâncești, Diana Corlăteanu, a fost ajutată anul trecut de părinți cu 150.000 de lei. Și ea la rândul său a procurat un automobil de model Nissan Juke, anul fabricației 2013, pentru care a scos din buzunar 196.000 de lei.

Magistratul Mihail Cojocaru de la Judecătoria Bălți a cumpărat anul trecut o casă. Pentru a-și putea permite achiziția, judecătorul a vândut un imobil, a luat două credite, dar a fost ajutat și de mama sa, cu 7.000 de euro, iar o donație în valoare de 15.000 de lei a venit de la o oarecare Valentina Baxan. Socrii lui Vitalie Munteanu de la Judecătoria Comrat i-au făcut o donație de 100.000 de lei. Judecătorul i-a folosit pentru a-și procura un automobil de marcă Toyota Auris, fabricat în 2010, care a costat 30.000 de lei. Ion Ghizdari de la Judecătoria Ungheni a fost anul trecut beneficiarul unor donații în valoare de 111.700 de lei. Banii au venit de la părinții, respectiv socrii magistratului. Valeriu Hudoba de la Judecătoria Comrat a primit anul trecut o donație de 100.000 de lei de la mama sa, Terzi Parascovia, care este pensionară. Și în anii precedenți judecătorul a raportat ajutoare generoase de la mama sa. Și colegul său de la Curtea de Apel Comrat, Dmitrii Fujenco, a fost ajutat anul trecut de părinții săi, cu 100.000 de lei.

Judecătorii cu donații „modeste”

În comparație cu donațiile colegilor lor, ajutoarele de mii de lei ale unor magistrați sunt mai degrabă modeste. Magistratul Alexandru Zadorojniuc de la Judecătoria Soroca a beneficiat anul trecut de o donație în valoare de 2.500 de euro de la tatăl său. Judecătorul a vândut în 2020 un automobil și cumpărat un altul, de marcă Toyota Rav 4 Sport, produs în 2012, pentru care ar fi achitat 80.000 de lei. Pe piața de automobile un autovehicul de acest model, fabricat în 2012, costă de peste trei ori mai scump, în jur de 14 mii de euro. Magistratul Anatolie Rusu de la Judecătoria Ungheni a obținut donații în valoare de 1.900 de euro și 10.000 de ruble de la Ceban Alina și Pascari Nadejda. Aliona Sârbu de la Judecătoria Cahul a primit în 2020 donații în sumă de 30.000 de lei de la rude. Soacra magistratului Victor Potlog de la Judecătoria Cimișlia i-a făcut o donație de 1.500 de euro.

Ana Costiuc de la Judecătoria Căușeni a primit de la o oarecare Elena Hachi, o donație de 500 de euro, în timp ce colegul său, Dan Dubcovețchi, a fost ajutat cu 300 de dolari. Suma de 1.300 de euro a fost donată magistratei Ana Bologan de la Judecătoria Cahul de o rudă apropiată. Colegul său, Evgheni Bancov, a beneficiat de 30.000 de lei de la tatăl lui. Sergiu Caraman de la Judecătoria Criuleni a primit de la rudele apropiate, cu ocazia botezului copilului, 1.500 de euro și 1.000 de dolari. Ana Cucerescu de la Judecătoria Chișinău a fost ajutată de mama sa cu 3.500 de euro. Tot ea a semnat un contract de comodat pentru un apartament de 90 de metri pătrați, în care locuiește în prezent Ana Cucerescu. În același timp, în 2020 magistrata a obținut dreptul de folosință a unui automobil de model Nissan Qashqai înregistrat pe numele tatălui ei. Magistrata Elena Costiuc de la Judecătoria Chișinău a beneficiat de un ajutor material din partea fratelui său, în mărime de 45.000 de lei.

Eduard Balan de la Judecătoria Bălți a beneficiat anul trecut de o donație în mărime de 20.000 de lei de la un oarecare Ion Popescu. În 2020, judecătorul a vândut un automobil și a luat un credit, după care cumpărat un apartament cu suprafața de 125,4 metri pătrați și un garaj de 30 de

metri pătrați. Colega lui Balan, Svetlana Ghercavii, a primit anul trecut un transfer de la mama sa, Maria Kolotova, în mărime de 30.000 de lei. Tot de remitențe din Federația Rusă a beneficiat și Sergiu Ciobanu de la Judecătoria Chișinău. Zinaida Donetcova i-a transmis 200 de euro. Colegul lui Ciobanu, magistratul Petru Păun, a obținut o donație modestă de 250 de euro de la o oarecare Elena Cebotariova. O donație în valoare de 3.000 de euro a intrat în bugetul familiei Valentinei Garabagiu de la instanța de fond din Capitală de la sora sa, stabilită peste hotare. Și Nicolae Ghedrovici de la Judecătoria Anenii Noi a obținut donații în 2020 – 3.000 de euro, de la mama sa. Magistratul a adăugat această sumă la creditul pe care l-a luat anul trecut și a procurat un apartament de 71,4 metri pătrați, pentru care a scos din buzunar 593.000 de lei.

Ala Ucrainţeva, magistrată la Judecătoria Strășeni, a primit o donație de 28.530 de lei de la o oarecare Olga Rusu. În 2020, judecătoarea a intrat în proprietatea unui apartament de 38,1 metri pătrați, care a costat 25.200 de euro. Mariana Hanganu de la Judecătoria Comrat a primit un transfer în sumă de 1.500 de euro de la sora sa, beneficiarul efectiv al sumei, potrivit magistratei, fiind părinții și nepotul său. Judecătorul Vitalie Cotorobai de la Curtea de Apel Chișinău a acceptat donații în mărime de 2.000 de dolari și 800 de euro de la o rudă apropiată. În urma evenimentelor de familie, magistrata Rodica Berdilo de la instanța de fond din Capitală a adunat 18.000 de lei. Colegul ei, Veaceslav Nicula, a primit cadou de la mama sa 10.000 de lei. Și judecătoarea Vasilisa Muntean a beneficiat anul trecut de ajutoare bănești. Părinții și rudele apropiate i-au donat în total 49.100 de lei, 60.000 de ruble și 2.000 de euro. Garri Bivol de la Judecătoria Chișinău a acceptat de la sora sa, stabilită peste hotare, o donație de 3.000 de euro. Colega sa, Natalia Russu, s-a ales cu 24.000 de lei de la o rudă apropiată. 500 de lire sterline și 1.500 de euro i-au fost transferați în 2020 și magistratei Svetlana Bubuioc de la instanța de fond din Bălți. Irina Maxim de la Judecătoria Chișinău a adunat de la rude, în urma evenimentelor de familie, 1.300 de euro și 75.000 de lei. Colega ei, Corina Ursachi, s-a pricopsit cu 3.125 de euro după organizarea evenimentelor de familie.

Magistrata Veronica Cuculescu de la Judecătoria Orhei a primit 1.400 de la o persoană cu numele Zinaida Bodișteanu. 90.000 de lei i-a donat sora Mariei Tertea de la Judecătoria Chișinău.

32.000 lei și 250 dolari sunt donațiile indicate în declarația de avere pentru anul trecut de magistrata Marina Curtiș de la Judecătoria Cahul. Magistrata, care crește singură cinci copii, ne-a spus că a procurat un apartament prin programul Prima Casă și mama sa, care lucrează peste hotare, și sora sa, care locuiește în străinătate, au ajutat-o să plătească ratele pentru apartament.

Tatăl magistratului Roman Mazureț de la Judecătoria Chișinău i-a dăruit 40.000 de ruble în legătură cu nașterea nepotului său. Anul trecut magistratul s-a despărțit de un automobil și a vândut un apartament, dar a obținut cheile de la alte două automobile – un Suzuki și un Renault Scenic, pentru care a achitat 150 de mii de lei. Boris Talpă de la Judecătoria Criuleni a beneficiat de donații de la Elena și Valentin Pogor în mărime de 30.000 de lei. Anul trecut, judecătorul a vândut două apartamente, a luat trei credite și și-a cumpărat o casă, pentru care a achitat 130.000 de euro.

Magistrata Ecaterina Palanciuc de la Curtea de Apel Chișinău a acceptat o donație de 1.000 de euro de la o oarecare Ala Caraman. Anul trecut judecătoarea a vândut un automobil contra sumei de 140.000 de lei, după care a cumpărat, cu 200.000 de lei, o Toyota Auris, produsă în 2015. Rudele apropiate i-au dăruit lui Dumitru Bosîi de la Judecătoria Cahul suma de 8.000 de lei. Magistratul a mai luat un credit în valoare de 120.000 de lei și a procurat un automobil de model Toyota, pentru care a achitat 180.000 de lei. Magistrata Eugenia Culinca de la Judecătoria Chișinău a obținut anul trecut o donație de 2.000 de euro de la rude. Ea a vândut trei automobile, încasând 17.800 de euro și 336.000 de lei și a luat în loc altele două, un Mercedes pentru care a plătit 12.000 de euro și un Toyota RAV4, nou-nouț, în valoare de 31.422 de euro, pe care l-a luat în leasing. Colegul ei, Gheorghe Balan, a beneficiat anul trecut de donații în valoare de 4.000 de euro. Și el a vândut două bunuri, a mai împrumutat 6.000 de euro de la o persoană fizică, după care a cumpărat

un automobil de marcă Skoda, nou-nouţ, pentru care a achitat 19.700 de euro.

După decesul tatălui, Djeta Chistol de la instanța de fond din Capitală a primit drept moștenire 7.500 de lei. Colega ei, Nadejda Mazur, a moștenit de la tatăl ei suma de 23.080 de lei, în timp ce Nina Arabadji a primit drept moștenire 30.000 de hrivne, pensia tatălui. După decesul soțului, magistrata Maria Negru de la Curtea de Apel Chișinău, a primit de la prieteni și rude 47.000 de lei cu titlu de ajutor de deces.

Expert: „Ipocrizia sistemului a atins cote îngrijorătoare”

Experţii consideră că deseori, funcționarii din Republica Moldova raportează donații pentru a masca veniturile a căror provenienţă nu pot să o demonstreze. „De obicei, sunt acceptate donațiile din partea prietenilor, rudelor sau altor persoane apropiate, care oricând ar putea să confirme că au făcut astfel de donații. Este un instrument pe larg utilizat de funcționarii noștri publici. Eu presupun că o parte din donațiile raportate de către judecători sunt reale, dar cu certitudine avem și donații fictive, când magistrații pur și simplu au vrut să-și justifice anumite bunuri sau contravaloarea bunurilor care se află în patrimoniul lor”, punctează Galina Bostan, preşedinta Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției. „Noi avem o mare problemă - dacă întrebați cetățenii noștri care din categoriile juriștilor sunt cele mai bogate, răspunsurile cu siguranță vor fi că cei mai bogați sunt procurorii și judecătorii, iar ei sunt tocmai profesioniștii plătiți din banii publici”, este de părere experta. Potrivit ei, eforturile Autorității Naționale de Integritate, instituția abilitată cu verificarea averilor funcționarilor, de identificare a magistraților ale căror bunuri au o valoare ce depășește veniturile dobândite sunt mai degrabă anemice. „Pot spune cu certitudine că totul depinde mult de calitățile personale ale inspectorului de integritate, de profesionalismul și diligența acesteia.”

Experta mai punctează că donațiile care maschează veniturile a căror provenienţă nu poate fi demonstrată sunt un fenomen local. „În primul rând, trebuie să vorbim de profunzimea fenomenului în sine. Dacă în alte state, astfel de situații constituie excepții, cu părere de rău, la noi este o regulă. Anvergura fenomenului este atât de mare și ipocrizia sistemului a atins cote atât de îngrijorătoare, încât noi avem o problemă foarte mare cu funcționarii publici. Nu sunt adepta funcționarilor publici săraci, dar pentru mine e evident că asta depășește orice logică. Eu aș fi acceptat că noi dobândim averi pe parcursul vieții, muncim, dar asta depășește normalul. Noi toți trăim în Republica Moldova și știm cum se fac banii, cât se cheltuie și cât poți să agonisești în X ani de muncă", conchide experta.

ANI: „În cadrul controlului realizat de către inspectorii de integritate este imposibil de a stabili cu certitudine dacă mijloacele bănești au fost obținute prin metode infracționale"

În martie curent, în cadrul unei ședințe a Consiliului de Integritate al ANI, preşedinta Maia Sandu s-a arătat nemulțumită că în trei ani, de când a fost reformată instituția, au fost inițiate doar șase cazuri de confiscare a averilor dobândite ilegal și niciunul finalizat. Printre cele șase cazuri, nu se număra niciun judecător. Abia la sfârşitul lunii mai curent, ANI a anunțat că magistratul Denis Guzun de la Judecătoria Chișinău riscă să rămână fără funcție, dar și fără 3 milioane de lei, după ce inspectorii au depistat, în cadrul procedurii de control al averii, o diferență substanțială între averea dobândită și veniturile obținute în mărime totală de aproximativ 3 milioane de lei. ANI a sesizat Procuratura Generală și a dispus confiscarea averii.

Solicitată de reporterii portalului Anticoruptie.md, ofițerul de presă al ANI, Maria Dastic, a precizat că instituția nu este abilitată să cerceteze caracterul infracțional al așa-ziselor donații. „În conformitate cu prevederile art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea privind declararea averii şi a intereselor personale, subiecții declarării au obligația de a declara veniturile obținute de către aceștia împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina în anul fiscal precedent. Donațiile și moștenirile se

indică în caseta Venitul obținut din donații și moșteniri. Corectitudinea datelor indicate în declarațiile depuse se verifică în cadrul controlului averii și intereselor personale. Astfel, în situația în care subiectul declarării a declarat sume impunătoare în caseta Venitul obținut din donații și moșteniri, acestuia i se solicită prezentarea actelor care ar confirma proveniența acestora.

Unii judecători, procurori, dar și alți subiecți ai declarării indică venituri obținute în urma organizării ceremoniilor Căsătorie, Cumetrie sau Zi de naștere. Dacă venitul obținut din donații reprezintă sursa în baza căreia s-au efectuat achiziții de bunuri imobile și mobile, simpla declarare a acestora nu este suficientă. Veridicitatea obținerii veniturilor de la aceste evenimente urmează a fi confirmată, ținând cont și de faptul că evenimente de așa gen implică și cheltuieli enorme. Prezența caracterului infracțional al așa-ziselor „donații" nu poate fi analizată în abstract, ori în cadrul controlului realizat de către inspectorii de integritate este imposibil de a stabili cu certitudine dacă mijloacele bănești au fost obținute prin metode infracționale. De competența Autorității ține efectuarea controlului averii, solicitarea confiscării averii nejustificate pe cale civilă și eventual sesizarea altor organe în cazul prezenței indicilor privind săvârșirea unei infracțiuni. Prin urmare, cercetarea sub aspectul luării de mită se realizează de către alte instituții", a precizat Maria Dastic.

Precizăm că procurorii au inițiat anterior mai multe dosare pe numele unor judecători, pentru îmbogățire ilicită, între care fostul președinte al CSJ, Ion Druță și colegul său, Oleg Sternioală. Dosarele lor însă nu au fost trimise în judecată. Primul magistrat trimis pe banca acuzaților pentru îmbogățire ilicită este Oleg Melniciuc, ex-președintele fostei Judecătorii Râșcani din Chișinău. Dosarul a fost pornit de procurori în vara anului 2017, iar din octombrie 2018, este cercetat în instanța de fond.

https://anticoruptie.md/ro/investigatii/justitie/sponsorii-bogati-ai-magistratilor

Parteneriatul intereselor private

Felicia Crețu, Proiectul CU SENS
21.09.2021

Parteneriatele public-private, în teorie, sunt o formă de a atrage investiții private în beneficiul public. Altfel stau, însă, lucrurile în practică. Nu o spunem noi, dar auditorii Curții de Conturi care au verificat două din cele trei parteneriate public-private, încheiate de primăria municipiului Chișinău. Mai mult, experții adaugă că acestea nu sunt decât o schemă prin care municipalitatea cedează partenerilor privați proprietăți de milioane.

Am analizat aceste parteneriate, pornind de la constatările Curții de Conturi și vă arătăm cine sunt adevărații beneficiari.

Centrul Chișinăului. Strada Constantin Stamati. Pe acest teren public de 1,3 hectare activează un liceu privat de elită - *Da Vinci*. Afacerea de milioane este, de fapt, un parteneriat public-privat, oficializat în 2017, care a fost ridicat pe scheletul clădirii unei școli, care a fost închisă în 2012. La rândul său, partenerul privat s-a obligat să investească sume considerabile în renovare, iar peste 50 de ani să întoarcă primăriei Chișinău o școală funcțională.

Partenerul privat, în schimbul beneficiului pe care îl va obține din afacere, s-a obligat să repare și o grădiniță publică dintr-un alt sector al capitalei, investind în renovare peste 20 de milioane de lei.

Toate bune și frumoase până aici, doar că la aproape patru ani de la semnarea acestui parteneriat, Curtea de Conturi a depistat, în urma unui audit, o serie de nereguli, care creează suficiente premize ca școala, altădată publică, cu tot cu terenul din jurul ei, să ajungă în mâini private. Primele semne au început să apară deja. De exemplu, două anexe ale școlii, construite în cadrul parteneriatului public-privat, deja figurează la Cadastru, ca fiind în proprietatea investitorului privat.

Sergiu Știrbu, șef de direcție, Curtea de Conturi: Noi am constatat că pe terenul din domeniu public, pe care nu poate fi înregistrată nicio

proprietate privată, ulterior au fost înregistrate două clădiri ca proprietate privată a partenerului privat. Din ce cauză? Din cauză că condițiile contractuale nu au fost bine definite sau că nu s-a monitorizat corect implementarea acestui parteneriat public-privat. Dumneavoastră, ca fiind proprietarul construcției, deja ați limitat drepturile municipalității în folosirea terenurilor de pe lângă această construcție.

Mai exact, auditorii Curții de Conturi au constatat că în textul contractului, întocmit de autoritatea publică, s-a strecurat o clauză, unde scrie negru pe alb că: în cazul *construcțiilor făcute din contul investițiilor în beneficiul propriu, dreptul de proprietate va fi înregistrat în beneficiul Partenerului Privat.* Cu alte cuvinte, tot ce s-a construit pe banii scoși suplimentar din buzunarul investitorului privat, trece în proprietatea acestuia. Am mers la Liceul Da Vinci pentru a afla mai multe detalii. Am stat de vorbă cu Valeriu Guzun, reprezentantul investitorului privat.

Valeriu Guzun, fondator, Liceul „Da Vinci”: Noi atunci când făceam contractul, eu i-am dat întrebarea comisiei, zic: „Ce se întâmplă când noi investim mai mult?” Atunci partenerul public a spus că „restul, ceea ce investiți mai mult, aceștia sunt ai voștri”. Și cum să le numim? Să le numim „investiții în beneficiul propriu”. Ele așa și au fost denumite în contract. Deci în fond nu s-a încălcat nimic. Deci noi l-am construit - el este al nostru.

Departamentul Cadastru al Agenției Servicii Publice este instituția responsabilă de înregistrarea dreptului de proprietate al terenurilor și clădirilor. Șefa Departamentului, Angela Matcov, ne spune că înregistrarea clădirilor în proprietatea partenerului privat s-a făcut strict în baza contractului.

Angela Matcov, șefa Departamentului Cadastru, Agenția Servicii Publice: Dar este contractul de parteneriat public-privat, care include și niște reguli care se referă deja la obiectul propriu-zis. Or acolo este foarte clar indicat ce se întâmplă cu bunurile care sunt construite pe terenul care este în concesiune.

Reiese că autoritățile municipale au negociat un contract prost, este concluzia Tatianei Savva, expertă în anticorupție și bună guvernare.

Tatiana Savva, directoare de program, „Expert-Grup”: În contractul lor de parteneriat public-privat, partenerului privat i se permite să facă absolut orice îi trece lui prin cap pentru a-și maximiza profiturile. Este un contract abuziv, este un contract neargumentat, este un contract cu rele intenții.

Mai mult, proprietarul clădirilor ar putea cere autorității publice privatizarea terenului de sub ele. Legea îi permite, ne spune experta.

Tatiana Savva, directoare de program, „Expert-Grup”: Clădirile în municipiul Chișinău nu costă foarte mult. Terenul pe care se află aceste clădiri costă cel mai mult. Terenul este cel mai scump. Terenul care, în cadrul angajamentelor în cadrul acestui parteneriat public-privat, poate să fie privatizat ca teren aferent la un preț nominal de 1,6 milioane lei per hectar. Noi acolo avem 1,3-1,6 [hectare]. În total, avem vreo 2,08 milioane lei.

De cealaltă parte, șefa de la Cadastru spune că, potrivit legii, terenul nu va putea fi privatizat, deoarece pe el se află, în continuare, și clădiri publice.

Angela Matcov, șefa Departamentului Cadastru, Agenția Servicii Publice: Aici eu cred că sunt prea multe emoții și emoțiile țin de neîncrederea care este în societate față de autoritățile publice. Este legea 29 din 2018 în care este menționat că construcțiile în care se desfășoară activitățile instituțiilor de învățământ și terenurile aferente acestor construcții, țin de domeniul public. Asta înseamnă că ele sunt inalienabile, ele nu pot fi depuse ca garanții, ele nu pot fi înstrăinate în niciun fel.

Valeriu Guzun, fondator, Liceul „Da Vinci”: Școala pe care noi am primit-o, proprietar astăzi la moment este primăria. Școala este bine reparată, ea este a primăriei. Terenul este al primăriei, grădinița este a primăriei. Deci, noi ne-am onorat întru totul obligațiile noastre și cu mult înainte de termen.

Totuși, cazul a ajuns în vizorul anchetatorilor Centrului Național Anticorupție, după ce Direcția Generală Educație, responsabilă de monitorizarea acestui parteneriat public-privat, a depus o sesizare.

Andrei Păvăloi, șef adjunct, Direcția Educație,Tineret și Sport: În perioada cât a fost auditul Curții de Conturi, am fost sesizați pe mai multe subiecte, inclusiv pe subiectul apariției unor imobile noi pe teritoriul fostei școli 85. Lucrul ăsta, pe cât de legal sau ilegal l-a făcut, noi nu am putut stabili în cadrul Direcției Generale sau de către alte structuri ale primăriei municipiului Chișinău, respectiv, pentru a clarifica situația sesizată de către Curtea de Conturi, am decis să facem o solicitare către Centrul Național Anticorupție.

Sesizarea a fost transmisă în luna februarie CNA-ului, care investighează cazul în cadrul unei proceduri administrative. De asemenea, Curtea de Conturi a transmis constatările auditului Procuraturii Generale, care ne-a informat că „examinează organizarea, realizarea și supravegherea acestui parteneriat public-privat”.

Totodată, potrivit auditoriilor Curții de Conturi, în urma acestui parteneriat public-privat, autoritatea publică este cea care pierde detașat, încă de la semnarea contractului.

Sergiu Ștribu, șef de direcție, Curtea de Conturi: La moment școala este în totalitate folosită de către partenerul privat. El obține beneficii din gestiunea acestei școli. După 50 de ani partenerul public, municipalitatea, va obține o clădire deja uzată, oricâte investiții ar fi fost efectuate pe parcursul acestor 50 de ani.

Într-adevăr, după ce a fost semnat contractul în 2017, aici s-au investit într-un timp record 140 de milioane de lei, iar în 2018 instituția privată nou-creată și-a început activitatea. Încă de la fondare aici studiau 219

elevi care achitau anual o taxă de studii de circa 4500 de euro. Astfel, din primul an de activitate, liceul ar fi încasat doar din taxe aproape 1 milion de euro. Peste doi ani, numărul elevilor a crescut de două ori și jumătate. A crescut, respectiv, și taxa de studii care acum este de 4.800 de euro pentru ciclul primar și de 5200 de euro pentru cel gimnazial și liceal.

Sergiu Ștribu, șef de direcție, Curtea de Conturi: Peste un timp oarecare, 15-20 de ani, noi constatăm că partenerul privat își va recupera în totalitate investițiile și perioada cealaltă rămasă de 30 de ani, el practic va folosi gratuit acest patrimoniu municipal.

Mai mult decât atât, auditorii au constatat că nu toți banii încasați din taxele de studii în 2018 și 2019 au fost declarate la venituri. Este vorba de aproape 31 de milioane de lei - o sumă echivalentă cu taxele a peste 300 de elevi.

Sergiu Ștribu, șef de direcție, Curtea de Conturi: Există o diferență pentru anul 2018 de 10 milioane [de lei] și pentru anul 2019 de 20 milioane [de lei]. Am constatat un risc. Din punctul de vedere, el este pertinent și deja autoritățile fiscale trebuie să verifice acest aspect.

După publicarea raportului Curții de Conturi, Fiscul ne-a informat, într-un răspuns oficial, că planifică să facă verificări până pe 26 septembrie.

Efrosinia Guzun, directoare, Liceul „Da Vinci”: – *Iată eu tot mă gîndesc, unde avem noi 20 de milioane? Venea demult Fiscul, ne manca cu tot cu papuci.*

Efrosinia Guzun este directoarea liceului, iar soțul ei, Valeriu Guzun, este unicul asociat al companiei Guzun V.E. care figurează în acte ca fiind fondatoarea Instituției Private Liceul „Da Vinci”.

În cadrul parteneriatului public-privat, familia Guzun a făcut investiții totale de 163 de milioane de lei, fără să fie, însă, clară proveniența banilor. Cel puțin asta a constatat Curtea de Conturi, care a indicat în raportul de audit că partenerul privat nu a demonstrat că avea suficiente resurse pentru a-și onora investiția.

Reporter: – *Și de unde au apărut banii ca să faceți această investiție?*

Efrosinia Guzun, directoare, Liceul „Da Vinci”: – *Iată dumneavoastră ne întrebați, dar noi ce să vă răspundem? Atunci era concursul...*

Valeriu Guzun, fondator, Liceul „Da Vinci”: – *Nu, nu, Eufrosinia! Nu-i corect!*

Efrosinia Guzun, directoare, Liceul „Da Vinci”: – *Iată eu tot nu înțeleg. Eu țin minte atunci ne duceam, duceam acte, veneam, ne întâlneam.*

Valeriu Guzun, fondator, Liceul „Da Vinci”: – *Sursele sunt împrumutate. Sunt contractele de împrumut.*

Reporter: *– Ați luat credite? De unde?*

Efrosinia Guzun, directoare, Liceul „Da Vinci”: – *Nu, credite noi nu am luat. Noi am mers pe finanțarea morii. Foarte mult ne-a ajutat. Pe urmă am luat împrumuturi de la persoane [fizice]. Și acum sunt caiete...*

Valeriu Guzun, fondator, Liceul „Da Vinci”: – *Mi se pare că moara a participat cu peste 10 milioane. Mai mult de 10 milioane a participat la această construcție.*

Moara despre care vorbește Valeriu Guzun este afacerea mamei sale, Vera Guzun și este, de fapt, una dintre cele trei firme, afiliate familiei, care s-au asociat pentru a câștiga parteneriatul public-privat.

Moara se află în satul Măgdăcești și este una dintre cele mai vechi afaceri ale familiei Guzun. A fost pusă pe picioare încă în anii ‘90. Într-o vizită de lucru, fostul președinte Igor Dodon a numit-o „cartea de vizită a satului”. Am mers și noi la moară, pentru a afla care a fost partea lor de contribuție la cele peste 163 de milioane de lei investite în cadrul parteneriatului cu primăria municipiului Chișinău.

Ion Guzun, reprezentant, GȚ „Moara lui Ion Guzun”: – *Feciorului nostru, Valeriu, am contribuit și fără scopuri meschine. „Bez carîsna” cum se spune în limba rusă. „Bez carîsna”. Practic, 90%...da ce 90%? Noi am dus povara asta.*

Reporter: – *Cât a fost contribuția din partea Morii lui Ion Guzun?*

Ion Guzun, reprezentant, GȚ „Moara lui Ion Guzun”: – *Mult. Mult, foarte mult.*

Reporter: – *Ne spuneți cât?*

Ion Guzun, reprezentant, GȚ „Moara lui Ion Guzun”: – *Eu nu știu, că soția era cu banii. Eu munceam.*

Vera Guzun, administratoare, GȚ „Moara lui Ion Guzun”: – *Păi da' cum eu să țin minte dacă acolo s-au făcut investiții și s-a lucrat? Dar cât costă 200 de uși?*

Ion Guzun, reprezentant, GȚ „Moara lui Ion Guzun”: – *Dar pe dumneata ca jurnalistă te interesează da' de unde am mai luat eu încă 10 lei? „Dar pe ăștia de unde i-ai mai luat?” Mai du-te și mai întreabă și mai scormoniți.*

Pe lângă banii oferiți fiului lor pentru reconstrucția școlii, Vera Guzun i-a împrumutat în 2013 Judecătorului de la Curtea Supremă de Justiție, Ion Guzun, 120 mii de euro, bani pe care acesta i-a cheltuit pentru a-și construi o casă. Magistratul a intrat în vizorul public după ce, împreună cu alți doi colegi, l-a eliberat din arest pe interlopul Ion Druță, cunoscut și ca „Vanea Pisateli” fără o motivare a hotărârii, fapt pentru care s-a ales cu o sancțiune disciplinară.

Ion Guzun, reprezentant, GȚ „Moara lui Ion Guzun”: Ion Guzun nu-i nimeni pentru noi. Pur și simplu, întâmplător a fost nănașul feciorului nostru. Și este. Dar nu suntem rude. Dar știți, doamnă, știți de ce i-am împrumutat bani? Pe atunci, prin anii ‘90, ‘98, când s-a căsătorit Valerii, nu-i secret că toată economia era împărțită în sfere de influență. În bandiți. Și ne păzeau bandiții. Nu-i secret, eu vă spun lucrurile astea. Ne păzeau bandiții. Da' și bandiții au fost la nuntă. Și când au văzut bandiții ce oaste are Valerii și cine noi suntem...Dacă de exemplu până la nuntă eram nevoiți să ne împărțim mult. Nu vă spun, dar mult le dădeam. Apoi, după nuntă, am spus că „gata, măi băieți, până aici a mers soldatul”.

În sat, moara familiei Guzun este cunoscută, practic, de oricine. Aflăm de la un sătean că fiul morarilor, Valeriu Guzun, cel care a fondat Liceul „Da Vinci” din capitală, are o poreclă: „Așa și-i zice porecla aici în sat: „Бриллиантовая рука”. Iată exact așa l-a prins la vamă pe fecior-su. 25 000 de euro. Dolari mi se pare erau atunci. Nici nu erau euro ieșiți”.

Gura satului adevăr vorbește. În 1999, pe când avea 21 de ani, Valeriu Guzun a fost reținut pe Aeroportul Internațional Chișinău în timp ce încerca să părăsească țara cu 23 400 de dolari, ascunși în niște bandaje pe picioare. Pentru asta, s-a ales cu o condamnare la patru ani de închisoare cu suspendare, pentru contrabandă în proporții deosebit de mari.

Dar să revenim la primăria Chișinău. Am vorbit cu mai mulți membri ai comisiei care au participat la negocierea contractului, pentru a ne da seama cine a promovat acest parteneriat public-privat. Iată ce ne spun unii dintre ei.

Ilian Cașu, consilier municipal, PN (2015-2019): – *Eu știu că Lutenco era avocatul numărul unu. Un fel de „godfather” la proiectul acesta. Era avocatul principal. Dar acolo, în Comisie, eu vedeam că totul este aranjat, totul e cusut, în opinia mea, cu ață albă.*

Victor Lutenco, consilier municipal, PPEM (2015-2018): – *Din perspectiva mea, am făcut tot ce am putut. Dar dacă cineva îmi impută mie anumite interese, poftim, spune-mi care sunt interesele, pot să mă expun la anumite lucruri concrete.*

Vladimir Iermicioi, șef adjunct, Direcția Generală Economie, Primăria Chișinău: – *Acolo erau alte interese, trebuia repede de adoptat. - Puteți să ne dați mai multe detalii? - Nu, nu, sigur că nu.*

Am încercat să aflăm și cine de la primărie era responsabil de monitorizarea acestui contract, dar am intrat într-un ping-pong de pasare a responsabilității. Am pornit de la fostul primar general, Dorin Chirtoacă, care a semnat contractul și a primit sarcina să asigure „controlul realizării proiectului de parteneriat public-privat”.

Dorin Chirtoacă, ex-primar general, mun. Chișinău: – *Acest parteneriat a fost dat ca un exemplu de toți. Eu țin minte era o euforie, că*

uitați ce reușită. Din momentul în care nu ai proiecte de parteneriate public-private, decât unul, două, trei, nu ajungi să creezi o subdiviziune strict pentru asta. Atunci când este scris în orice decizie că este primarul, automat prin subdiviziunile pe care le are în subordine, merge până la urmă tot la Direcția Educație. O luăm logic. La modul logic, tot Direcția Educație urma să asigure monitorizarea. Altfel n-ai cum.

Tatiana Tverdohleb conducea Direcția Educație când se negocia parteneriatul public-privat.

Tatiana Tverdohleb, șefă, Direcția Educație, Tineret și Sport (2006-2016): – *Nu ținea de domeniul nostru.*

Reporter: – *Și atunci cine a urmărit cum se implementează contractul?*

Tatiana Tverdohleb, șefă, Direcția Educație, Tineret și Sport (2006-2016): – *Primăria mun. Chișinău. Noi nu ne-am dus nici să vedem construcția, nici altceva, pentru că a fost dată celui care a câștigat, celui care era...nu proprietar, dar câștigător la tot concursul ăsta.*

Andrei Timuș, șef de secție, Primăria Chișinău: – *Direcția generală responsabilă nemijlocit de implementarea acestor proiecte a fost Direcția Generală Educație, Tineret și Sport.*

Andrei Păvăloi, șef adjunct, Direcția Educație,Tineret și Sport: – *Agentul economic nu raportează Direcției Educație, raportează partenerului public, or partenerul public este Primăria municipiului Chișinău.*

***

Tot în Chișinău, pe strada Alba Iulia, pe circa 2 hectare de teren public se întind trei terenuri de fotbal moderne, unul - multifuncțional și o pistă de alergare. Terenurile se află pe teritoriul Liceului-Internat Municipal cu Profil Sportiv din sectorul Buiucani al Capitalei. Și acestea au fost amenajate în cadrul unui parteneriat public-privat semnat în 2018. Tot aici, din banii investitorului privat, a fost ridicată și o clădire de 300 de metri pătrați, care la Cadastru figurează ca fiind în proprietate publică.

Firma care a investit aici 14,5 milioane de lei este PRO SOCCER GROUP, fondată de mai multe personaje cunoscute din lumea spor-

tului, printre care fostul fotbalist Radu Rebeja, care deține o cotă parte de 34 la sută.

În 2015, cu un an înainte ca acest parteneriat public-privat să ajungă pe agenda Consiliului municipal, Rebeja a fost consilierul pe probleme de tineret și sport al prim-ministrului de atunci, Chiril Gaburici. A revenit la Guvern doi ani și jumătate mai târziu, la începutul anului 2018, în calitate de secretar de stat la Ministerul Educației, condus la acea vreme de Monica Babuc, membră PDM. Cu o lună înainte de această numire, Consiliul Municipal a dat vot pozitiv contractului de parteneriat public-privat cu firma co-fondată de Rebeja. Iar la sfârșitul anului 2019, ajunge deputat pe lista Partidului Democrat din Moldova.

Astfel, ca urmare a parteneriatului public-privat, din vara lui 2019, pe teritoriul Liceului-Internat Municipal cu Profil Sportiv activează Academia de Fotbal „Radu Rebeja", unde se pot antrena copii de la 5 la 15 ani. Pentru trei antrenamente pe săptămână, un părinte achită o taxă lunară de 700 de lei.

Parteneriatul se va încheia abia peste 49 de ani, adică în 2067. În tot acest timp, terenurile sportive pot fi folosite și de elevii care învață la liceul sportiv public. Lucru care nu s-a întâmplat, însă, ne spune directoarea Liceului.

Maria Gabuja, directoare interimară, Liceul-Internat Municipal cu Profil Sportiv: *Ideea era că noi ne desfășurăm antrenamentele pe terenul dat și, în timpul liber, intervine Academia. Acum un pic s-a schimbat, să zicem așa, treburile, lucrurile, așa? Și nu putem să avem acces toate probele de sport pe terenul dat.*

Mai mult, condițiile de colaborare între investitorul privat și liceu urmau să fie stabilite, din start, într-un acord. S-a ajuns la o înțelegere în scris, așa cum prevede contractul, abia după ce a intervenit Curtea de Conturi cu un control. S-a întâmplat în martie 2021, după un an și jumătate de la inaugurarea terenurilor.

Victoria Strechi, administratoare, Pro Soccer Grup SRL: *Acordul nu a fost semnat inițial din mai multe considerente care nu au depins de*

noi. Nu din vreo intenție. A început perioada rece a anului. Atunci nu toți copiii aveau nevoie de terenuri. În primăvară pandemia de coronavirus a dat planurile peste cap la toată lumea.

Cât despre relațiile lui Radu Rebeja cu politicul...

Victoria Strechi, administratoare, Pro Soccer Grup SRL: *Până a fost semnat contractul, domnul Radu deja a fost numit în funcția de Secretar de stat și iată în momentul ăsta, până ca să fie semnat contractul, ca să nu existe conflict de interese, el a cedat funcția de administrator. Cumva, așa s-au întâmplat lucrurile și respectiv, iată de atunci sunt eu administrator.*

Radu Rebeja, deși era la Academie când am realizat filmarile, acesta a refuzat să discute cu noi în fața camerei.

Academia de fotbal „Radu Rebeja" și, respectiv, Liceul Da Vinci sunt rezultatul ultimelor două parteneriate public-private din cele trei pe care le-a încheiat vreodată Primăria municipiului Chișinău. Primul parteneriat de acest fel a fost semnat la sfârșitul anului 2015 și a avut ca obiectiv amenajarea și gestionarea parcărilor cu plată, un subiect mediatizat pe larg în ultimii ani. Peste un an și jumătate de la încheierea contractului, mai mulți funcționari de la primărie au fost reținuți de ofițerii CNA și procurorii anticorupție. Aceștia erau suspectați de trucarea licitației și depășirea atribuțiilor de serviciu. Printre cei arestați era și viceprimarul Nistor Grozavu.

Același parteneriat l-a costat funcția și pe primarul general de atunci, Dorin Chirtoacă, care este acuzat de procurori de corupere pasivă și trafic de influență în favoarea companiei străine care a câștigat licitația.

Sergiu Știrbu, șef de direcție, Curtea de Conturi: *Parteneriatul public-privat este nou, puțini l-au implementat. Ca intenție, este o intenție corectă - să gestionezi patrimoniu cât mai eficient. Deja trebuie să calculezi ce obții.*

Tatiana Savva, directoare de program, „Expert-Grup": *Parteneriatul public-privat intervine în anumite situații concrete, în care autoritatea publică își dă seama că nu are bani să dezvolte un serviciu sau să*

dezvolte infrastructură. 99,9% din parteneriatele public-private de la noi din țară sunt scheme pe spatele autorității publice.

https://cusens.md/ro/uncategorized-ro/parteneriatul-intereselor-private/

Donatorii de fațadă

Felicia Crețu, Proiectul CU SENS
02.02.2021

Donatori de fațadă! Numele lor le-am găsit în rapoartele financiare depuse de candidații înscriși în cursa prezidențială din toamnă, la Comisia Electorală Centrală. Dacă unii știau că au făcut donații pentru favoritul lor la funcția de președinte, alții habar nu aveau că sunt sponsorii unor candidați electorali. Printre ei sunt și persoane care au virat în buzunarul electoral sume cu mai multe zerouri, deși au venituri modeste.

Dacă Violeta Ivanov, candidata Partidului „Șor", a mizat în mare parte pe donațiile șomerilor și pensionarilor, atunci candidatul independent Igor Dodon și Renato Usatîi, susținut de Partidul Nostru, au avut susținerea mai multor angajați la stat. Maia Sandu, candidata Partidului Acțiune și Solidaritate, cea care a și câștigat cursa prezidențială, a primit cele mai multe donații de la moldovenii din diaspora. Restul candidaților s-au descurcat cu donații mult mai mici.

***

Satul Todirești, raionul Anenii Noi. Batem la poarta Aureliei Balica, o fostă profesoară retrasă la pensie, care este și președinta organizației locale a Partidului Șor. Numele femeii apare în dreptul unei donații de 10 mii de lei, despre care aflăm din rapoartele financiare depuse la Comisia Electorală Centrală de Violeta Ivanov, candidată la funcția de președinte a Republicii Moldova la alegerile din toamnă.

Aurelia Balica, pensionară: *– Așa, vorbind între noi, n-am dat. N-am dat nimic. De unde eu bani să dau? De unde doamnă? Din pensie, din 2000 [de lei]?*

Aurelia Balica spune că este un membru activ al Partidului Șor și în campania prezidențială s-a ocupat de evenimente electorale.

Aurelia Balica, pensionară: – *Duc lucru cu activiștii mei pe toate sectoarele. Ducem propaganda. Împărțim ziare. Când au văzut că atâtea pașapoarte le-am adus să facă carduri...„Ei, veniți la noi în partid!”*

La plecare, femeia ne confirmă încă o dată că nu a dat vreun leu partidului și nici nu a semnat pentru donația care apare negru pe alb în dreptul numelui său.

Aurelia Balica, pensionară: – *Ap ei au scris, dar dapoi n-am semnat, mama ciorii. Să audă copiii că eu la Șor dau 10 000, doamne!*

Apoi, ne dă de înțeles că ar vrea ca discuția să rămână în afara cadrului.

Aurelia Balica, pensionară: – *La revedere! Vă rog, să fie secret.*

În satul Crețoaia din același raion, Anenii Noi, îl căutăm pe Valerii Povar. Este unul din cei 70 de pensionari care au contribuit cu bani pentru campania electorală a candidatei Partidului Șor, Violeta Ivanov. În documentele depuse la CEC, este indicat faptul că bărbatul, la fel, a făcut o donație de 10 mii de lei. Și Valerii Povar este președintele organizației de partid din satul în care locuiește - Crețoaia. La Țînțăreni, însă, lucrează paznic la o asociație creștină de caritate.

Reporter: – *Noi ne-am uitat în listă și aici scrie că ați donat 10 000 de lei.*

Valerii Povar, pensionar: – *Ei da! De unde 10 000? Nu mai este. 5000 am donat.*

Reporter: – *Ia uitați-vă, Povar Valerii...*

Valerii Povar, pensionar: – *Dap’ cine a scris așa ceva?*

Reporter: – *Mai scrie că sunteți și pensionar.*

Valerii Povar, pensionar: – *Nu-s pensionar. La anul o să fiu pensionar.*

Reporter: – *Și cum e posibil aici să apară 10 [mii de lei]?*

Valerii Povar, pensionar: – *Da’ de unde eu știu? Eu în general nu știu cine a scris, ce și cum.*

Tot în raionul Anenii Noi, de această dată în satul Maximovca, am dat peste un pensionar care, deşi se regăseşte în rapoartele depuse la CEC de Violeta Ivanov, nu ştie să fi scos din buzunar tocmai 10 mii de lei.

Reporter: – *Dumneavoastră, în campania electorală prezidențială, ați donat pentru candidata Violeta Ivanov din partea Partidului Șor?*

Piotr Andronatii, pensionar: – *Acolo soția cu dânșii.*

Reporter: – *Dar dumneavoastră, personal, v-ați dus, ați dat bani la partid sau nu?*

Piotr Andronatii, pensionar: – *Nu.*

Reporter: – *Credeți că v-a pus soția dumneavoastră în listă?*

Piotr Andronatii, pensionar: – *Da' nu știu, nu cred eu. Ea trebuie să-mi spună. Ea e în vale la magazin, dacă ceva.*

Mergem la magazinul din vale ca să vorbim cu soția bărbatului, care s-a dovedit a fi un membru activ al Partidului Șor și președinta organizației locale.

Nelea Andronatii, președinta organizației locale: – *Noi amândoi am fost cu dânsul, dar el spune că nu a dat. A dat. Eu am dat. Ei mi-au dăruit un frigider la nunta de aur. Au fost la ziua mea de naștere o dată, a doua oară și mi-au făcut cadouri foarte bune. Atunci când trebuia, înainte de alegeri, au cerut să susțin și eu am susținut.*

Reporter: – *V-au zis cât poate fi donat maxim, minim?*

Nelea Andronatii, președinta organizației locale: – *Au zis 8-10. Eu am dat 10.*

În total, de la cei 70 de pensionari din lista donatorilor depusă la Comisia Electorală Centrală, candidata Partidului Șor, Violeta Ivanov, ar fi adunat în campania electorală din octombrie 2020, o sumă de peste 300 mii de lei. Suma totală adunată din donații de la persoane fizice din țară depășește cifra de 2 milioane de lei. Și toate sunt în numerar. Totuși, cei mai mulți donatori, 98 la număr, sunt șomeri și reprezintă tocmai o treime din sponsorii partidului. Am reușit să identificăm câțiva dintre ei, pe rețelele de socializare.

Reporter: – *Am găsit numele tău în lista donatorilor pentru Partidul Șor. Ai făcut vreo donație?*

Ion Oboroaca, șomer: – *Nu.*

Reporter: – *Cum crezi că numele tău a apărut în lista donatorilor?*

Ion Oboroaca, șomer: – *Nici prin cap nu-mi trăsnește. Asta cred că s-a încurcat ceva. Eu n-am semnat nimic.*

Aflăm, însă, de la Ion că mama sa conduce organizația partidului din satul în care locuiesc - Ocnița, din raionul cu același nume. O regăsim și pe ea în lista donatorilor.

Reporter: – *Văd că ați donat 10 000 de lei, dar, în același timp, în listă scrie că sunteți șomeră și vroiam să vă întreb de unde ați luat banii pentru această donație?*

Larisa Oboroaca, șomeră: – *Eu la așa întrebări pe telefon nu răspund.*

Numele lui Ștefan Ceban din satul Bulboaca, Anenii Noi, apare și el în lista sponsorilor șomeri ai Partidului Șor, care au donat sume cu trei zerouri. Tânărul ne spune că este, de fapt, angajat cu acte în regulă.

Reporter: – *Ai făcut această donație de 5000 de lei pentru campania prezidențială a candidatei Violeta Ivanov?*

Ștefan Ceban, expeditor: – *Nu, n-am făcut-o. Nici n-am avut de unde, dacă sincer.*

Reporter: – *Adică nu aveai banii ăștia?*

Ștefan Ceban, expeditor: – *De avut - aveam. Dar eu aveam cheltuielile mele personale care necesită. Și să dau pentru campaniile electorale...nu.*

Donațiile suspecte nu se opresc aici. Se regăsesc și în rândurile angajaților rețelei „Magazinelor Sociale”, unul dintre proiectele promovate de Partidul Șor. Angela Teslaru este vânzătoare la un magazin social ambulant din Ocnița, iar numele ei apare în dreptul unei donații electorale de 10 mii de lei.

Angela Teslaru, vânzătoare: – *N-am donat nicio sumă.*

Reporter: – *N-ați făcut nicio donație?*

Angela Teslaru, vânzătoare: – *Nu.*

Reporter: – *În listele donatorilor figurați cu o sumă de 10 000 de lei.*

Angela Teslaru, vânzătoare: – *Nu știu. Eu am completat o declarație acolo, dar nu mai țin minte despre ce a fost.*

În total, 40 de angajați de la rețeaua de Magazine Sociale „Merișor" au făcut donații pentru campania prezidențială a Violetei Ivanov. Analizând datele, observăm că multe sume coincid. 14 angajați au donat câte 10 mii de lei, iar alți 12 lucrători - câte 3 mii de lei. Am mers la sediul juridic al rețelei de magazine pentru a obține explicații despre aceste coincidențe. Am vrut să vorbim cu directorul Vitalii Cușnir, care este și membru de partid. Am fost opriți, însă, de agentul de pază.

Agentul de pază: – *Până nu vine dumnealui - nu discută cu nimeni. Așa că puteți azi să veniți mai diseară sau mâine. El e în teren.*

Nici a doua zi nu l-am găsit pe director.

Agentul de pază: – *V-am spus încă o dată, a 4-a oară. Vorbiți numai cu el. El nu este pe loc. Altcineva nu vă poate da nicio informație.*

Iată ce spune candidata Violeta Ivanov despre donațiile suspecte din rapoartele financiare depuse la CEC.

Reporter: – *Am identificat câțiva donatori fictivi care au spus că nu au dat niciun ban și vrem să vă întrebăm cum au ajuns ei în aceste liste?*

Violeta Ivanov, candidata Partidului Șor la funcția de președinte: – *Absolut toate datele le găsiți pe site-ul CEC-ului, noi absolut zilnic... departamentul juridic...*

Reporter: – *Din rapoartele financiare de la CEC am identificat acești oameni.*

Violeta Ivanov, candidata Partidului Șor la funcția de președinte: – *Departamentul juridic al Partidului Politic Șor anunța absolut toate datele. Le găsiți acolo. Vă mulțumesc.*

Reporter: – *Dumneavoastră știți despre aceste cazuri, știți de oameni care spun că nu au dat niciun ban, dar apar în listele financiare ale partidului?*

Violeta Ivanov, candidata Partidului Șor la funcția de președinte: – *Nu cunosc.*

Reporter: – *Dar ei există. Cum au ajuns în aceste liste?*

Comisia Electorală Centrală, instituție care se ocupă de organizarea și buna desfășurare a alegerilor, nu a identificat nicio donație fictivă în cazul Violetei Ivanov, dar nici în cazul altor candidați înscriși în cursa prezidențială. Nici nu ar avea cum, ne explică secretarul CEC, Maxim Lebedinschi.

Maxim Lebedinschi, secretarul Comisiei Electorale Centrale: Aceasta ar constitui o faptă penală, dar ea nu intră în competența CEC. Ține de competența nemijlocit a organelor procuraturii.

În schimb, Comisia a constatat că 72 dintre donatorii Violetei Ivanov, nu au avut nicio sursă de venit declarată la Fisc, deși oficial au donat de bună voie peste 430 mii de lei.

Maxim Lebedinschi, secretarul Comisiei Electorale Centrale: CEC-ului i s-a dat sarcina de a verifica campania electorală și finanțarea partidelor politice, însă nu s-a dat instrumente de implementare a acestuia.

Simpatizanții Partidului Șor au făcut nu doar donații în bani, dar și cele mai multe donații de bunuri și servicii, dacă e să comparăm cu datele raportate de ceilalți candidați. Mai exact, simpatizanții Partidului Șor au tipărit din banii proprii și i-au pus la dispoziția Violetei Ivanov materiale promoționale, cum ar fi: buletine informative, flayere, calendare sau chiar bannere electorale, în sumă totală de un milion de lei.

Deși acești donatori care au donat bunuri sau servicii sunt mai greu de identificat din cauza datelor insuficiente din rapoartele financiare, am reușit totuși să găsim câțiva. Printre ei, Aureliu Colenco, unul dintre avocații lui Ilan Șor, președintele partidului, condamnat în prima instanță la șapte ani și jumătate de închisoare pentru spălare de bani și abuz de încredere în dosarul „Furtul miliardului”.

Reporter: – *Ne-a atras atenția că dumneavoastră ca avocat a diferitor reprezentanți ai partidului Șor ați venit cu această donație.*

Aureliu Colenco, avocat: – *Da.*

Reporter: – *Și mă întrebam de ce.*

Aureliu Colenco, avocat: – *Așa am dorit eu. Și nu am de gând să vă răspund la aceste întrebări.*

Alți donatori, aceleași răspunsuri.

Victor *Chimirciuc, contabil, Magazinele Sociale: – Acum nu pot să vorbesc. Telefonați mai târziu.*

Grigore Onica, antreprenor: – *Eu sunt în roaming, o să vorbim mai târziu pe tema asta, când o să mă întorc în țară.*

Donații importante de bunuri și servicii, în sumă totală de peste 200 mii de lei, au făcut angajații ai trei companii care activează pe teritoriul sau în imediata apropiere a Aeroportului Chișinău. Este vorba de DFM, Aerofood și Aeroport Handling, unele afiliate familiei Șor. Alte 90 mii de lei au fost transferate direct de pe conturile Aerofood. Totodată, 17 angajați ai Aeroport Handling au contribuit și cu donații în numerar - câte 10 mii de lei fiecare. Totuși, de ce donațiile de bunuri și servicii au fost atât de mari în cazul Violetei Ivanov, candidata Partidului Șor, ne explică Maxim Lebedinschi, secretarul Comisiei Electorale Centrale.

Maxim Lebedinschi, secretarul Comisiei Electorale Centrale: Mai multe bănci comerciale au refuzat dnei Ivanov să-i deschidă cont cu mențiunea fond electoral. Fiind invocate careva motive legate de partidul politic care a fost desemnată de către dumneaei.

***

Am mers la Bălți, orașul unde un alt candidat la funcția de președinte, Renato Usatîi, este la al doilea mandat de primar. Influența edilului asupra instituțiilor subordonate municipalității se observă, inclusiv, și în rapoartele financiare depuse la CEC. Întâmplător sau nu, printre cei mai generoși donatori ai campaniei electorale din toamnă a candidatului Partidului Nostru sunt angajați ai unor instituții municipale de la Bălți

și chiar instituții școlare. Unii dintre ei, deși au salarii de câteva mii de lei, au făcut donații maxime în numerar, permise de lege. Mai exact, 23.850 de lei.

Cap de listă, 26 de angajați ai Piețelor publice, aflate în subordinea Primăriei municipiului Bălți. De la mătură̧tori sau casieri, până la jurești sau administratori, aceștia au făcut donații importante, de la 5000 la peste 20 de mii de lei. Am mers pentru mai multe explicații la șeful Întreprinderii municipale Asociația Piețelor, Iurie Vlas. Funcționarul a donat 23.500 de lei.

Reporter: – *Am vrea să ne spuneți de ce ați decis să susțineți un anumit candidat.*

Iurie Vlas, șeful ÎM Asociația Piețelor din or. Bălți: – *Asta e treaba mea personală. Astăzi cine dorește, acela donează. Am dorit, am donat.*

Reporter: – *De la Întreprinderea Municipală Asociația Piețelor sunt în total 26 de donatori, cei mai mulți dintre toate întreprinderile municipale.*

Iurie Vlas, șeful ÎM Asociația Piețelor din or. Bălți: – *E cea mai mare întreprindere municipală. Pentru că lucrătorii Întreprinderii Asociației [Piețelor din] mun. Bălți îl susțin pe domnul primar.*

Reporter: – *Care este explicația că multă lume a donat aceeași sumă?*

Iurie Vlas, șeful ÎM Asociația Piețelor din or. Bălți: – *Nu știu, întrebați-i pe ei.*

Reporter: – *Haideți să ne ajutați să-i găsim pe acești oameni, să vorbim cu ei.*

Iurie Vlas, șeful ÎM Asociația Piețelor din or. Bălți: – *Nu vă ajut.*

Reporter: – *Din ce cauză?*

Iurie Vlas, șeful ÎM Asociația Piețelor din or. Bălți: – *Căutați-i singuri.*

Așa am și făcut. I-am căutat. În Piața Caraciobanu, una dintre cele șase din oraș, am dat de Natalia Smirnova. Femeia este mătură̧toare și ne

spune că are un salariu de doar 2.500 de lei lunar. În schimb, în rapoartele financiare depuse de Renato Usatîi la CEC, numele ei apare în dreptul unei donației de 23.850 - suma maximă prevăzută de lege, pe care o persoană poate s-o vireze în numerar în fondul electoral al unui candidat. Deși suma e cât zece salarii lunare de-ale femeii, aceasta nu ştie exact cu cât a contribuit la bugetul de campanie al lui Renato Usatîi.

Natalia Smirnova, măturătoare, Piața Caraciobanu Bălți: – *Nu-mi amintesc exact. 25 [de mii de lei], oare.*

Reporter: – *În această listă, vă putem arăta, scrie că ați dat 23 850 [de lei]. Cât ați dat, 25 [de mii de lei] sau 23 [de mii de lei]?*

Natalia Smirnova, măturătoare, Piața Caraciobanu Bălți: – *Sincer, nu țin minte.*

Reporter: – *Este o sumă mare, ar trebui să țineți minte.*

Natalia Smirnova, măturătoare, Piața Caraciobanu Bălți: – *Nu vreau să mă filmați, bine? Refuz acest ... [interviu] al vostru.*

Într-un final, femeia recunoaște că a scos din buzunarul ei, de fapt, doar o mică parte din bani.

Natalia Smirnova, măturătoare, Piața Caraciobanu Bălți: – *Eu am depus 2000 de lei.*

Reporter: – *Adică salariul dumneavoastră.*

Natalia Smirnova, măturătoare, Piața Caraciobanu Bălți: – *Da. Restul a pus altcineva.*

Reporter: – *Știți cine, știți cum s-a întâmplat?*

Natalia Smirnova, măturătoare, Piața Caraciobanu Bălți: – *Nu. Eu am pus cât am putut. Mă iertați, dar am de lucru.*

La fel, o donație de peste 23 mii de lei a făcut și șeful Nataliei, Vladimir Stasiuc, directorul Pieței Caraciobanu. L-am găsit în biroul său, cu pereții încărcați de afișe electorale cu Renato Usatîi.

Vladimir Stasiuc, șeful Pieții Caraciobanu Bălți: – *Da. Sunt susținător al domnului Usatîi. El a ridicat, a numit șef nou. Pe mine tot m-a numit șef nou.*

Directorul pieței spune că ar fi donat mai mult, dacă îi permitea legea.

Vladimir Stasiuc, șeful Pieții Caraciobanu Bălți: – *Dădeam și 30 și 40 de mii [de lei]. Găseam eu banii ăștia, că îmi permit, mă rog. Așa-s eu.*

Reporter: – *Păi, da' de unde?*

Vladimir Stasiuc, șeful Pieții Caraciobanu Bălți: – *Treaba mea de unde, doamnă. Eu sunt persoană, poate, cu cineva mai fac careva legături. Mă rog. Treaba mea, da?*

În alt capăt de oraș, colegul său, șeful Pieței Centrale, Andrei Capsamun, a făcut o donație mai mică, de 8.000 de lei. Se pare că, de cum a donat, a și uitat. Cel puțin asta dă de înțeles atunci când e luat la întrebări de reporterul CU SENS.

Reporter: – *Ați făcut o donație?*

Andrei Capsamun, șeful Pieței Centrale Bălți: – *În ce sens? Cum donație? Ce aveți în vedere?*

Reporter: – *Donație. Ați dat bani pentru campania prezidențială?*

Andrei Capsamun, șeful Pieței Centrale Bălți: – *Nu... Ah da, da. 8000 [de lei], mi se pare. Nu țin minte.*

În biroul vecin, dăm peste Svetlana Colenciuc, numele căreia se regăsește printre sponsorii campaniei electorale din toamnă a lui Renato Usatîi. Femeia, care este și consilier municipal din partea Partidului Nostru, a donat 23.850 de lei.

Svetlana Colenciuc, merceolog, Piața Centrală Bălți: – *Eu nu dau comentarii și nu vă dau răspunsuri. Știți de ce? Pentru că nu-mi place presa. În primul rând, nu este treaba voastră. În al doilea rând, opriți camera. În al treilea rând, îmi luați din timpul meu de muncă. Gata, ieșiți vă rog.*

Donații maxime în numerar și-au permis să facă și mai mulți angajați ai Școlii sportive „Boris Petuhov" din Bălți. Mai exact, șase la număr. Printre ei, directorul adjunct al instituției, Vasile Grabazei.

Vasile Grabazei, director adjunct, școala de sport „B. Petuhov", Bălți: – *Eu salariu am în jur la 10 000 de lei.*

Reporter: – *Și cum ați reușit să donați 23 000 [de lei]?*

Vasile Grabazei, director adjunct, școala de sport „B. Petuhov", Bălți: – *Și eu cu soția în doi, cheltuiesc, așa, cum se spune bătrânește, pe lângă casă. Așa că...sincer vă spun...mie încă copiii îmi dau.*

Bărbatul din imagine este antrenor la aceeași Școală de Sport. În actele de la CEC figurează că a făcut o donație de 9000 de lei. Însă, când l-am luat la întrebări, s-a cam încurcat în declarații. Ne-a spus o sumă mult mai mare - 23 de mii de lei.

Reporter: – *Văd în listă că ați donat doar 9 mii [de lei].*

Vasile Gavriliuc, șef de secție, școala de sport „B. Petuhov", Bălți: – *9000?*

Reporter: – *Da, și nu 23 mii [de lei].*

Vasile Gavriliuc, șef de secție, școala de sport „B. Petuhov", Bălți: – *Înseamnă că am donat 9 mii, tot corect!*

Reporter: – *Este o diferență mare.*

Vasile Gavriliuc, șef de secție, școala de sport „B. Petuhov", Bălți: – *Dar eu am uitat. Asta a fost. 13 mii [de lei] înseamnă că i-am dat în altă parte. Dumneavoastră sunteți procuror, investigator? Ce sunteți, de-mi adresați așa întrebări, că mă simt incomod pentru dumneavoastră.*

Mai mult, antrenorul își argumentează dărnicia ca urmare a investiției făcute de primărie în sala de box, care a fost dată în exploatare la începutul anului trecut. În percepția bărbatului, meritul îi aparține sută la sută primarului Renato Usatîi.

Vasile Gavriliuc, șef de secție, școala de sport „B. Petuhov", Bălți: Am vrut ca el să fie președinte, pentru că noi avem încredere în el. Luați ca exemplu sala de sport. Altul putea să facă ca de obicei „teap-leap". Să instaleze niște saci ieftini de 300 de lei, dar el - tot ce-i mai modern și mai bun a făcut pentru noi.

Același argument îl invocă și o altă donatoare, Viorica Bujor, directoarea Liceului „George Coșbuc”, tot din Bălți. Femeia a făcut o donație de 15 mii de lei.

Viorica Bujor, directoarea L.T. „G. Coșbuc”, Bălți: Da, este o sumă destul de mare, dar având în vedere toate realizările și proiectele cu primăria, cred că este destul de normal. Orice proiect pe care am început a face din bugetul nostru, niciodată nu a fost deajuns. Inclusiv și fațada, inclusiv și sala sportivă. Primăria tot timpul a contribuit.

Am mers și la Palatul municipal de cultură din Bălți să încercăm să vorbim cu cei opt angajați care au făcut donații pentru campanie prezidențială a lui Usatîi. Am reușit să vorbim cu trei dintre ei, printre care directoarea instituției, care a făcut o donație de 20 de mii de lei.

Olga Cinchivskaia, directoare, Palatul Municipal de Cultură Bălți: – *Este un lider puternic și de aceea nu mi-a părut rău de bani.*

Vadim Cristanciuc, conducător de cerc, Palatul Municipal de Cultură Bălți: – *Cât a fost donație dumneavoastră?*

Reporter: – *Sincer, nu țin minte.*

Un alt angajat al Palatului de cultură, însă, contactat telefonic, spune că nu a făcut vreo donație în favoarea lui Renato Usatîi.

Vadim Mahnevici, pictor, Palatul Municipal de Cultură Bălți: – *Nu țin minte. Ce fel de donație? Când a fost asta?*

Reporter: – *Pentru Renato Usatîi.*

Vadim Mahnevici, pictor, Palatul Municipal de Cultură Bălți: – *Nu-mi amintesc.*

Reporter: – *În listă este numele dumneavoastră și este scris că ați donat 5 mii lei.*

Vadim Mahnevici, pictor, Palatul Municipal de Cultură Bălți: – *Nu țin minte să fi donat 5 mii de lei. Eu nici bani nu am. Am un salariu mic. Care 5000 de lei? Ce-i cu dumneavoastră?*

Am stabilit un interviu la sediul partidului cu Renato Usatîi, dar acesta nu s-a ținut de cuvânt.

Peste 740 de persoane fizice din țară l-au susținut cu bani pe Renato Usatîi în campania electorală din toamna lui 2020 cu peste 8,7 milioane de lei, dintre care doar circa 3 la sută, adică puțin peste 260 de mii de lei au fost făcute prin transfer. Restul banilor au fost donații cash. Totodată, Comisia Electorală Centrală a depistat că 20 dintre ei nu au avut vreun venit oficial declarat la Fisc, însă au reușit să facă donații care, în total, depășesc suma de 330 mii de lei. Usatîi a declarat că peste 150 de simpatizanți de-ai săi și-au pus în slujba partidului propriile mașini, pe toată durata campaniei electorale.

***

Igor Dodon, candidat independent la funcția de președinte: Toate întrebările legate de campania electorală le puteți acorda colegilor de la partid, colegilor din staff-ul nostru care au fost. Încălcări ale legislației nu au fost, fapt fixat și de CEC, care a primit toate rapoartele.

Dacă în actele de la CEC lucrurile par să fie în regulă, alta e situația pe teren. Și în cazul donatorilor candidatului independent, Igor Dodon, dar care a avut susținerea socialiștilor, am identificat persoane care se încurcă în declarații și cifre. Mulți dintre ei sunt angajați la stat.

Vladimir Postica este șef al serviciului gospodărie în cadrul Consiliului Raional Anenii Noi. L-am întâlnit la locul de muncă, în timp ce schimba un bec. Ne spune că a donat o sumă mai mică decât este indicat în raportul financiar de la Comisia Electorală Centrală.

Vladimir Postica, șef Serviciul gospodărie, CR Anenii Noi: – *2 [mii de lei].*

Reporter: – *În listă scrie 9500!*

Vladimir Postica, șef Serviciul gospodărie, CR Anenii Noi: – *2 mii am dat. Nu știu cum acolo!*

Reporter: – *Unde ați donat? Cum ați făcut donația?*

Vladimir Postica, șef Serviciul gospodărie, CR Anenii Noi: – *Au fost băieți, au înscris totul.*

Reporter: – *Activiști ai partidului?*

Vladimir Postica, șef Serviciul gospodărie, CR Anenii Noi: – *Activiști. Da.*

Reporter: – *Și au venit aici la Consiliul Raional?*

Vladimir Postica, șef Serviciul gospodărie, CR Anenii Noi: – *Nu, ei m-au întâlnit în stradă.*

Reporter: – *Dar cum ați aflat că puteți face o donație?*

Vladimir Postica, șef Serviciul gospodărie, CR Anenii Noi: – *Ei mi-au explicat că trebuie de ajutat pe acest președinte.*

Reporter: – *Trebuie sau puteți?*

Vladimir Postica, șef Serviciul gospodărie, CR Anenii Noi: – *Trebuie!*

În aceeași clădire, câteva etaje mai sus, e biroul lui Piotr Parutenco, specialist în cadrul Direcției Economie. Este unul din cei opt angajați ai Consiliului raional Anenii Noi care a făcut o donație de 8 600 de lei în favoarea lui Igor Dodon.

Piotr Parutenco, specialist, Direcția Economie, CR Anenii Noi: – *Nu, absolut. Nici măcar n-am votat.*

Reporter: – *Dar donație ați făcut?*

Piotr Parutenco, specialist, Direcția Economie, CR Anenii Noi: – *Nu.*

Reporter: – *Vă regăsiți în lista donatorilor și e vorba de 8600 de lei. ... A plecat în alt birou, s-a ascuns. ciudat.*

La Soroca, primarul orașului, Lilia Pilipețchi, care a fost aleasă pe lista Partidului Socialiștilor în 2019 și cei doi viceprimari au făcut și ei donații pentru campania lui Igor Dodon. Banii au fost virați, potrivit da-

telor din rapoartele financiare depuse la CEC, în două tranșe, toate în numerar.

Lilia Pilipețchi, primarul orașului Soroca: – *Deci 9000 de lei am donat în 2 tranșe și a doua sumă urmează să fie donată de 8000 de lei, dar urmează, vedem.*

Reporter: – *Urmează? S-a terminat campania electorală.*

Lilia Pilipețchi, primarul orașului Soroca: *Încă nu ne-am decis. Vedem cum urmează.*

Reporter: – *Conform listelor, dumneavoastră ați donat prima dată 9900, după care 5000 de lei.*

Lilia Pilipețchi, primarul orașului Soroca: – *Așa, păi vă vorbesc.*

N-a trecut mult și funcționara și-a schimbat declarațiile.

Lilia Pilipețchi, primarul orașului Soroca: – *Deci 5000 de lei trebuiau să fie din transfer. Deci dacă la dumneavoastră deja sunt 5000 de lei, înseamnă că transferul deja s-a petrecut.*

Reporter: – *Aici e vorba de 5000 de lei în numerar.*

Lilia Pilipețchi, primarul orașului Soroca: *5000 de lei era discuția să fie transferate de pe cartelă.*

Reporter: – *Dar și alți angajați ai primăriei au făcut și ei donații sub aceeași formulă. Au donat de 2 ori în numerar și în aceleași zile. Care ar fi explicația? V-ați înțeles? Ați mers împreună la sediul partidului și ați donat? Cum s-a întâmplat?*

Lilia Pilipețchi, primarul orașului Soroca: – *Se poate eu... Eu nu prea mă clarific unde eu am nimerit. Nu vă supărați, vă rog.*

Iar acest viceprimar, care a făcut două donații în sumă totală de 15 000 de lei, s-a arătat deranjat de întrebările noastre.

Reporter: – *Dar de ce ați făcut 2 donații și nu una?*

Valerii Ghimpu, viceprimarul orașului Soroca: – *Eu nu țin minte, două sau trei am făcut.*

Reporter: – *Nu țineți minte? Nu a fost suficient de important?*

Valerii Ghimpu, viceprimarul orașului Soroca: – *Eu nu iubesc așa ceva. Scuzați, la revedere! Așa nu se poate.*

Nu coincid declarațiile cu datele din documentele depuse de Igor Dodon la CEC nici în cazul șefei oficiului poștal Soroca. Femeia, care susține că este membră a Partidului Socialiștilor, spune că a virat banii prin transfer. În acte, cele două donații în sumă totală de 14 500 lei, ar fi fost făcute în numerar de fapt.

Reporter: – *Ați făcut prin transfer donația?*

Liudmila Vasiutinschi, șefă, Oficiul Poștal, Soroca: – *Da, da.*

Reporter: – *Aici în listă e scris că ați făcut donația în numerar.*

Liudmila Vasiutinschi, șefă, Oficiul Poștal, Soroca: – *De unde ați luat lista?*

Reporter: – *Lista e de la CEC, de la Comisia Electorală Centrală.*

Liudmila Vasiutinschi, șefă, Oficiul Poștal, Soroca: – *Eu nu prea aș vrea să dau atâtea comentarii, că nu știu.*

În rapoartele depuse de Igor Dodon la CEC, acesta a indicat că a colectat donații de aproape 4 milioane și jumătate de lei de la peste 400 de persoane, toate în numerar. Și în cazul lui Dodon, Comisia Electorală Centrală a identificat 36 de donatori care deși nu au niciun venit oficial declarat la Fisc, au făcut donații generoase care se ridică la peste 300 de mii de lei în total.

Reporter: – *Dumneavoastră, până la urmă, sunteți beneficiarul acestei campanii de colectare de donații și ne vine greu să credem că modalitatea de donație nu s-a discutat inclusiv cu dumneavoastră și nu sunteți la curent cum s-au colectat acești bani.*

Igor Dodon, candidat independent: – *Nu vă vine să credeți?*

Reporter: – *Explicați-ne dumneavoastră de ce...*

Igor Dodon, candidat independent: – *Cum acolo e spus în ... „incredibil, dar adevărat”. Credeți. Merci. Succese, sănătate.*

***

Evenimentul de lansare a candidatei PAS, Maia Sandu a avut loc în curtea Digital Park - un proiect al grupului Starnet, deținut de omul de afaceri Alexandru Machedon.

Dacă anterior Alexandru Machedon a fost șeful staff-ului electoral al lui Andrei Năstase, fiind unul dintre sponsorii principali ai Platformei DA, acum îi regăsim numele în lista sponsorilor Maiei Sandu. Businessmanul a făcut o donație de 40 mii de lei. Mai mult, șapte angajați de-ai săi de la Starnet au donat câte 20 mii de lei fiecare.

În rapoartele financiare depuse de Maia Sandu la CEC, în dreptul numelui a doi tineri, angajați ai Starnet, apare cifra de 20 mii de lei. Unul dintre ei ne spune că este angajat drept șofer și că nu a făcut vreo donație.

Reporter: – *Vroiam să te întreb dacă ai făcut în campania electorală vreo donație pentru candidata Maia Sandu?*

Alexandru Ciacla, șofer, Starnet SRL: – *Nu. Asta cum?*

Reporter: – *Adică să dai din banii tăi pentru campania prezidențială pentru Maia Sandu.*

Alexandru Ciacla, șofer, Starnet SRL: – *Nu.*

Reluăm discuția peste jumătate de oră, iar tânărul își schimbă declarațiile.

Alexandru Ciacla, șofer, Starnet SRL: – *Noi stăteam afară și băieții spuneau „iată am fost și am donat, să facem o schimbare, să ajutăm pentru nevoi” și am stat și m-am gândit și am spus că o să o fac și eu.*

Reporter: *Păi te-am întrebat dacă ai donat pentru campania prezidențială și mi-ai zis că nu.*

Alexandru Ciacla, șofer, Starnet SRL: – *Vroiam să văd ca scop ce urmează.*

Tot cu 20 de mii de lei a contribuit la fondul electoral al Maiei Sandu, Denis Litviniuc, manager de vânzări la Starnet. Din pozele făcute pu-

blice pe Facebook, aflăm că tânărul a fost cândva un susținător activ al Partidului Socialiștilor. În una dintre poze, publicată în 2016, apare alături de liderul socialiștilor, Igor Dodon. Patru ani mai târziu, însă - alături de Alexandru Machedon.

Denis Litviniuc, manager de comerț, Starnet SRL: – *Dodon și mafia asta a făcut puterea asta - cu banii clarifici tot. De asta și n-am putut rezista, de asta și am vrut s-o ajut, să o susțin pe dânsa. Contează că mi-a venit mintea la cap și am înțeles care este situația. Că suma a coincis, mă rog. Știți cum moldoveanul, dă sumă rotundă. Cum? Eu nu voi da 17 000 [de lei]. Eu mai rabd un pic și dau 20 [de mii de lei].*

Fondatorul Starnet, Alexandru Machedon, pune donațiile mari făcute de angajații săi pe seama propriului model.

Alexandru Machedon, fondator, Starnet SRL: – *Angajații au văzut că lansarea a fost la Digital Park, angajații Starnet, toți au viziune pro-europeană.*

Reporter: – *Le-ați vorbit despre campania de colectare de fonduri? I-ați îndemnat să doneze?*

Alexandru Machedon, fondator, Starnet SRL: – *Noi am vorbit că o să o susținem pe Maia Sandu și nu țin minte dacă...Noi în tema de bază n-am atras-o, pentru că fiecare donează din propria percepție.*

Trezorierul candidatei PAS, Maia Sandu, cel care a fost responsabil de banii colectați în campania electorală din toamnă, spune că s-a mizat pe sinceritatea persoanelor care au făcut aceste donații.

Artur Mija, trezorier PAS: – *Noi contăm pe buna intenție a donatorilor noștri și atunci când ei indică sursa veniturilor și spun că fie este salariu, fie este activitate de întreprinzător, fie de cercetare atunci noi avem toate motivele să credem că persoana este bine-intenționată și că informația este veridică.*

Alți 11 angajați ai companiei cu capital străin Bemol Retail au donat în total 210 mii de lei, dintre care 5 directori au contribuit cu câte 23 800 de lei fiecare. Bemol Retail este una dintre cele trei companii care

și-au asumat investiții importante în Portul Giurgiulești, iar în schimb au beneficiat de facilități fiscale din partea statului de miliarde de lei.

Cât despre donațiile trase la indigo din partea unor angajați ai unor companii private, cum ar fi Starnet și Bemol:

Artur Mija, trezorier PAS: – *Dacă apar suspiciuni rezonabile legate de rea intenție, noi o să acționăm și noi am acționat și în această campanie electorală, returnând banii. Dar în acest moment, din ceea ce îmi spuneți dumneavoastră, nu era absolut niciun motiv să returnăm aceşti bani. Vreau să vă spun că în această campanie electorală, 88% din donatorii noștri au făcut donații online. Deci doar 12% dintre donatori au venit la sediul partidului și asta este un rezultat fantastic. Comparați cu oricare alt candidat. Din interes am comparat cu PSRM, zero.*

În total candidata Maia Sandu a colectat aproape două milioane 700 de mii de lei de la peste 900 de persoane. Aproximativ jumătate dintre donatori au scos din buzunar sume mici, de până la 1000 de lei. Maia Sandu este candidata care a colectat și cele mai multe donații de la moldovenii din diasporă - peste un milion de lei. Și în cazul candidatei PAS, CEC a identificat 78 de donatori care nu au oficial venituri declarate la Fisc, dar au scos din buzunar peste 97 de mii de lei.

Ceilalți patru candidați înscriși în cursa prezidențială din noiembrie 2020 au colectat donații mult mai mici sau chiar deloc. Andrei Năstase, delegat de Platforma Demnitate și Adevăr la funcția de președinte, a primit în numerar aproape un milion și jumătate de lei de la 88 de donatori, printre care angajați ai partidului, deputați, consilieri municipali sau raionali. El însuși a făcut o donație de 23 de mii de lei. Alți 70 de mii de lei i-a primit de la moldovenii din străinătate. Candidatul Partidului Unității Naționale, Octavian Țîcu, a fost sponsorizat de doar 16 persoane cu circa 280 de mii de lei. Tudor Deliu, candidatul Partidului Liberal Democrat din Moldova, a colectat aproape 170 de mii de lei de la 15 persoane - angajați ai partidului, dar și ai unor companii. Iar Dorin Chirtoacă, susținut de Blocul electoral UNIREA, nu a primit nicio donație.

Deseori jurnaliștii depistează în rapoartele financiare depuse la CEC de partidele politice sau candidați la funcții importante în stat nereguli similare celor pe care vi le-am prezentat în acest subiect. Deși avem instituții responsabile care trebuie să monitorizeze, să identifice și să pedepsească astfel de cazuri, ne convingem a câta oară că nu-și fac bine treaba. A cui e vina? Vă lăsăm pe voi să judecați.

https://cusens.md/ro/investigatii/donatorii-de-fatada-2/